

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Małopolskie Voivodship 2025

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Małopolskie Voivodship 2025

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Dział Opracowań Regionalnych
Statistical Office in Kraków, Regional Studies Division

pod kierunkiem
supervised by

Agnieszki Szlubowskiej

Zespół autorski

Editorial team

Anna Dziedzic, Ewa Juda, Marta Klósek, Marcin Łacic, Agata Łój, Roman Michalik, Karolina Rudnik,
Klaudia Truchan-Dziedzic, Agnieszka Ziomek-Požoga

Prace redakcyjne

Editorial work

Bogusław Bubula, Małgorzata Jasiołek, Danuta Kalista

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Karolina Rudnik

e-ISSN 2720-1910

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu cykliczny „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego”, stanowiący kompleksowe opracowanie najważniejszych aspektów demograficznych oraz społeczno-gospodarczych regionu. Celem publikacji jest przedstawienie aktualnej sytuacji w województwie małopolskim, z uwzględnieniem zmian, które zaszły od 2015 r. Po raz pierwszy autorzy wzbogacili raport o Aneks z danymi na temat Obszarów Strategicznej Interwencji, zdefiniowanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako gminy zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, dla których funkcjonują specjalne instrumenty wsparcia rozwojowego.

Szeroki zakres danych dla obszarów funkcjonalnych, w tym Obszarów Strategicznej Interwencji znajduje się również w dedykowanym module o nazwie „Obszary funkcjonalne”, który jest dostępny w Banku Danych Lokalnych pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary> oraz w kolejnej edycji publikacji Głównego Urzędu Statystycznego „Rozwój regionalny Polski – raport analityczny 2024”.

Analiza obejmuje takie tematy jak: struktura demograficzna, rynek pracy, wynagrodzenia, rolnictwo, przemysł, budownictwo, wyniki finansowe przedsiębiorstw, nakłady inwestycyjne, opracowane na podstawie danych statystycznych, pochodzących z badań Głównego Urzędu Statystycznego.

Mam nadzieję, że raport przyczyni się do lepszego zrozumienia wyzwań, przed którymi stoi województwo małopolskie, jak również wskaże potencjały, które warto wykorzystywać w dalszym planowaniu strategicznym i podejmowaniu decyzji rozwojowych.

Zachęcam Czytelników do zapoznania się również z naszą ofertą wydawniczą, którą stale urozmaicamy, odpowiadając na rosnące zapotrzebowanie na dane statystyczne.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Preface

I present you with a cyclical "Report on the socio-economic situation of Małopolskie Voivodship", which is a comprehensive study of the most important demographic and socio-economic aspects of the region. The aim of the publication is to present the current situation in Małopolskie Voivodship, taking into account the changes that have occurred since 2015. For the first time, the authors have enriched the report with an Annex with data on the Strategic Intervention Areas, defined in the National Regional Development Strategy 2030 as municipalities at risk of permanent marginalisation and cities losing their socio-economic functions, for which special development support instruments are in place.

A wide range of data for functional areas, including Strategic Intervention Areas, can also be found in a dedicated module called "Functional Areas", which is available in the Local Data Bank at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary> and in the next edition of Statistics Poland's publication "Regional development of Poland – analytical report 2024".

The analysis covers topics such as: demographic structure, labour market, wages and salaries, agriculture, industry, construction, financial results of enterprises, investment outlays, prepared on the basis of statistical data from Statistics Poland's research.

I hope that the report will contribute to a better understanding of the challenges facing Małopolskie Voivodship, as well as indicate the potential that is worth using in further strategic planning and development decision-making.

I encourage Readers to also familiarise themselves with our publishing offer, which we are constantly diversifying in response to the growing demand for statistical data.

Director
of the Statistical Office
in Kraków

Agnieszka Szlubska

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface.....	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty.....	7
Symbols. Main abbreviations.....	7
Synteza.....	9
Executive summary	15
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	20
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	20
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	23
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships.....	23
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	31
Chapter 3. Area and territorial division of the voivodship	31
Rozdział 4. Środowisko	33
Chapter 4. Environment	33
4.1. Powierzchnia	33
4.1. Area	33
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	35
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	35
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza.....	39
4.3. Pollution and protection of air.....	39
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	41
4.4. Nature protection. Forests	41
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	46
4.5. Industrial and municipal waste.....	46
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska.....	50
4.6. Economic aspects of environmental protection	50
Rozdział 5. Społeczeństwo.....	53
Chapter 5. Society.....	53
5.1. Kapitał ludzki	53
5.1. Human capital	53
5.2. Jakość życia	84
5.2. Quality of life	84
Rozdział 6. Gospodarka	126
Chapter 6. Economy	126
6.1. Produkt krajowy brutto	126
6.1. Gross domestic product	126
6.2. Przedsiębiorczość	130
6.2. Entrepreneurship	130
6.3. Produkcja i usługi.....	150
6.3. Production and services	150

Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem.....	180
Chapter 7. Development management	180
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	180
7.1. Revenue of local government units	180
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	183
7.2. Expenditure of local government units.....	183
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	186
7.3. Result of budgets of local government units	186
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	189
7.4. Projects co-financed by the European funds	189
7.5. Planowanie przestrzenne	193
7.5. Spatial planning.....	193
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie małopolskim	200
Chapter 8. Selected data on Małopolskie Voivodship.....	200
Rozdział 9. Wybrane dane o Krakowie.....	204
Chapter 9. Selected data on Kraków.....	204
Rozdział 10. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	206
Chapter 10. Selected data on cities with powiat status	206
Aneks	207
Annex	207

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
	(0,0) zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys.	tysiąc
mln	milion
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona decitonne
t	tona tonne
l	litr litre
ha	hektar hectare

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
szt. pcs	sztuka piece
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności NACE classification
r/r y/y	rok do roku year on year
Dz. U.	Dziennik Ustaw
UE EU	Unia Europejska European Union
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
MW	megawat megawatt
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour

Synteza

Powierzchnia w 2023 r.

grunty zrekultywowane	+7,7% r/r
grunty zagospodarowane	-28,1% r/r

W ciągu roku odnotowano wzrost powierzchni gruntów zrekultywowanych, przy jednoczesnym spadku gruntów zagospodarowanych.

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2023 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	-18,8% r/r
zużycie wody na potrzeby przemysłu	-33,2% r/r
zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych	+0,1% r/r
ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania	+2,8% r/r
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	+2,5 p. proc. r/r

W relacji do 2022 r. zmniejszyło się zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. Podobnie jak w poprzednim roku największy udział w zużyciu wody miał przemysł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przeciętne zużycie wody było ponad dwukrotnie mniejsze niż średnio w kraju. Wzrosła ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania. Większy był również odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2023 r.

emisja zanieczyszczeń powietrza:	
pyłowych	-24,3% r/r
gazowych (bez dwutlenku węgla)	-7,5% r/r
zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:	
pyłowe	99,8%
gazowe (bez dwutlenku węgla)	60,1%

Spadła emisja zanieczyszczeń powietrza zarówno pyłowych, jak i gazowych (bez dwutlenku węgla) z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Odsetek zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do ich redukcji pozostał na poziomie sprzed roku zarówno w przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), jak i pyłowych.

Ochrona przyrody. Lasy w 2023 r.

powierzchnia obszarów prawnie chronionych	+74 ha r/r
powierzchnia gruntów leśnych	+716 ha r/r
lesistość	28,6%

Zwiększyła się powierzchnia obszarów prawnie chronionych oraz powierzchnia gruntów leśnych, w tym lasów. Wskaźnik lesistości utrzymał się na poziomie notowanym rok wcześniej.

Odpady przemysłowe i komunalne w 2023 r.

odpady przemysłowe wytworzone	-4,9% r/r
odpady komunalne zebrane	+2,5% r/r
udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie	+1,3 p. proc. r/r

Spadła ilość wytworzonych odpadów przemysłowych, a wzrosła ilość odpadów komunalnych. Wyższy niż przed rokiem był udział odpadów zebranych selektywnie.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2023 r.

nakłady na środki trwałe służące:	
ochronie środowiska	+17,3% r/r
gospodarce wodnej	-26,1% r/r

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost nakładów poniesionych na ochronę środowiska oraz spadek nakładów na gospodarkę wodną. Głównym źródłem nakładów były środki własne inwestora. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca łącznie były większe niż w 2022 r.

Demografia w 2024 r.

liczba ludności	-0,02% r/r
na 1000 ludności:	
urodzenia żywe	7,75
zgony	9,58
przyrost naturalny	-1,82
saldo migracji stałej	1,65
małżeństwa zawarte	3,95

W 2024 r. odnotowano spadek liczby ludności w porównaniu z poprzednim rokiem. Zawarto mniej małżeństw, zmniejszyła się liczba urodzeń żywych, a wzrosła liczba zgonów. Przyrost naturalny przyjął wartość ujemną, natomiast ogólne saldo migracji stałej pozostało dodatnie.

Edukacja w roku szkolnym 2023/24

dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	-0,8% r/r	Do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało mniej dzieci, niż w poprzednim roku szkolnym.
uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży	-1,9% r/r	Zmniejszyła się zarówno liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, jak i liczba uczęszczających do nich uczniów.
uczniowie w szkołach ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży	+5,7% r/r	Wzrosła liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych. Największą popularnością cieszyły się szkoły dające możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w uczelniach wyższych. W szkołach tych pobierało naukę 87,2% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia.
studenci w uczelniach	+2,9% r/r	W relacji do poprzedniego roku zwiększyła się liczba studentów. Wśród osób, które ukończyły studia wyższe, największy odsetek stanowili absolwenci kierunków związanych z techniką, przemysłem i budownictwem.

Zasoby pracy w 2024 r.

pracujący	1442,4 tys.	Według stanu na koniec października 2024 r. wzrosła liczba pracujących w gospodarce narodowej.
stopa bezrobocia rejestrowanego	4,2%	W stosunku do 2023 r. spadła liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, natomiast poziom stopy bezrobocia nie zmienił się.
współczynnik aktywności zawodowej w 4. kwartale według BAEL	-0,1 p. proc. r/r	Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w relacji do 4. kwartału 2023 r. zmniejszyła się liczba osób pracujących, a wzrosła biernych zawodowo. W ujęciu rocznym liczba bezrobotnych nie uległa zmianie.
wskaźnik zatrudnienia w 4. kwartale według BAEL	-0,1 p. proc. r/r	
stopa bezrobocia w 4. kwartale według BAEL	2,8%	

Zamożność mieszkańców w 2023 r.

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	+10,4% r/r	Tempo wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż rok wcześniej.
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	+14,2% r/r	W ujęciu rocznym zwiększyła się liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe, jak również przeciętna wysokość miesięcznej emerytury i renty wypłacanej zarówno przez ZUS, jak i KRUS.
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych	+13,7% r/r	W relacji do 2022 r. wzrósł przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych, a tempo wzrostu w województwie było wyższe niż w kraju.
dochody gospodarstw domowych	+15,6% r/r	
wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych	-0,1 p. proc. r/r	W 2023 r. w ujęciu rocznym odnotowano spadek wskaźnika zagrożenia ubóstwem, przy jednoczesnym wzroście współczynnika Giniego.
współczynnik Giniego	+0,3 p. proc. r/r	

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2023 r.

beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	-2,6% r/r	W stosunku do 2022 r. zmniejszyła się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej oraz liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.
świadczenia rodzinne	+1,0% r/r	W ujęciu rocznym wystąpił spadek liczby beneficjentów świadczeń rodzinnych, natomiast wzrosła kwota wydatków na te świadczenia.
świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”	-0,8% r/r	Liczba żłobków i klubów dziecięcych oraz liczba uczęszczających do nich dzieci była większa niż rok wcześniej.
placówki opieki nad dziećmi do lat 3	+6,2% r/r	

Warunki mieszkaniowe w 2023 r.

zasoby mieszkaniowe	+1,5% r/r
powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	31,5 m ²
zużycie w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca:	
wody z sieci wodociągowej	+0,3% r/r
gazu z sieci	-2,1% r/r

Wzrosła liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych województwa. Zmniejszyła się przeciętna liczba osób w mieszkaniu, natomiast wzrosła zarówno przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, jak i powierzchnia przypadająca na 1 osobę. Odnotowano wzrost długości sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz liczby przyłączy prowadzących do budynków.

Ochrona zdrowia w 2023 r.

ambulatoryjna opieka zdrowotna	
podmioty	+3,9% r/r
udzielone porady	+4,7% r/r
łożka w szpitalach ogólnych	-1,3% r/r
kadra medyczna	
lekarze	+5,9% r/r
lekarze dentyści	+2,7% r/r
pielęgniarki	+0,9% r/r
położne	+1,3% r/r
farmaceuci	+1,8% r/r
fizjoterapeuci	+2,9% r/r
diagności laboratoryjni	+0,9% r/r
wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego w 2024 r.	+10,7% r/r

W porównaniu z 2022 r. zwiększyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, jak również liczba udzielonych w nich porad.

Liczba szpitali ogólnych zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego, spadła również liczba łóżek, którymi placówki dysponowały. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba hospitalizowanych pacjentów. W 2023 r. wzrosła liczba personelu medycznego pracującego bezpośrednio z pacjentem. Wśród lekarzy najwięcej było specjalistów z zakresu chorób wewnętrznych i chirurgii.

W relacji do 2023 r. odnotowano wzrost liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. Udzieliły one więcej świadczeń zdrowotnych niż rok wcześniej.

Kultura w 2023 r.

czytelniczy bibliotek publicznych	+6,7% r/r
uczestnicy imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	+24,7% r/r
widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych w 2024 r.	+1,5% r/r
widzowie w kinach stałych w 2024 r.	-1,3% r/r

W 2023 r. w ujęciu rocznym zwiększyła się liczba czytelników bibliotek publicznych oraz liczba wypożyczanego księgozbioru. Więcej było również uczestników imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach.

W 2024 r. odnotowano wzrost liczby zwiedzających muzea oraz wystawy w galeriach i salonach sztuki, a także widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych. W seansach filmowych w kinach stałych uczestniczyło mniej widzów niż rok wcześniej.

Bezpieczeństwo na drogach w 2024 r.

wypadki drogowe	+11,9% r/r
-----------------	------------

Policja odnotowała więcej wypadków niż w 2023 r.

Społeczeństwo informacyjne w 2024 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	+1,3 p. proc. r/r
osoby w wieku 16–74 lata korzystające z usług administracji publicznej przez Internet	-5,8 p. proc. r/r

Udział gospodarstw domowych, posiadających w domu dostęp do Internetu systematycznie rośnie, dzięki czemu w relacji do 2023 r. zwiększył się również odsetek osób w wieku 16–74 lata korzystających z Internetu. Zmniejszył się natomiast udział osób dokonujących zakupów w sieci oraz korzystających z usług administracji publicznej przez Internet.

Aktywność społeczna w 2024 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	+3,6% r/r
--	-----------

W 2024 r. tempo wzrostu liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych było słabsze niż w 2023 r.

Produkt krajowy brutto w 2023 r.

produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	+10,2% r/r	Według wstępnego szacunku produkt krajowy brutto był wyższy niż w 2022 r. Pogorszeniu uległa relacja PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej do średniej unijnej.
produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca (w PPS; UE27=100)	-1,0 p. proc. r/r	

Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.

podmioty gospodarki narodowej (stan w dniu 31 grudnia)	+3,8% r/r	W 2024 r. tempo wzrostu liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON było nieznacznie wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrost przedsiębiorczości znalazł odzwierciedlenie m.in. w większej liczbie zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz spółek handlowych.
spółki handlowe (stan w dniu 31 grudnia)	+6,1% r/r	

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2023 r.

nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową	+19,1% r/r	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w 2023 r. były znacznie wyższe niż w roku poprzednim. Rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe nieco spadło w ujęciu rocznym, jednak nie dotyczyło to badaczy.
personel wewnętrzny B+R (w EPC)	-0,3% r/r	
badacze	+0,1% r/r	

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2024 r.

przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	+7,7 p. proc. r/r	W skali roku zwiększył się odsetek przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu. Spadła popularność łącza o prędkości przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s na rzecz przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s.
przedsiębiorstwa wyposażone w stałe łącza o prędkości przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s	-3,2 p. proc. r/r	

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2024 r.

wynik finansowy netto	+5,7% r/r	Wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw w 2024 r. były lepsze niż przed rokiem. Poprawiła się większość badanych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Wzrosła wartość przychodów ze sprzedaży na eksport oraz udział tych przychodów w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Zwiększył się udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności.
wskaźnik rentowności obrotu:		
brutto	+0,4 p. proc. r/r	
netto	+0,4 p. proc. r/r	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2024 r.

nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	+4,1% r/r	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób były większe niż w roku poprzednim.
nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) przedsiębiorstw niefinansowych (o liczbie pracujących powyżej 49 osób)	-1,6%	
		W 2024 r. nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych, zatrudniających powyżej 49 osób były niższe niż przed rokiem. Rozpoczęto mniej inwestycji, których wartość kosztorysowa, w ujęciu rocznym, również się zmniejszyła.

Rolnictwo w 2024 r.

bydło	-0,7% r/r
trzoda chlewna	-5,3% r/r
owce	+2,5% r/r
skup produktów rolnych:	
ziarno zbóż	-21,6% r/r
ziemniaki	+4,9% r/r
żywiec rzeźny	-24,3% r/r

W 2024 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zanotowano spadek pogłowia bydła i trzody chlewnej oraz wzrost pogłowia owiec. Zmniejszył się skup pszenicy, a także żywca rzeźnego wołowego, wieprzowego i drobiowego. Więcej skupiono natomiast żyta, ziemniaków i mleka. W ujęciu rocznym ceny skupu zbóż, żywca wieprzowego i drobiowego, a także mleka były niższe, natomiast ceny skupu ziemniaków i żywca wołowego wzrosły. Obniżeniu uległy ceny targowiskowe większości podstawowych produktów rolnych.

Przemysł w 2024 r.

produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	+0,7% r/r
---	-----------

W sektorze przedsiębiorstw produkcja sprzedana przemysłu była wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. Zanotowano spadek przeciętnego zatrudnienia oraz wydajności pracy, mierzonej wielkością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Budownictwo w 2024 r.

produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	+2,0% r/r
produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	-0,6% r/r
mieszkania oddane do użytkowania	-5,2% r/r

W porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa. Zmniejszyła się wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Niższa niż w 2023 r. była produkcja budowlano-montażowa. Spadek produkcji zanotowano w przedsiębiorstwach wykonujących roboty budowlane specjalistyczne oraz w jednostkach zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej.

Oddano do użytkowania mniej mieszkań niż rok wcześniej.

Rynek wewnętrzny w 2024 r.

sprzedaż detaliczna	-1,1% r/r
sprzedaż hurtowa	-5,5% r/r

Sprzedaż detaliczna towarów była mniejsza niż rok wcześniej, spadła również sprzedaż hurtowa towarów zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych.

Transport w 2023 r.

drogi publiczne o twardej nawierzchni	+0,9% r/r
przewozy pasażerów komunikacją miejską	+1,9% r/r
przewozy pasażerów w transporcie lotniczym	+15,4% r/r

W porównaniu z 2022 r. zwiększyła się długość dróg publicznych, w tym dróg o nawierzchni twardej. Większa była liczba linii obsługiwanych przez komunikację miejską, z której skorzystało więcej pasażerów. Zwiększyło się natężenie ruchu samolotów obsługiwanych przez port lotniczy jak również liczba osób korzystających z transportu lotniczego.

Energia w 2023 r.

produkcja energii elektrycznej	-9,0% r/r
zużycie energii elektrycznej	-1,1% r/r

W 2023 r. odnotowano spadek produkcji energii elektrycznej. Zmniejszyła się zarówno liczba odbiorców, jak i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

dochody ogółem	+3,4% r/r
dochody własne	+2,8% r/r

Dochody jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż uzyskane w 2022 r. Zmniejszył się łączny odsetek dochodów z CIT i PIT w ogólnej kwocie dochodów własnych.

**Wydatki jednostek samorządu terytorialnego
w 2023 r.**

wydatki ogółem	+8,5% r/r	Wydatki jednostek samorządu terytorialnego rosły szybciej niż dochody. Wydatki inwestycyjne były znacznie większe niż w 2022 r., a ich wzrost odnotowano w budżetach jednostek wszystkich szczebli.
wydatki inwestycyjne	+39,5% r/r	

**Wynik budżetów jednostek samorządu
terytorialnego w 2023 r.**

wynik ogółem	-3085 mln zł r/r	Wynik finansowy jednostek samorządu terytorialnego za 2023 r. był ujemny, a kwota deficytu była ponad dwukrotnie większa niż rok wcześniej. W ujęciu rocznym znacznie wzrosła liczba jednostek z deficytem budżetowym.
udział jednostek z deficytem	+29,5% r/r	

Executive summary

Land area in 2023

reclaimed land	+7.7% y/y
managed land	-28.1% y/y

During the year, an increase in the area of reclaimed land was recorded, with a simultaneous decrease in the area of managed land.

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2023

water consumption for the needs of the national economy and population	-18.8% y/y
water consumption for the needs of industry	-33.2% y/y
water consumption for the needs of households	+0.1% y/y
industrial and municipal wastewater requiring treatment	+2.8% y/y
population connected to wastewater treatment plants	+2.5 pp y/y

In relation to 2022, water consumption for the needs of the national economy and population decreased. As in the previous year, industry had the largest share in water consumption. Average water consumption per capita was more than twice lower than the national average. The amount of industrial and municipal sewage requiring treatment increased. The percentage of the population connected to wastewater treatment plants also increased.

Pollution and protection of air in 2023

emission of air pollutants:	
particulates	-24.3% y/y
gaseous (excluding carbon dioxide)	-7.5% y/y
retained pollutants in pollutant reduction systems:	
particulates	99.8%
gaseous (excluding carbon dioxide)	60.1%

Emission of both particulate and gaseous air pollutants (excluding carbon dioxide) from plants especially noxious to air purity decreased. The percentage of pollutants retained in pollutant reduction systems remained at the previous year's level, both in the case of gaseous pollutants (excluding CO₂) and particulate pollutants.

Nature protection. Forests in 2023

areas under legal protection	+74 ha y/y
forest land area	+716 ha y/y
forest cover	28.6%

The area of legally protected areas and the area of forest land, especially forests, increased. The forest cover indicator remained at the level recorded a year earlier.

Industrial and municipal waste in 2023

industrial waste generated	-4.9% y/y
municipal waste collected	+2.5% y/y
share of municipal waste collected separately	+1.3 pp y/y

The amount of industrial waste generated decreased, while the amount of municipal waste increased. The share of waste collected separately was higher than the year before.

Economic aspects of environmental protection in 2023

outlays on fixed assets in:	
environmental protection	+17.3% y/y
water management	-26.1% y/y

Compared to the previous year, there was an increase in outlays on environmental protection and a decrease in outlays on water management. The main source of outlays were the investor's own funds. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management per capita were higher in total than in 2022.

Demography in 2024

number of population	-0.02% y/y
per 1000 population:	
live births	7.75
deaths	9.58
natural increase	-1.82
net permanent migration	1.65
marriages contracted	3.95

In 2024, the population decreased compared to the previous year. Fewer marriages were concluded, the number of live births decreased and the number of deaths increased. Natural increase turned negative, while the total net permanent migration remained positive.

Education in the 2023/24 school year

children in pre-primary education establishments	-0.8% y/y	Fewer children attended pre-primary education establishments than in the previous school year.
pupils in primary schools for children and youth	-1.9% y/y	Both the number of primary schools for children and youth and the number of pupils attending them decreased.
students in post-primary schools for children and youth	+5.7% y/y	The number of students in post-primary schools increased. The most popular schools were those that offered the possibility of obtaining a matriculation certificate, and thus continuing education at higher education institutions. 87.2% of the total number of students at this level of education studied in these schools.
students at higher education institutions	+2.9% y/y	The number of students increased in relation to the previous year. Among those who completed higher education, the largest percentage were graduates of fields related to technology, industry and construction.

Labour resources in 2024

employed persons	1442.2 thousand	As of the end of October 2024, the number of persons employed in the national economy increased.
registered unemployment rate	4.2%	Compared to 2023, the number of unemployed persons registered at labour offices decreased, while the unemployment rate did not change compared to the previous year.
activity rate by LFS in the fourth quarter	-0.1 pp y/y	According to the results of the Labour Force Survey (LFS), the number of employed persons decreased compared to Q4 2023, while the number of economically inactive persons increased. In annual terms, the number of unemployed persons did not change.
employment rate by LFS in the fourth quarter	-0.1 pp y/y	
unemployment rate by LFS in the fourth quarter	2.8%	

Inhabitants' wealth in 2023

average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	+10.4% y/y	The growth rate of monthly gross wages and salaries in enterprise sector was higher than a year earlier.
average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system	+14.2% y/y	The number of persons receiving retirement and other pension benefits increased year-on-year, as did the average amount of monthly retirement and other pension paid by both the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.
average monthly gross retirement and other pension for individual farmers	+13.7% y/y	In relation to 2022, the average monthly disposable income per person in households increased, and the growth rate in the voivodship was higher than in the country.
household income	+15.6% y/y	
at-risk-of-poverty rate after social transfers	-0.1 pp y/y	
Gini coefficient	+0.3 pp y/y	

Social assistance and family support in 2023

beneficiaries of social assistance at domicile	-2.6% y/y	Compared to 2022, the number of people who were granted social assistance benefits and the number of beneficiaries of social assistance at domicile decreased.
family benefits	+1.0% y/y	In annual terms, there was a decrease in the number of beneficiaries of family benefits, while the amount of expenditure on these benefits increased.
child-raising benefit "Family 500 plus"	-0.8% y/y	The number of nurseries and children's clubs as well as the number of children attending them was higher than a year earlier.
establishments providing care for children up to the age of 3	+6.2% y/y	

Housing conditions in 2023

dwelling stocks	+1.5% y/y
useful floor area of a dwelling per person	31.5 m ²
consumption in households per capita:	
of water from water supply system	+0.3% y/y
of gas from gas supply system	-2.1% y/y

The number of dwellings in the voivodship's dwelling stocks has increased. The average number of persons in a dwelling decreased, while both the average useful floor area of one dwelling and the area per person increased. An increase in the length of the water, sewage and gas networks and the number of connections leading to buildings has been recorded.

Health care in 2023

out-patient health care	
entities	+3.9% y/y
consultations provided	+4.7% y/y
beds in general hospitals	-1.3% y/y
medical personnel	
doctors	+5.9% y/y
dentists	+2.7% y/y
nurses	+0.9% y/y
midwives	+1.3% y/y
pharmacists	+1.8% y/y
physiotherapists	+2.9% y/y
laboratory diagnostics	+0.9% y/y
calls to the occurrence places of emergency rescue teams in 2024	+10.7% y/y

In comparison with 2022, the number of out-patient health care entities increased, as well as the number of consultations provided there.

The number of general hospitals decreased compared to the previous year, and the number of beds available at the facilities also decreased. Compared to the previous year, the number of hospitalized patients increased.

In 2023, the number of medical personnel working directly with patients increased. Most doctors were specialists in internal medicine and surgery.

Compared to 2023, an increase in the number of calls to the occurrence places of emergency rescue teams was recorded. They provided more health services than the year before.

Culture in 2023

borrowers of public libraries	+6.7% y/y
event participants in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	+24.7% y/y
audience in theatres and music institutions in 2024	+1.5% y/y
audience in indoor cinemas in 2024	-1.3% y/y

In 2023, the number of borrowers of public libraries and the number of borrowed book collections increased in annual terms. The number of event participants in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres also increased.

In 2024, there was an increase in the number of visitors to museums and exhibitions in galleries and art salons, as well as audience in theatres and music institutions. Fewer viewers watched film screenings in indoor cinemas than a year earlier.

Road safety in 2024

road accidents	+11.9% y/y
----------------	------------

Police recorded more accidents than in 2023.

Information society in 2024

households with Internet access	+1.3 pp y/y
persons aged 16–74 using public administration services via the Internet	-5.8 pp y/y

The share of households with Internet access at home is systematically growing, thanks to which the percentage of people aged 16–74 using the Internet has also increased in relation to 2023. However, the share of people making purchases online and using public administration services via the Internet has decreased.

Social activity in 2024

foundations, associations and social organisations	+3.6% y/y
--	-----------

In 2024, the growth rate of the number of foundations, associations and social organisations was weaker than in 2023.

Gross domestic product in 2023

gross domestic product (current prices)	+10.2% y/y
gross domestic product per capita (in PPS; EU27=100)	-1.0 pp y/y

According to the preliminary estimates, the gross domestic product was higher than in 2022. The ratio of GDP per capita at purchasing power parity to the EU average deteriorated.

Entities of the national economy in 2024

entities of the national economy (as of 31 December) +3.8% y/y

commercial companies (as of 31 December) +6.1% y/y

In 2024, the growth rate of the number of the national economy entities entered in the REGON register was slightly higher compared to the previous year. The growth in entrepreneurship was reflected, among others, in the larger number of registered natural persons conducting economic activity and commercial companies.

Research and development in 2023

intramural expenditure on research and development +19.1% y/y

internal R&D personnel (in FTE) -0.3% y/y

researchers +0.1% y/y

Intramural expenditure on R&D in 2023 was significantly higher than in the previous year. The actual involvement of internal personnel in ongoing R&D activities decreased slightly year-on-year, but this did not apply to researchers.

Using of information and communication technologies in enterprises in 2024

enterprises with broadband Internet access +7.7 pp y/y

enterprises equipped with fixed connections with a speed of at least 30, but less than 100 Mbit/s -3.2 pp y/y

The percentage of enterprises with broadband Internet access increased year on year. The popularity of connections with a speed of at least 30, but less than 100 Mbit/s has decreased in favour of at least 100, but less than 500 Mbit/s.

Financial results of non-financial enterprises in 2024

net financial result +5.7% y/y

turnover profitability rate:

gross +0.4 pp y/y

net +0.4 pp y/y

The gross and net financial results of the surveyed enterprises in 2024 were better than a year ago. Most of the surveyed economic and financial indicators improved. The value of revenues from export sales and the share of these revenues in net revenues from the sale of products, goods and materials increased. The share of revenues of enterprises reporting net profit in revenues from all activities increased.

Investment outlays of non-financial enterprises in 2024

investment outlays (current prices) by investment location +4.1% y/y

investment outlays (current prices) of non-financial enterprises (employing more than 49 persons) -1.6%

Investment outlays in enterprises employing more than 9 persons were higher than in the previous year. In 2024, investment outlays of non-financial enterprises employing more than 49 persons were lower than the year before. Fewer investments were started, the estimated value of which, on an annual basis, also decreased.

Agriculture in 2024

cattle -0.7% y/y

pigs -5.3% y/y

sheep +2.5% y/y

procurement of agricultural products

cereal grains -21.6% y/y

potatoes +4.9% y/y

livestock for slaughter -24.3% y/y

In 2024, compared to the previous year, a decrease in the stock of cattle and pigs as well as an increase in the stock of sheep was recorded. The procurement of wheat, and also cattle, pigs and poultry for slaughter decreased. However, more rye, potatoes and milk was procured. In annual terms, the purchase prices of cereals, live pigs and poultry, as well as milk were lower, while the purchase prices of potatoes and live cattle augmented. The market prices of most basic agricultural products have fallen.

Industry in 2024

sold production of industry (constant prices)	+0.7% y/y	In enterprise sector the sold production of industry was higher (in constant prices) than the year before. There was a decrease in average employment and labour productivity, measured by the amount of production sold per employee.
---	-----------	--

Construction in 2024

sold production of construction (current prices)	+2.0% y/y	Compared to 2023, an increase in sold production of construction was recorded. Labour productivity, measured by the value of sold production per employee, decreased.
construction and assembly production (current prices)	-0.6% y/y	Construction and assembly production was lower than in 2023. A decrease in production was recorded in companies performing specialised construction activities and in units dealing with civil engineering.
dwellings completed	-5.2% y/y	Less dwellings have been completed than in the previous year.

Internal market in 2024

retail sales	-1.1% y/y	Retail sales of commodities were lower than a year earlier, and the wholesale of commodities also declined in both trade and wholesale enterprises.
wholesale	-5.5% y/y	

Transport in 2023

hard surface public roads	+0.9% y/y	Compared to 2022, the length of public roads, including hard-surface roads, increased. The number of lines served by public transport was greater, which was used by more passengers. The intensity of aircraft traffic served by the airport increased, as did the number of persons using air transport.
transport of passengers by urban transport	+1.9% y/y	
transport of passengers by air transport	+15.4% y/y	

Energy in 2023

production of electricity	-9.0% y/y	In 2023, a decrease in electricity production was recorded. Both the number of recipients and the consumption of electricity in households decreased.
consumption of electricity	-1.1% y/y	

Revenue of local government units in 2023

total revenue	+3.4% y/y	The revenue of local government units was higher than that obtained in 2022. The total percentage of revenue from CIT and PIT in the total amount of own revenue decreased.
own revenue	+2.8% y/y	

Expenditure of local government units in 2023

total expenditure	+8.5% y/y	Expenditure of local government units grew faster than the revenue. Investment expenditure was significantly higher than in 2022, and its increase was recorded in the budgets of units at all levels.
investment expenditure	+39.5% y/y	

Result of budgets of local government units in 2023

financial result	-PLN 3085 mln y/y	The financial result of local government units for 2023 was negative, and the deficit amount was more than twice as high as a year earlier. In annual terms, the number of units with a budget deficit increased significantly.
number of units with a deficit	+29.5% y/y	

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Województwo na tle kraju

Table 1. Voivodship against the background of the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania ^a w powierzchni ogółem w 2023 r. w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management ^a in total area in 2023 in %	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population in 2023 in hm ³	7921,3	321,4
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2023 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2023 in hm ³	6835,6	270,6
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2023 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2023 in dam ³	1390700	123235
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2023 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	172771340	6338697
pyłowych particulates	15994	828
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2023 r. w % Total area under legal protection in total area in 2023 in %	32,2	53,1
Lesistość w 2023 r. w % Forest cover in 2023 in %	29,6	28,6
Ludność ^a na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2024 r. Population ^a per 1 km ² of total area in 2024	119	226
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r. Natural increase per 1000 population in 2024	-4,2	-1,8
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2024	0,2	1,7
Przeciętne trwanie życia w 2023 r. w latach Life expectancy in 2023 in years		
mężczyźni males	74,7	76,2
kobiety females	82,0	83,1

^a Stan w dniu 31 grudnia.

^a As of 31 December.

Tablica 1. Województwo na tle kraju (cd.)
Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w 2023/2024 r. Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2023/2024 school year	961	960
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Employment rate by LFS ^b in 2024 in % (annual averages)	56,8	56,9
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Activity rate by LFS ^b in 2024 in % (annual averages)	58,5	58,3
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS ^b in 2024 in % (annual averages)	2,9	2,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^c w 2024 r. Registered unemployed persons per job offer ^c in 2024	21	18
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^d w 2024 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^d in 2024 in PLN	8265,92	8606,99
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2024 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2024 in PLN	3735,81	3662,18
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2023 in PLN	2678,30	2789,94
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^e w 2023 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^e in 2023 in %	14,0	13,5
Współczynnik Giniego ^e w 2023 r. w % Gini coefficient ^e in 2023 in %	27,0	27,5
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r. w % Beneficiaries of social assistance in the number of total population in 2023 in %	3,4	3,0
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2023 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2023 in thousand PLN	3708389	306219
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^f na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2023 r. Children staying in nurseries and children's clubs ^f per 1000 children up to the age of 3 in 2023	195	186
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r. Population per out-patient health care unit in 2023	1413	1502
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2023 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2023:		
lekarze doctors	37,6	37,1
pielęgniarki nurses	57,4	57,1

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w Polsce zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. c Stan w dniu 31 grudnia. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. e Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). f Dzieci w żłobkach i klubach żłobkowych w dniu 31 grudnia.

a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year. b The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. c As of 31 December. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. e Based on data from the European Survey of Income and Living Conditions (EU-SILC). f Children in nurseries and nursery clubs; as of 31 December.

Tablica 1. Województwo na tle kraju (dok.)

Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2023 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2023	42,8	39,1
Produkt krajowy brutto ^a (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Gross domestic product ^a (current prices) per capita in 2023 in PLN	90396	80434
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 10 tys. ludności w 2024 r. Entities of the national economy ^b per 10 thousand population in 2024	1415	1456 ^c
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ^b na 10 tys. ludności w 2024 r. Commercial companies with foreign capital participation ^b per 10 thousand population in 2024	24	20 ^c
Personel wewnętrzny w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^d w 2023 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^d in 2023	9,4	14,5
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^e w 2024 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^e in 2024 in %	77,3	78,6
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^e w 2024 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^e in 2024 in %	95,7	94,0
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^e w 2024 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^e in 2024 (previous year=100; current prices)	93,3	98,4
Obsada bydła ^f na 100 ha użytków rolnych w 2024 r. w szt. Cattle density ^f per 100 ha of agricultural land in 2024 in heads	43,0	29,1
Obsada trzody ^f chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2024 r. w szt. Pigs density ^f per 100 ha of agricultural land in 2024 in heads	62,0	18,1
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^g w 2024 r. w zł Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^g in 2024 in PLN	851725	819542
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^g w 2024 r. w zł Sold production of construction (current prices) per 1 average employed person in construction ^g in 2024 in PLN	977059	841871
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r. Dwellings completed per 1000 population in 2024	5,3	5,9
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r. Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2023	101,9	177,3
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w km w 2023 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in km in 2023	6,3	7,1
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2023 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2023 in %	27,4	25,9

a Wstępny szacunek. b Stan w dniu 31 grudnia. c Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. d Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. f Stan w dniu 1 czerwca; według danych dotyczących użytków rolnych z 2023 r. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Preliminary estimation. b As of 31 December. c Excluding entities for which the information on the business address or place of residence does not exist in the REGON register. d Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. f As of 1 June; based on data concerning agricultural land of 2023. g Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.

Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2024

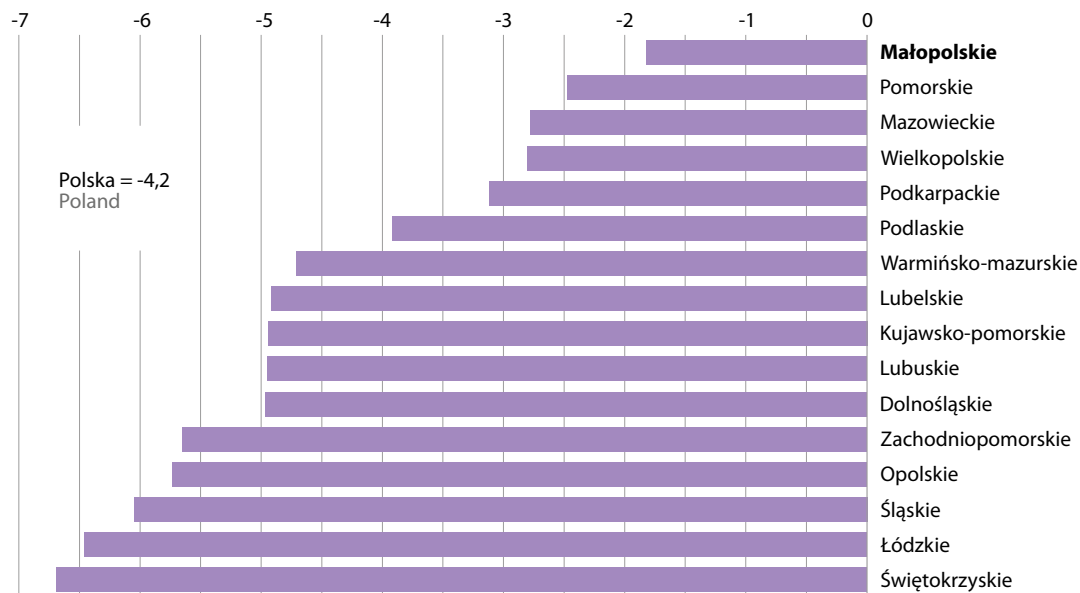
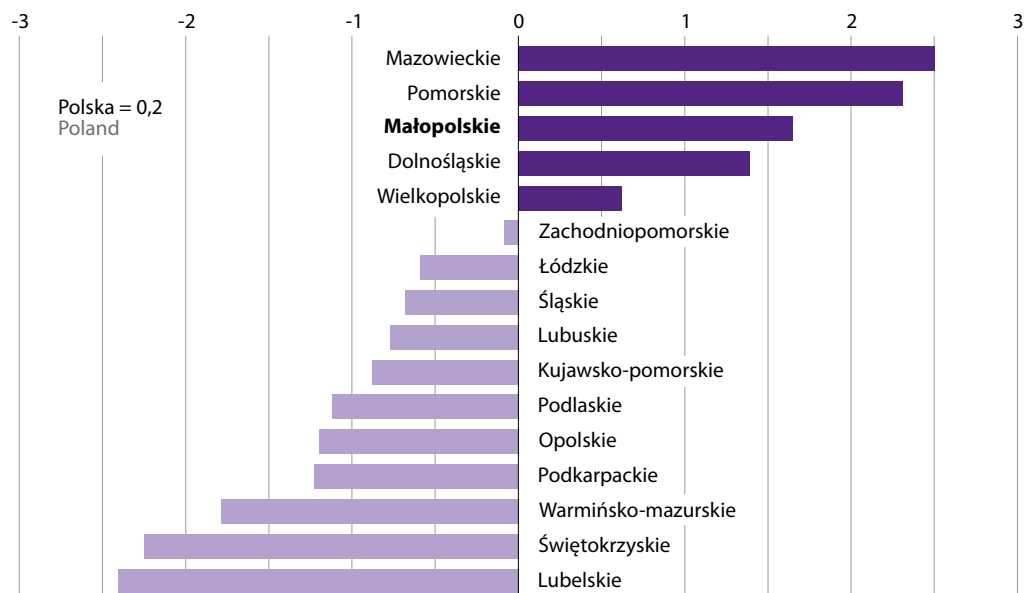
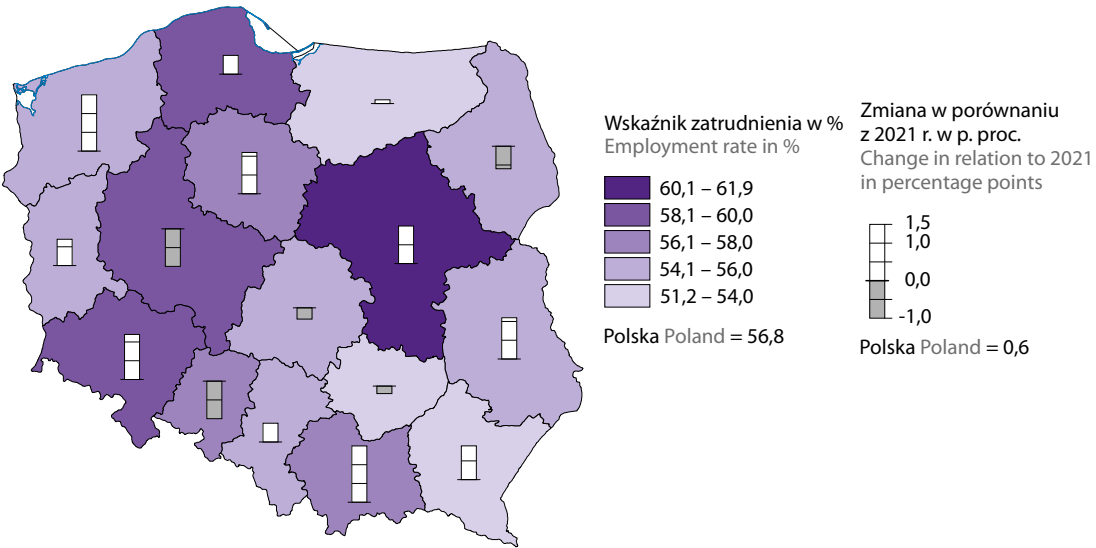
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.

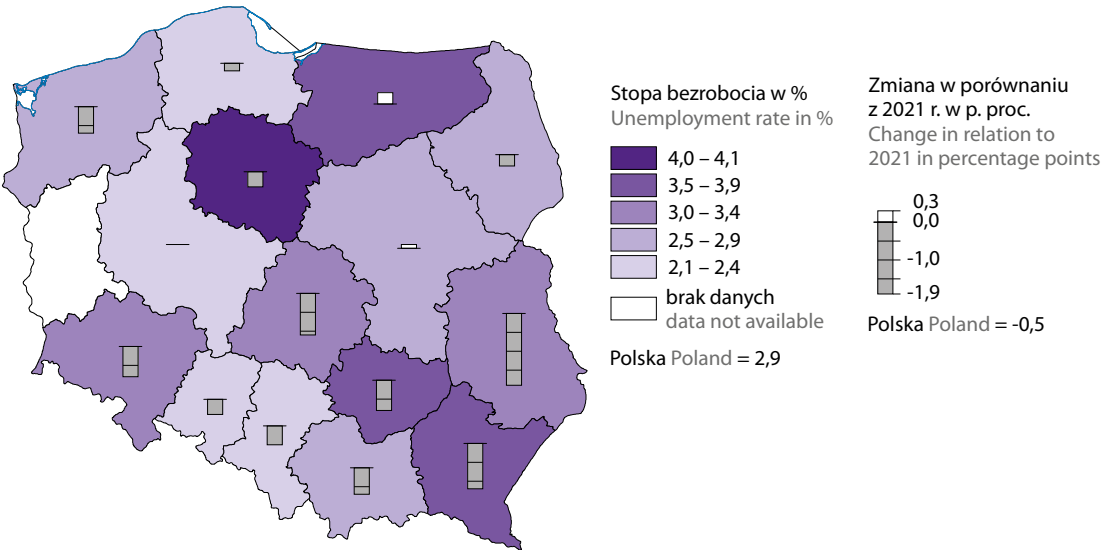
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2024

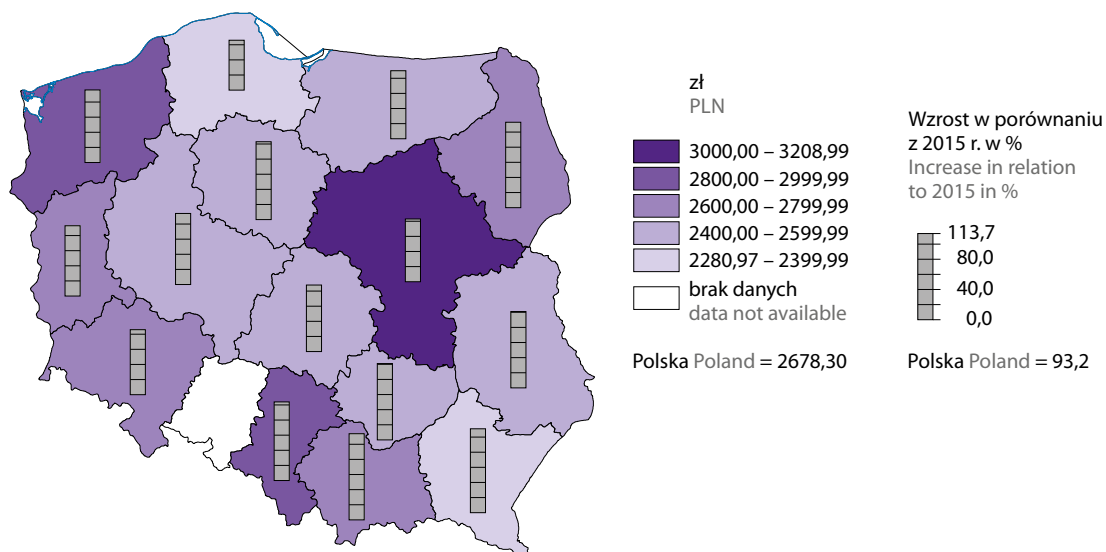
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2024 (annual averages)

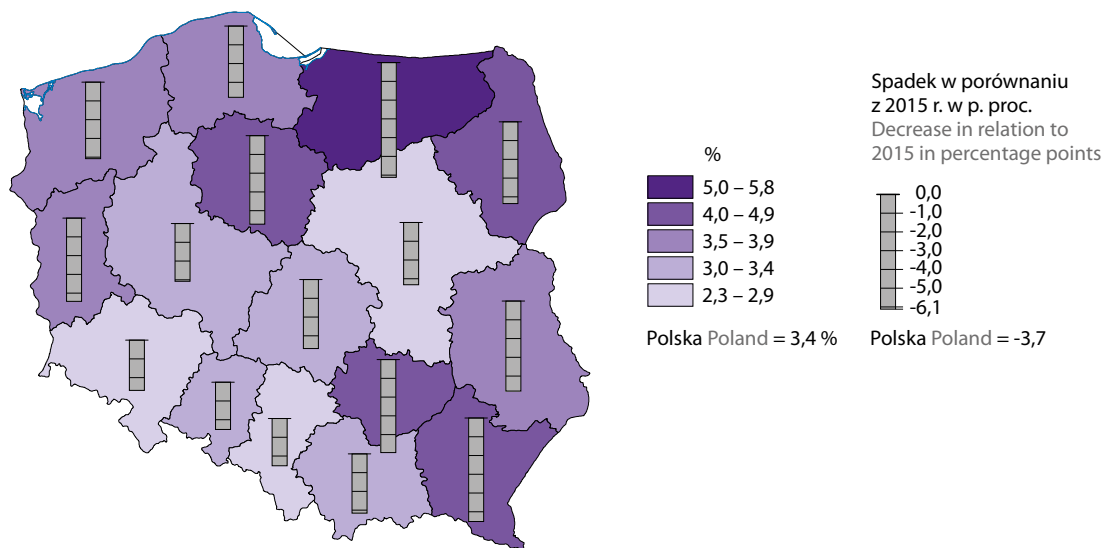
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2024 (annual averages)

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2023

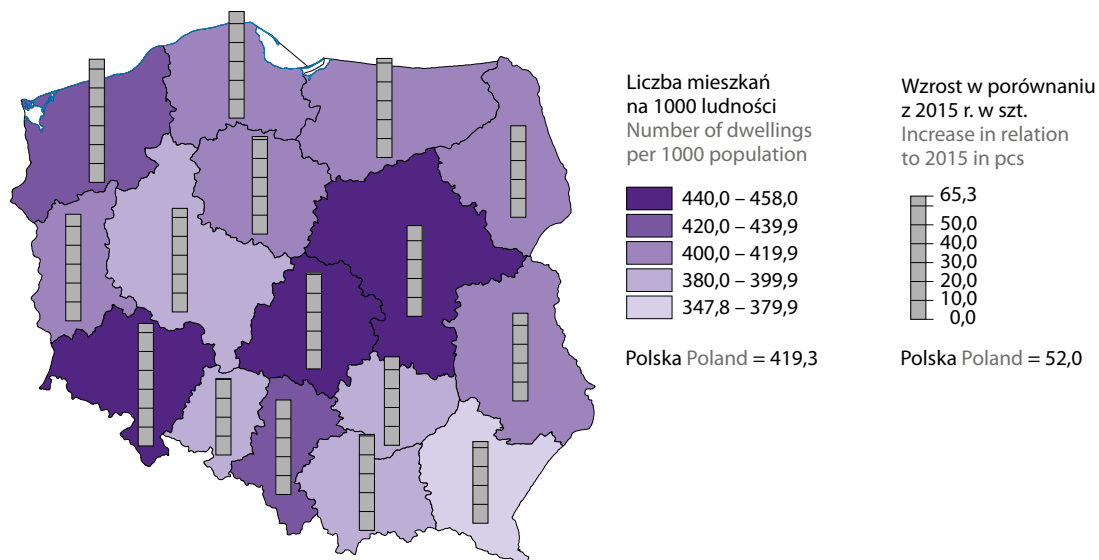

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r.
Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2023

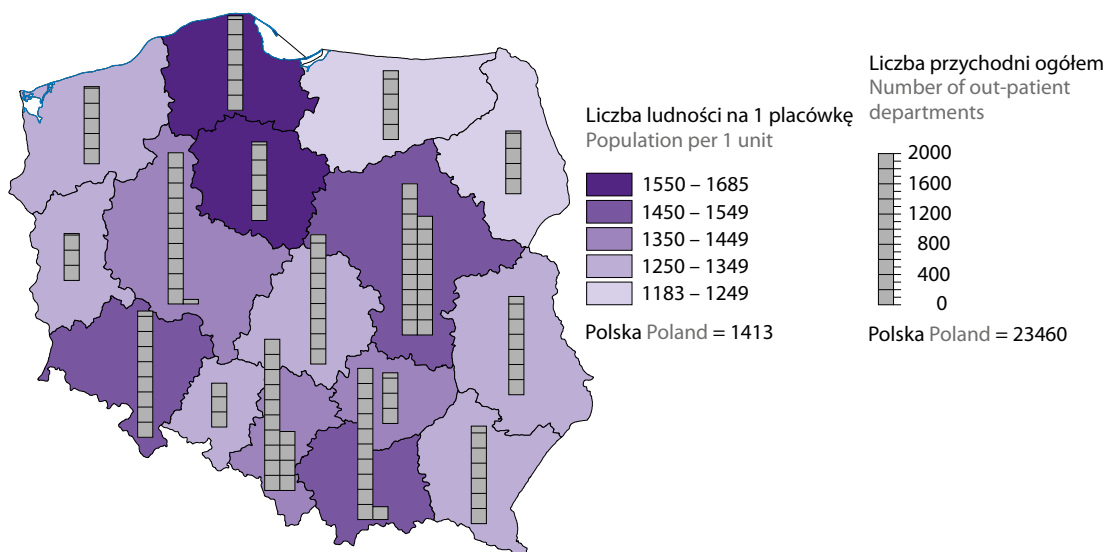

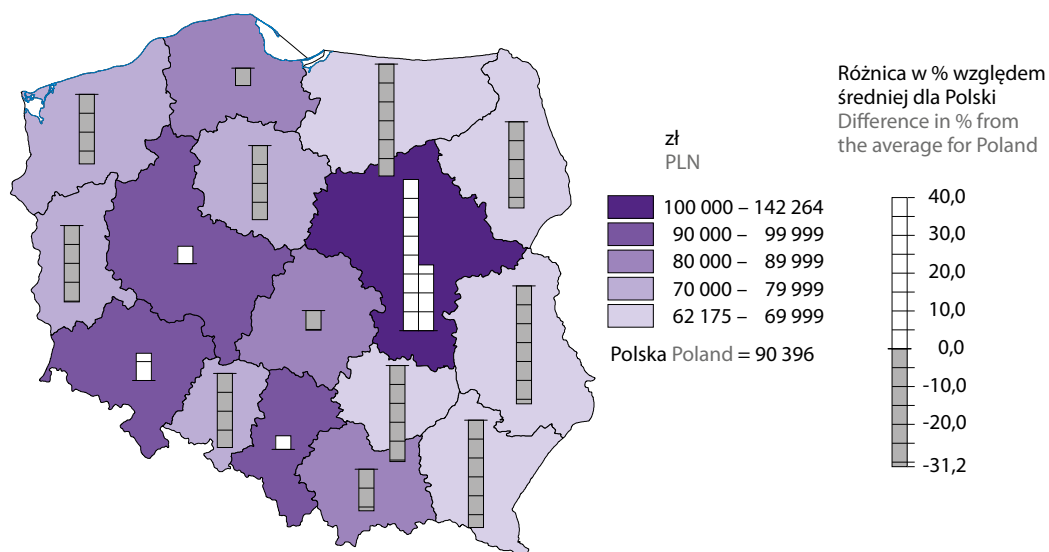
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2023
As of 31 December**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Map 7. Out-patient health care units in 2023
As of 31 December

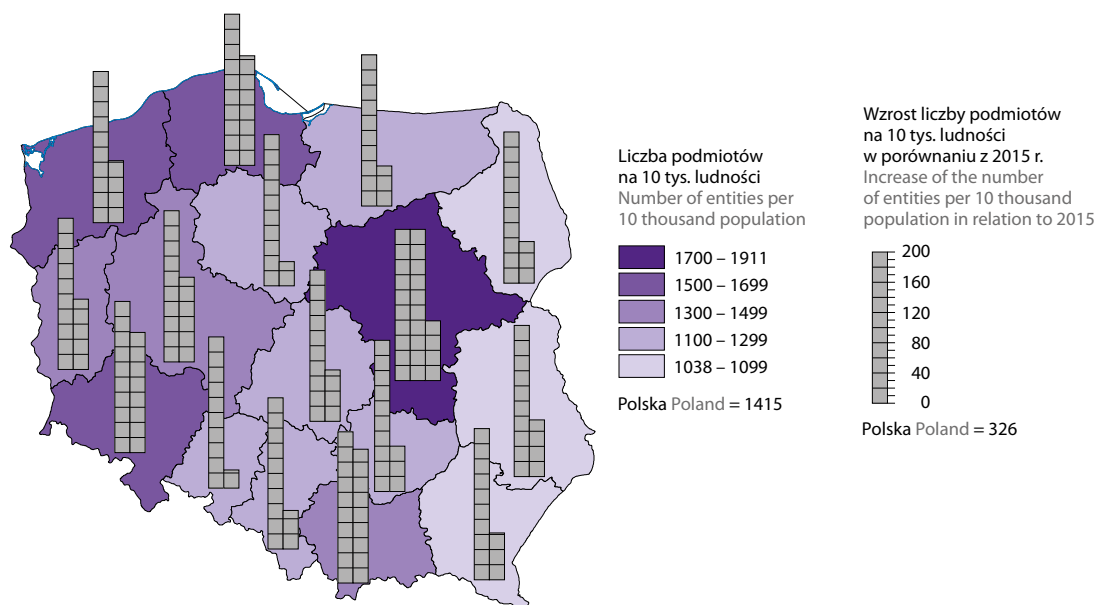
Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2023 (current prices)

a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024
As of 31 December

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2024 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2024

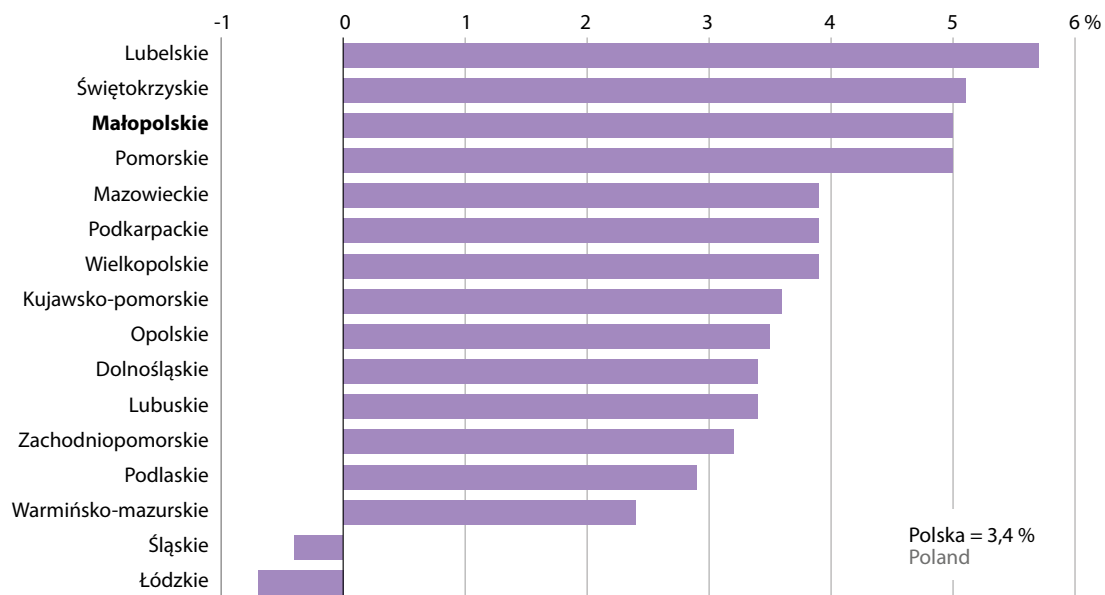
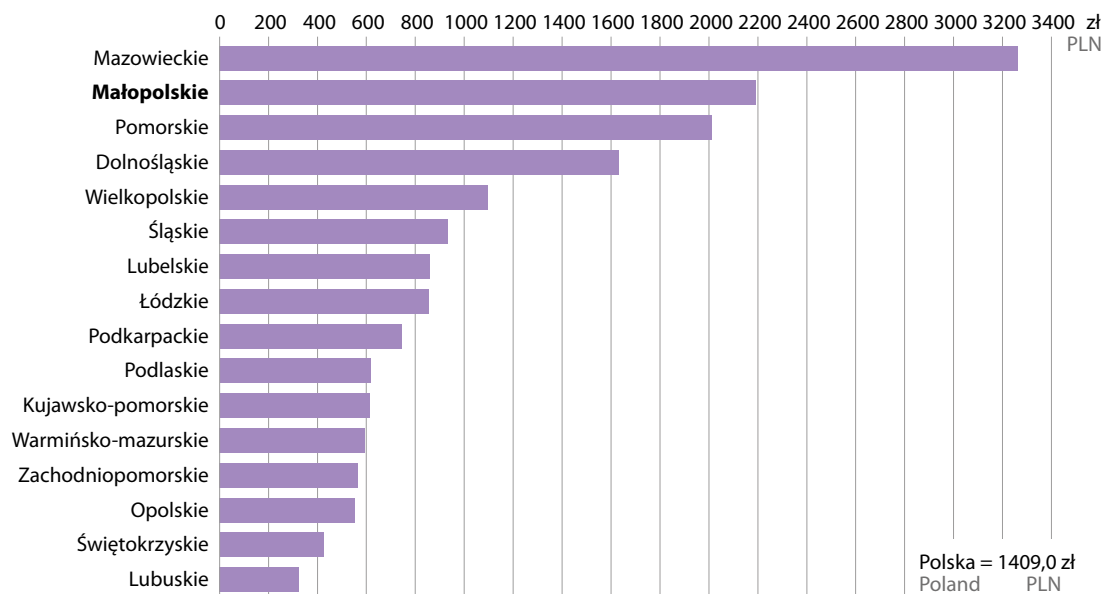
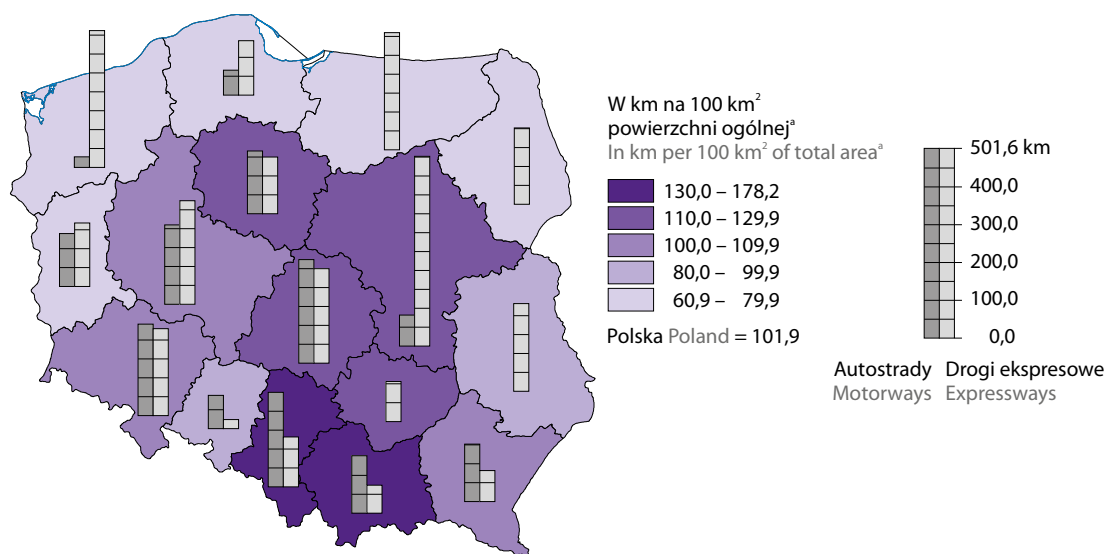
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2023 (current prices)

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2023 r.

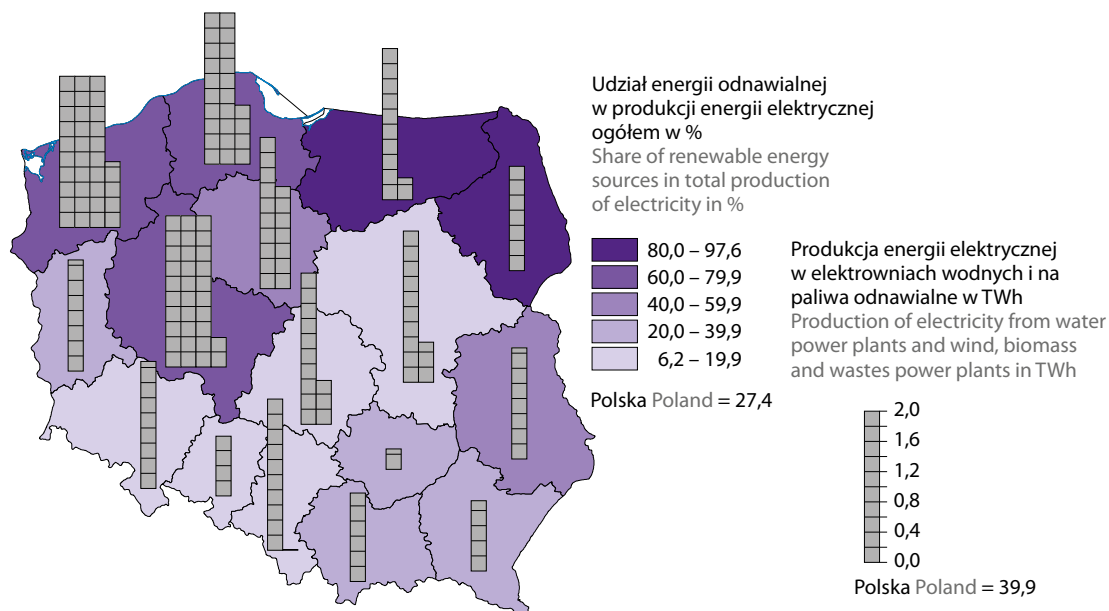
Map 10. Hard surface public roads in 2023

^a We wskaźniku uwzględniona jest całkowita powierzchnia jednostek, wliczając obszar morskich wód wewnętrznych.
^a The indicator takes into account the total area of the territorial units, including the area of internal waters.

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2023 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2023

Rozdział 3
Chapter 3

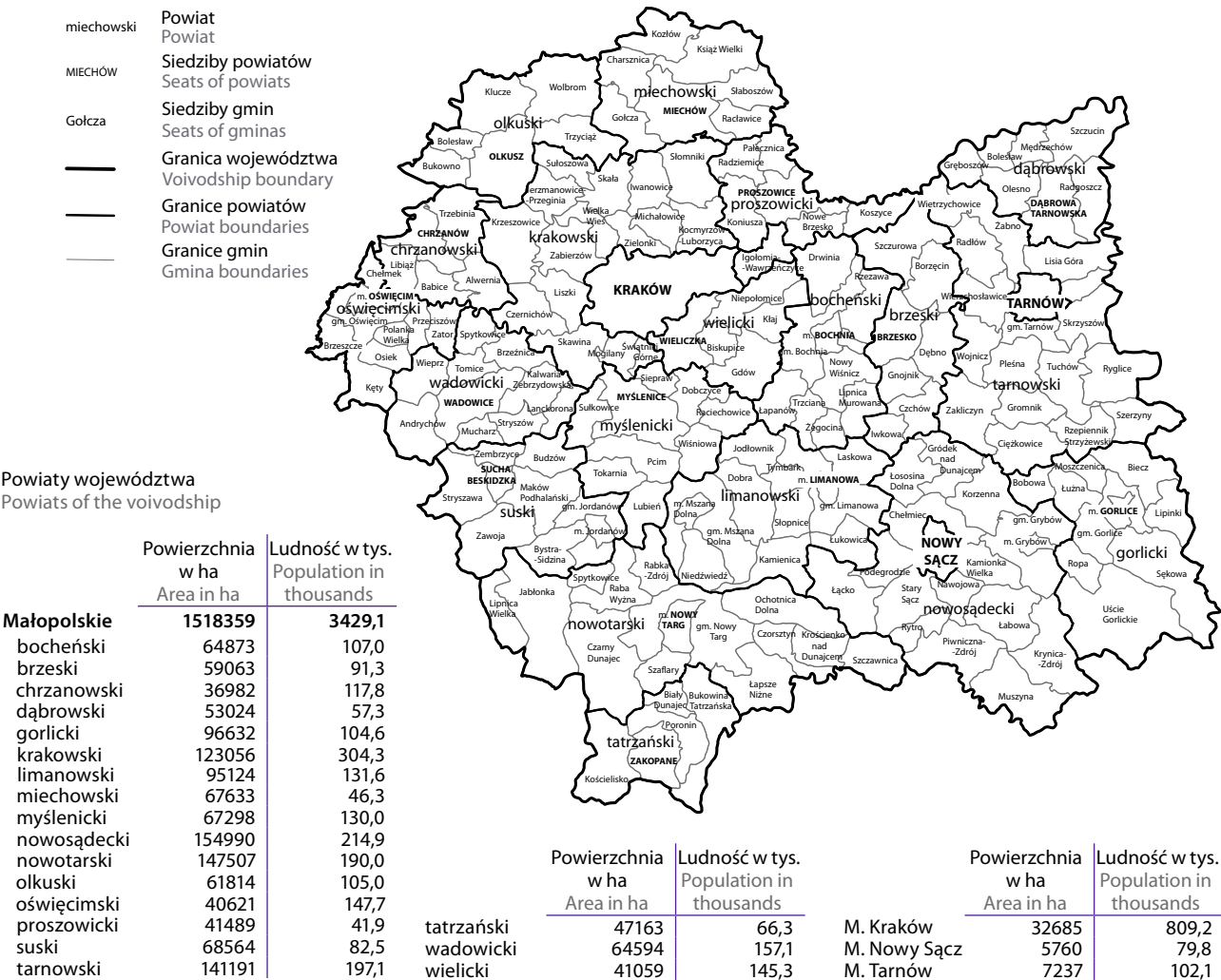
Powierzchnia i podział terytorialny województwa
Area and territorial division of the voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa małopolskiego w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Administrative division of Małopolskie Voivodship in 2024

As of 31 December

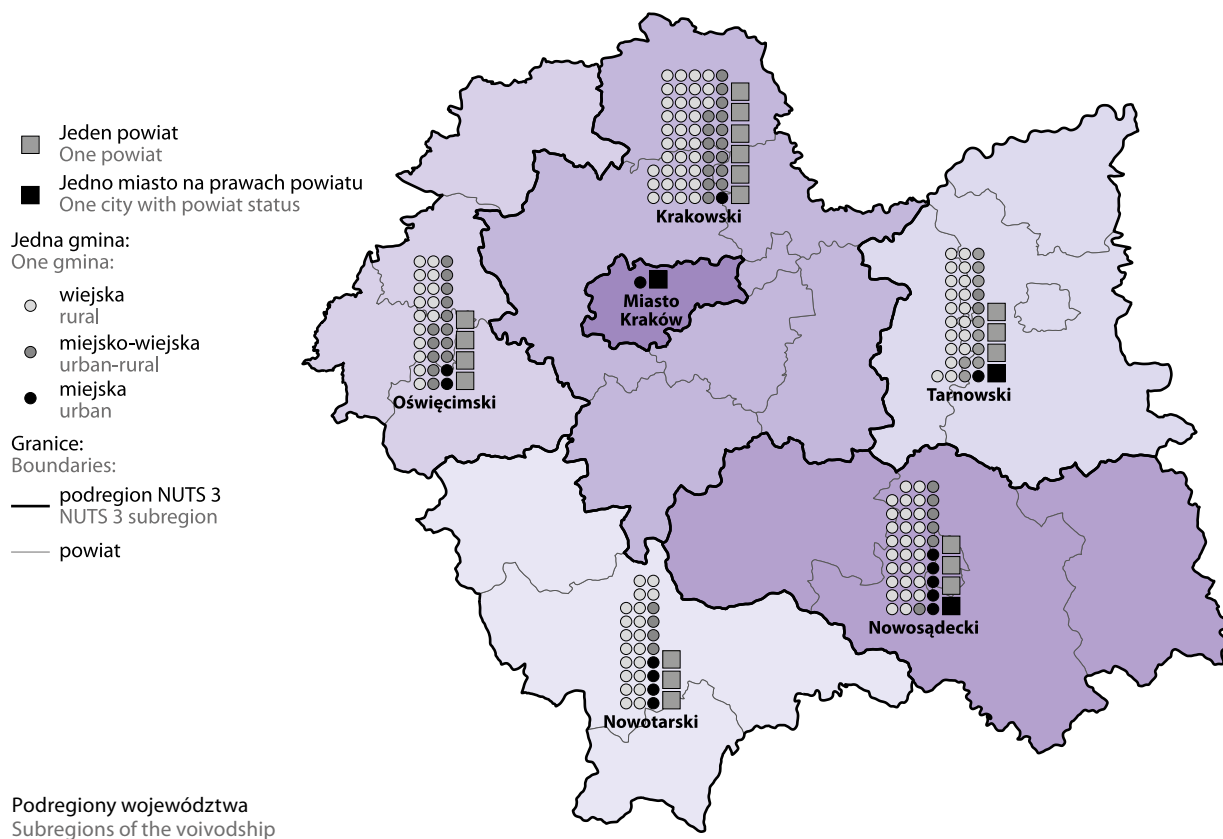
Według stanu w dniu 1 stycznia 2025 r. województwo małopolskie zajmowało powierzchnię 15184 km² (1518359 ha), co stanowiło 4,8% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r.) mieszkało 3429,1 tys. osób, tj. 9,1% ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 226 osób (druga lokata w kraju). W miastach mieszkało 47,8% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa małopolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of Małopolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2024

As of 31 December

	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność w tys. Population in thousands
Małopolskie	1518359	3429,1
Krakowski	405408	774,8
m. Kraków	32685	809,2
Nowosądecki	352506	530,9
Nowotarski	263234	338,9
Oświęcimski	204011	527,5
Tarnowski	260515	447,8

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Dane ewidencji geodezyjnej wskazują na dalszy wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych kosztem użytków rolnych i gruntów leśnych. Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdeastawanych i zdegradowanych jest nadal niski.

Województwo małopolskie leży w południowej części Polski. Pod względem powierzchni jest jednym z mniejszych w kraju. Od zachodu graniczy z województwem śląskim (długość granicy 291 km), od północy – z świętokrzyskim (185 km), od wschodu – z podkarpackim (187 km), a południowa granica jest granicą państwową z Republiką Słowacką (319 km).

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 2. Geodesic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	1518279	1518279	1518359	1518359	4,8
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	922656	916862 ^a	904164 ^a	902945 ^a	4,8
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	463966	460648	458877	458485	4,8
Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	20603	22409	22853	22894	2,9
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	93637	101624 ^b	113161 ^b	114722 ^b	6,2
Nieużytki Wasteland	11449	11333	11151	11160	2,4

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.
Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified until 2016 in the item “forest land as well as woodland and shrubland”. b Including land for the construction of public roads or railways.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Według stanu w dniu 1 stycznia 2024 r. całkowita powierzchnia geodezyjna województwa wyniosła 1518359 ha, co stanowiło 4,8% ogólnej powierzchni Polski. Powierzchnia łądowa stanowiła 98,5% powierzchni geodezyjnej. W strukturze gruntów według kierunków wykorzystania największy obszar zajmowały użytki rolne – 902,9 tys. ha, które stanowiły 59,5% powierzchni województwa, a w dalszej kolejności grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 458,5 tys. ha (30,2%), grunty zabudowane i zurbanizowane – 114,7 tys. ha (7,5%) oraz grunty pod wodami powierzchniowymi, nieużytki i tereny różne – łącznie 42,2 tys. ha (2,8%).

W odniesieniu do 2023 r. powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 1219 ha, a w relacji do 2015 r. – o 19711 ha. Areał gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych zmniejszył się odpowiednio o 392 ha i 5481 ha. Jednocześnie dane ewidencji geodezyjnej wskazują na dalszy wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – o 1561 ha w ujęciu rocznym i 21085 ha względem 2015 r.

W 2023 r. w województwie małopolskim powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji liczyła 2080 ha. Stanowiły one 0,1% powierzchni województwa oraz 3,4% tego typu gruntów w kraju. Z ogólnej ich powierzchni 81,1% to grunty zdewastowane, natomiast 18,9% przypadało na grunty zdegradowane. W porównaniu z 2015 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych zmniejszyła się o 154 ha do 1687 ha, natomiast wzrosła powierzchnia gruntów zdegradowanych – o 278 ha do 393 ha.

W 2023 r. poddano rekultywacji 195 ha gruntów wobec 181 ha w roku poprzednim. Areał gruntów zagospodarowanych wyniósł 69 ha (w 2022 r. – 96 ha). Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych był nadal niezadowalający i wyniósł odpowiednio 9,4% i 3,3% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych. W latach 2015–2023 zreakultwowano 1349 ha i zagospodarowano 638 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, głównie na cele rolnicze (68,0%) i leśne (12,6%).

W ciągu roku z produkcji rolniczej i leśnej wyłączono 393 ha gruntów rolnych i leśnych (510 ha rok wcześniej i 316 ha w 2015 r.), w tym 359 ha gruntów rolnych i 34 ha gruntów leśnych. Spośród wyłączonych gruntów rolnych i leśnych największy odsetek przeznaczono na tereny osiedlowe – 58,5%, tj. 230 ha (291 ha rok wcześniej i 175 ha w 2015 r.).

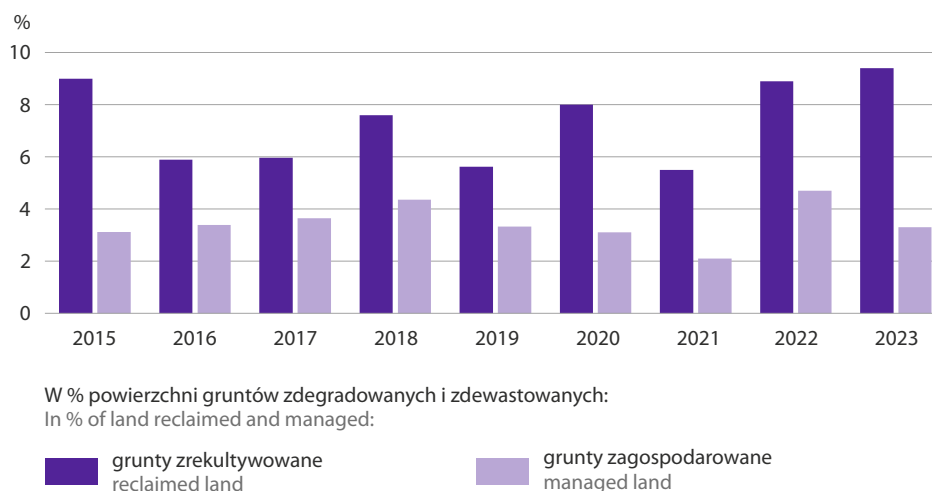
Jednocześnie odnotowano 988 pożarów upraw rolnych, łąk i rżysk oraz nieużytków (ponad trzykrotnie mniej niż przed rokiem i blisko pięciokrotnie mniej niż w 2015 r.). Objęły one łącznie powierzchnię 257 ha (blisko pięciokrotnie mniejszą niż w 2022 r. i ponad ośmiokrotnie mniejszą niż w 2015 r.).

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zreakultwowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku
 Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2023 r. odnotowano spadek zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w odniesieniu do roku poprzedniego. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przeciętne zużycie wody było ponad dwukrotnie mniejsze niż średnio w kraju.

W ujęciu rocznym zmniejszyła się ilość ścieków przemysłowych, a wzrosła ilość ścieków komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi. Zwiększył się odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

W 2023 r. zużycie wody ogółem w województwie małopolskim było mniejsze w ujęciu rocznym (o 18,8%) oraz w porównaniu z 2015 r. (o 31,6%) i wyniosło 321,4 hm³. Podobnie jak w latach poprzednich, największy udział (46,3%) w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miał przemysł (148,7 hm³). Zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku, jak i do 2015 r. zużycie wody w przemyśle było mniejsze odpowiednio o 33,2% i 49,8%. Zużycie wody w ramach eksploatacji sieci wodociągowej wyniosło 128,6 hm³ (40,0% ogólnej wielkości wojewódzkiej), czyli więcej niż w poprzednim roku (o 0,4%), jak i w 2015 r. (o 11,1%), w tym w gospodarstwach domowych – 98,6 hm³ (więcej odpowiednio o 0,1% i 9,2%). Zużycie wody celem napełniania i uzupełniania stawów rybnych wyniosło 44,2 hm³ i stanowiło 13,7% całkowitego zużycia wody w województwie. Było ono mniejsze niż w poprzednim roku (o 2,1%) i zarazem mniejsze niż w 2015 r. (o 23,2%).

Zużycie wody w województwie małopolskim stanowiło 4,1% całkowitego zużycia wody w Polsce (4,4% rok wcześniej). W ramach eksploatacji sieci wodociągowej zużyto 7,7% wielkości krajowej (podobnie rok wcześniej), w tym gospodarstwa domowe zużyły 7,6% ilości wody zużytej przez gospodarstwa domowe w kraju (rok wcześniej – 7,7%). Zużycie wody do napełniania i uzupełniania stawów rybnych stanowiło 5,3% zużycia w kraju (w 2022 r. – 5,4%), natomiast zużycie wody na potrzeby przemysłu stanowiło 2,7% zużycia krajowego (3,4% rok wcześniej).

Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Table 3. Water consumption by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem^a Total ^a	469,7	404,9	395,8	321,4	4,1
w tym: of which:					
Przemysł Industry	296,4	230,8	222,6	148,7	2,7
Rybacktw ^b Fishing ^b	57,5	50,7	45,1	44,2	5,3
Gospodarstwa domowe Households	90,3	98,1	98,6	98,6	7,6

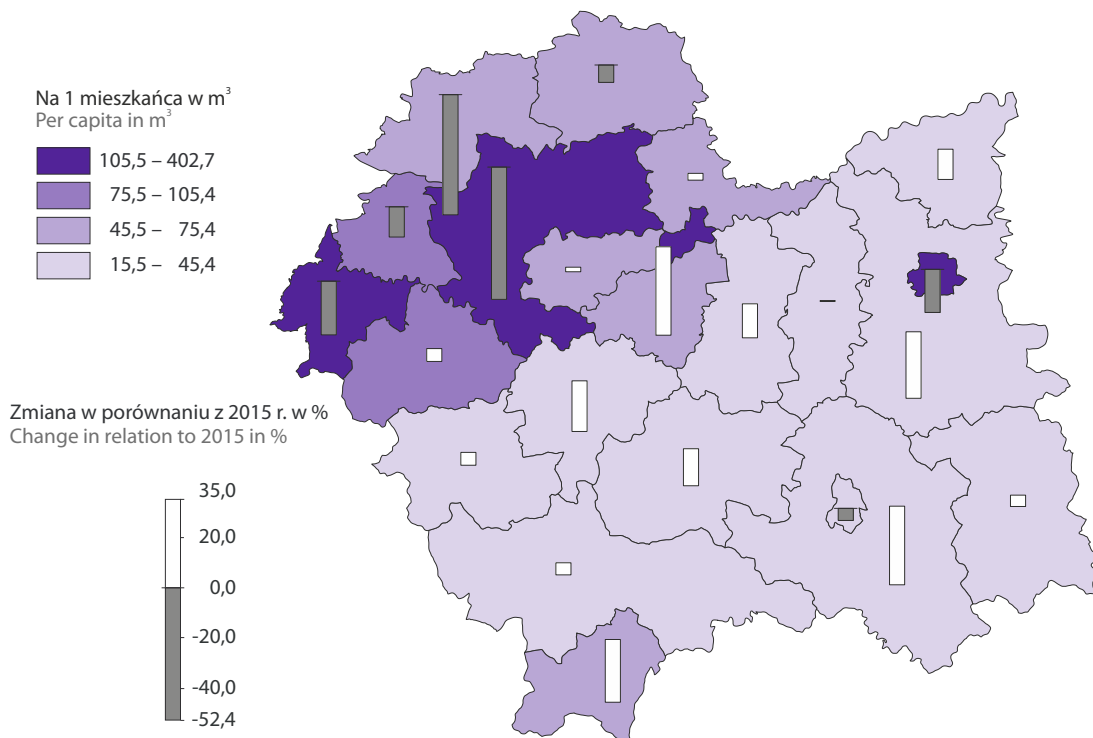
a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napędzanie i uzupełnianie stawów rybnych.

a Until 2018, includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

Średnie zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosło 93,7 m³ i było ponad dwukrotnie mniejsze niż przeciętnie w kraju (210,1 m³). Zarówno w ujęciu rocznym, jak i w relacji do 2015 r. odnotowano spadek zużycia wody *per capita* (odpowiednio o 21,7 m³ i 45,6 m³). W ujęciu terytorialnym największe zużycie wody na 1 mieszkańca od lat notuje się w powiatach krakowskim, oświęcimskim i w Tarnowie (w 2023 r. odpowiednio: 402,7 m³, 316,3 m³ i 130,7 m³), co wynika z umiejscowienia na ich terenie dużych zakładów przemysłowych. Wskaźnik wyższy niż średnia wojewódzka wystąpił także w powiecie chrzanowskim (95,0 m³). Najmniejsze zużycie wody *per capita*, podobnie jak przed rokiem, odnotowano w powiecie gorlickim (15,5 m³).

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.

Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2023

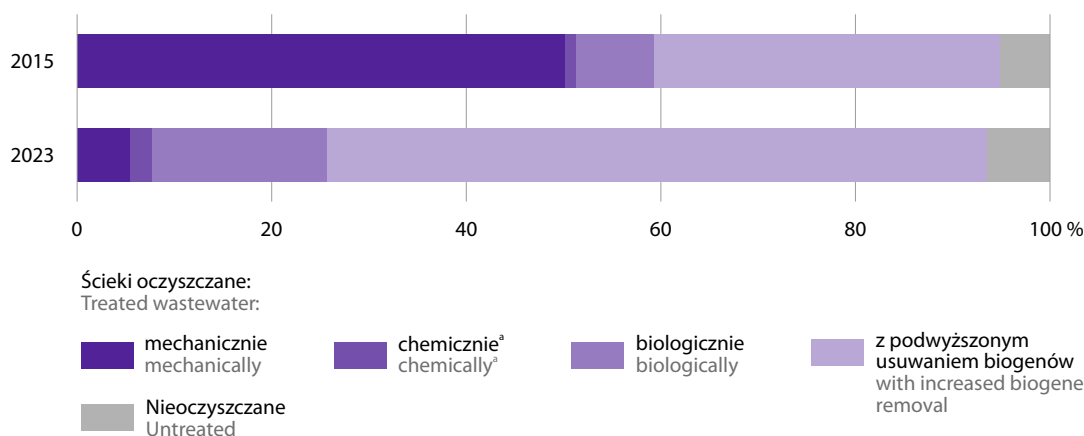
Na stopień degradacji i zanieczyszczenia zasobów wodnych i gleby w znacznym stopniu wpływa ilość wytwarzanych ścieków. W 2023 r. w województwie małopolskim odprowadzono do wód lub do ziemi łącznie 270,6 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, tj. 4,0% ogółu tych ścieków w kraju. Bezpośrednio z zakładów odprowadzono 147,3 hm³ ścieków (blisko 80% stanowiły wody chłodnicze niewymagające oczyszczania), a siecią kanalizacyjną – 123,4 hm³. Łącznie oczyszczenia wymagało 156,8 hm³ ścieków (7,4% ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia w kraju), z czego 84,0% zostało oczyszczonych komunalnie, a 16,0% przemysłowo. W latach 2015–2023 ilość ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi zmniejszyła się o 47,1%.

W 2023 r. ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 45,7 m³, tj. o 1,2 m³ więcej niż w poprzednim roku i 32,6 m³ mniej niż w 2015 r.

W 2023 r. w województwie odprowadzono 33,4 hm³ ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia. Ich ilość zmniejszyła się zarówno w relacji do 2015 r. (o 78,8%), jak i w ujęciu rocznym (o 4,4%). Procesowi oczyszczania poddano 23,5 hm³, tj. 70,3% ogółu ścieków wymagających oczyszczenia. Głównie były one oczyszczane mechanicznie (36,4%) oraz poprzez podwyższone usuwanie biogenów (33,8%). Chemicznemu i biologicznemu oczyszczaniu poddanych zostało odpowiednio 15,6% i 14,2% ścieków. W ostatnich latach zmniejszyła się ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych w postaci nieoczyszczonej. W 2023 r. takich ścieków było 9,9 hm³, podczas gdy rok wcześniej – 10,6 hm³, a w 2015 r. – 13,1 hm³.

Zdecydowana większość ścieków wymagających oczyszczenia to ścieki komunalne, których ilość w 2023 r. wyniosła 123,4 hm³ i była większa o 5,0% niż w 2022 r. oraz o 16,5% w relacji do 2015 r. Ścieki komunalne niemal w całości zostały poddane oczyszczeniu (99,9%). Największa ilość ścieków komunalnych oczyszczana była w oczyszczalniach o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania, tj. z podwyższonym usuwaniem biogenów (80,0% ogółu ścieków oczyszczanych, w 2022 r. – 81,0%, a w 2015 r. – 83,5%). Pozostałe ścieki komunalne były oczyszczane biologicznie, a udział tej metody wyniósł 20,0% (19,0% rok wcześniej i 16,5% w 2015 r.).

Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

a Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.
a Concerns only industrial wastewater.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Tablica 4. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 grudnia) Wastewater treatment plants (as of 31 December)	312	310	313	310
Ścieki komunalne odprowadzone w dam ³ Municipal wastewater discharged in dam ³	105870	113995	117547	123382
Ścieki przemysłowe odprowadzone w dam ³ Industrial wastewater discharged in dam ³	157970	147525	34976	33445
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	64,6	67,6	67,9	70,4

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

W końcu 2023 r. w województwie działało 310 oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych (w Polsce – 4090). W porównaniu z 2022 r. liczba oczyszczalni zmniejszyła się o 3, a w relacji do 2015 r. – o 2 zakłady.

W 2023 r. na terenie województwa małopolskiego funkcjonowało 65 przemysłowych oczyszczalni ścieków o całkowitej przepustowości wynoszącej 516,9 dam³/d (dekametrów sześciennych na dobę). Spośród nich większość stanowiły oczyszczalnie biologiczne – 41 obiektów. Oczyszczalnie mechanicznych było 16, chemicznych – 6, a z podwyższonym usuwaniem biogenów – 2. W relacji do 2015 r. liczba przemysłowych oczyszczalni ścieków zmniejszyła się (o 2), tak jak i ich łączna przepustowość (o 332,8 dam³/d).

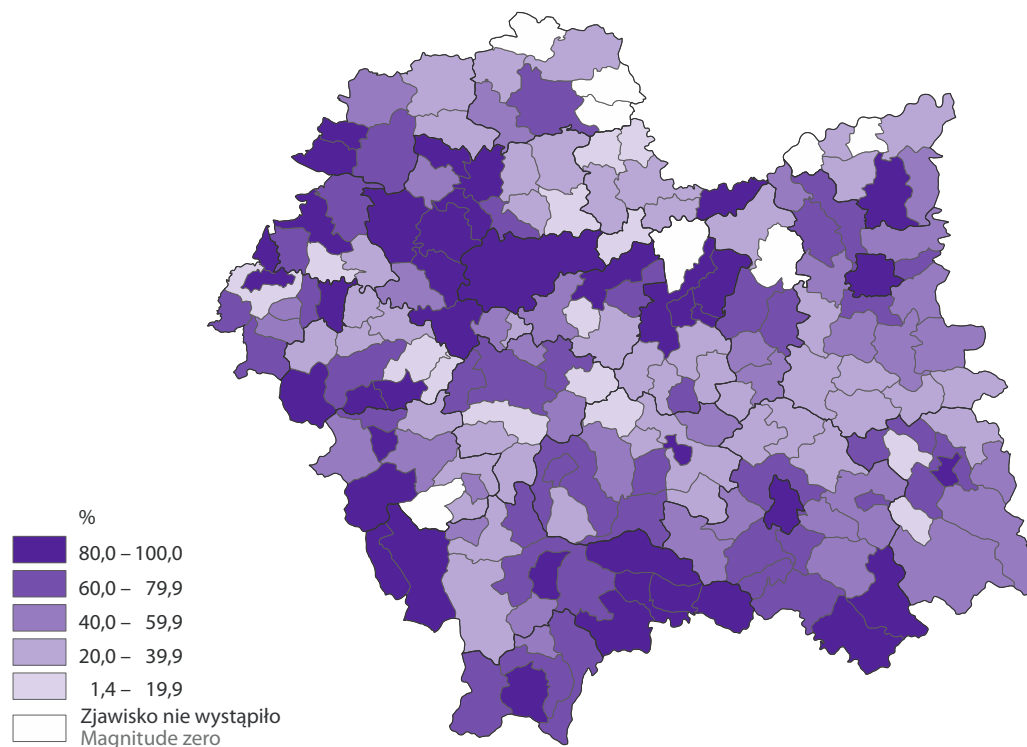
Ścieki komunalne poddano oczyszczaniu w 245 oczyszczalniach, spośród których 176 to oczyszczalnie biologiczne, a 69 – oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów. Liczba oczyszczalni komunalnych nie uległa zmianie w porównaniu z 2015 r. Ogólna przepustowość oczyszczalni komunalnych wyniosła 768,8 dam³/d (o 180,1 dam³/d mniej niż w 2015 r.).

Dane o ludności **korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Według danych szacunkowych ponad 2,4 mln ludności województwa, tj. 70,4% korzystało w 2023 r. z oczyszczalni ścieków. Odsetek ten był wyższy w porównaniu z poprzednim rokiem (o 2,5 p. proc.), jak i w relacji do 2015 r. (o 5,8 p. proc.). W miastach województwa małopolskiego w 2023 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 96,0% ludności (w 2022 r. – 92,0%, w 2015 r. – 95,0%), a na wsi – 47,0% (w 2022 r. – 45,9%, w 2015 r. – 36,0%). W kraju omawiany wskaźnik był wyższy niż w województwie i wyniósł 75,9%. W roku poprzednim osiągnął wartość 75,7%, a w 2015 r. – 72,7%.

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w 7 gminach: Jabłonka, Sucha Beskidzka, Mucharz, Czorsztyn, m. Nowy Sącz, Zakopane i m. Tarnów (po 100,0%), natomiast najmniejszy w gminie Igołomia-Wawrzeńczyce (1,4%). Należy zaznaczyć, iż mieszkańcy 8 gmin województwa nie korzystali z oczyszczalni ścieków działających w sieciach kanalizacyjnych.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2023 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2023

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W 2023 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano spadek zarówno emisji zanieczyszczeń gazowych, jak i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń gazowych, jak i pyłowych pozostał na tym samym poziomie.

Wśród zakładów generujących największą emisję zanieczyszczeń, podobnie jak przed rokiem, dominowały jednostki z branży energetycznej.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Źródłami zanieczyszczeń powietrza są m.in. tzw. punktowe źródła emisji, czyli zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, a ponadto kotłownie, paleniska domowe opalane węglem najczęściej niskiej jakości oraz środki transportu.

W końcu 2023 r. na terenie województwa małopolskiego działało 138 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (o 5 zakładów mniej niż w 2022 r. i o 3 zakłady więcej niż w 2015 r.), które stanowiły 7,6% ogólnej liczby tego typu zakładów w kraju. W urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych wyposażone były 72 zakłady (52,2%), a zanieczyszczeń gazowych – 32 (23,2%). Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, wypuszczono do atmosfery łącznie 59,3 tys. ton pyłów i gazów (bez CO₂), co stanowiło 6,4% ogólnopolskiej emisji.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	10841,9	7002,0	7079,3	6338,7	3,7
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	30,4	5,8	5,2	4,3	3,3
tlenki azotu nitrogen oxides	20,2	10,4	10,2	8,2	5,5
tlenek węgla carbon monoxide	18,0	17,0	13,6	12,8	6,5
dwutlenek węgla carbon dioxide	10738,1	6937,2	7016,0	6280,2	3,7
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	2,8	1,1	1,1	0,8	5,2
w tym: of which:					
ze spalania paliw from fuel combustion	1,7	0,4	0,3	0,2	2,8
niezorganizowana unorganised	0,1	0,0	0,0	0,0	1,5

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w 2023 r. wyemitowały 6338,7 tys. ton zanieczyszczeń gazowych, tj. mniej o 10,5% w stosunku do poprzedniego roku i 41,5% niż w 2015 r., a ich udział w skali kraju wyniósł 3,7%. Zdecydowanie największy wpływ na wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych ma emisja dwutlenku węgla (CO₂), którego w 2023 r. wpuszczono do atmosfery 6280,2 tys. ton, a jego udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych przekraczał 99%.

Wyłączając dwutlenek węgla w 2023 r. zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały 58,5 tys. ton zanieczyszczeń gazowych, których udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych w Polsce wyniósł 6,4%. W odniesieniu do poprzedniego roku wyemitowano o 7,5% mniej zanieczyszczeń gazowych, a w relacji do 2015 r. mniej o 43,7%. Największy odsetek w ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych w województwie stanowił metan – 52,2%, a w dalszej kolejności tlenek węgla – 21,8%, tlenki azotu – 13,9%, dwutlenek siarki – 7,3% oraz podtlenek azotu – 1,0%. Udział emisji niezorganizowanej wyniósł 0,6%.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych wyniosła 0,8 tys. ton i była znacznie mniejsza zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem (o 24,3%), jak i w relacji do 2015 r. (o 70,7%). Większość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (26,6% wojewódzkiej emisji pyłów). Udział województwa w emisji zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe w kraju wyniósł 5,2% i był niższy o 0,2 p. proc. niż w 2022 r. i 1,2 p. proc. niż w 2015 r.

Podobnie jak w poprzednich latach większość zanieczyszczeń powietrza pochodziła z zakładów zajmujących się, według Polskiej Klasyfikacji Działalności, przetwórstwem przemysłowym oraz wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.

W województwie małopolskim w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano lub zneutralizowano łącznie 517,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (429,2 tys. ton pyłów i 88,2 tys. ton gazów). Udział zatrzymanych lub zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych w województwie stanowił 3,0% wielkości krajowej, a zanieczyszczeń gazowych 3,4%.

W latach 2015–2023 stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych utrzymywał się na wysokim poziomie (powyżej 99%), a w przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wahał się w granicach od 51,1% w 2015 r. do 60,1% w 2023 r. W Polsce stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (bez CO₂) wyniósł odpowiednio 99,9% i 74,1%.

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

W końcu 2023 r. powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona obejmowała 53,1% powierzchni województwa. W relacji do roku poprzedniego zwiększyła się o 74 ha. Przeciętnie na 1 mieszkańca przypadało 2352 m² tych obszarów. Wskaźnik lesistości wyniósł 28,6%, co oznacza, że pozostał na poziomie notowanym w 2022 r. Spośród gatunków zwierząt objętych ochroną w ujęciu rocznym wzrosła liczba wilków, rysi i niedźwiedzi, natomiast zmniejszyła się populacja kozic, bobrów i żubrów.

Obszary prawnie chronione według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. zajmowały łącznie 806,6 tys. ha, tj. 53,1% powierzchni województwa i 8,0% ogólnej powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do roku poprzedniego powierzchnia obszarów objętych ochroną zwiększyła się o 74 ha, a w relacji do 2015 r. – o 1953 ha. W kraju udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej wyniósł 32,2% i uległ niewielkiemu zmniejszeniu (o 0,2 p. proc.) w porównaniu z poprzednim rokiem. Na 1 mieszkańca województwa przypadało przeciętnie 2352 m² powierzchni obszarów prawnie chronionych (w kraju – 2685 m²).

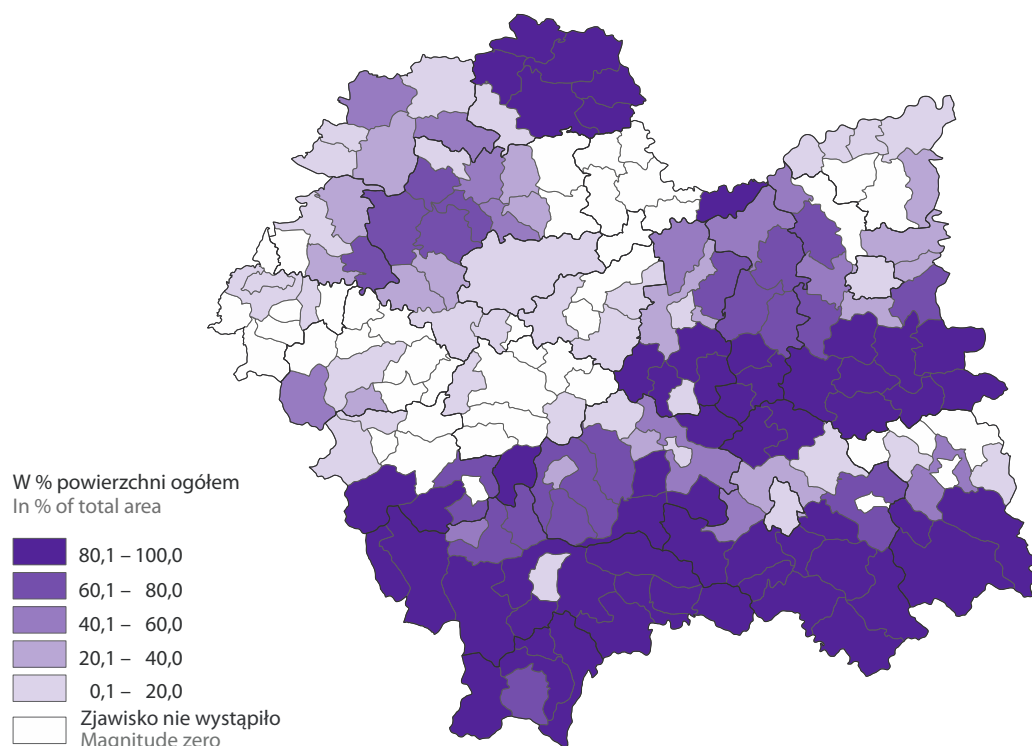
Podobnie jak przed rokiem, największy odsetek obszarów prawnie chronionych w województwie odnotowano w powiecie tatrzańskim (92,6%), a najmniejszy – w Tarnowie (0,1%). W przekroju gminnym rozpiętość tego wskaźnika była jeszcze bardziej widoczna. W 26 gminach województwa małopolskiego obszary prawnie chronione zajmowały 100% powierzchni całkowitej tych gmin, natomiast w 43 gminach nie było tego rodzaju obszarów.

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2023

As of 31 December

Najwyższą formę ochrony przyrody stanowią parki narodowe. Na terenie województwa małopolskiego znajduje się najwięcej parków narodowych spośród wszystkich województw w Polsce (5 spośród 23 parków narodowych). Są to: Babiogórski Park Narodowy, Gorczański Park Narodowy, Ojcowski Park Narodowy, Pieniński Park Narodowy oraz Tatrzański Park Narodowy. Niewielki fragment powierzchni województwa zajmuje także położony w województwie podkarpackim Magurski Park Narodowy. W 2023 r. powierzchnia parków narodowych wyniosła 38,1 tys. ha, co stanowiło 2,5% ogólnej powierzchni województwa i 12,1% ogólnej powierzchni parków narodowych w Polsce. Ponad połowa (56,3%) powierzchni parków narodowych w województwie objęta była ochroną ścisłą, gdzie jest chroniona cała przyroda oraz całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. W 2023 r. w parkach narodowych dominowały grunty leśne (75,0% powierzchni parków), w tym w Babiogórskim PN, Gorczańskim PN i Magurskim PN grunty te stanowiły ponad 90% powierzchni danego parku. Grunty zadrzewione i zakrzewione zajmowały 7,0% powierzchni parków narodowych, użytki rolne – 5,1%, wody – 0,8%, natomiast 12,0% to tereny pozostałe. Największym parkiem jest Tatrzański Park Narodowy, który zajmuje obszar 21,2 tys. ha, a najmniejszym – Ojcowski Park Narodowy o powierzchni 2,2 tys. ha.

Parki krajobrazowe są terenami chronionymi ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe, historyczne, a jednocześnie pełnią funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. W województwie małopolskim w 2023 r. znajdowało się 11 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 180,0 tys. ha, tj. 11,9% ogólnej powierzchni województwa. Lasy zajmowały 58,3% powierzchni parków krajobrazowych, użytki rolne – 35,5%, wody – 0,4%, natomiast 5,8% – pozostałe tereny. Największym parkiem wchodzącym w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego jest Popradzki Park Krajobrazowy (53,4 tys. ha), a jego udział w całkowitej powierzchni parków krajobrazowych w województwie wyniósł 29,7%.

Rezerваты przyrody są jedną z najstarszych form ochrony przyrody. W końcu 2023 r. ochroną rezerwatową objętych było 86 obiektów (w kraju 1523), których powierzchnia wynosiła 3,5 tys. ha, co stanowiło 0,2% ogólnej powierzchni województwa. Pod ścisłą ochroną znajdowało się 0,5 tys. ha (14,4% powierzchni rezerwatów). W 2023 r. najliczniejsze były rezerваты leśne (43) o całkowitej powierzchni 2,1 tys. ha, stanowiącej 60,8% ogólnej powierzchni wszystkich rezerwatów przyrody w województwie. Przeciętna powierzchnia rezerwatu przyrody wyniosła 41,0 ha, przy czym najmniejsze były rezerваты stepowe (średnio 4,8 ha), a największe torfowiskowe (1 obiekt – 114,7 ha).

Do terenów objętych ochroną prawną należą także obszary chronionego krajobrazu. W 2023 r. było ich 10 i zajmowały powierzchnię 573,0 tys. ha, tj. 37,7% ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa. Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu w województwie stanowiła 8,2% powierzchni tego rodzaju w kraju.

Na terenie województwa w 2023 r. zarejestrowanych było 2275 pomników przyrody co stanowiło 6,5% ogólnej ich liczby w Polsce. Wśród nich przeważały obiekty chroniące przyrodę żywą – pojedyncze drzewa (1736 obiektów), a w dalszej kolejności grupy drzew (236) oraz skałki (167).

Inne formy ochrony przyrody, o łącznej powierzchni 15,4 tys. ha, które występowały na terenie województwa, to stanowiska dokumentacyjne (79 obiektów), użytki ekologiczne (54) oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (7).

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Najmłodszą formą ochrony przyrody, wprowadzoną w Polsce w 2004 r., jest Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000. W 2023 r. obszary Natura 2000 zajmowały 19,0% powierzchni województwa. Ta forma ochrony przyrody obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk przyrodniczych, wybranych cennych gatunków roślin i zwierząt (SOO). Obszary ochrony ptaków zajmowały powierzchnię 134,3 tys. ha, tj. 8,8% powierzchni województwa, natomiast obszary ochrony siedlisk o powierzchni 153,7 tys. ha stanowiły 10,1%. Udział powierzchni OSO w województwie w ogólnej tego typu powierzchni w kraju wyniósł 2,7%, a powierzchni SOO – 4,4%.

Na terenie województwa występuje wiele gatunków zwierząt podlegających ochronie. W 2023 r. populacja kozicy tatrzańskiej (podgatunek krytycznie zagrożony) liczyła 267 szt. (93,0% populacji krajowej), tj. o 97 szt. mniej niż rok wcześniej. Populacja bobra europejskiego, największego europejskiego gryzonia liczyła 5,7 tys. i w ciągu roku zmniejszyła się o 200 osobników, a jej udział w populacji krajowej stanowił 3,7%. Na terenie województwa małopolskiego występują trzy duże drapieżniki: niedźwiedź brunatny, ryś i wilk. W omawianym roku w stanie dzikim żyły 62 niedźwiedzie brunatne (o 2 więcej niż w 2022 r.), 165 wilków (o 25 więcej niż rok wcześniej) i 58 rysi (o 3 osobniki więcej niż w 2022 r.). Udział tych zwierząt w populacji krajowej wyniósł odpowiednio: 15,9%, 3,3% i 9,2%. Ponadto w Polsce znajduje się największa na świecie populacja żubra (2820 osobników), z czego w województwie małopolskim zarejestrowano 14 szt. (o 2 mniej niż rok wcześniej).

W 2023 r. powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej wynosiła 4333,7 ha (o 246,9 ha więcej niż w 2022 r.), zajmując 0,3% powierzchni województwa. Większość omawianych terenów zieleni znajdowało się w miastach (3958,7 ha), pokrywając 2,3% ich powierzchni. Na 1 mieszkańca przypadało 12,6 m² tych terenów, w tym w miastach 24,1 m².

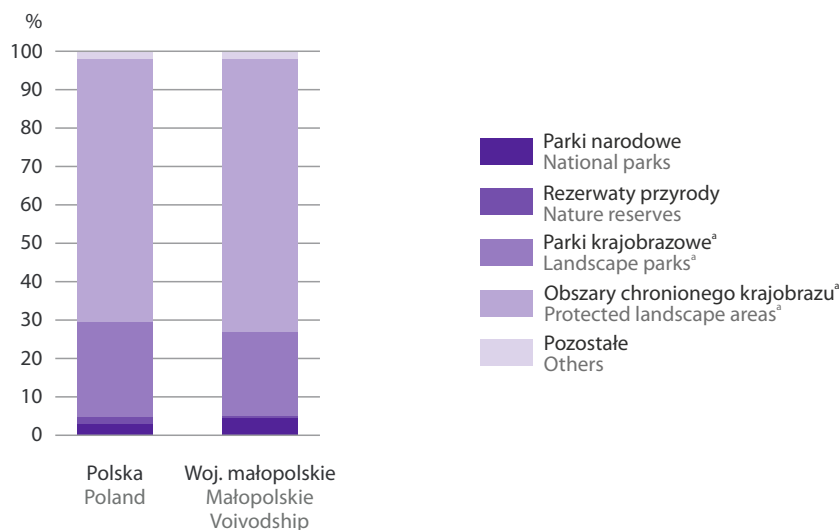
Funkcje ogólnodostępnych terenów zieleni pełnią również lasy gminne (komunalne). W analizowanym roku ich powierzchnia wyniosła 11787,3 ha (11838,8 ha w 2022 r.), z czego 64,0% znajdowało się na obszarach wiejskich (67,9% rok wcześniej).

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2023

As of 31 December

^a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

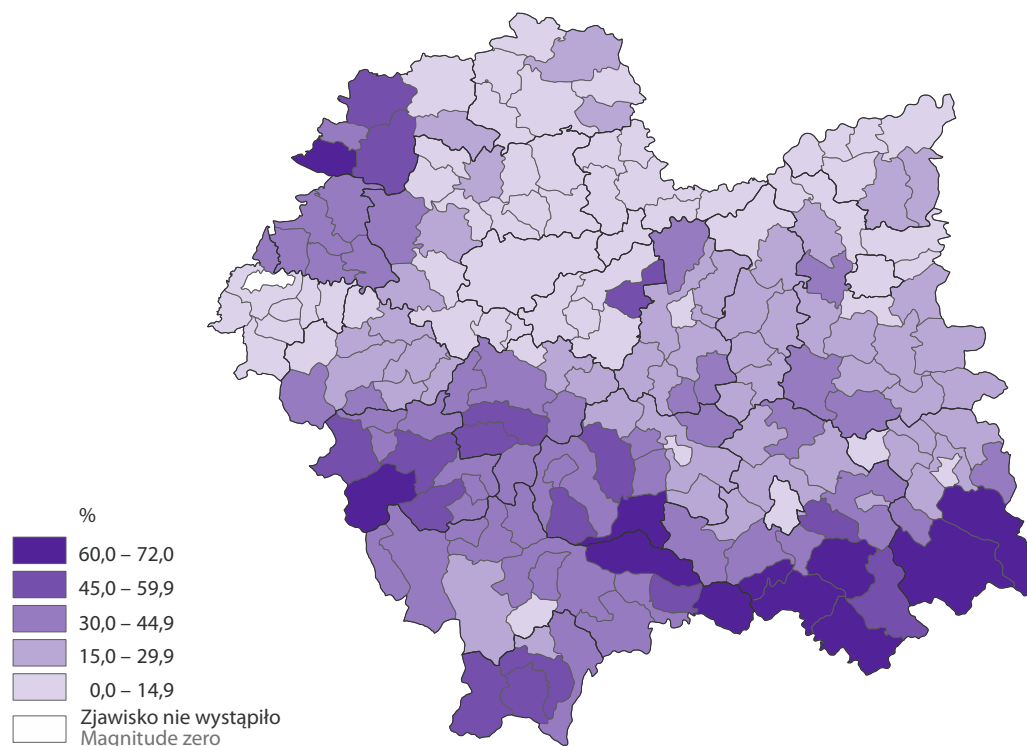
Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

W 2023 r. grunty leśne w województwie małopolskim zajmowały obszar 438,9 tys. ha (o 0,7 tys. ha więcej niż w 2022 r. i o 1,7 tys. ha mniej niż w 2015 r.), w tym 98,9% stanowiły lasy. Grunty leśne obejmowały 28,9% ogólnej powierzchni województwa oraz 4,6% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w Polsce.

Powierzchnia lasów w województwie wyniosła 434,2 tys. ha (wobec 433,5 tys. ha w 2022 r. i 435,4 tys. ha w 2015 r.). W strukturze własnościowej przeważały lasy publiczne (56,3%; w kraju – 80,8%). Wśród nich zdecydowaną większość (81,6%) stanowiły lasy znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych.

W województwie małopolskim w 2023 r., podobnie jak przed rokiem, wskaźnik lesistości wyniósł 28,6% (w kraju – 29,6%). Wskaźnik lesistości charakteryzował się dużym zróżnicowaniem w ujęciu terytorialnym. Gmina wiejska Ryto to najbardziej zalesiony teren w województwie, w której wskaźnik lesistości wyniósł 72,0%. W pozostałych gminach omawiany wskaźnik wahał się od 0,0% w Gręboszowie, gdzie powierzchnia lasów wyniosła zaledwie 0,07 ha do 70,8% w Łabowej (8439 ha). Należy zaznaczyć, że w gminie miejskiej Oświęcim nie było lasów.

Mapa 17. Lesistość w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 17. Forest cover in 2023
As of 31 December

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2023 r. w województwie małopolskim ilość wytworzonych odpadów przemysłowych zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim. Odpady te najczęściej przekazywano innym odbiorcom lub poddano odzyskowi.

Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie był większy niż rok wcześniej.

Spadła liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk.

W 2023 r. w województwie małopolskim działało 151 zakładów wytwarzających odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych); w Polsce – 2180. W ujęciu rocznym ich liczba zmniejszyła się o 3, a w relacji do 2015 r. była większa o 10. Zakłady te wygenerowały w ciągu roku 4604,8 tys. ton odpadów, tj. mniej o 4,9% niż w 2022 r. i 24,1% niż w 2015 r. Udział odpadów przemysłowych wytworzonych na terenie województwa w ogólnej ilości odpadów wytworzonych w kraju wyniósł 4,2% (podobnie rok wcześniej). Ponad połowę (57,8%) ilości wytworzonych odpadów przekazano innym odbiorcom (w 2022 r. – 55,4%), odzyskowi poddano 33,9% (przed rokiem – 37,7%), a do czasowego magazynowania przekazano 0,6% (rok wcześniej 1,2%). Na 1 km² powierzchni województwa przypadały 303 tony (w 2022 r. – 319 ton) odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), podczas gdy średnio w kraju – 348 ton (368 ton rok wcześniej).

Ilość odpadów przemysłowych składowanych (nagromadzonych) w obiektach własnych spadła w ujęciu rocznym o 3,6% i w końcu 2023 r. wyniosła 118544,5 tys. ton, tj. 6,4% wielkości krajowej. Powierzchnia składowania odpadów przemysłowych wyniosła 683,9 ha (w Polsce – 7900,2 ha) i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 69,2 ha (w Polsce – o 102,8 ha). W porównaniu z 2015 r. ilość składowanych odpadów przemysłowych wzrosła (o 4,4%), przy jednoczesnym spadku powierzchni ich składowania (o 5,9%).

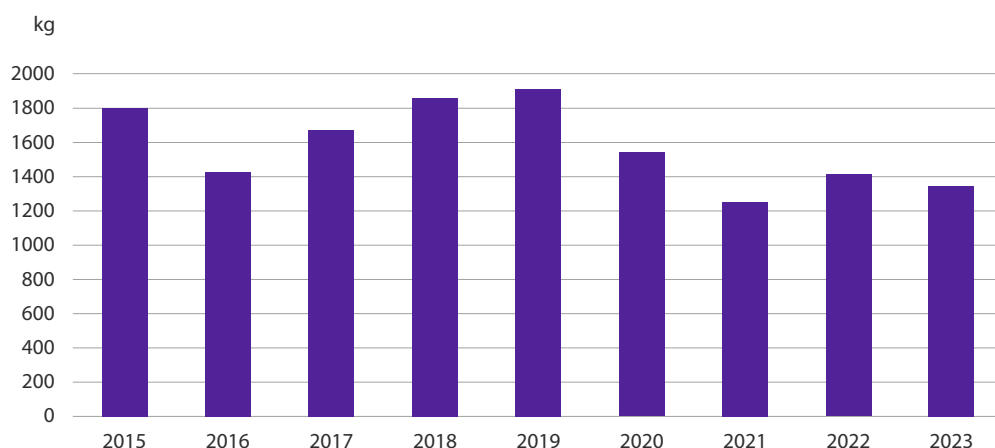
Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 7,8 tys. ton odpadów dotychczas składowanych (w 2022 r. – 8,1 tys.), a w Polsce 5,9 tys. ton (5,8 tys. ton).

Tablica 6. Odpady przemysłowe
Table 6. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023	
	w tysiącach ton in thousand tonnes	Polska=100 Poland=100	w tysiącach ton in thousand tonnes		Polska=100 Poland=100	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	6069,2	4,6	5296,7	4842,4	4604,8	4,2
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	156,5	0,6	213,8	275,4	356,9	1,7
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	2051,5	2,8	2266,7	2681,4	2662,8	4,3
magazynowane czasowo temporarily stored	129,9	7,1	77,3	59,5	26,2	2,4
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^a ; stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled to date (accumulated ^a ; as of the end of the year) – total	113534,6	6,8	123188,6	122962,0	118544,5	6,4

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

W 2023 r. w województwie małopolskim zebrano 1185,0 tys. ton odpadów komunalnych tj. 8,8% wielkości krajowej. Ich ilość zwiększyła się o 2,5% w ujęciu rocznym, natomiast w porównaniu z 2015 r. wzrosła niemal o połowę (48,9%). Z gospodarstw domowych pochodziło 1075,7 tys. ton odpadów, które stanowiły 90,8% ogólnej ilości zebranych odpadów komunalnych.

W 2023 r. ilość wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wyniosła 346 kg (w Polsce 357 kg). Było to więcej zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem (o 9 kg), jak i z 2015 r. (o 110 kg).

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W latach 2015–2023 sukcesywnie rosła ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie (z wyjątkiem 2021 r. kiedy to odnotowano niewielki spadek). W 2023 r. selektywna zbiórka objęła 506,7 tys. ton odpadów (więcej o 5,5% niż w 2022 r. i 166,5% niż w 2015 r.). Odsetek odpadów zebranych selektywnie stanowił 42,8% ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w województwie i 9,3% ogólnej ilości tego typu odpadów w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem udziały te wzrosły odpowiednio o 1,2 p. proc. i 0,3 p. proc., a z 2015 r. odpowiednio o 18,9 p. proc. i 1,8 p. proc. Z gospodarstw domowych odebrano 485,5 tys. ton odpadów zebranych selektywnie (o 5,3% więcej niż w poprzednim roku i blisko trzykrotnie więcej niż w 2015 r.), tj. 9,6% wielkości krajowej.

W strukturze odpadów komunalnych zebranych selektywnie największy udział miały odpady biodegradowalne – 36,3% (w 2015 r. – 26,1%). Frakcjami o dużym udziale były ponadto: tworzywa sztuczne – 15,3% (12,8%), odpady wielkogabarytowe – 14,1% (15,3%), szkło – 13,9% (20,7%), papier i tektura – 9,4% (6,4%) oraz zmieszane odpady opakowaniowe – 8,5% (14,5%).

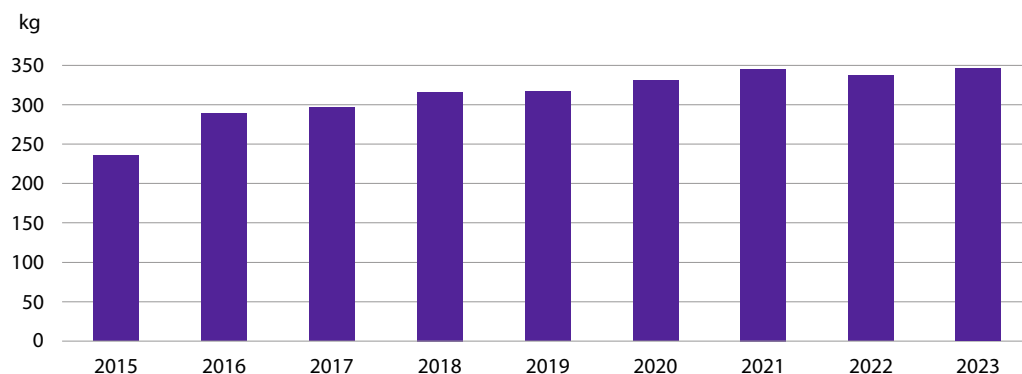
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku

Table 7. Municipal waste collected separately during the year

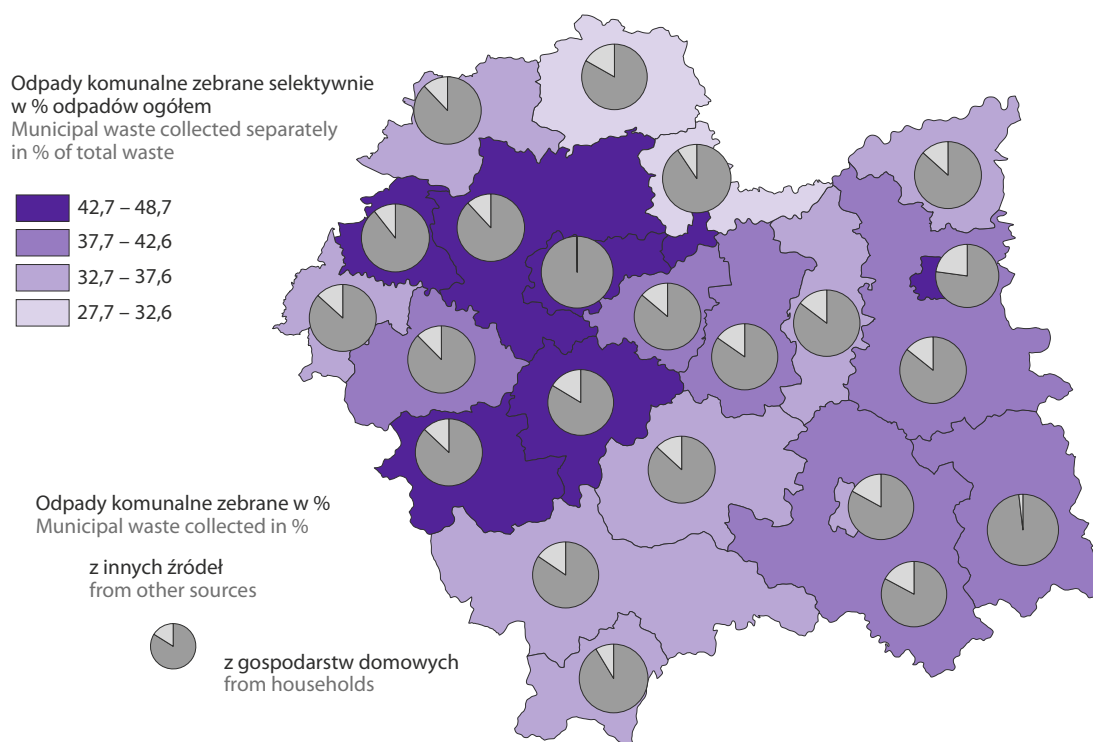
Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023			
	ogółem total	w tym z gospo- darstw do- mowych of which from house- holds	ogółem total			w tym z gospodarstw domowych of which from households		
	w tonach in tonnes				Polska=100 Poland=100	w tonach in tonnes	Polska=100 Poland=100	
Ogółem Total	190152,1	172707,4	449476,0	480053,8	506675,1	9,3	485506,6	9,6
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	12091,2	9321,4	38679,4	45995,3	47413,2	8,3	43794,4	9,1
Szkło Glass	39424,5	37741,9	68038,5	70843,6	70250,8	9,5	67164,0	9,6
Tworzywa sztuczne Plastics	24393,6	22091,2	77929,6	73354,8	77404,9	13,6	74742,2	14,3
Metale Metals	984,4	897,8	507,4	392,6	341,0	7,0	294,3	7,6
Tekstylia Textiles	354,4	352,1	368,9	396,8	503,9	9,8	481,0	9,6
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	2056,0	1931,4	4392,1	4153,7	4376,4	10,7	4233,2	10,5

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca

Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2023 r.

Map 18. Municipal waste collected in 2023

W 2023 r. w województwie małopolskim 30,7% odpadów komunalnych poddano przekształceniu termicznemu, w tym 23,5% przekształceniu termicznemu z odzyskiem energii. Do składowania przeznaczono 22,8% odpadów, recyklingowi poddano 20,2%, a przetwarzaniu biologicznemu – 11,3% ogółu odpadów komunalnych.

W końcu roku na terenie województwa funkcjonowało 14 czynnych kontrolowanych składowisk przyjmujących odpady komunalne (w Polsce – 254). Składowiska zajmowały powierzchnię 86,0 ha (w kraju – 1632,7 ha), w tym powierzchnia zrekultywowana liczyła 28,2 ha (w kraju – 344,4 ha). W ujęciu rocznym nie odnotowano zmiany liczby składowisk w województwie, nie zmieniła się również ich powierzchnia.

Obowiązująca od 2012 r. znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach miała umożliwić jak najlepsze zagospodarowanie odpadów, zapobiegając nielegalnemu pozbywaniu się śmieci. Jednak dzięki wysypiska nie zniknęły. Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. na obszarze województwa znajdowało się 147 nielegalnych dzikich wysypisk odpadów (w Polsce 2154), a ich liczba zwiększyła się o 3 względem roku poprzedniego (w Polsce spadła o 63). Większość z nich (114) zlokalizowanych było na terenach wiejskich. Tereny te zajmowały powierzchnię 1,2 ha (0,6 ha w 2022 r.). W ciągu roku zlikwidowano 1661 dzikich wysypisk (1749 w 2022 r.), z których zebrano 1,9 tys. ton odpadów komunalnych (podobnie jak rok wcześniej).

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost nakładów poniesionych na ochronę środowiska i spadek nakładów poniesionych na gospodarkę wodną. Głównym źródłem nakładów były środki własne inwestora. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły łącznie 465 zł i były większe niż w poprzednim roku.

W latach 2015–2023 nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w województwie małopolskim wyniosły łącznie 10970,5 mln zł, co stanowiło 8,2% nakładów poniesionych na ten cel w kraju. Na ochronę środowiska przypadało 79,6% tej sumy, a na gospodarkę wodną pozostałe 20,4% (w Polsce odpowiednio 79,9% i 20,1%). Kwota nakładów na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wyniosła w tym okresie 358 zł (w Polsce – 391 zł).

W 2023 r. omawiane nakłady osiągnęły wartość 1596,2 mln zł, tj. o 5,7% większą niż w 2022 r. oraz o 20,8% mniejszą w porównaniu z 2015 r. Nakłady te stanowiły 7,1% wartości ogólnokrajowej, tj. mniej zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem (o 1,4 p. proc.), jak i z 2015 r. (o 3,8 p. proc.).

Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015–2023 (ceny bieżące)Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015–2023 (current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tys. zł In thousand PLN	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w złotych Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	8731584,6	8,1	285
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	2517953,1	7,4	82
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	3848744,8	7,8	125
gospodarka odpadami waste management	1247431,8	11,1	41
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environmental protection	804343,9	9,0	26
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	2238951,1	8,3	73
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	1245727,2	10,1	41
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	157640,0	3,6	5

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.

a By site location of investment. b Average value from a given period.

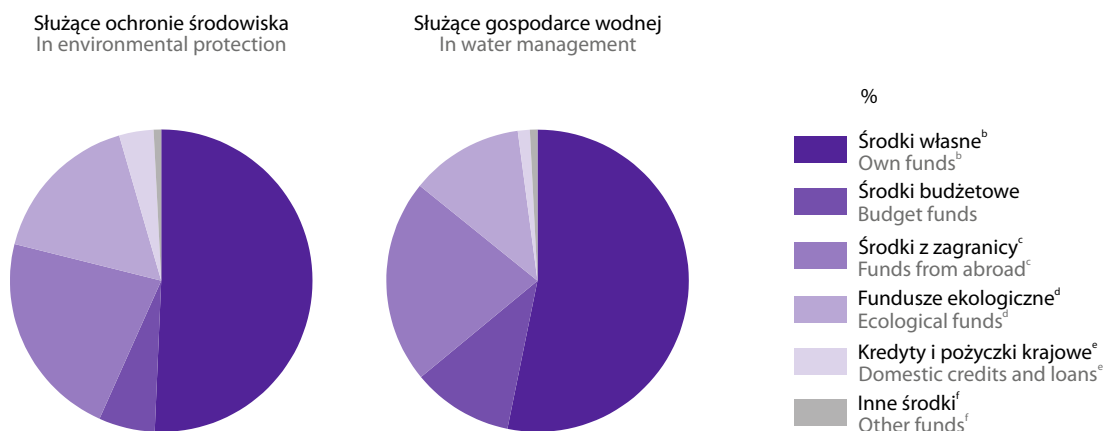
W 2023 r. w województwie małopolskim nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 1297,6 mln zł i były większe niż rok wcześniej o 17,3%, a w stosunku do 2015 r. zmniejszyły się o 20,7%. Środki na ochronę środowiska wydatkowane w województwie stanowiły 7,1% ogólnej kwoty przeznaczonej na ten cel w kraju (w 2022 r. – 7,9%, w 2015 r. – 10,8%). Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska najczęściej pochodziły ze środków własnych (52,8%). Mniejszy udział miały środki z funduszy ekologicznych (17,7%) i z zagranicy (10,5%). Najwięcej środków pieniężnych przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 549,2 mln zł (42,3% ogółu nakładów na ochronę środowiska). W ujęciu rocznym było to ponad 30% więcej, a w odniesieniu do 2015 r. o 6,5% mniej. Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 357,9 mln zł (27,6%), tj. mniej zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem (o 14,1%), jak i z 2015 r. (o 22,3%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 378 zł (wobec 323 zł w 2022 r. i 485 zł w 2015 r.), w Polsce – 483 zł (wobec odpowiednio 368 zł i 394 zł).

Na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2023 r. wydatkowano 298,6 mln zł (wobec 403,9 mln zł w 2022 r. i 380,4 mln zł w 2015 r.). Stanowiły one 6,9% ogólnej kwoty nakładów służących gospodarce wodnej w kraju (rok wcześniej – 10,2%, w 2015 r. – 11,5%). W strukturze finansowania nakładów na środki trwałe w gospodarce wodnej, podobnie jak w przypadku nakładów na ochronę środowiska dominowały środki własne (48,2%). Z funduszy przeznaczonych na gospodarkę wodną, najczęściej zainwestowano w ujęcia i doprowadzanie wody – 188,4 mln zł (w 2022 r. – 173,9 mln zł, a w 2015 r. – 205,2 mln zł).

W 2023 r. nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 87 zł (w 2022 r. – 118 zł, w 2015 r. – 113 zł), podczas gdy w Polsce – 114 zł (odpowiednio 105 zł i 86 zł).

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2023 (ceny bieżące)
Chart 11. Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015–2023 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

W 2023 r. w zakresie ochrony środowiska oddano do użytku 1 oczyszczalnię ścieków komunalnych (podobnie rok wcześniej) o przepustowości 2197 m³/dobę, w Polsce – 48 (w 2022 r. – 28) o przepustowości 37699 m³/dobę. Ponadto oddano 428,4 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe (w 2022 r. – 503,9 km), w Polsce – 4650,0 km (odpowiednio 4129,1 km). Powstały 143 indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków (wobec 834 w 2022 r.), w kraju 2782 (w 2022 r. – 3524).

Wśród efektów rzeczowych uzyskanych w gospodarce wodnej w 2023 r. oddano do użytku ujęcia wodne o wydajności 2068 m³/dobę (3018 m³/dobę rok wcześniej), w Polsce – 74798 m³/dobę (w 2022 r. – 57682 m³/dobę). Ponadto oddano 278,6 km sieci wodociągowej (w 2022 r. – 385,5 km), w kraju – 3221,1 km (3092,4 km rok wcześniej), a także przeprowadzono 9,8 km regulacji i zabudowy rzek i potoków (przed rokiem – 52,8 km), w Polsce – 47,4 km (w 2022 r. – 116,0 km).

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W województwie małopolskim w 2024 r. odnotowano spadek liczby ludności w porównaniu z rokiem poprzednim. Zawarto mniej małżeństw, zmniejszyła się liczba urodzeń żywych, a wzrosła liczba zgonów. Przyrost naturalny nadal był ujemny, natomiast ogólne saldo migracji stałej pozostało dodatnie.

Dane dotyczące ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności, itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2024 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

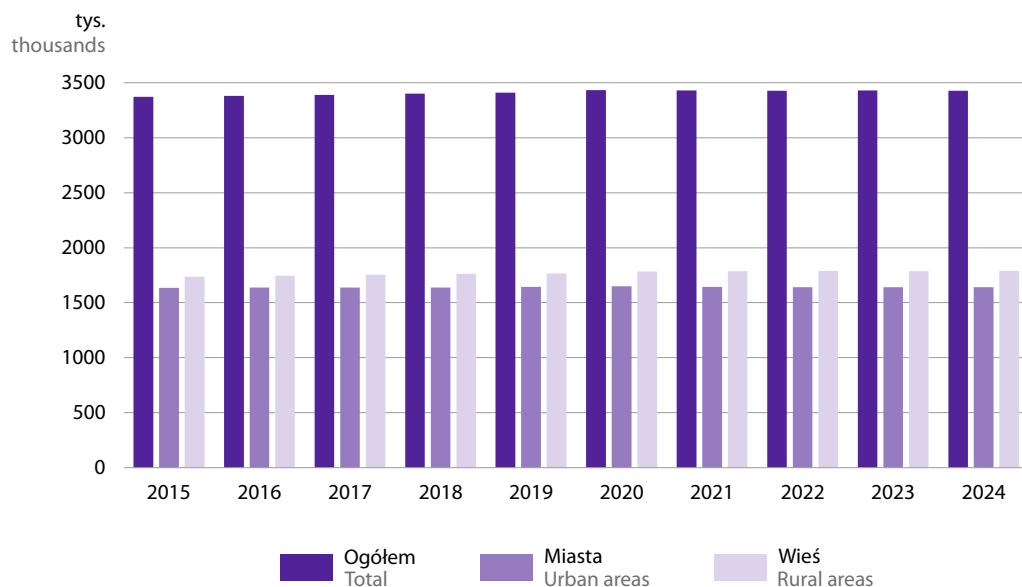
Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. ludność województwa małopolskiego liczyła 3429,1 tys. osób, co stanowiło 9,1% populacji kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba ludności zmniejszyła się o 0,5 tys. osób (0,02%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. – wzrosła o 56,5 tys. (1,7%). W Polsce odnotowano spadek odpowiednio o 0,4% i 2,5%.

Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km² powierzchni) w końcu 2024 r. w województwie wyniosła 226 (w Polsce – 119), przy czym znacznie większa była w miastach (963 osoby) niż na wsi (133 osoby). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne – od 68 osób/km² w powiecie miechowskim do 2476 osób/km² w Krakowie.

Tablica 9. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Table 9. Population
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total				
w tys. in thousands	3372,6	3432,7	3429,6	3429,1
Polska=100 Poland=100	8,8	9,0	9,1	9,1
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	106	106	106	106
Miasta – w % ogólnej liczby ludności Urban areas – in % of total population	48,5	48,1	47,9	47,8
Wieś – w % ogólnej liczby ludności Rural areas – in % of total population	51,5	51,9	52,1	52,2
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	222	226	226	226

Wykres 12. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 12. Population
As of 31 December

Blisko ¼ ludności województwa (23,6%, tj. 809,2 tys. osób) mieszkała w Krakowie. W ujęciu terytorialnym wzrost liczby ludności w stosunku do 2023 r. wystąpił w 5 powiatach, w tym najwyższy, podobnie jak przed rokiem, w powiecie wielickim – o 1,1%. W pozostałych 17 powiatach liczba mieszkańców zmniejszyła się, z czego najwięcej w Tarnowie – o 1,0%. W relacji do 2015 r. największy wzrost odnotowano w powiecie wielickim – o 19,5%, a największy spadek również w Tarnowie – o 7,7%.

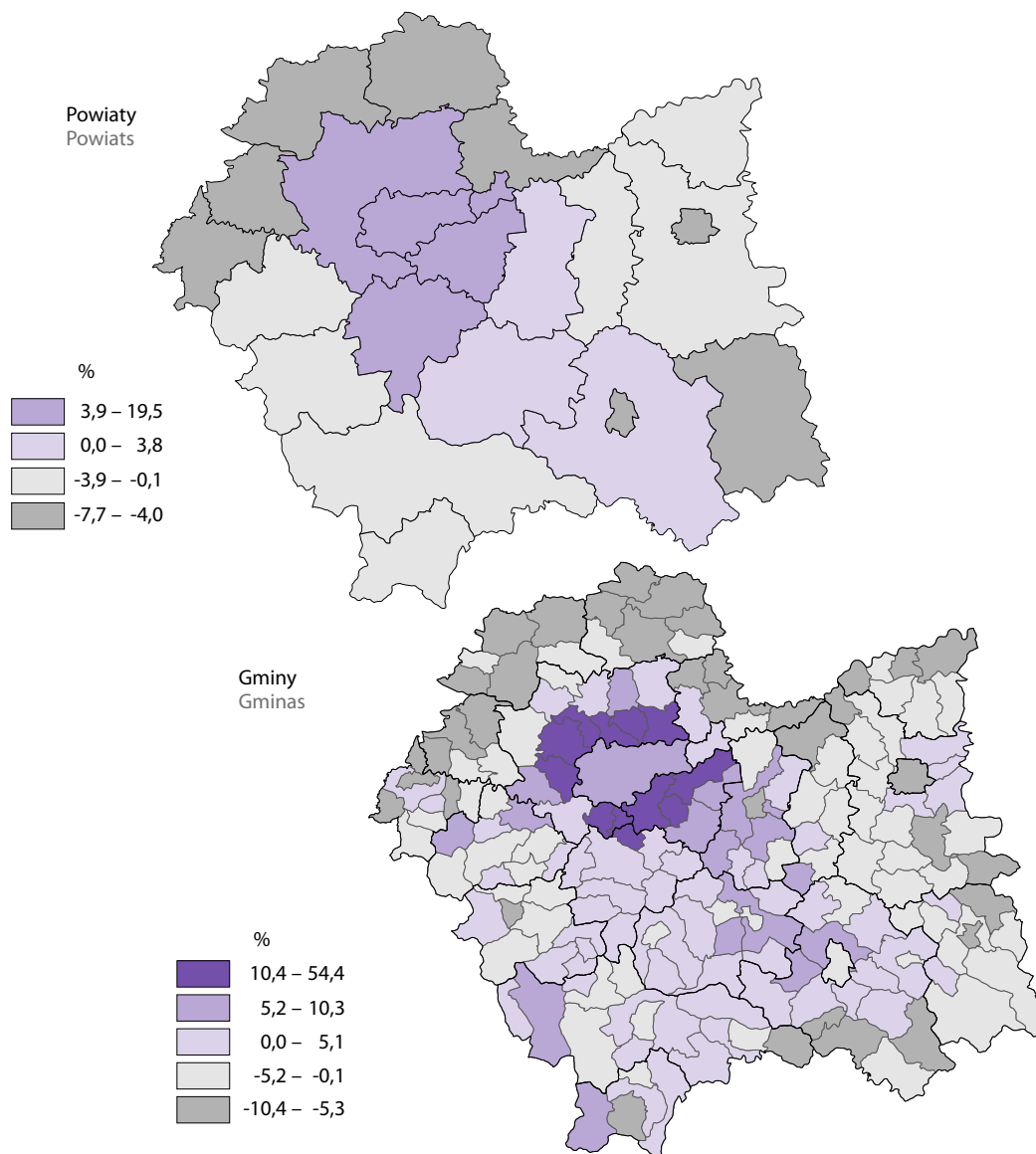
W skali gmin dysproporcje były znacznie większe. Wśród 182 gmin województwa w 84 wystąpił wzrost liczby ludności w porównaniu z 2015 r., z czego największy w gminie Wielka Wieś – o 54,4%. W pozostałych 98 gminach odnotowano spadek populacji, z czego największy w gminie Szczawnica – o 10,2%.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2024

Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2015–2024

As of 31 December

W ujęciu rocznym w województwie zmniejszyła się (o 2,4 tys.) liczba ludności w miastach do 1639,6 tys. osób, natomiast na wsi wzrosła (o 1,8 tys.) do 1789,5 tys. osób. W porównaniu z 2015 r. na wsi przybyło 51,8 tys. osób, a w miastach – 4,7 tys. osób. Pomimo odnotowanego wzrostu liczby ludności w miastach sukcesywnie zmniejsza się wartość współczynnika urbanizacji. W latach 2015–2024 wskaźnik ten obniżył się o 0,7 p. proc. do 47,8% (w Polsce spadł o 0,9 p. proc. do 59,4%). Wartości współczynnika urbanizacji przewyższające średnią dla województwa odnotowano w powiatach chrzanowskim – 60,1% i oświęcimskim – 51,0%. Najmniej zurbanizowany był powiat tarnowski – 11,5%.

W strukturze ludności według płci od lat utrzymuje się przewaga kobiet. W 2024 r., analogicznie jak w ubiegłym roku, kobiety stanowiły 51,5% ludności województwa (w Polsce – 51,7%). Podobnie jak w latach poprzednich współczynnik feminizacji, określający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn wyniósł w województwie 106, a w Polsce – 107. Kobiety przeważały zarówno w miastach, jak i na wsi i w końcu 2024 r. na 100 mężczyzn przypadało ich odpowiednio 112 i 101. Przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn odnotowano w 21 powiatach województwa. Największa dysproporcja płci wystąpiła w Krakowie (114 kobiet na 100 mężczyzn). Wyjątek stanowił powiat limanowski, w którym na 100 kobiet przypadało 100 mężczyzn.

Obserwując zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku z roku na rok widoczny jest postępujący proces starzenia się populacji. Wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym, a maleje w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym.

Dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat, tj. w wieku przedprodukcyjnym było 651,3 tys., czyli o 6,7 tys. (1,0%) mniej niż rok wcześniej i 12,7 tys. (2,0%) więcej niż w 2015 r. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wyniósł 19,0% i był mniejszy niż rok wcześniej o 0,2 p. proc., a w relacji do 2015 r. zwiększył się o 0,1 p. proc. Populacja osób w wieku produkcyjnym wyniosła 2030,6 tys., co oznacza spadek o 6,8 tys. (0,3%) w stosunku do 2023 r. i 75,4 tys. (3,6%) do 2015 r. Zbiorowość ta stanowiła 59,2% ogólnej liczby ludności, podczas gdy w 2023 r. było to 59,4%, a w 2015 r. – 62,5%. W latach 2015–2024 udział populacji w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 18,6% do 21,8%. W końcu 2024 r. ta grupa ekonomiczna liczyła 747,2 tys. osób i zwiększyła się o 13,0 tys. (1,8%) w porównaniu z rokiem poprzednim i 119,2 tys. (19,0%) w odniesieniu do 2015 r.

Relacje pomiędzy poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W województwie małopolskim kształtował się on na poziomie 69 (w Polsce – 72), podczas gdy w 2015 r. było to 60 (podobnie jak w kraju). Wśród powiatów najniższą wartość współczynnik ten przyjął w Krakowie – 64, a najwyższą w powiecie miechowskim i Tarnowie – po 78.

Mężczyźni stanowili większość wśród osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (odpowiednio 51,3% i 52,4%), natomiast kobiety zdecydowanie przeważały w grupie poprodukcyjnej (64,6%).

Wskaźnik starości demograficznej to udział osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności. W opracowaniu wzięto pod uwagę ludność w wieku 65 lat i więcej.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. zbiorowość osób najstarszych w województwie (65 lat i więcej) liczyła 644,4 tys. osób i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,5%, a w relacji do 2015 r. – o 25,1%. Osoby w wieku starszym stanowiły 18,8% ogólnej liczby ludności, tj. więcej o 3,5 p. proc. niż w 2015 r. Istotną miarą procesu starzenia się ludności, zwłaszcza z punktu widzenia potrzeb w zakresie usług pielęgnacyjnych i zdrowotnych, jest wskaźnik starzenia podwójnego, który określa udział osób sędziwych (powyżej 84 lat) w populacji osób starszych (w wieku 65 lat i więcej). W relacji do 2015 r. wskaźnik starzenia podwójnego zwiększył się o 0,3 p. proc. do 12,0%. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 10,8%, tj. mniej o 0,8 p. proc. niż w 2015 r.

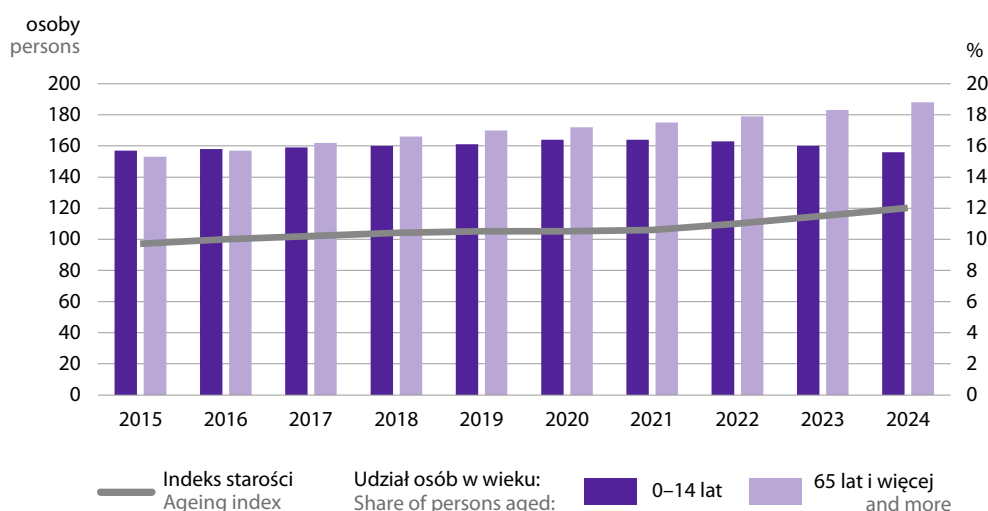
Proces starzenia się populacji województwa potwierdza również obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu, m.in. wskaźnika starości demograficznej, wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego i mediany wieku.

Indeks starości – relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

Indeks starości w końcu 2024 r. wyniósł 120 osób, co oznacza, że średnio na 100 wnuków przypadało 120 babć i dziadków (w Polsce – 141). Nadal pogłębiają się różnice proporcji między najmłodszymi, a najstarszymi generacjami. Począwszy od 2015 r. wartość indeksu starości w województwie wzrosła o 23 osoby, a w kraju – o 35 osób. Miernik ten był wyższy wśród kobiet i wyniósł 146 osób, wobec 96 osób wśród mężczyzn (w 2015 r. odpowiednio 121 i 75). W miastach na 100 osób w wieku 0–14 lat przypadały średnio 152 osoby w wieku 65 lat i więcej (w 2015 r. – 123 osoby), tj. o 55 osób więcej niż na wsi (w 2015 r. – o 46 osób więcej). W przekroju terytorialnym omawiany wskaźnik osiągnął wartość poniżej 100 osób (więcej dzieci niż osób starszych) w 4 powiatach, w tym najniższą w powiecie limanowskim – 78 osób. W pozostałych 18 powiatach jego wartość przekroczyła 100, a najwyższą odnotowano w Tarnowie – 205 osób.

Wykres 13. Indeks starości

Chart 13. Ageing index

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, zwany również wskaźnikiem wsparcia osób najstarszych, to liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50–64 lata.

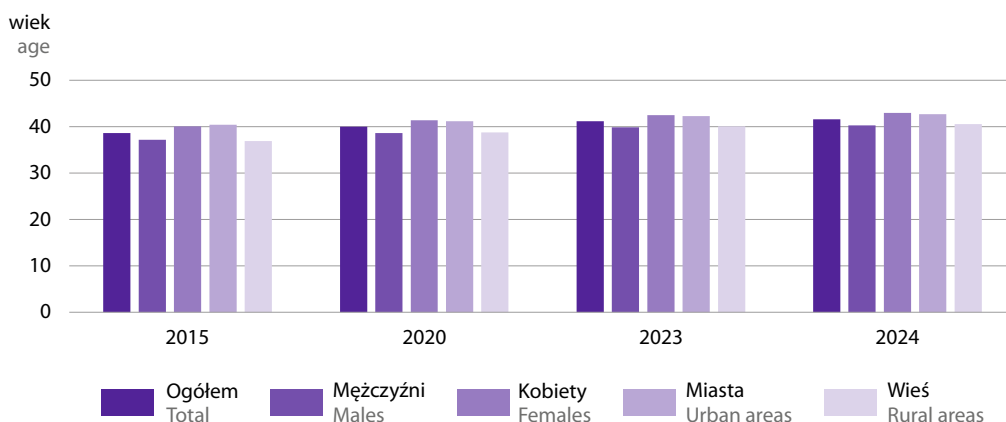
Relacje międzypokoleniowe między osobami najstarszymi, a ich potencjalnymi dziećmi określa wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego. Wraz ze wzrostem wartości omawianego wskaźnika zmniejszają się szanse na zapewnienie opieki osobom najstarszym.

W latach 2015–2024 obserwowano systematyczny wzrost wartości tego wskaźnika z 9 do 12 osób (podobnie jak w Polsce). Oznacza to, że na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 12 osób w wieku 85 lat i więcej. W przekroju terytorialnym omawiany wskaźnik przyjął wartość od 9 w powiatach myślenickim i wielickim do 17 w Krakowie.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności – parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Populacja województwa małopolskiego obserwowana przez pryzmat mediany wieku była najmłodszą w kraju, jednakże zarówno w województwie, jak i w Polsce z roku na rok parametr ten jest coraz wyższy. W 2024 r. mediana wieku wyniosła 41,6 lat, podczas gdy w Polsce było to 43,3 lata. Rok wcześniej mediana wieku mieszkańców województwa wyniosła 41,2 lat, a w 2015 r. – 38,6 lat. Ludność na obszarach wiejskich województwa według omawianego wskaźnika była młodsza od ludności mieszkającej w miastach. Mediana wieku ludności na wsi wyniosła 40,6 lat (36,9 lat w 2015 r.), a mieszkańców miast – 42,7 lata (40,4 lat w 2015 r.). Statystyczny mężczyzna był młodszy od statystycznej kobiety o nieco ponad 2,5 roku. Wiek środkowy dla mężczyzn to 40,3 lat, a dla kobiet – 43,0 lata (w 2015 r. odpowiednio 37,2 i 40,1 lat). W przekroju terytorialnym najmłodsi byli mieszkańcy powiatu limanowskiego (38,1 lat), a najstarsi – Tarnowa (46,7 lat).

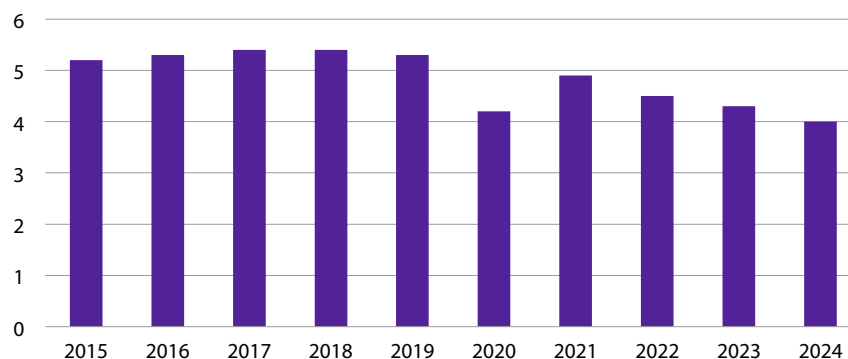
Wykres 14. Mediana wieku ludności
Chart 14. Median age of population

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

W województwie małopolskim w początkowych latach okresu 2015–2024 liczba zawieranych małżeństw rosła, jednakże w kolejnych latach zaczęła wyraźnie się zmniejszać. W 2024 r. zawarto 13,6 tys. małżeństw, co stanowiło 10,0% ogółu tych związków w Polsce (w 2015 r. – 9,2%). Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,1 tys. (7,6%), a w stosunku do 2015 r. – o 3,9 tys. (22,2%). W miastach liczba małżeństw (7,1 tys.) była o 9,2% większa niż na wsi. Współczynnik małżeństw na 1000 ludności w 2024 r. wyniósł 4,0 (wobec 4,3 przed rokiem i 5,2 w 2015 r.). W Polsce częstość zawierania małżeństw była niższa niż w województwie i wyniosła 3,6 w 2024 r. (mniej niż w 2023 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,3 pkt i 1,3 pkt). W miastach wskaźnik ten był wyższy o 0,7 pkt niż na wsi i wyniósł 4,3. Najwięcej zawartych małżeństw na 1000 ludności odnotowano w Krakowie – 5,3, a najmniej w powiecie chrzanowskim – 2,9.

Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 15. Marriages contracted per 1000 population

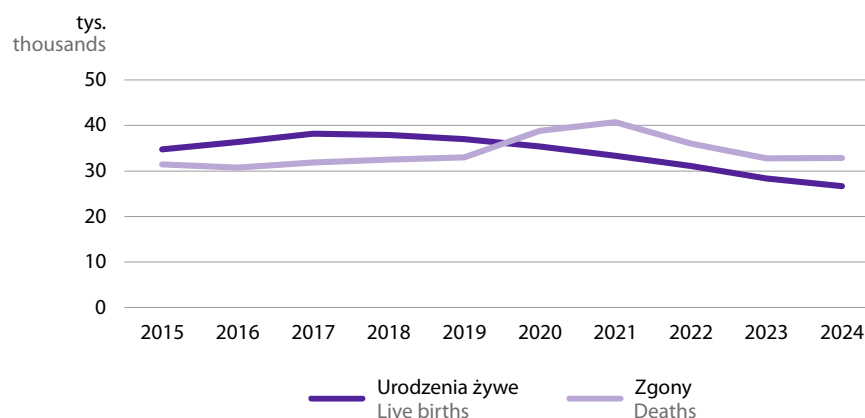
W 2024 r. zarejestrowano 26,6 tys. urodzeń żywych, tj. mniej o 1,7 tys. (6,1%) niż rok wcześniej i 8,1 tys. (23,4%) niż w 2015 r. (w Polsce odnotowano spadek odpowiednio o 7,6% i 31,8%). Liczba urodzeń w województwie stanowiła 10,6% ogólnej liczby urodzeń w kraju (w 2015 r. – 9,4%). Na wsi odnotowano o 8,9% więcej urodzeń żywych niż w mieście. Współczynnik urodzeń na 1000 ludności wyniósł 7,8 (w Polsce – 6,7), wobec 8,3 przed rokiem i 10,3 w 2015 r. W miastach województwa małopolskiego na 1000 ludności przypadało 7,8 urodzeń żywych, a na wsi – 7,7. W przekroju terytorialnym najwyższą wartość współczynnika urodzeń na 1000 ludności odnotowano w powiecie limanowskim – 9,3, a najniższą w powiecie chrzanowskim – 5,3.

W 2024 r. zmarło 32,8 tys. osób, tj. więcej o 0,1 tys. (0,2%) niż przed rokiem i 1,5 tys. (4,6%) niż w 2015 r. W Polsce liczba zgonów była mniejsza w ujęciu rocznym (o 0,1%) oraz większa w relacji do 2015 r. (o 3,4%). Zgony odnotowane w województwie małopolskim stanowiły 8,0% łącznej ich liczby w Polsce (w 2015 r. – 7,9%). W miastach zmarło 16,8 tys. osób, tj. o 5,0% więcej niż na wsi. Liczba zgonów mężczyzn (16,8 tys.) stanowiła 51,0% zgonów ogółem. Współczynnik zgonów na 1000 ludności wyniósł, podobnie jak przed rokiem, 9,6 (w Polsce – 10,9), wobec 9,3 w 2015 r. W miastach współczynnik ten był wyższy o 1,3 pkt niż na wsi i wyniósł 10,3. W ujęciu terytorialnym najniższą jego wartość odnotowano w powiecie limanowskim – 7,9, a najwyższą w powiecie miechowskim – 13,3.

W 2024 r. zmarło 88 niemowląt, tj. dzieci w wieku poniżej 1. roku życia (o 6,0% więcej w relacji do 2023 r.).

Niezmiennie od wielu lat głównymi przyczynami zgonów zarówno w województwie małopolskim, jak i w Polsce są choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. W 2023 r. stanowiły odpowiednio 41,9% i 28,4% wszystkich zgonów w województwie (w kraju odpowiednio 36,9% i 26,7%).

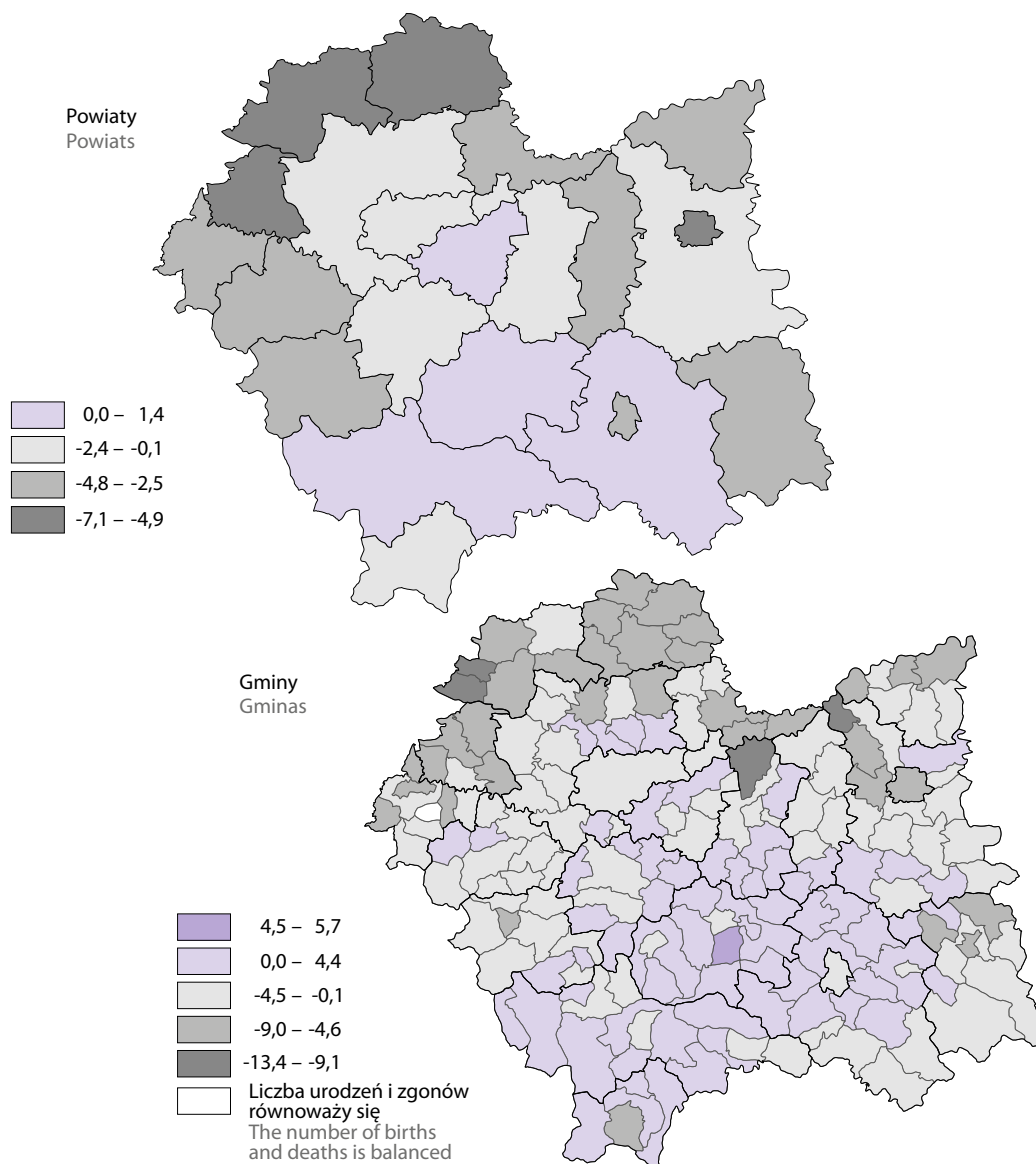
Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

W województwie pogłębiają się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który od 2020 r. pozostaje ujemny. W 2024 r. różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła minus 6,2 tys. (w kraju – minus 156,7 tys.), wobec minus 4,5 tys. przed rokiem i plus 3,3 tys. w 2015 r. W przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny wyniósł minus 1,8 (w Polsce – minus 4,2), wobec minus 1,3 w 2023 r. i plus 1,0 w 2015 r. Ujemny przyrost naturalny odnotowano zarówno w miastach, jak i na wsi, a w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł odpowiednio minus 2,5 oraz minus 1,2. Na koniec 2024 r. ujemny przyrost naturalny wystąpił w 18 powiatach, wśród których najniższą wartość współczynnika odnotowano w powiecie miechowskim (minus 7,1). W 4 powiatach o dodatniej wartości współczynnika najwyższy odnotowano w limanowskim (plus 1,4).

Mapa 20. Przyrost naturalny ludności na 1000 ludności w 2024 r.

Map 20. Natural increase per 1000 population in 2024

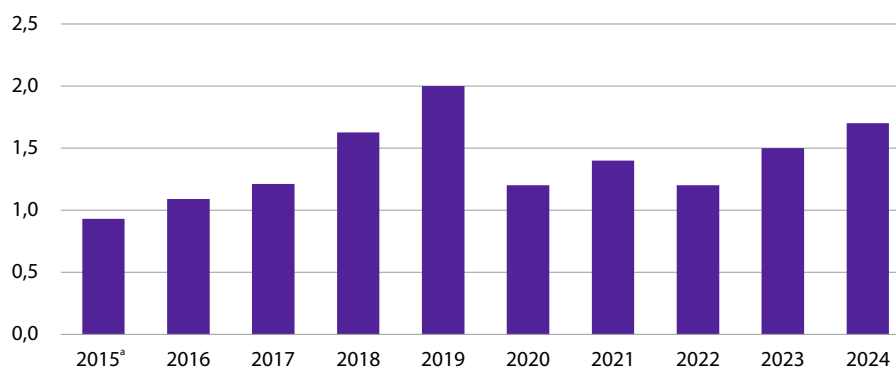

W 2024 r. saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było dodatnie i wyniosło 5,7 tys. osób, wobec 5,2 tys. osób rok wcześniej. W przeliczeniu na 1000 ludności ukształtowało się na poziomie 1,7 (w kraju – 0,2), podczas gdy w 2023 r. wyniosło 1,5 (w Polsce – 0,2). Zarówno w miastach, jak i na wsi współczynnik ten był dodatni i wyniósł odpowiednio 1,0 i 2,3.

W ramach migracji wewnętrznych w województwie zameldowało się 35,9 tys. osób (o 3,6% więcej niż rok temu), a wymeldowało – 31,9 tys. (o 3,3% więcej). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych wyniosło 1,2, wobec 1,1 przed rokiem. Odpływ migracyjny w miastach dotyczył 16,7 tys. osób (o 1,8% więcej niż przed rokiem), podczas gdy ze wsi wymeldowało się w tym czasie 15,2 tys. osób (o 4,9% więcej).

W omawianym roku 1,0 tys. osób wymeldowało się z pobytu stałego w związku z wyjazdem za granicę, tj. o 10,0% więcej niż w 2023 r. W tym samym czasie 2,6 tys. osób przybyło z zagranicy (o 12,8% więcej). Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały było dodatnie i przyjęło wartość 1,6 tys., a w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło 0,5 (o 0,1 pkt więcej niż w roku ubiegłym).

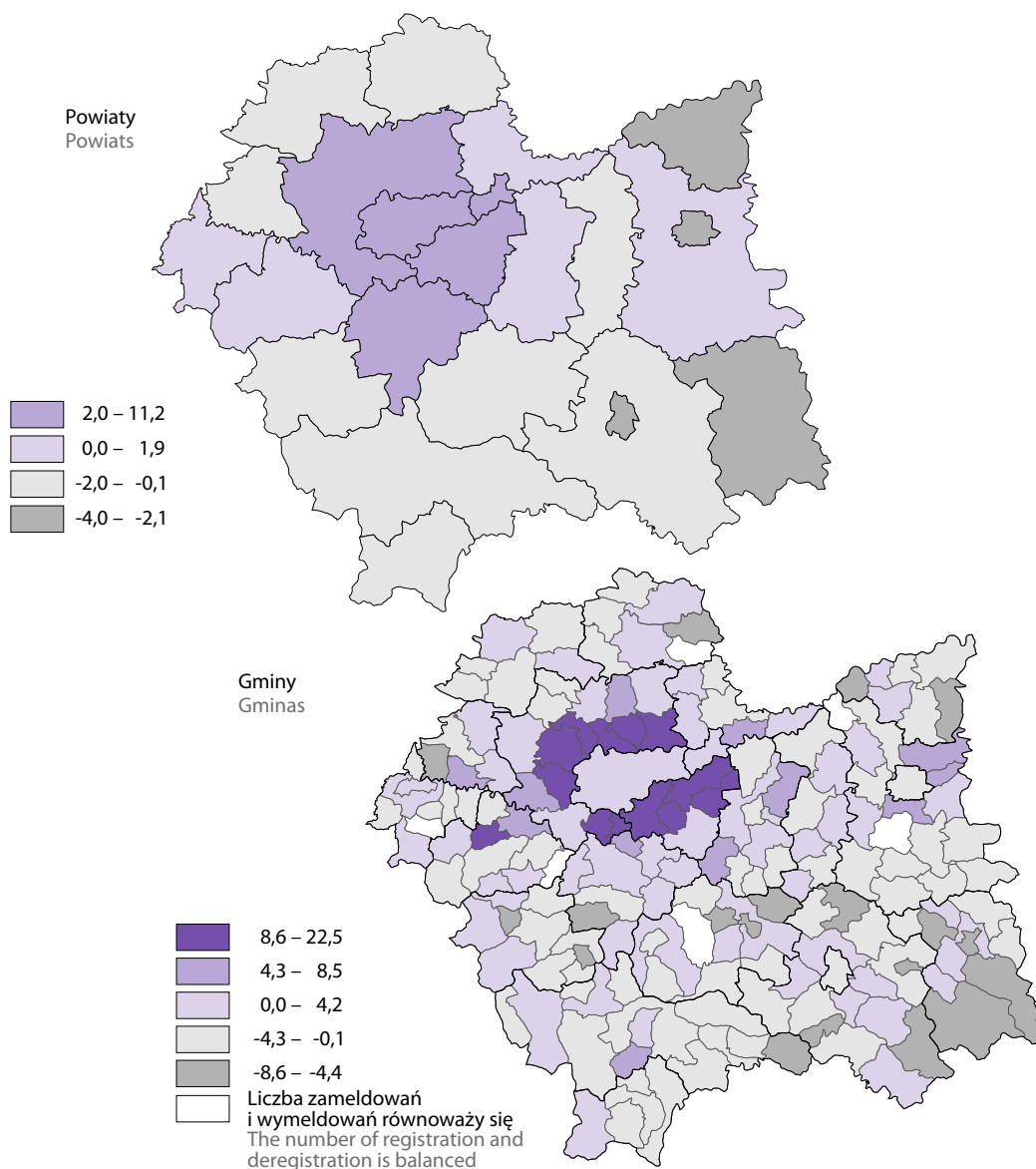
Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 17. Net migration of population for permanent residence per 1000 population

^a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
^a Data on internal migration for 2015 and foreign migration for 2014 were used to calculate the balance.

Dodatnie saldo migracji (wewnętrznej i zagranicznej) na pobyt stały odnotowano w 9 powiatach województwa, a w pozostałych odpływ migracyjny był większy niż napływ. Największą wartość współczynnika migracji stałej na 1000 ludności odnotowano w powiecie krakowskim – 8,1, a najmniejszą w Tarnowie – minus 4,0.

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.
 Map 21. Net migration of population for permanent residence per 1000 population in 2024

Edukacja Education

W roku szkolnym 2023/24 w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba placówek wychowania przedszkolnego, natomiast obniżeniu uległa liczba dzieci uczestniczących w różnych formach wychowania przedszkolnego. Zmniejszyła się zarówno liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, jak również liczba uczniów uczęszczających do nich. W 2023 r. wzrosły wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Wychowanie przedszkolne

W roku szkolnym 2023/24 w województwie małopolskim funkcjonowało 2445 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 10,9% wszystkich placówek w Polsce (rok wcześniej – 10,8%). W strukturze placówek dominowały przedszkola, które stanowiły 65,7% ogólnej liczby placówek wychowania przedszkolnego. Udział oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych wyniósł 31,5%, a pozostałe 2,8% stanowiły punkty przedszkolne. W omawianym roku szkolnym ponad połowa placówek wychowania przedszkolnego (57,3%) zlokalizowana była na terenach wiejskich.

Liczba placówek wychowania przedszkolnego zwiększyła się zarówno w stosunku do roku szkolnego 2022/23, jak i 2020/21 odpowiednio o 0,5% i 3,5%. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym przybyło przedszkoli (o 1,6%), a zmniejszyła się liczba punktów przedszkolnych (o 6,8%) i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (o 1,2%).

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym etapem kształcenia w polskim systemie oświaty i obejmuje zazwyczaj dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniając im opiekę oraz mając na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Jest ono realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
Table 10. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification		2020/21	2022/23	2023/24
Placówki	Establishments	2363	2434	2445
miasta	urban areas	963	1028	1045
wieś	rural areas	1400	1406	1400
w tym przedszkola	of which nursery schools	1478	1582	1607
w tym specjalne	of which special	26	29	30
Dzieci	Children	137052	149995	148847
miasta	urban areas	72758	78716	77173
wieś	rural areas	64294	71279	71674
w tym w wieku: 6 lat	of which at the age of: 6	35507	38607	39819
5 lat	5	34854	39432	38843

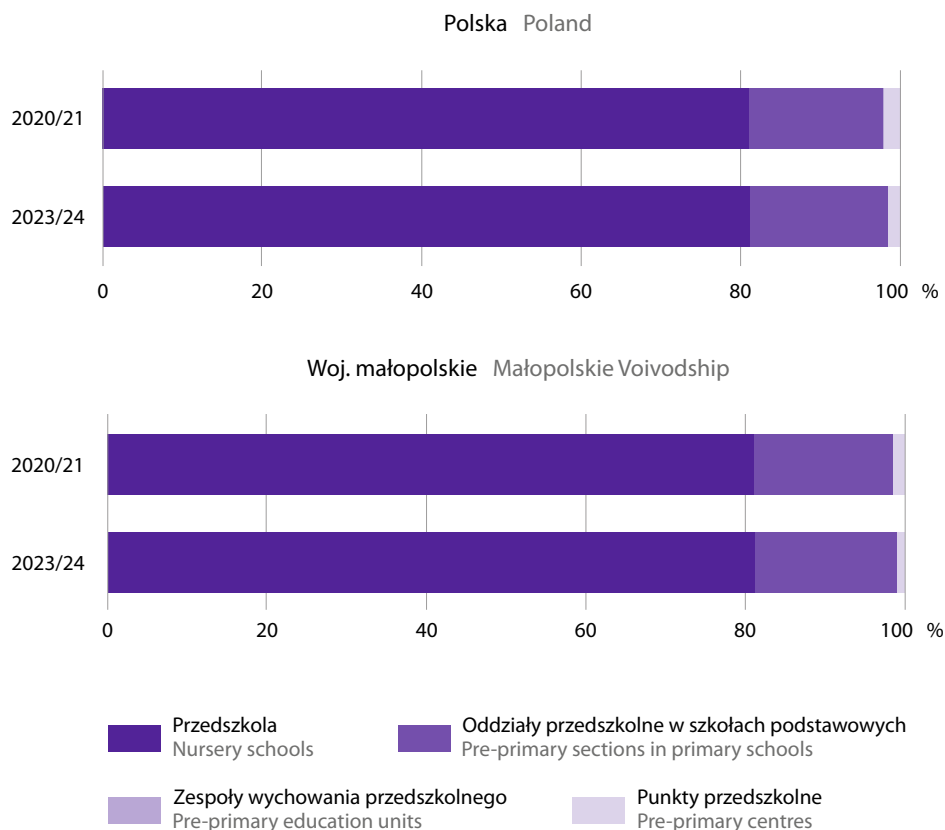
^a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
^a Including children staying in the units performing health care activities.

W omawianym roku szkolnym wychowaniem przedszkolnym objętych było 148,8 tys. dzieci, tj. o 0,8% mniej niż rok wcześniej i o 8,6% więcej niż w roku szkolnym 2020/21. Liczba dzieci w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego wzrosła w skali roku o 3,1%, a dzieci w wieku 5 lat zmniejszyła się o 1,5%. W miastach do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 77,2 tys. dzieci (51,8%), a na wsi – 71,7 tys (48,2%).

W polskim systemie oświaty najbardziej powszechnym typem placówek wychowania przedszkolnego są przedszkola. W województwie małopolskim w roku szkolnym 2023/24 uczęszczało do nich 81,2% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (w kraju – 81,3%). Do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, działających przede wszystkim na obszarach wiejskich uczęszczało 17,9% ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (w Polsce – 17,2%), a do punktów przedszkolnych – 0,9% dzieci (w kraju – 1,5%). W województwie nie działały zespoły wychowania przedszkolnego.

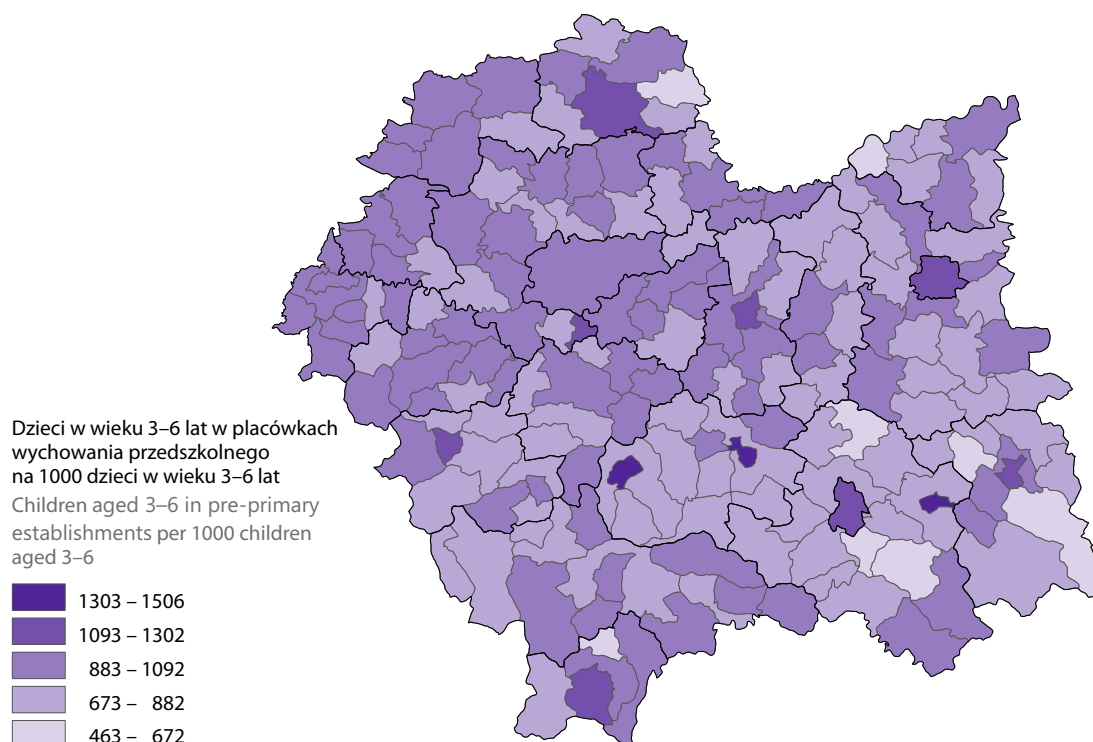
Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek

Chart 18. Children in pre-primary establishments by type of establishments

Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2023/2024

Map 22. Pre-primary education in the 2023/2024 school year

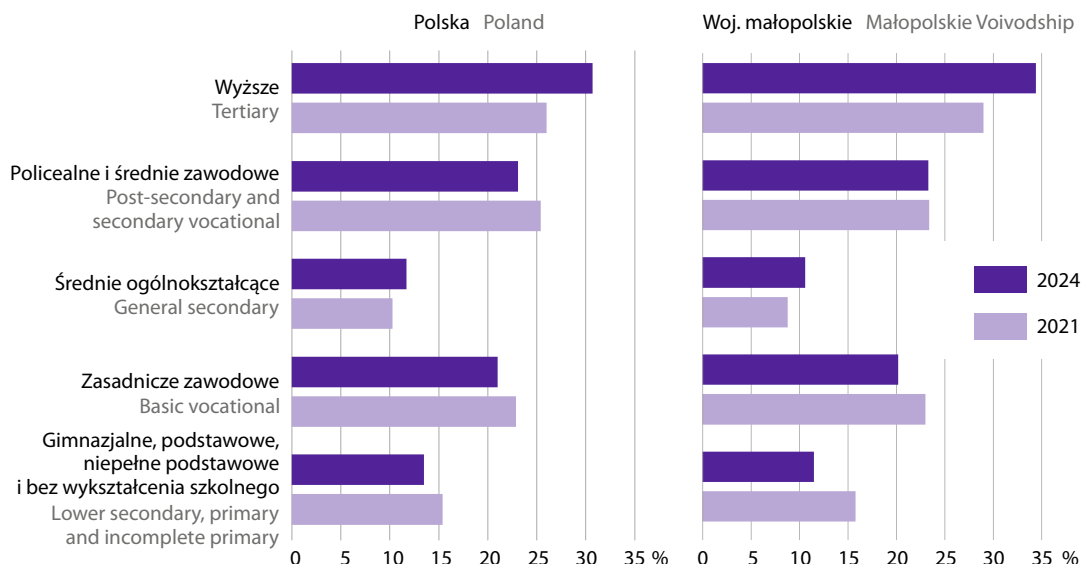

Miarą dostępności wychowania przedszkolnego jest m.in. liczba dzieci w wieku 3–6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci w tej grupie wieku. W roku szkolnym 2023/24 przeciętna wartość tego wskaźnika w województwie wyniosła 960 (rok wcześniej – 949), podczas gdy w kraju kształtowała się na poziomie 961 (w ubiegłym roku – 949). W 26 gminach województwa wskaźnik ten przekroczył wartość 1000, co oznacza, że do placówek na ich terenie uczęszczali dzieci dowożone z innych gmin. Omawiany wskaźnik największą wartość przyjął w gminie miejskiej Grybów (1506), a najmniejszą w gminie Biały Dunajec (463).

Poziom wykształcenia ludności na podstawie BAEL

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4. kwartale 2024 r. 34,4% osób w wieku 15–89 lat posiadało wykształcenie wyższe, co oznacza wzrost o 5,4 p. proc. w porównaniu z 4. kwartałem 2021 r. (w Polsce udział ten wyniósł 30,7%, tj. o 4,7 p. proc. więcej). Zmniejszył się udział osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – z 23,4% w 4. kwartale 2021 r. do 23,3% w 4. kwartale 2024 r. (w Polsce z 25,4% do 23,1%), osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/zasadniczym branżowym z 23,0% do 20,2% (w Polsce z 22,9% do 21,0%) oraz osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym oraz niższym odpowiednio z 15,8% do 11,5% (w Polsce z 15,4% do 13,5%). Najmniej osób legitymowało się wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 10,6% wobec 8,8% w 4. kwartale 2021 r. (w Polsce udział ten wyniósł 11,7% wobec odpowiednio 10,3%).

Wykres 19. Ludność^a według poziomu wykształcenia w 4. kwartale według BAEL
Chart 19. Population^a by level of educational attainment in the 4 quarter by LFS

^a W wieku 15–89 lat.
^a Aged 15–89.

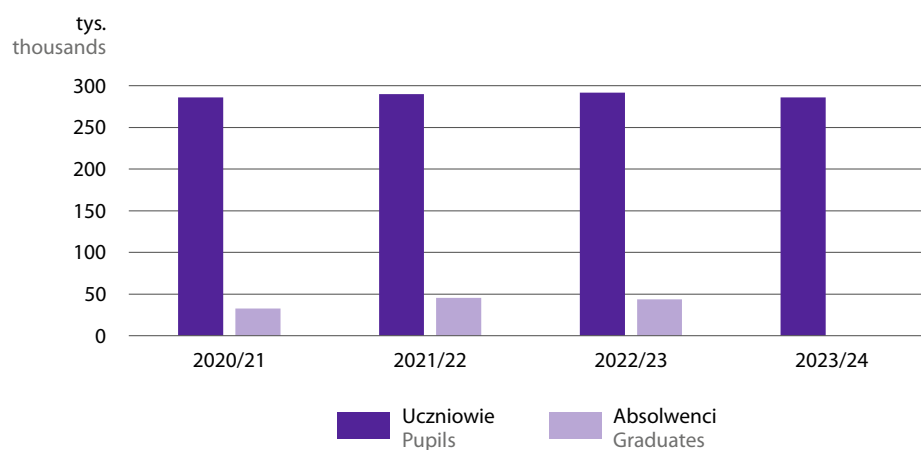
Edukacja w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2023/24 w województwie małopolskim działało 1501 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi), co stanowiło 10,7% ogólnej liczby szkół podstawowych w kraju. W ujęciu rocznym ich liczba zmniejszyła się o 8 (0,5%), a w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 – o 15, (1,0%). Szkoły zlokalizowane na terenach wiejskich stanowiły 69,5% ogólnej liczby szkół podstawowych w województwie.

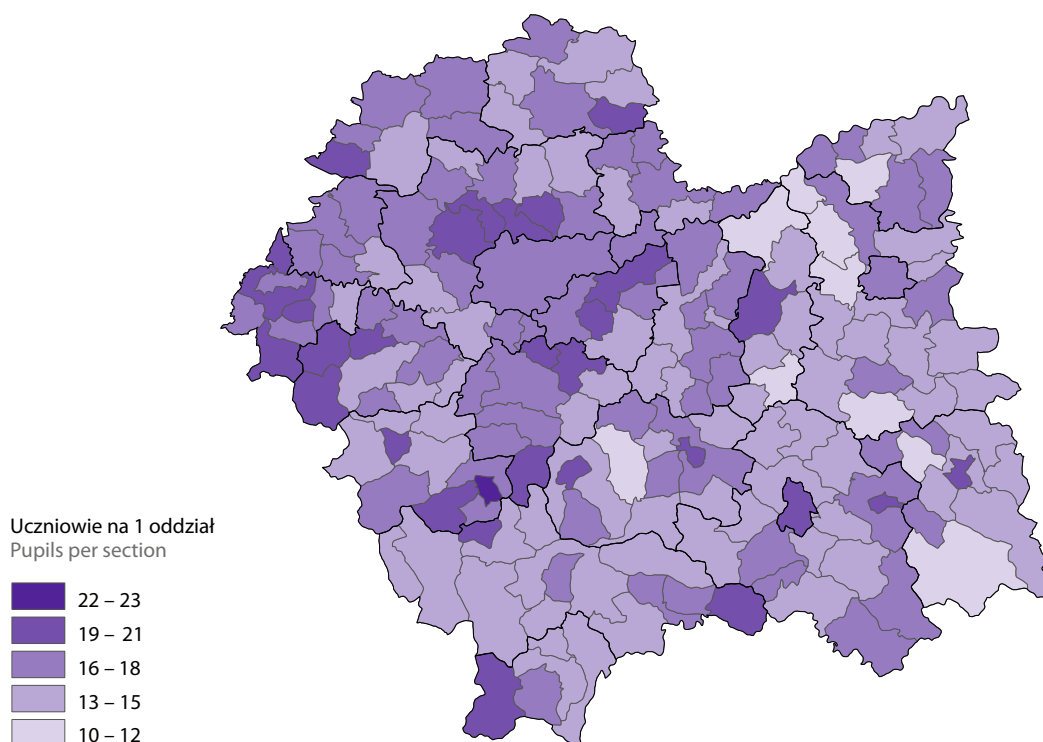
Naukę na poziomie podstawowym pobierało 286,1 tys. uczniów (o 1,9% mniej niż przed rokiem oraz o 0,1% więcej niż w 2020 r.). W miastach do szkół podstawowych uczęszczało 139,2 tys. dzieci i młodzieży (o 1,7% mniej niż w poprzednim roku szkolnym), natomiast na wsi uczyło się 146,9 tys. osób (o 2,0% mniej). Uczniowie szkół podstawowych w województwie małopolskim stanowili 9,5% wszystkich uczniów uczęszczających do tego typu szkół w Polsce. Naukę w klasie pierwszej we wrześniu 2023 r. rozpoczęło 39,2 tys. uczniów, tj. o 3,0% więcej niż przed rokiem i o 12,4% więcej niż w roku szkolnym 2020/21, a pierwszoklasiści stanowili 13,7% ogólnej liczby uczniów szkół podstawowych (wobec 13,0% rok wcześniej i 12,4% w roku szkolnym 2020/21).

Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych

Chart 20. Pupils and graduates of primary schools

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/24

Map 23. Pupils in primary schools in the 2023/24 school year

W roku szkolnym 2023/24 średnia liczba uczniów (dzieci i młodzieży) przypadająca na 1 szkołę podstawową (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 191 (w Polsce – 215). Natomiast średnia wielkość oddziału w szkole podstawowej (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 17 uczniów (podobnie jak w Polsce). Oddziały na wsi liczyły średnio 15 uczniów, a w miastach 18 uczniów. W 75,3% wszystkich gmin województwa małopolskiego liczba uczniów przypadających na 1 oddział była na poziomie średniej wojewódzkiej lub niższym. Najmniej liczne oddziały w szkołach podstawowych funkcjonowały w gminie Wierzchosławice (10 uczniów), a najliczniejsze w gminie miejskiej Jordanów (23 uczniów).

W roku szkolnym 2022/23 w województwie małopolskim szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) opuściło 43,5 tys. absolwentów (o 4,3% mniej niż przed rokiem oraz o 33,6% więcej niż w roku szkolnym 2020/21). W miastach szkoły podstawowe ukończyło 21,6 tys. uczniów, a na wsi – 21,9 tys. (odpowiednio o 2,0% więcej i o 9,8% mniej niż w ubiegłym roku). Absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) z województwa małopolskiego stanowili 8,5% ogólnej liczby uczniów kończących naukę na poziomie podstawowym w Polsce.

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

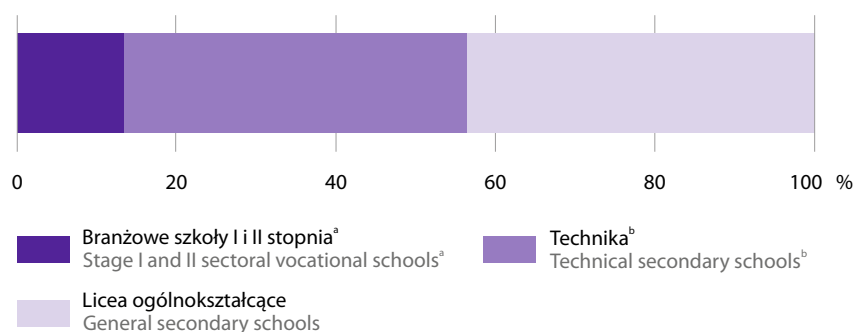
Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

W roku szkolnym 2023/24 działało 568 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi): 198 liceów ogólnokształcących, 151 techników, 148 szkół branżowych I stopnia, 42 szkoły specjalne przysposabiające do pracy, 19 szkół branżowych II stopnia oraz 10 ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe. W relacji do poprzedniego roku szkolnego nastąpił wzrost łącznej liczby tych szkół o 1,8%, a do roku szkolnego 2020/21 – o 4,6%. W województwie małopolskim znajdowało się 3,0% ogólnej liczby szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w Polsce.

Do szkół ponadpodstawowych uczęszczało 161,9 tys. uczniów (o 5,7% więcej niż w poprzednim roku szkolnym i o 12,6% więcej niż w roku szkolnym 2020/21). Największą popularnością cieszyły się szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w uczelniach. W szkołach tych pobierało naukę 87,2% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia. Uczniowie szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w województwie małopolskim stanowili 8,9% wszystkich uczniów tego typu szkół w Polsce.

Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2023/24

Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2023/24 school year

a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Including special job-training schools. b Including general art schools leading to professional certification.

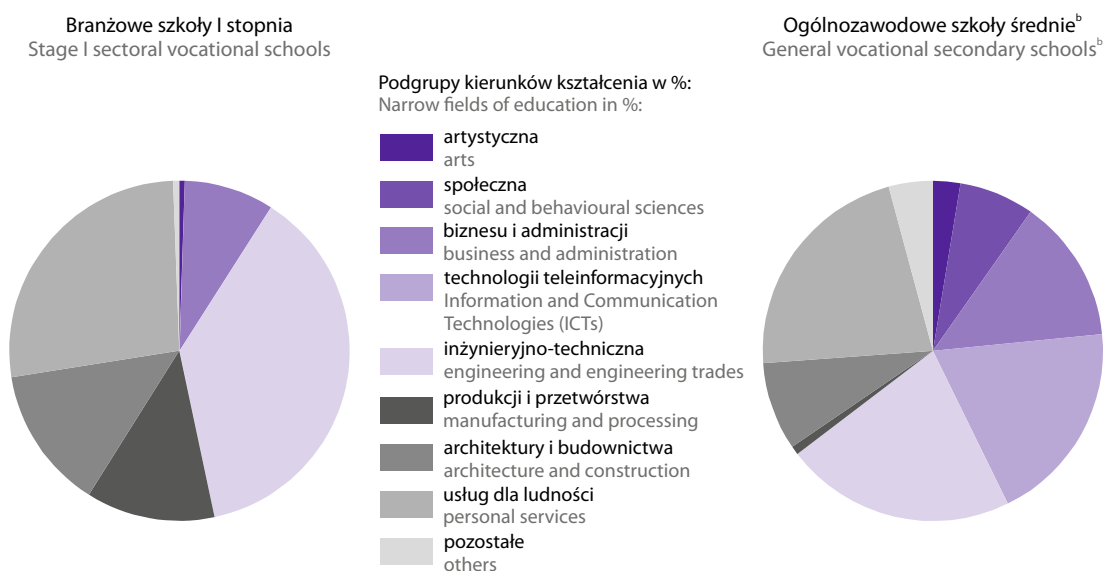
W roku szkolnym 2023/24 wśród szkół ponadpodstawowych dla młodzieży największą liczbę uczniów skupiały licea ogólnokształcące, do których uczęszczało 70,4 tys. młodzieży (o 6,6% więcej niż rok wcześniej) oraz technika – 68,2 tys. osób (o 4,6% więcej). Odsetek kobiet w liceach ogólnokształcących wyniósł 63,6%, a w technikach – 38,5%.

W branżowych szkołach I stopnia kształciło się 19,7 tys. uczniów, a w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy – 1,0 tys. (odpowiednio o 7,1% więcej i o 1,5% mniej niż rok wcześniej). Zadaniem tych placówek jest przygotowanie uczniów do pracy w konkretnym zawodzie. Udział kobiet wśród uczniów omawianych placówek wyniósł odpowiednio 31,8% i 37,7%. W szkołach branżowych II stopnia (przeznaczonych dla absolwentów branżowych szkół I stopnia) uczyło się 1,1 tys. osób (o 4,4% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego), w tym 25,4% kobiet.

Osobną kategorię szkół ponadpodstawowych stanowiły ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2023/24 uczniami tych szkół było 1,5 tys. osób (o 4,9% więcej niż rok wcześniej), a odsetek kobiet wyniósł 82,5%.

Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2022/23

Chart 22. Graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education^a in the 2022/23 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

W czerwcu 2023 r. absolwentami szkół ponadpodstawowych dla młodzieży zostało 32,1 tys. (o 11,6% mniej niż przed rokiem i o 5,8% więcej niż w roku szkolnym 2020/21), z których 15,1 tys. (47,1%) ukończyło licea ogólnokształcące. Absolwenci szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w województwie małopolskim stanowili 9,7% wszystkich absolwentów tego typu szkół w Polsce.

W roku szkolnym 2023/24 naukę w szkołach zawodowych zakończyło 16,8 tys. osób. Liczba absolwentów szkół branżowych I stopnia kształtowała się na poziomie 5,0 tys. osób. Wśród nich największą grupę stanowili kończący kierunki inżynieryjno-techniczne (37,6%). Kształcenie w ogólnozawodowych szkołach

średnich zakończyło natomiast 11,8 tys. uczniów, wśród których najwięcej było absolwentów kierunków z zakresu usług dla ludności (22,0%), jak również inżynieryjno-technicznych (21,9%). Wśród kobiet dominowały kierunki z podgrupy usług dla ludności, a wśród mężczyzn z podgrupy inżynieryjno-technicznej.

Szkoły policealne zgodnie z ustawą o systemie oświaty należą do szkół ponadpodstawowych, jednak ze względu na fakt, że stanowią wyższy szczebel kształcenia prezentowane są osobno. Swoją ofertę edukacyjną kierują do absolwentów szkół ponadpodstawowych, szczególnie liceów ogólnokształcących, umożliwiając osobom mającym wykształcenie średnie ogólne zdobycie kwalifikacji zawodowych.

W roku szkolnym 2023/24 w województwie działało 90 szkół policealnych, do których uczęszczało 19,1 tys. uczniów. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym odnotowano spadek liczby tych szkół o 5,3% oraz wzrost liczby uczniów o 6,1%. Podobnie jak rok wcześniej, wśród uczniów przeważały kobiety, które w roku szkolnym 2023/24 stanowiły 72,2%. W czerwcu 2023 r. naukę w szkołach policealnych ukończyło 5,0 tys. osób, tj. o 12,7% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci z podgrupy medycznej (46,6% ogólnej liczby absolwentów), a w dalszej kolejności z podgrupy artystycznej (15,7%) i usług dla ludności (12,5%).

Wyniki egzaminu maturalnego

Każdy szczebel edukacji kończy się egzaminem sprawdzającym efekty kształcenia. Za przeprowadzenie egzaminów odpowiada Centralna Komisja Egzaminacyjna wraz z Okręgowymi Komisjami Egzaminacyjnymi przy współpracy Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W 2024 r. w województwie małopolskim do egzaminu maturalnego przystąpiło 23,7 tys. osób (mniej o 5,3% niż rok wcześniej i o 8,2% niż w 2020 r.), wśród których przeważały kobiety, stanowiące 52,8% ogólnej liczby osób zdających (w 2023 r. – 55,2%).

Egzamin maturalny w 2024 r. zdało 87,0% uczniów, co oznacza, że zdawalność była o 1,4 p. proc. niższa niż w poprzednim roku szkolnym oraz o 9,1 p. proc. wyższa niż w 2020 r. W kraju zdawalność egzaminu maturalnego kształtowała się na poziomie 84,1%, tj. o 0,3 p. proc. mniejszym niż przed rokiem i o 10,1 p. proc. większym niż w 2020 r. Wśród kobiet była wyższa o 1,0 p. proc. niż u mężczyzn i wyniosła 87,5%.

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2020	2023	2024
Kobiety Females			
przystąpiły do egzaminu maturalnego took matriculation exam	14072	13832	12531
zdały egzamin maturalny passed matriculation exam	11162	12211	10966
Mężczyźni Males			
przystąpili do egzaminu maturalnego took matriculation exam	11766	11226	11188
zdali egzamin maturalny passed matriculation exam	8971	9941	9678

a Od 2023 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w dwóch formułach – starej (obowiązującej od 2015 r.) i w nowej (obowiązującej od 2023 r.). W 2023 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

a Since 2023, the matriculation examination has been carried out in two formulas – the old one (in force since 2015) and the new one (in force since 2023). In 2023, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2023/24 w województwie małopolskim swoją siedzibę miało 26 uczelni (o 1 więcej niż rok wcześniej oraz o 1 mniej niż w roku 2020/21). Kształciło się w nich 148,4 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami), z czego 59,2% stanowiły kobiety. Liczba studiujących w małopolskich uczelniach była większa zarówno w ujęciu rocznym, jak i w relacji do roku akademickiego 2020/21 (po 2,9%). Odsetek szkół wyższych w województwie wyniósł 7,6% ogółu polskich uczelni, a studenci (łącznie z cudzoziemcami) stanowili 11,9% ogólnej liczby studentów w kraju.

Wśród osób kształcących się w uczelniach przeważali słuchacze uczelni publicznych. Ich liczba kształtowała się na poziomie 117,8 tys. (o 1,4% wyższym niż przed rokiem), co stanowiło 79,3% ogólnej liczby studentów. W uczelniach niepublicznych studiowało 30,7 tys. osób (o 9,1% więcej niż w roku poprzednim).

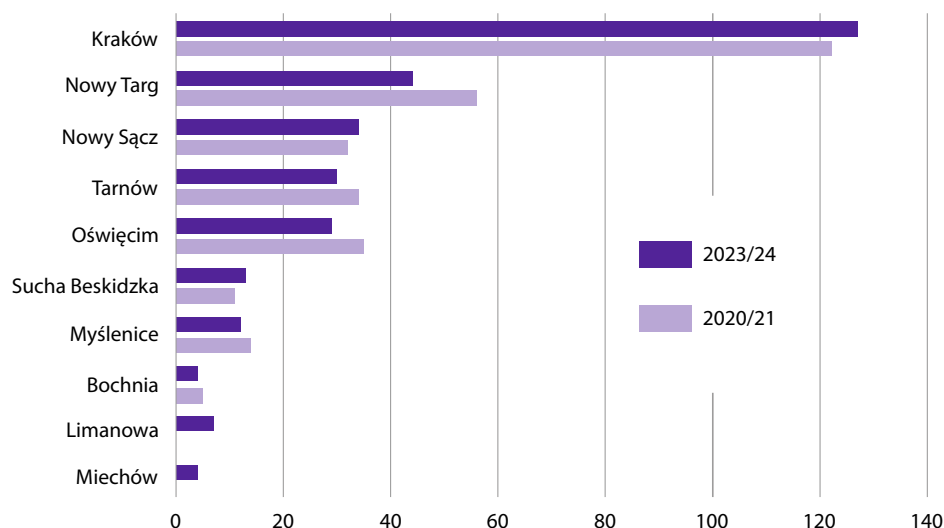
Podobnie jak w latach poprzednich, w roku akademickim 2023/24 uczelnie o profilu akademickim cieszyły się znacznie większą popularnością niż te o profilu zawodowym. W 13 uczelniach o profilu akademickim uczęszczało 122,2 tys. studentów (82,3% ogółu), z czego 80,7% na studiach stacjonarnych. Natomiast w 13 uczelniach o profilu zawodowym studiowało 25,2 tys. osób, z czego 60,9% na studiach niestacjonarnych.

W aktualnie obowiązującym systemie szkolnictwa wyższego dominują studia dwustopniowe. Na studiach pierwszego stopnia (licencjackich, bądź inżynierskich) kształciło się 62,4% ogółu studentów, a 19,9% stanowili studenci kontynuujący naukę na drugim stopniu (magisterskim). Studia magisterskie jednolite skupiały 17,7% ogółu studiujących. Na studiach licencjackich przeważały kobiety (66,2%), a na inżynierskich mężczyźni (66,6%).

Centrum akademickim województwa, a zarazem jednym z największych ośrodków kształcenia wyższego w Polsce jest Kraków. W roku akademickim 2023/24 swoją siedzibę miało tu 18 małopolskich uczelni, w których kształciło się 87,8% ogólnej liczby studentów w województwie.

Wśród wszystkich studiujących najwięcej było osób kształcących się w grupie kierunków związanych z biznesem, administracją i prawem – 29,6 tys. (20,0% ogółu). Popularne były także kierunki związane z techniką, przemysłem i budownictwem – 25,4 tys. (17,1%), naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją – 25,3 tys. (17,0%) oraz naukami humanistycznymi i sztuką – 18,6 tys. (12,5%).

Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
Chart 23. Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population

W roku akademickim 2022/23 dyplomy ukończenia studiów wyższych w województwie małopolskim otrzymało 35,9 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami), co stanowiło 12,3% ogólnej liczby absolwentów w całym kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba absolwentów zmniejszyła się o 1,0%, a w stosunku do roku akademickiego 2020/21 – o 2,9%. Niemal ¾ absolwentów (72,3%) ukończyło studia w trybie stacjonarnym. Dyplomy ukończenia uczelni publicznych otrzymało 83,2% ogółu absolwentów.

Wśród osób, które ukończyły uczelnie, największy odsetek stanowili absolwenci kierunków związanych z techniką, przemysłem i budownictwem (21,1%), a niewiele mniej związanych z biznesem, administracją i prawem (20,3%).

Wykres 24. Absolwenci uczelni według wybranych grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2022/23
Chart 24. Graduates by selected broad fields of education^a in the 2022/23 academic year

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2023 r. Łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2023. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

Kształcenie dorosłych

Edukacja w szkołach dla dorosłych umożliwia kontynuację przerwanej z różnych względów cyklu kształcenia. W roku szkolnym 2023/24 w województwie działało 50 szkół dla dorosłych: 2 szkoły podstawowe i 48 liceów ogólnokształcących. Uczyło się w nich łącznie 6,2 tys. osób (o 13,8% więcej niż w poprzednim roku szkolnym), z czego 6,2 tys. w liceach (o 13,9% więcej) i 25 osób w szkołach podstawowych (analogicznie jak w ubiegłym roku). W Polsce do szkół dla dorosłych uczęszczało 47,5 tys. osób, tj. o 12,1% więcej niż rok wcześniej.

W roku szkolnym 2023/24 szkoły dla dorosłych ukończyły łącznie 0,6 tys. uczniów (ponad 3-krotnie mniej niż w ubiegłym roku), z czego 47,8% stanowiły kobiety. W ogólnej liczbie absolwentów, uczniowie liceów ogólnokształcących stanowili 97,1%.

W 2023 r. według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w województwie małopolskim 14,6% osób w wieku 25–64 lata deklaroowało uczestnictwo w edukacji obejmującej uczenie się formalne (szkoła i studia wyższe) i kształcenie pozaformalne (różnego rodzaju kursy i szkolenia). Wskaźnik ten zwiększył się w stosunku do roku poprzedniego o 1,7 p. proc. W kraju odsetek osób wskazanej grupy wieku uczestniczących w różnych formach kształcenia ustawicznego był niższy i wyniósł 8,7% (przed rokiem – 7,8%).

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na edukację, tj. oświatę i wychowanie, edukacyjną opiekę wychowawczą oraz szkolnictwo wyższe i naukę w 2023 r. wyniosły 11,2 mld zł. Najwięcej na ten cel przeznaczyły gminy (6,0 mld zł), a w dalszej kolejności miasta na prawach powiatu (3,6 mld zł), powiaty (1,5 mld zł) oraz województwo (0,1 mld zł).

W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na edukację wzrosły o 18,7%. Największy ich wzrost odnotowano w budżecie województwa – o 26,5%. Wydatki powiatów zwiększyły się o 20,8%, a gmin i miast na prawach powiatu – po 18,3%.

W 2023 r. wydatki na edukację stanowiły 33,1% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego (o 2,9 p. proc. więcej niż przed rokiem). Największą część budżetu na ten cel przeznaczyły gminy i powiaty (po 36,8%), a najmniejszą województwo (5,3%).

Wśród wydatków na edukację dominowały środki przeznaczone na oświatę i wychowanie (10,7 mld zł, tj. 95,0% ogółu) i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły one o 18,9%. Na edukacyjną opiekę wychowawczą przeznaczono 564,9 mln zł, a na szkolnictwo wyższe i naukę – 0,5 mln zł.

Zasoby pracy

Labour resources

W końcu października 2024 r., w województwie małopolskim w ujęciu rocznym, odnotowano wzrost liczby pracujących w gospodarce narodowej.

Według stanu na koniec grudnia 2024 r. zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, a poziom stopy bezrobocia nie zmienił się w relacji do poprzedniego roku.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4. kwartale 2024 r., w ujęciu rocznym, zwiększyła się liczba ludności w wieku 15–89 lat. Zwiększyła się również zbiorowość aktywnych zawodowo, w tym pracujących, jak również populacja biernych zawodowo. Liczba bezrobotnych nie zmieniła się w stosunku do analogicznego kwartału 2023 r., podobnie jak poziom stopy bezrobocia.

Od 2023 r. głównym źródłem danych dla statystyk o pracujących są rejestry oraz systemy informacyjne Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i Ministerstwa Finansów (MF). Dane pochodzące z KRUS i ZUS zawierają informacje o osobach podlegających ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz o ich płatnikach składek, a dane pochodzące z MF informacje dotyczące podatników.

Do ustalenia liczby pracujących na podstawie źródeł administracyjnych kluczowe są informacje dotyczące statusu podlegania ubezpieczeniu w KRUS i tytułu ubezpieczenia w ZUS. Na podstawie tych informacji dla każdego z ubezpieczonych w KRUS lub ZUS określa się czy jest on pracującym.

Przy ustalaniu liczby pracujących każda osoba pracująca jest ujmowana tylko jeden raz. W tym celu wyznaczana jest dla niej praca główna. Wszystkie dane dotyczące pracujących w gospodarce narodowej prezentowane są w odniesieniu do ich pracy głównej.

Pracujący

Dane o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane dotyczące liczby pracujących w gospodarce narodowej w pracy głównej podawane są w osobach według stanu na koniec miesiąca.

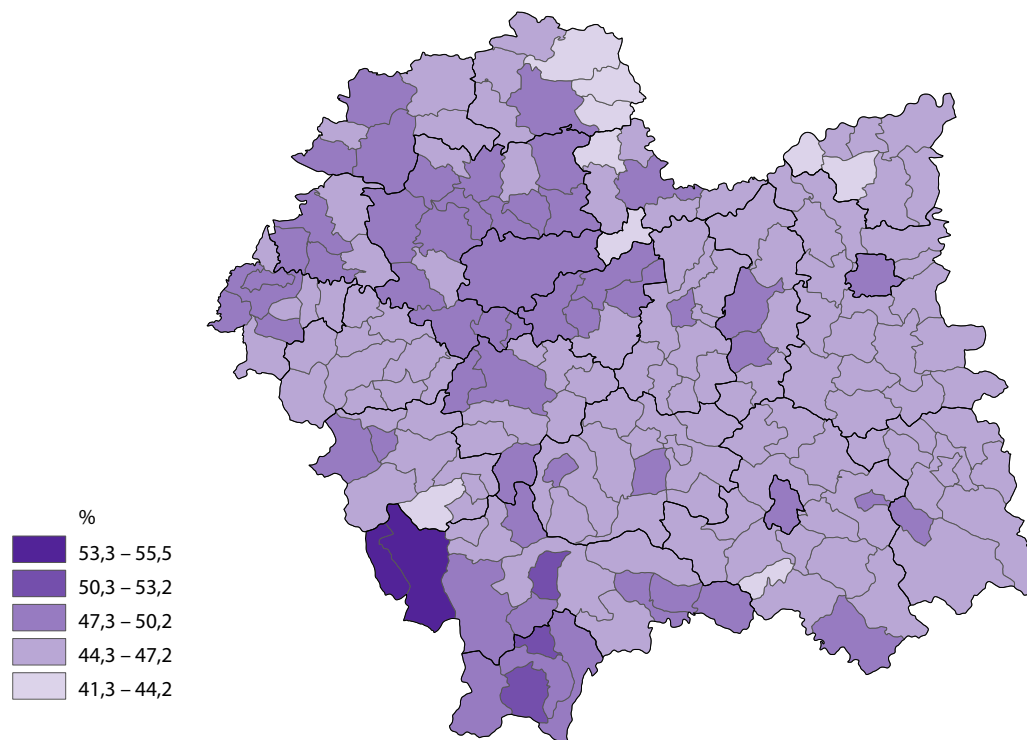
W końcu października 2024 r., w województwie małopolskim liczba pracujących w gospodarce narodowej wyniosła 1442,4 tys. osób i w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku zwiększyła się o 8,2 tys. osób. Pracujący w województwie stanowili 9,5% ogółu pracujących w gospodarce narodowej w kraju. W strukturze pracujących w województwie, podobnie jak w kraju, większość stanowili mężczyźni (odpowiednio 52,1% i 52,6%). W okresie omawianych 12 miesięcy, odnotowano wzrost liczby pracujących zarówno wśród mężczyzn (o 0,5%), jak i wśród kobiet (o 0,6%).

Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 31 października

Mapa 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024

As of 31 October

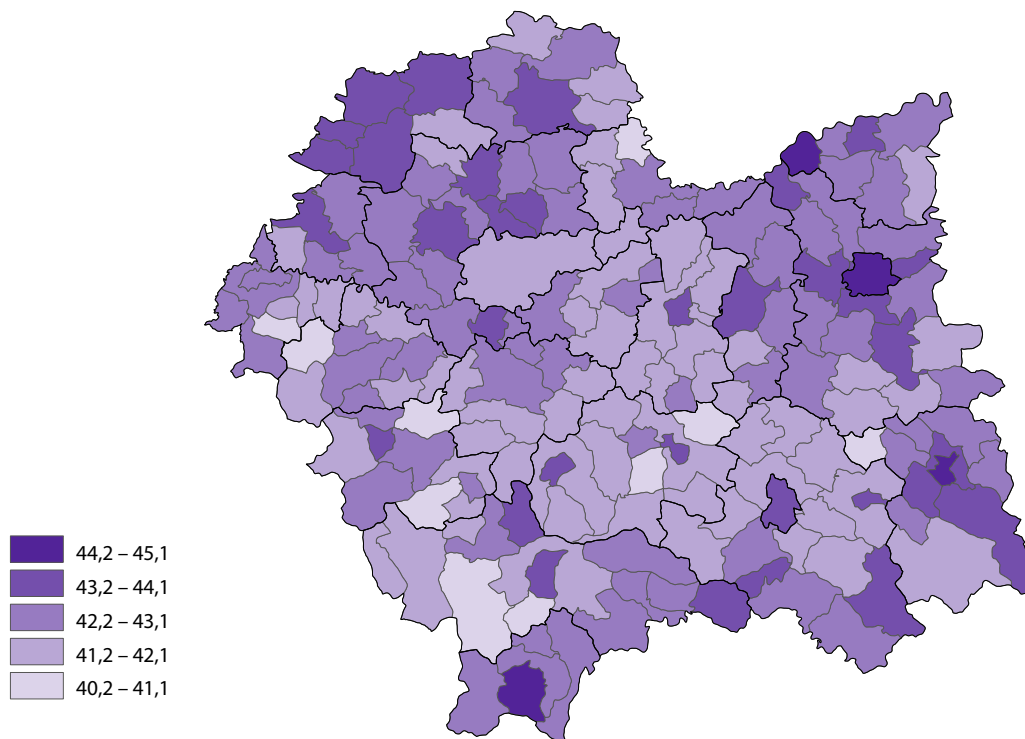
W układzie terytorialnym w 174 gminach województwa małopolskiego wśród pracujących w gospodarce narodowej dominowali mężczyźni. W 7 gminach województwa udział pracujących kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej stanowił ponad połowę badanej zbiorowości, a w gminie Kościelisko rozłożył się równomiernie pomiędzy mężczyzn i kobiety. Pod względem liczby pracujących według płci, najbardziej sfeminizowaną była gmina wiejska Lipnica Wielka, w której udział pracujących kobiet wyniósł 55,5%. Najmniejszy odsetek pracujących kobiet w gospodarce narodowej odnotowany został w gminie wiejskiej Gręboszów – 41,3%.

W badanym okresie w województwie małopolskim średnia wieku dla ogółu pracujących w gospodarce narodowej wyniosła 42,2 lata (42,8 lat w kraju). Średnia wieku kobiet (42,2 lata) była nieznacznie niższa niż mężczyzn (42,3 lata). Mediana wieku pracujących, czyli wartość środkowa była nieco niższa i wyniosła, podobnie jak w kraju – 42 lata. W podziale na płeć mediana wieku mężczyzn (41 lat) była niższa niż kobiet (42 lata).

Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 31 października

Map 25. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024
As of 31 October

Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej w gminach województwa małopolskiego wahała się od 40,2 do 45,1 lat. W 102 gminach wiek pracujących w gospodarce narodowej był wyższy niż średnia dla województwa. Najmłodsi pracujący odnotowani zostali w gminie wiejskiej Słupnice, a najstarsi w gminach miejskich Gorlice i Zakopane.

W końcu października 2024 r. w województwie, podobnie jak w kraju, 75,5% pracujących w gospodarce narodowej stanowili pracownicy najemni. W tej grupie nieznacznie przeważały kobiety – 50,9%. Odsetek pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami rodzin, wyniósł 24,3% (w kraju – 20,9%). Status ten posiadało 61,2% mężczyzn w województwie (w kraju – 62,3%).

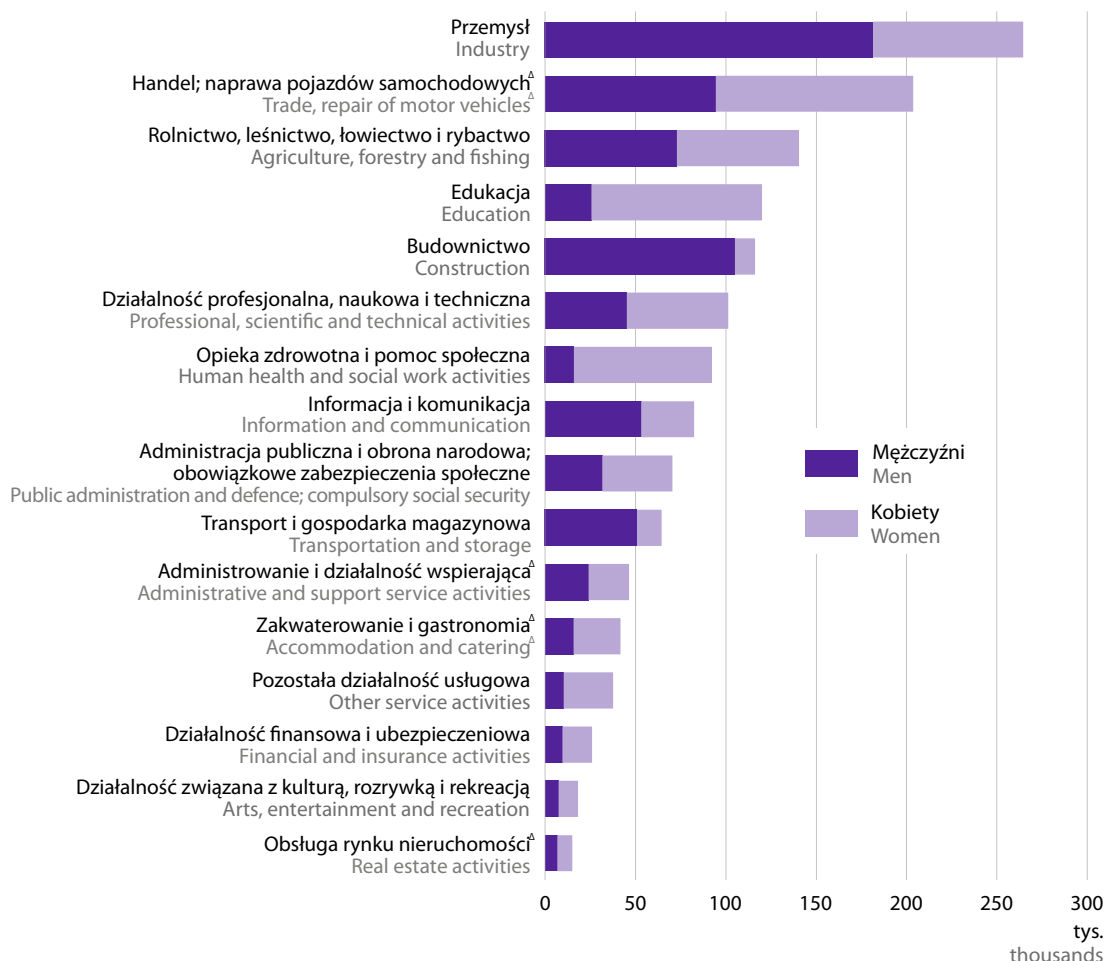
Informacje o emerytach i rencistach dotyczą osób pracujących, które poinformowały swojego płatnika składek, że mają ustalone prawo do emerytury lub renty. Informacje o osobach niepełnosprawnych dotyczą osób pracujących, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności i przedłożyły je swojemu płatnikowi składek. Dane nie zawierają informacji o emerytach i rencistach, o osobach niepełnosprawnych, jak również cudzoziemcach ubezpieczonych w KRUS.

W omawianym okresie, w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej w województwie małopolskim, 4,4% stanowili pracujący emeryci i renciści, 3,8% – cudzoziemcy oraz 2,4% – osoby niepełnosprawne.

Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2024 r.

Stan w dniu 31 października

Chart 25. Employed persons in the national economy by NACE sections and sex in 2024
As of 31 October

W końcu października 2024 r., w podziale pracujących w gospodarce narodowej według sekcji PKD, najwięcej – 264,7 tys. osób (18,4%) było w przemyśle, w tym 230,9 tys. osób (16,0%) w przetwórstwie przemysłowym. W sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych odnotowano 203,8 tys. osób (14,1% ogółu pracujących). W najmniejszej pod względem liczebności pracujących sekcji, czyli w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę pracowało 8,3 tys. osób, które stanowiły 0,6% ogólnej liczby pracujących w województwie.

Udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej był zróżnicowany również w zależności od rodzaju działalności podmiotu, w którym wykonywali pracę.

Najmniejszy udział pracujących kobiet odnotowany został w sekcji budownictwo – 9,6%. Najsilniej sfeminizowane były sekcje opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz edukacja. Kobiety stanowiły w nich odpowiednio 82,6% i 78,6% ogółu pracujących.

Bezrobocie rejestrowane

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583, z późn. zm.).

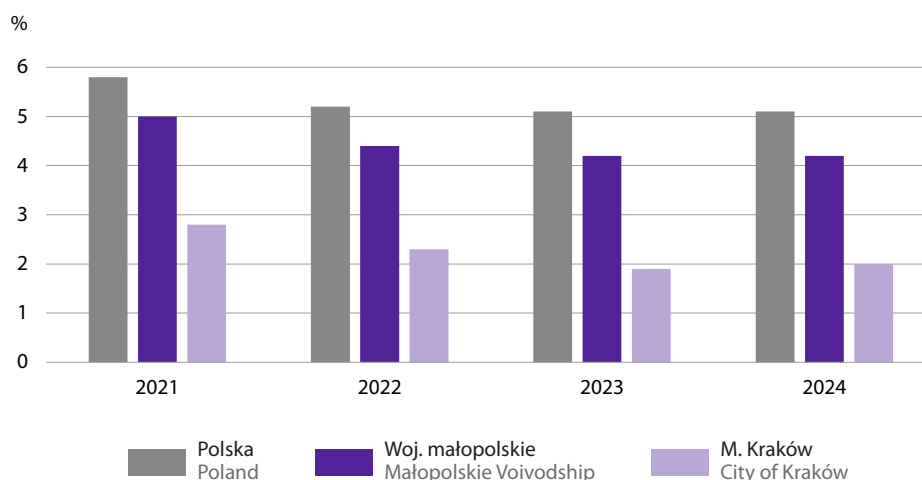
W końcu 2024 r. w powiatowych urzędach pracy województwa małopolskiego zarejestrowanych było 60,7 tys. osób bezrobotnych, co w stosunku do grudnia 2023 r. oznacza spadek o 0,3 tys. osób (0,5%). Stanowili oni 7,7% ogółu bezrobotnych w kraju. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 52,7% i w porównaniu z końcem 2023 r. zmniejszył się o 1,5 p. proc. W końcu grudnia 2024 r. na wsi mieszkało więcej bezrobotnych niż w miastach (32,2 tys. wobec 28,5 tys.). Stanowili oni 53,1% ogółu bezrobotnych w województwie.

W końcu grudnia 2024 r. w województwie małopolskim prawa do zasiłku nie posiadało 51,6 tys. (85,1%) bezrobotnych zarejestrowanych (przed rokiem 52,3 tys., tj. 85,8%). W Polsce prawa do zasiłku nie posiadało 664,0 tys. osób, tj. 84,5% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych. W ciągu 2024 r. liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych w województwie małopolskim wyniosła 99,8 tys. osób i była o 0,4% wyższa niż przed rokiem, natomiast z ewidencji bezrobotnych wyłączono 100,1 tys. osób, tj. o 2,7% mniej niż w 2023 r. Głównym powodem wyłączenia z ewidencji było podjęcie pracy, co dotyczyło 55,3 tys. osób (54,4 tys. w 2023 r.), tj. 55,3% ogółu osób bezrobotnych wyłączonych z ewidencji w okresie sprawozdawczym. W końcu grudnia 2024 r. stopa bezrobocia w województwie i w kraju pozostała na poziomie sprzed roku i wyniosła odpowiednio 4,2% i 5,1%.

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 26. Registered unemployment rate
As of 31 December

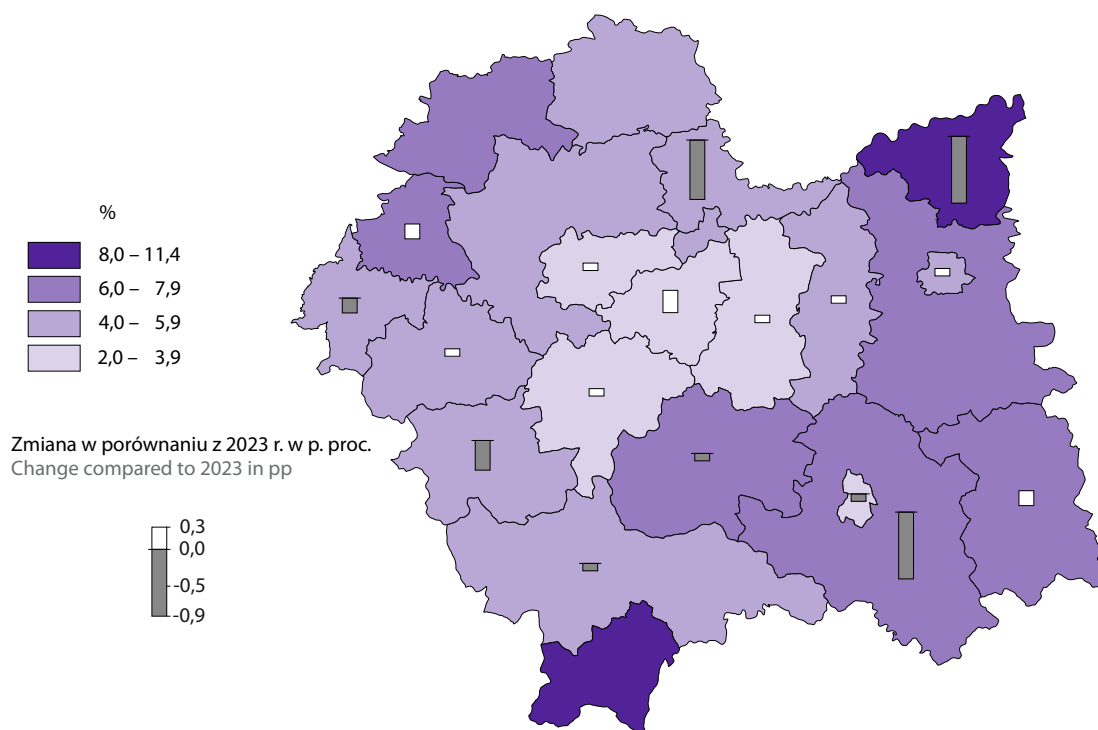

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 26. Registered unemployment rate in 2024
As of 31 December

Najwyższy poziom stopy bezrobocia odnotowano w powiecie dąbrowskim (11,4%), a najniższy w Krakowie (2,0%). W porównaniu z analogicznym okresem 2023 r. najgłębszy spadek stopy bezrobocia odnotowano w powiatach dąbrowskim i nowosądeckim (po 0,9 p. proc.), a najwyższy wzrost w powiecie wielickim (o 0,3 p. proc.).

Na koniec grudnia 2024 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych 46,0% (48,6% w kraju) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (rok wcześniej ich udział wyniósł 45,7%). W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych (o 15,8%), bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6. roku życia (o 10,7%) oraz bezrobotnych korzystających ze świadczeń opieki społecznej (o 6,2%). Zwiększyła się natomiast grupa osób bezrobotnych posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18. roku życia (o 9,7%), jak również bezrobotnych powyżej 50. roku życia (o 0,4%).

Trudna sytuacja na rynku pracy dotyczyła przede wszystkim ludzi młodych. Według stanu w końcu grudnia 2024 r. bezrobotni w wieku do 34. roku życia stanowili 38,9% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. W kraju, odsetek osób bezrobotnych, którzy nie przekroczyli 34. roku życia był niższy i wyniósł 35,9%.

Osoby bez stażu pracy stanowiły 13,5% ogółu bezrobotnych w województwie, a te posiadające staż nie dłuższy niż 5 lat – 45,2%. W kraju odsetek ten wyniósł odpowiednio 12,2% i 46,4%.

W województwie małopolskim, podobnie jak w kraju, najwięcej bezrobotnych legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 25,9% (w kraju – 24,5%). Najmniejszy odsetek osób bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 12,0% (w kraju – 12,5%).

W strukturze bezrobotnych, ze względu na czas pozostawania bez pracy, 64,7% stanowiły osoby niepracujące przez okres nie dłuższy niż rok. Pozostałe 35,3% to bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy. Dla porównania, w kraju stanowili oni analogicznie 62,1% i 37,9%. W zbiorowości niepracujących dłużej niż 12 miesięcy, przeważali bezrobotni pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 2 lata – 58,4%. Najmniejszy odsetek (10,4%) stanowiły osoby z najkrótszym okresem pozostawania bez pracy, tj. do 1 miesiąca.

Do powiatowych urzędów pracy województwa małopolskiego w ciągu 2024 r. zgłoszono 78,6 tys. ofert zatrudnienia, tj. o 5,7% więcej niż w roku poprzednim. W ciągu roku najwięcej ofert wpłynęło do urzędów pracy w Krakowie (24,4 tys.), które stanowiły łącznie 31,0% ogólnej liczby ofert pracy w województwie. Najmniej ofert zatrudnienia odnotowano w powiatach miechowskim i tatrzańskim (po 0,7 tys.). W końcu grudnia 2024 r. w województwie na 1 ofertę pracy przypadało, podobnie jak rok wcześniej, 18 osób bezrobotnych, podczas gdy w kraju o 3 osoby więcej.

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, które pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1. kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Od 4. kwartału 2023 r. do uogólniania wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) na populację generalną zastosowano dane o ludności rezydującej Polski pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Prezentowane dane za okres od 1. kwartału 2019 r. do 3. kwartału 2023 r. zostały przeliczone zgodnie z nową podstawą uogólniania wyników, w związku z tym dane te nie są w pełni porównywalne z wcześniejszymi okresami.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4. kwartale 2024 r. w województwie małopolskim liczba ludności w wieku 15–89 lat wyniosła 2719 tys. osób i stanowiła 9,0% ogółu ludności w kraju. Zbiorowość osób aktywnych zawodowo liczyła 1612 tys., wśród których było 1566 tys. pracujących i 45 tys. bezrobotnych (w wieku 15–74 lata). Oznacza to, iż 59,3% ogólnej liczby ludności stanowiły osoby aktywne zawodowo. Wśród nich przeważali mężczyźni (53,3%) oraz mieszkańcy miast (50,4%). Grupa biernych zawodowo liczyła 1107 tys. osób w wieku 15–89 lat.

W ujęciu rocznym liczba ludności w wieku 15–89 lat zwiększyła się o 9 tys. osób. Wzrosła również zbiorowość aktywnych zawodowo (o 2 tys. osób) i pracujących (o 1 tys.). W porównaniu z ostatnim kwartałem 2023 r. liczba osób bezrobotnych nie zmieniła się, natomiast biernych zawodowo zwiększyła się o 7 tys. osób. Na 1000 pracujących osób przypadało 736 bezrobotnych i biernych zawodowo, tj. o 4 osoby więcej niż rok wcześniej.

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4. kwartale według BAEL^a
Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS^a

Wyszczególnienie Specification	2021	2022	2023	2024	2024 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1535	1551	1610	1612	17742
pracujący employed persons	1489	1519	1565	1566	17247
bezrobotni unemployed persons	46	32	45	45	495
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1172	1153	1100	1107	12610
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	56,7	57,4	59,4	59,3	58,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	55,0	56,2	57,7	57,6	56,8
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	3,0	2,1	2,8	2,8	2,8

a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata.
a The unemployed population includes people aged 15–74.

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Osoby pracujące stanowiły 57,6% ogółu populacji w wieku 15–89 lat, a wśród aktywnych zawodowo – 97,1%. W grupie pracujących przeważali mężczyźni, których było 839 tys. (53,6% pracujących) i mieszkańcy miast w liczbie 791 tys. (50,5%).

W relacji do poprzedniego roku zmniejszyła się zbiorowość pracujących mężczyzn (o 0,2%), a wzrosła liczba pracujących kobiet (o 0,4%). Pracujących mieszkańców miast było więcej w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku (o 1,0%), a mieszkańców wsi mniej (o 0,6%).

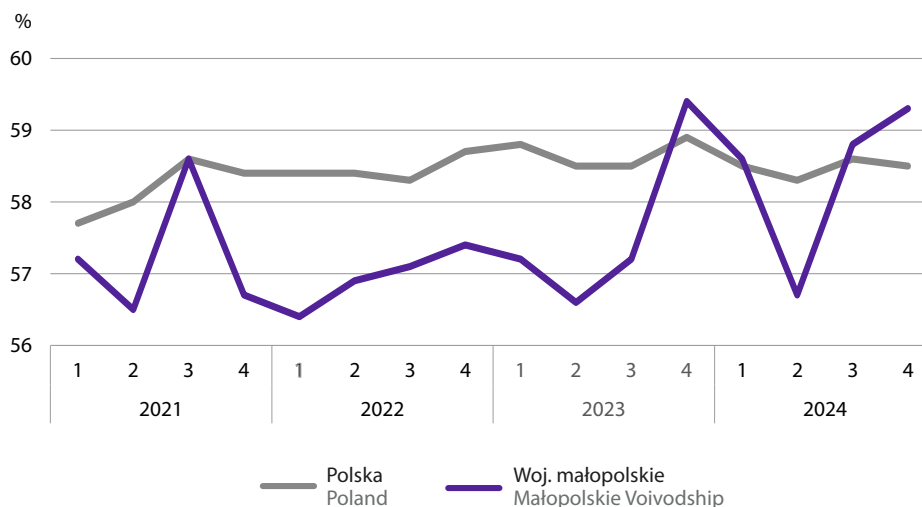
Na 100 pracujących mężczyzn przypadało 54 (52 rok wcześniej) biernych zawodowo, a wśród kobiet wskaźnik ten wyniósł 90 (91 przed rokiem). W omawianym okresie wskaźnik obciążenia osób pracujących osobami niepracującymi, tj. bezrobotnymi i biernymi zawodowo wyniósł 74 (73 przed rokiem). Wśród mężczyzn na 100 pracujących przypadało 56 niepracujących (55 w 4. kwartale 2023 r.), a wśród kobiet wskaźnik ten wyniósł, podobnie jak rok wcześniej, 94. W miastach na 100 osób pracujących przypadało 67 osób niepracujących (w 2022 r. – 69), a na obszarach wiejskich – 80 osób niepracujących (78 rok wcześniej).

Według grup zawodów, wśród osób pracujących największą zbiorowość tworzyli specjaliści – 445 tys. osób, a najmniejszą rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 42 tys. osób. Największy przyrost liczby pracujących w ciągu roku odnotowano w grupie pracowników biurowych (o 31,4%), a największy spadek wśród pracowników wykonujących prace proste (o 21,1%). Spośród ogółu pracujących ponad 71% (1114 tys.) stanowiły osoby, które w badanym tygodniu przepracowały 40 godzin i więcej. Ich liczba zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 6,6%. W niepełnym wymiarze, tj. w zakresie 1–39 godzin tygodniowo pracowało 350 tys. osób (22,3% ogólnej liczby pracujących), co oznacza wzrost w odniesieniu do analogicznego okresu 2023 r. o 87 tys. osób (33,1%). W omawianym okresie zmniejszyła się liczba osób, które pomimo posiadania pracy, w badanym tygodniu jej nie wykonywały. Ich liczba spadła do 103 tys. osób ze 109 tys. w poprzednim roku.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej w 4. kwartale 2024 r. był wyższy niż w kraju o 0,8 p. proc. i wyniósł 59,3%, co oznacza niewielki spadek (o 0,1 p. proc.) w porównaniu z analogicznym kwartałem 2023 r. Wśród mężczyzn współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 65,7% (o 12,3 p. proc. więcej niż wśród kobiet), a w miastach – 61,4% (o 4,2 p. proc. więcej niż na wsi). Najwyższą wartość omawianego współczynnika odnotowano w grupie wiekowej 35–44 lata (90,7%), a najniższą wśród osób w wieku 55–89 lat (26,2%). Wśród osób z wykształceniem wyższym wyniósł on najwięcej – 80,8%, a wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym najmniej – 11,8%.

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W omawianym okresie wskaźnik zatrudnienia, czyli udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15–89 lat wyniósł 57,6%, przewyższając wartość krajową o 0,8 p. proc. Poziom omawianego wskaźnika był niezmiennie wyższy wśród mężczyzn – 64,1% i mieszkańców miast – 59,8% (wobec 51,6% wśród kobiet i 55,6% wśród mieszkańców wsi). W ogólnej liczbie ludności w wieku 15–89 lat najwyższy udział wśród osób pracujących miały osoby w wieku 35–44 lata, tj. 88,5%, a pod względem posiadanego wykształcenia osoby z wykształceniem wyższym – 79,7%.

Pracę na czas nieokreślony (stałą) wykonywało 1157 tys. osób, tj. 88,7% ogółu zatrudnionych (1304 tys.), natomiast pracodawcy i pracujący na własny rachunek (259 tys.) stanowili 19,9% ich ogólnej liczby.

W ostatnim kwartale 2024 r. populacja bezrobotnych (w wieku 15–74 lata) liczyła, podobnie jak przed rokiem – 45 tys. osób. W zbiorowości osób bezrobotnych przeważały kobiety oraz mieszkańcy wsi, stanowiąc odpowiednio 57,8% i 53,3% ogółu. Ze względu na wiek, najwięcej bezrobotnych odnotowano w przedziale wiekowym 15–24 lata (12 tys.), a pod względem posiadanych kwalifikacji – osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (19 tys.), podczas gdy przed rokiem w zbiorowości osób bezrobotnych dominowały osoby w wieku 25–34 lata (15 tys.) oraz osoby z wyższym wykształceniem (10 tys.).

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Stopa bezrobocia w województwie małopolskim wyniosła 2,8% i była równa krajowej. W ujęciu rocznym natężenie bezrobocia, mierzone stopą bezrobocia, pozostało na tym samym poziomie. W 4. kwartale 2024 r. stopa bezrobocia nadal była niższa wśród mężczyzn (2,3%) niż wśród kobiet (3,5%). W porównaniu z 4. kwartałem 2023 r. odnotowano spadek natężenia bezrobocia wśród mężczyzn, a jednocześnie wzrost wśród kobiet (po 0,5 p. proc.).

W ujęciu rocznym poziom stopy bezrobocia obniżył się w miastach (o 0,4 p. proc.), a wzrósł na wsi (o 0,3 p. proc.). Najwyższe natężenie bezrobocia zarejestrowano w województwie lubelskim (4,2%), a najniższe w lubuskim i opolskim (po 1,6%).

W omawianym kwartale, w ogólnej zbiorowości bezrobotnych, najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które straciły pracę (35,6%). Warto zauważyć, iż w ciągu roku ich liczba zmniejszyła się o 20,0%. Odsetek bezrobotnych, którzy podjęli pracę po raz pierwszy wyniósł 26,7%, powracających do pracy po przerwie – 20,0%, a tych którzy z pracy zrezygnowali – 15,6%.

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne wyniósł 8,1 miesiąca i skrócił się w ujęciu rocznym o pół miesiąca. W omawianym kwartale krócej pracy poszukiwali mężczyźni (6,7 miesiąca) i mieszkańcy miast (7,9 miesiąca), a dłużej kobiety (9,0 miesiący) oraz mieszkańcy wsi (8,3 miesiąca).

Grupa biernych zawodowo w 4. kwartale 2024 r. liczyła 1107 tys. osób i stanowiła 40,7% ogólnej liczby ludności w wieku 15–89 lat. Była ona o 0,6% większa w ujęciu rocznym. W zbiorowości tej, podobnie jak przed rokiem, przeważały kobiety (59,3%) oraz mieszkańcy wsi (53,9%).

W populacji biernych zawodowo dominowały niezmiennie osoby w wieku 55–89 lat, których w analizowanym okresie było 721 tys. (65,1%). Najwięcej biernych zawodowo, podobnie jak przed rokiem, posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (23,7%) oraz policealne i średnie zawodowe (23,0%). Z ogółu osób biernych zawodowo 33,6% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, a 68,1% – osoby w wieku powyżej 50 lat.

Zbiorowość osób biernych zawodowo w wieku 15–74 lata liczyła 875 tys. i zwiększyła się w ujęciu rocznym o 3 tys. W omawianej grupie wyróżnić należy osoby nieposzukujące pracy, które w 4. kwartale 2024 r. stanowiły 99,9% ogółu biernych zawodowo w tym wieku. Liczba respondentów deklarujących nieposzukiwanie pracy zwiększyła się w ciągu roku o 9 tys. osób. W omawianej zbiorowości najwięcej – 47,6% stanowili emeryci, a najmniej – 1,0% – osoby zniechęcone bezskutecznością poszukiwań pracy.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitants' wealth

W ujęciu rocznym wzrosły przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw, a ich tempo wzrostu było wyższe niż przeciętne odnotowane w kraju.

Emerytury i renty brutto wypłacane przez ZUS były niezmiennie wyższe niż przeciętne świadczenia rolników indywidualnych. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba pobierających świadczenia z ZUS, jak i KRUS.

W 2023 r. wzrosła kwota przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na jedną osobę w gospodarstwach domowych, a ogólna subiektywna ocena własnej sytuacji materialnej była lepsza niż przed rokiem.

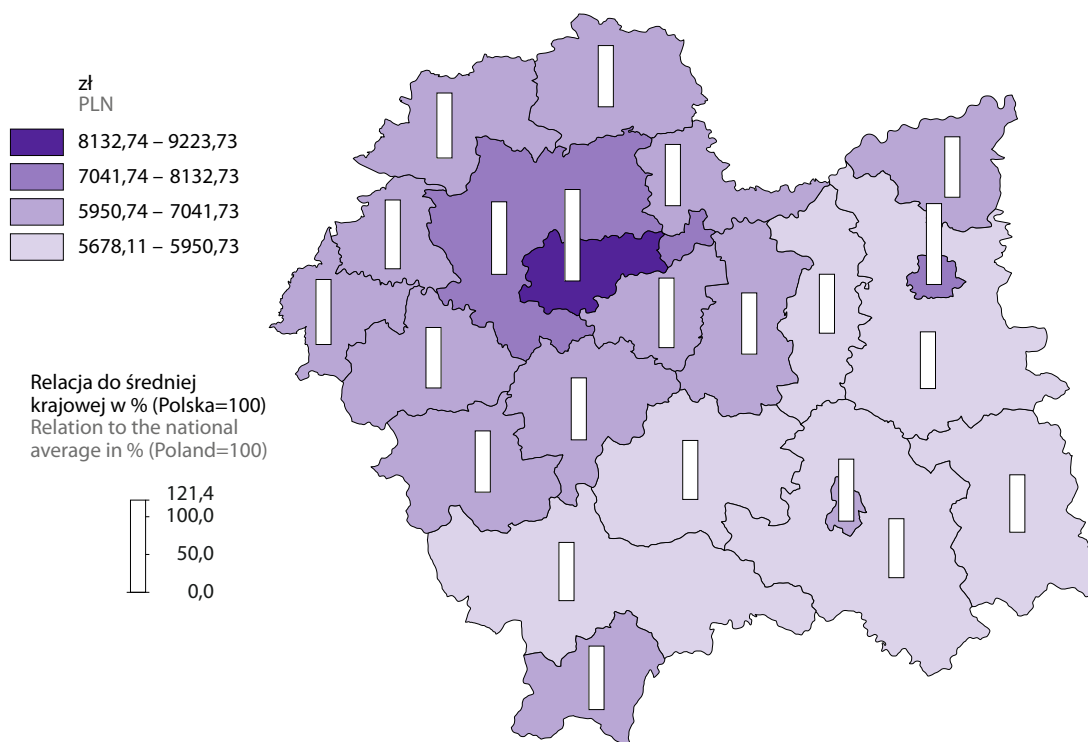
Informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowane zostały na podstawie rocznego badania Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy. Dane te dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. W analizie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń w 2023 r. (jako ostatnim dostępnym).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W 2023 r. w województwie małopolskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach, w których liczba pracujących przekroczyła 9 osób wyniosło 7736,56 zł i było wyższe w ujęciu rocznym o 911,88 zł, tj. o 13,4%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w kraju było o 141,26 zł niższe niż średnie w województwie małopolskim, a w relacji do roku poprzedniego wzrosło o 13,3%.

W porównaniu z 2015 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie wzrosło dwukrotnie.

W omawianym okresie w powiatach województwa małopolskiego występowało znaczne zróżnicowanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto, które zawierało się w przedziale od 5678,11 zł w powiecie tarnowskim do 9223,73 zł w Krakowie. W porównaniu z 2022 r. wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto odnotowano we wszystkich powiatach województwa małopolskiego, przy czym najwyższy wzrost wynagrodzeń odnotowany został w powiecie tatrzańskim (o 15,9%). Najwolniej natomiast rosły wynagrodzenia w powiecie bocheńskim (o 9,6%). W relacji do 2015 r. zauważalnie wzrosło przeciętne wynagrodzenie we wszystkich powiatach województwa, przy czym najwyższy wskaźnik odnotowany został w Tarnowie (o 108,5%), a najniższy w powiecie krakowskim (o 72,5%).

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2023 r.Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2023

^a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.
^a Concern economic entities employing more than 9 persons.

W kolejnej części niniejszej analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw przedstawiono na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1. Dane te dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. W ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób metodą reprezentacyjną. Na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2024 r. (jako ostatnim dostępnym).

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (*head offices*); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

W województwie małopolskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2024 r. ukształtowało się na poziomie 8606,99 zł i było wyższe o 809,49 zł niż w 2023 r., tj. o 10,4%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w kraju wzrosło w tym okresie o 821,53 zł, tj. o 11,0% i wyniosło 8265,92 zł. W okresie dziesięciolecia, od 2015 r. przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie wzrosło o 122,1%, a w kraju odnotowano ponad dwukrotny wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto.

Ze względu na rodzaj prowadzonej przez przedsiębiorstwa działalności obserwowano zróżnicowanie wynagrodzeń.

Podobnie jak przed rokiem, najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto odnotowano w sekcji informacja i komunikacja (14787,21 zł), które było wyższe od średniego miesięcznego wynagrodzenia w województwie o 71,8%. Relatywnie wysokie były także wynagrodzenia w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (11698,36 zł), które przewyższały średnią wojewódzką o prawie 36%. Najniższe płace odnotowano w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (5738,28 zł), które były niższe od średniego wynagrodzenia w województwie o 33,3%.

W 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim najwyższy wzrost wynagrodzeń odnotowany został w sekcji administrowanie i działalność wspierająca (o 15,4%).

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

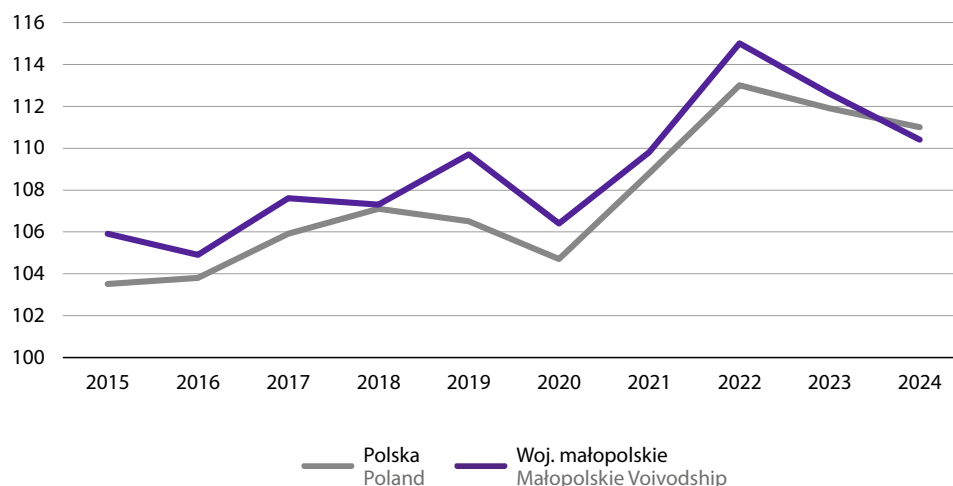
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3876,04	5483,28	7797,50	8606,99
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	94,0	101,3	104,7	104,1

Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Rok poprzedni=100

Chart 28. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Previous year=100

W 2024 r. w województwie małopolskim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 756,3 tys. osób i była o 1,0% większa od notowanej przed rokiem (w kraju o 0,7%). W ogólnej liczbie emerytów i rencistów w województwie 88,6% stanowili świadczeniobiorcy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), a pozostali pobierali emerytury i renty rolnicze. Udział osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie stanowił 8,4% ogólnej liczby tej zbiorowości w kraju. W porównaniu z 2015 r. liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe wzrosła w województwie o 37,6 tys. (5,2%), a w kraju o 488,2 tys. (5,8%).

Emerytury i renty wypłacane przez ZUS w 2024 r. otrzymało 670,4 tys. osób (w 2023 r. – 663,4 tys.). W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów w województwie o 1,1%, a w stosunku do 2015 r. o 8,2%.

Najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowią emeryci. W 2024 r. ich liczba w województwie wyniosła 527,1 tys., co stanowiło 78,6% ogólnej liczby pobierających świadczenia ZUS. W ujęciu rocznym liczba emerytów zwiększyła się o 2,2%.

Pozostali świadczeniobiorcy to osoby pobierający renty rodzinne – 99,6 tys. (14,9% ogółu pobierających świadczenia ZUS) oraz osoby posiadające renty z tytułu niezdolności do pracy – 43,6 tys. (6,5%).

W ujęciu rocznym odnotowano spadek liczby osób pobierających renty rodzinne, jak również renty z tytułu niezdolności do pracy odpowiednio o 1,1% i 6,6%.

W 2024 r. przeciętna liczba osób otrzymujących emerytury i renty rolnicze wyniosła 86,0 tys. (w 2023 r. – 85,3 tys.). W ujęciu rocznym ogólna liczba świadczeniobiorców KRUS wzrosła o 0,8%, a w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 13,3%.

W grupie osób, które otrzymały świadczenia z KRUS również dominowali emeryci (58,9 tys.). W 2024 r. stanowili oni 68,5% ogółu omawianej zbiorowości. W relacji do poprzedniego roku liczba emerytów wzrosła o 1,4%. W strukturze świadczeniobiorców KRUS kolejną grupą były osoby otrzymujące renty z tytułu niezdolności do pracy, stanowiące 27,1%, a najmniejszą otrzymujący renty rodzinne – 4,4%. W porównaniu z poprzednim rokiem ich liczba odpowiednio zmniejszyła się o 0,6% i wzrosła o 0,2%.

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	718,8	746,8	748,6	756,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1938,81	2351,94	3206,40	3662,18
w tym emerytura of which retirement pension	2041,23	2425,04	3314,37	3777,32
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1140,46	1341,18	1798,91	2045,21
w tym emerytura of which retirement pension	1190,54	1366,87	1830,78	2072,98

W 2024 r. przeciętna kwota emerytury i renty brutto, wypłacanej przez ZUS w województwie wyniosła 3662,18 zł i była wyższa o 455,78 zł niż rok wcześniej. Świadczenie to stanowiło 98,0% przeciętnej emerytury i renty w kraju. Średni roczny wzrost tego świadczenia w województwie wyniósł, podobnie jak w kraju, 14,2%. Porównując kwotę przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto do kwoty z 2015 r. odnotowano wzrost tego świadczenia o 88,9%.

Średnia wartość świadczeń pobieranych przez rolników indywidualnych w województwie była o 2,8% niższa od średniej emerytury i renty KRUS w kraju. W województwie małopolskim przeciętna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych wyniosła 2045,21 zł, tj. o 246,30 zł więcej w porównaniu z 2023 r. Wzrost omawianego świadczenia wyniósł w ujęciu rocznym 13,7%, a w kraju – 13,9%. W porównaniu z 2015 r. wysokość świadczeń rolników indywidualnych w województwie wzrosła o 79,3%.

W 2024 r. zaobserwowano wzrost wysokości świadczeń we wszystkich kategoriach. Wśród emerytur i rent realizowanych przez ZUS największy wzrost w skali roku odnotowano w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinnej (o 14,4%).

Wśród wartości świadczeń wypłacanych przez KRUS w największym stopniu wzrosła renta z tytułu niezdolności do pracy (o 14,9%, w tym świadczenie wypadkowe – o 17,5%).

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne – wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Dane od 2021 r. pochodzące z badania budżetów gospodarstw domowych zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 i nie są wprost porównywalne z danymi za lata wcześniejsze. Dane za lata **2023** i **2022** opracowano w oparciu o wyniki NSP2021 wraz z dodatkową kalibracją uwzględniającą płeć i wiek.

Dochody ludności są podstawowym czynnikiem kształtującym konsumpcję i często stanowią miarę poziomu życia ludności. Obejmują one łączne przychody pieniężne oraz te otrzymywane przez gospodarstwa domowe w naturze. Pochodzą m.in. z pracy osobiście wykonywanej, świadczeń społecznych (z ubezpieczeń społecznych w tym emerytur, rent i z pozostałych świadczeń społecznych w tym świadczeń rodzinnych),

innych źródeł np. z własności lub najmu. Rozpatrywane po opodatkowaniu i zapłaceniu obowiązkowych składek ubezpieczeniowych nazywane są dochodami rozporządzalnymi. Jest to ta część dochodu gospodarstwa domowego, którą może ono przeznaczyć na cele konsumpcyjne lub przyrost oszczędności. Podstawowym źródłem danych w zakresie tego tematu są wyniki reprezentacyjnego „Badania budżetów gospodarstw domowych”.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1305,45	1914,74	2412,47	2789,94	2678,30
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1269,38	1888,14	2381,32	2755,37	2622,11

W 2023 r. przeciętne gospodarstwo domowe w województwie małopolskim rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 2789,94 zł na osobę (2678,30 zł w kraju), tj. o 15,6% wyższym niż w roku poprzednim. Roczne tempo wzrostu dochodu rozporządzalnego w kraju było niższe o 1,9 p. proc. i wyniosło 13,7%. Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych na osobę były wyższe o 8,9% od notowanych przed rokiem (w kraju o 9,4%), a przeciętne tempo wzrostu wydatków było wolniejsze niż tempo wzrostu dochodu, co oznacza nadwyżkę dochodu nad wydatkami.

Mediana, czyli wartość środkowa przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w 2023 r. wyniosła 2633,33 zł i stanowiła 94,4% wartości przeciętnego dochodu rozporządzalnego.

W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych dominującą rolę odgrywały dochody z pracy najemnej, czyli wynagrodzenia i pochodne. Z tego źródła pochodziło 60,0% dochodów ogółem (w kraju 55,7%), podczas gdy rok wcześniej ich udział wyniósł 60,7%. Drugim co do wielkości źródłem dochodów gospodarstw domowych były dochody ze świadczeń społecznych, w tym ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+”. Udział tych dochodów zmniejszył się w ujęciu rocznym (o 2,8 p. proc.) do poziomu 23,9%, natomiast w kraju nieznacznie wzrósł (o 0,2 p. proc.) do 29,6%.

Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na osobę w gospodarstwach domowych stanowił 3,3% (w kraju 3,4%) i zmniejszył się w ujęciu rocznym o 0,7 p. proc. (w kraju o 0,5 p. proc.). Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych wskazały na wzrost udziału dochodu z pracy na własny rachunek (poza gospodarstwem rolnym). W omawianym roku stanowił on 14,4% ogółu dochodów, przy udziale 10,9% rok wcześniej.

Dochód do dyspozycji to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki obejmujące m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki; straty pieniężne.

Dochód do dyspozycji, który gospodarstwa domowe przeznaczają na zakup towarów i usług konsumpcyjnych oraz na przyrost oszczędności wyniósł 2755,37 zł (w kraju – 2622,11 zł) i był wyższy w ujęciu rocznym o 15,7% (w kraju o 14,0%).

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

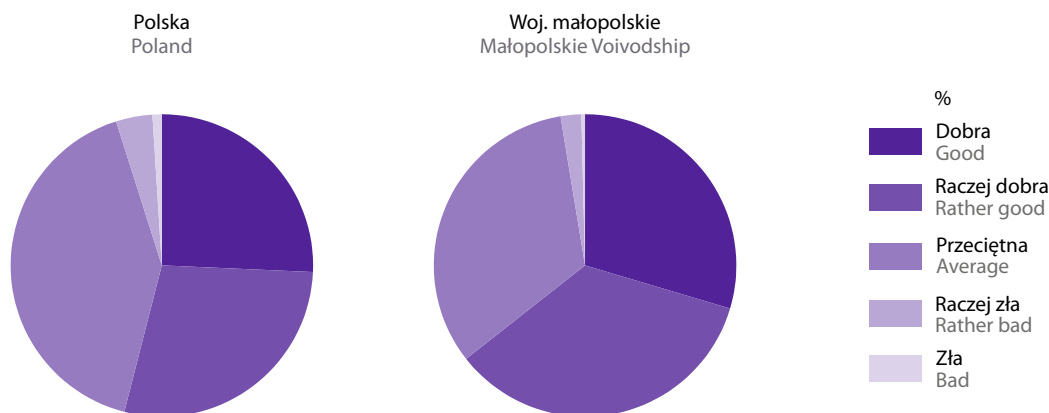
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Według Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC), w którym zebrano informacje o sytuacji gospodarstw domowych w 2023 r., wskaźnik zagrożenia ubóstwem w województwie po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wyniósł 13,5% (13,6% przed rokiem). W Polsce zagrożonych ubóstwem było 14,0% ludności (13,7% w 2022 r.).

Jedną z miar poziomu nierówności dochodów jest współczynnik Giniego. Im niższa wartość wskaźnika, tym bardziej równomierny jest rozkład dochodów. W 2023 r. omawiany wskaźnik dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji wyniósł 27,5%, a w kraju 27,0%. W odniesieniu do poprzedniego roku wartość współczynnika Giniego wzrosła zarówno w województwie (o 0,3 p. proc.), jak i w kraju (o 0,7 p. proc.), co w relacji rocznej wskazuje na wzrost rozwarstwienia dochodów.

Wykres 29. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r.
Chart 29. Subjective evaluation of the material situation of households in 2023

W 2023 r. 64,5% badanych gospodarstw domowych w województwie małopolskim oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą. Rezultat ten był lepszy (o 5,1 p. proc.) od odnotowanego przed rokiem. Dla porównania w kraju oceniło tak swoją sytuację materialną 54,0% gospodarstw domowych, tj. o 3,4 p. proc. więcej niż przed rokiem. W przeciętnej sytuacji materialnej znajdowało się 33,0% badanych gospodarstw, tj. o 4,2 p. proc. mniej niż rok wcześniej. W kraju oceniło tak swoją sytuację materialną 41,1% gospodarstw, tj. o 2,4 p. proc. mniej niż w 2022 r. W ujęciu rocznym zarówno w województwie, jak i w kraju zmniejszył się odsetek (o 1,0 p. proc.) gospodarstw określających swą sytuację materialną jako raczej złą lub złą i wyniósł odpowiednio 2,5% i 5,9%.

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w poszczególnych grupach społeczno-ekonomicznych jest dość zróżnicowana. W omawianym okresie niezmiennie najlepiej oceniali swą sytuację materialną gospodarstwa domowe osób pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, wśród których 87,7% badanych oceniło ją jako dobrą lub raczej dobrą. Renciści i emeryci w większości ocenili swą sytuację materialną również jako dobrą i raczej dobrą (48,2%), co oznacza polepszenie ich subiektywnej oceny sytuacji materialnej w relacji do poprzedniego roku. Z ogółu rencistów i emerytów w subiektywnie gorszej sytuacji materialnej byli renciści, którzy w większości (54,6%) ocenili ją jako przeciętną. Z ogólnej liczby badanych gospodarstw domowych rolników największa liczba badanych (36,4%) oceniła swoją sytuację materialną jako raczej dobrą.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej oraz liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.

W relacji do poprzedniego roku spadła liczba świadczeniobiorców świadczeń rodzinnych, jak również kwota wydatków na te świadczenia.

W stosunku do 2015 r. zwiększyła się liczba żłobków i klubów dziecięcych oraz liczba przebywających w nich dzieci.

Środowiskowa pomoc społeczna wraz ze stacjonarnymi formami pomocy społecznej tworzą System Pomocy Społecznej, który funkcjonuje w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283). Zgodnie z ustawą pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Środowiskową pomoc pieniężną stanowią między innymi różnego rodzaju zasiłki np.: stałe, okresowe, celowe, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, pomoc dla cudzoziemców. Pomoc niepieniężna obejmuje m.in.: posiłek, schronienie w placówkach dla bezdomnych, ubranie, zorganizowanie pogrzebu, usługi opiekuńcze, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Osoby potrzebujące mogą otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej.

W 2023 r. w województwie liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej wyniosła 70,0 tys., co stanowiło 7,9% tej populacji w kraju. Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć spadek liczby osób, którym przyznawane są te świadczenia. W ujęciu rocznym było ich mniej o 5,1%, a w porównaniu z 2015 r. – o 46,3%.

W 2023 r. świadczenia w formie pieniężnej otrzymało na podstawie decyzji 67,0 tys. osób, w tym zasiłki celowe – 34,6 tys. osób (51,6%). Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano 35,0 tys. osób, przede wszystkim w postaci codziennego posiłku, co dotyczyło 24,8 tys. osób (70,8%).

Na 10 tys. ludności województwa przypadały 204 osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej (w 2022 r. – 215, a w 2015 r. – 387), tj. o 32 osoby mniej niż średnio w kraju.

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	130279	91840	73719	69989
Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	236611	280489	295206	306219
pomoc pieniężna financial assistance	162166	197412	198380	200556
pomoc niepieniężna non-financial assistance	74445	83077	96826	105663
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance benefits per 10 thousand population	387	267	215	204

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283).

W 2023 r. z różnych form środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 101,6 tys. beneficjentów, tj. mniej o 2,6% niż rok wcześniej oraz o 50,7% niż w 2015 r. Beneficjenci w województwie stanowili 8,0% tej zbiorowości w Polsce. Wydatki na środowiskową pomoc społeczną wyniosły 306,2 mln zł, co stanowiło 8,3% ogółu środków wydatkowanych na ten cel w kraju. Mieszkańcy województwa otrzymali 200,5 mln zł (65,5%) w formie świadczeń pieniężnych, a 105,7 mln zł (34,5%) w formie świadczeń niepieniężnych.

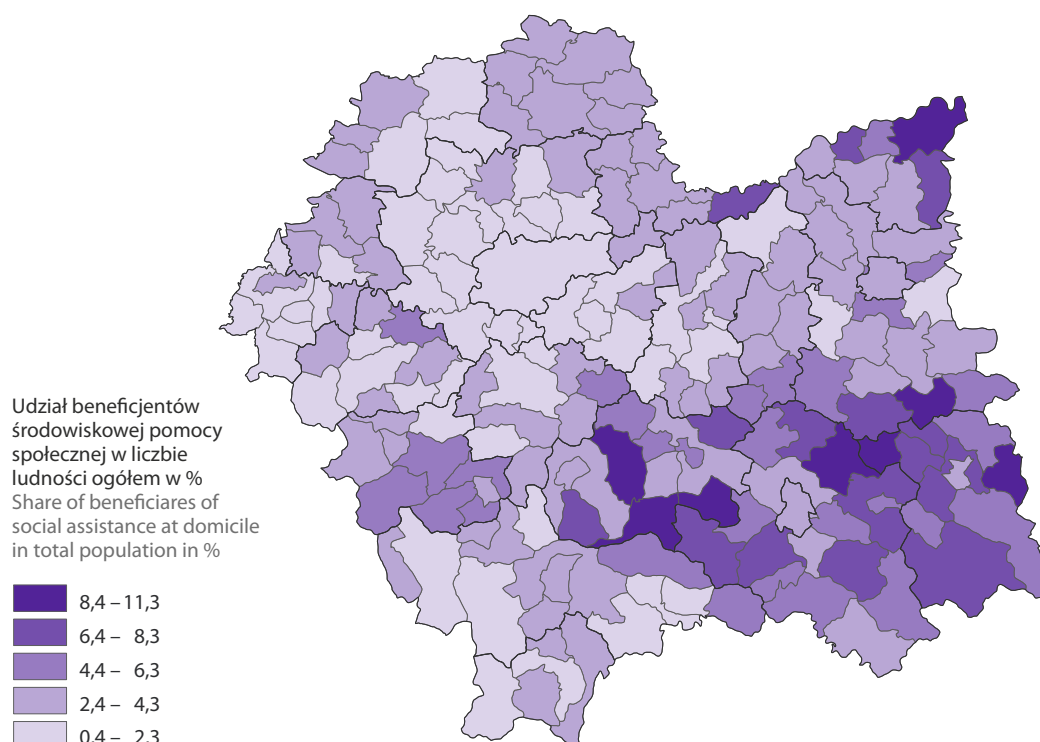
Największą część – 77,4 mln zł, tj. 25,3% ogólnej kwoty, przeznaczono na zasiłki celowe. Środki przekazane jako zasiłki stałe osiągnęły wartość 74,2 mln zł (24,2%). Wysoki udział miały również świadczenia opiekuńcze – 53,0 mln zł, tj. 17,3%.

Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	73855	55975	48727	47760
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	205906	126768	104341	101585
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	611	369	304	296

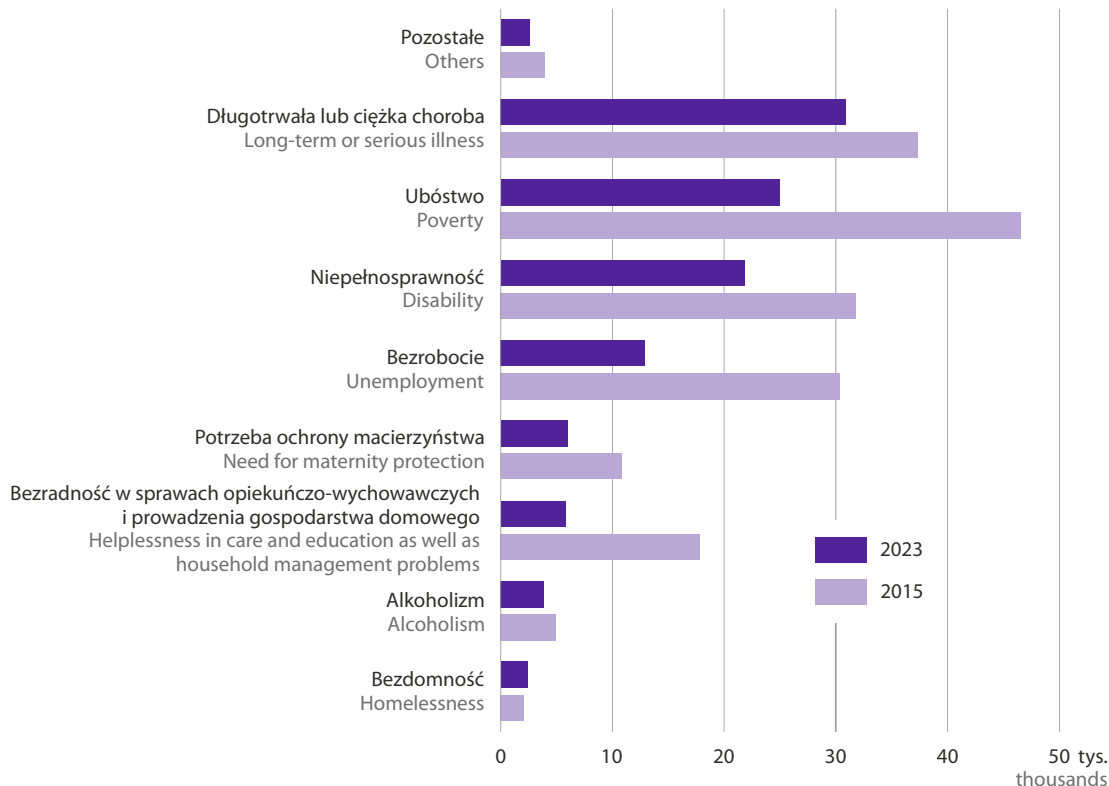
Udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności, określany jako zasięg korzystania z pomocy społecznej, pozostał na poziomie sprzed roku i wyniósł 3,0% w województwie oraz 3,4% w kraju.

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r.
Map 28. Scope of benefiting of social assistance at domicile in 2023

Warto podkreślić, że w jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej. W 2023 r. w województwie małopolskim świadczenie było przyznawane najczęściej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Z tego powodu otrzymało je 30,9 tys. rodzin (o 0,8 tys. mniej niż w roku poprzednim). Dla 24,9 tys. rodzin główną przyczyną przyznania świadczenia było ubóstwo (o 1,3 tys. mniej niż w 2022 r.), a dla 21,8 tys. rodzin – niepełnosprawność (o 0,7 tys. mniej). W ujęciu rocznym wzrosła liczba rodzin korzystających z przyznanej pomocy m.in. z powodu przemocy w rodzinie (o 0,2 tys.) oraz bezdomności (o 0,1 tys.).

Wykres 30. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn
Chart 30. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

System świadczeń rodzinnych jest systemem pomocowym państwa skierowanym głównie do rodzin o najniższych dochodach. Państwo udziela finansowej pomocy w wychowywaniu dzieci oraz wspomaga osoby starsze i niepełnosprawne w celu zaspokojenia potrzeb życiowych. Część świadczeń rodzinnych – zasiłek rodzinny, specjalny zasiłek opiekuńczy, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, to świadczenia zależne od kryterium dochodowego. Te świadczenia są przyznawane na roczne okresy zasiłkowe. Podstawę prawną systemu świadczeń rodzinnych stanowi ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323).

Beneficjenci świadczeń rodzinnych to rodziny pobierające świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu oraz osoby dorosłe pobierające świadczenia na siebie.

W 2023 r. ze świadczeń rodzinnych w województwie korzystało średnio miesięcznie 258,6 tys. świadczeniobiorców, czyli o 33,0 tys. mniej niż rok wcześniej. Łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 880,1 mln zł, tj. o 8,3 mln zł więcej niż w 2022 r. Wartość świadczeń w województwie stanowiła 7,1% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w kraju.

W strukturze wydatków na świadczenia rodzinne w 2023 r. przeważały wydatki na świadczenia opiekuńcze, czyli jedną z form pomocy skierowaną do osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Na te świadczenia wydano łącznie 588,9 mln zł, tj. 66,9% ogólnej kwoty wydatków na świadczenia rodzinne w województwie. Wśród świadczeń opiekuńczych większość stanowiły środki na świadczenia pielęgnacyjne (411,2 mln zł). Ponadto wypłacono zasiłki rodzinne wraz z dodatkami (231,5 mln zł, tj. 26,3% łącznej kwoty wypłaconych świadczeń rodzinnych), świadczenia rodzicielskie (44,4 mln zł, tj. 5,1%), jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (11,6 mln zł, tj. 1,3%) oraz inne świadczenia rodzinne wypłacane ze środków własnych gmin (3,7 mln zł, tj. 0,4%). Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej na świadczenia rodzinne wydatkowano w Krakowie (109,7 mln zł), a najmniej w powiecie proszowskim (9,9 mln zł).

W 2023 r. nadal realizowano rządowy program „Rodzina 500 plus” wprowadzony w kwietniu 2016 r., w ramach którego wypłacano świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w wieku poniżej 18 lat. Do końca czerwca 2019 r. przysługiwało na drugie i kolejne dzieci (do ukończenia 18. roku życia), niezależnie od dochodu oraz na pierwsze lub jedyne dziecko, jeżeli dochód netto na osobę w rodzinie nie przekraczał 800 zł (lub 1200 zł w przypadku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym). Od lipca 2019 r. nastąpiły zmiany w zasadach wypłacania świadczenia wychowawczego i zostały nim objęte wszystkie dzieci w wieku do 18 lat, niezależnie od wysokości uzyskiwanego dochodu na osobę w rodzinie.

Tablica 18. Świadczenie wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. “FAMILY 500+” child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2020	2022	2023
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1615842	3795384	3991204	3959244
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit	360198	595549	637970	651418

Wartość świadczeń wychowawczych wypłaconych w 2023 r. wyniosła 3959,2 mln zł i była niższa o 32,0 mln zł (o 0,8%) w porównaniu z poprzednim rokiem. Kwota świadczeń wychowawczych wypłaconych w województwie stanowiła 9,5% ogółu tych świadczeń w kraju. Odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej liczby dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze. W 2023 r. w województwie małopolskim było to średnio miesięcznie 651,4 tys. dzieci, co oznacza wzrost w ujęciu rocznym o 13,4 tys., tj. o 2,1%.

W 2023 r. kontynuowano także program Karta Dużej Rodziny (KDR). Głównym celem programu jest zapewnienie posiadaczom Karty bardziej korzystnego, od ogólnie obowiązującego, dostępu do towarów i usług oraz innych form aktywności. Zniżki mogą być oferowane przez instytucje publiczne lub partnerów handlowych. Kartę mogą otrzymać, niezależnie od otrzymanego dochodu, rodziny z co najmniej trójką dzieci: poniżej 18 lat, poniżej 25. roku życia w przypadku, gdy dzieci uczą się w szkole lub w szkole wyższej, lub bez względu na wiek w przypadku, gdy dzieci posiadają orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2023 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 196,4 tys. rodzin z województwa, tj. więcej o 33,8 tys. (o 20,8%) niż w poprzednim roku. Zbiorowość ta stanowiła 11,1% ogółu takich rodzin w kraju. Najwyższy odsetek rodzin, posiadających KDR odnotowano w Krakowie – 10,6% ogólnej liczby takich rodzin w województwie. Wysoki udział zaobserwowano również w powiecie nowosądeckim – 10,2%. Najniższy był on natomiast w powiecie proszowskim – 1,0%.

Od 2018 r. w ramach programu „Dobry Start” rodziny z dziećmi mogą otrzymać pomoc również w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 300 zł, na wyprawkę szkolną dla każdego uczącego się dziecka rozpoczynającego rok szkolny. Przysługuje ono niezależnie od dochodu, do ukończenia przez dziecko 20. roku życia, a na dziecko z niepełnosprawnością do ukończenia przez nie 24. roku życia. W 2023 r. wsparcie w ramach programu otrzymało 431,7 tys. uczniów (o 2,6 tys. więcej niż rok wcześniej), a łączna kwota świadczeń wyniosła 129,4 mln zł (o 0,7 mln zł więcej).

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023
Dobry Start^a Good Start ^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	123154,5	128706,0	129441,3
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and persons in education) for whom benefits have been paid (during a year)	.	410711	429146	431720
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	447277	366295	278147	231472
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children for whom the parents receive family allowances	219764	176908	132868	109828
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku share of children aged under 17 years for whom the parents receive family allowances in the total number of children of this age	31,6	24,9	18,7	15,7
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	73533,0	63565,2	56711,0	50683,6
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	174203	146815	129357	114163
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł amount of the pro-family tax relief deductions in thousand PLN	509466,0	510533,8	360128,5	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	600863	611930	637464	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku, jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the “Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20. tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godzin dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1. roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godzin dziennie.

Na terenie województwa małopolskiego w 2023 r. działało 601 żłobków i klubów dziecięcych. W skali kraju stanowiły one 11,0% wszystkich placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć systematyczny wzrost liczby tych placówek – o 35 w porównaniu z 2022 r. oraz o 391 w odniesieniu do 2015 r. Wśród ogółu tego typu placówek większość stanowiły żłobki (85,4%). Dla dzieci dostępnych było 21,8 tys. miejsc (o 1,5 tys. więcej niż rok wcześniej), a według stanu na koniec roku do żłobków i klubów dziecięcych uczęszczało 17,3 tys. dzieci (o 0,4 tys. więcej). Głównym źródłem dofinansowań dla żłobków i klubów dziecięcych były budżety gmin. W 2023 r. dofinansowaniem z tego źródła objętych było 9,9 tys. dzieci lub miejsc w omawianych placówkach.

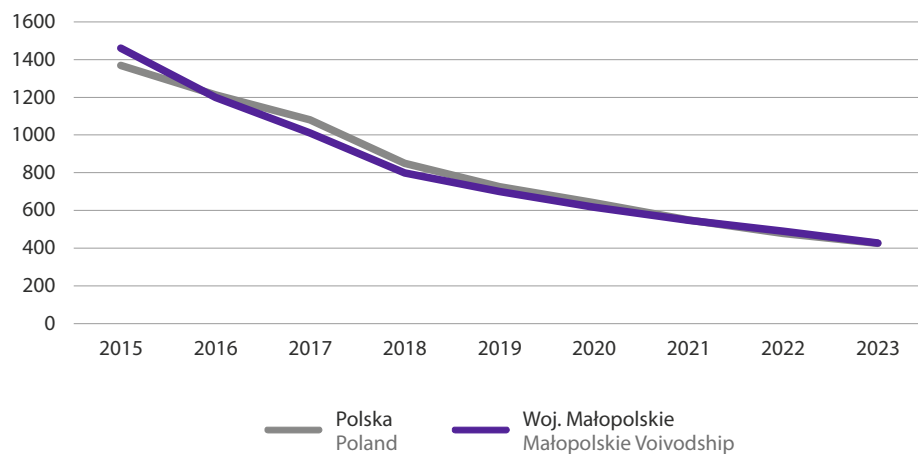
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Żłobki Nurseries	171	433	478	513
w tym publiczne of which public	38	68	79	80
Kluby dziecięce Children's clubs	39	80	88	88
w tym publiczne of which public	3	14	17	16
Miejsca: Places:				
w żłobkach in nurseries	6412	16456	18589	19986
w klubach dziecięcych in children's clubs	687	1458	1717	1775
Dzieci przebywające: Children staying:				
w żłobkach in nurseries	5922	12221	15349	15723
w klubach dziecięcych in children's clubs	569	1181	1480	1529

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych przypadało 79 dzieci przebywających w tych placówkach (w kraju – 83), podczas gdy przed rokiem wskaźnik ten był o 4 osoby wyższy. Powiatem z najwyższą wartością wskaźnika był powiat tatrzański (98), a z najniższą – limanowski (53).

Wykres 31. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych

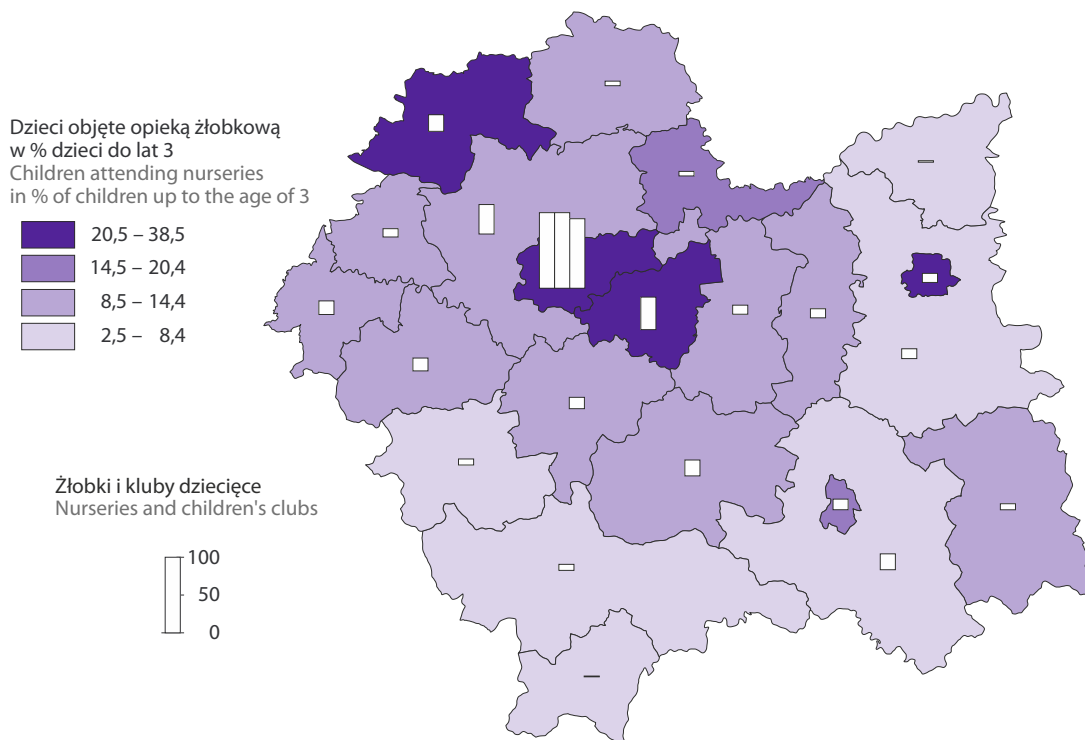
Chart 31. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

Na 1000 dzieci w wieku do lat 3 przypadało 186 dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych. Wskaźnik dla województwa był niższy niż dla kraju o 9 osób. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Krakowie (385), a najniższą w powiecie tatrzańskim (25).

Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2023 r.

Map 29. Nurseries and children's clubs in 2023

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Z roku na rok liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych systematycznie rośnie, szczególnie w miastach, gdzie tempo wzrostu jest szybsze niż na wsi. W 2023 r. na 1000 ludności przypadało 391 mieszkań (w miastach – 480, na wsi – 298).

Zmniejszyła się przeciętna liczba osób w mieszkaniu, a wzrosła zarówno przeciętna powierzchnia użytkowa, jak i powierzchnia przypadająca na 1 osobę. Zwiększyła się długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz liczba przyłączy prowadzących do budynków.

Według stanu na koniec 2023 r. zasoby mieszkaniowe w województwie małopolskim obejmowały 1340,1 tys. mieszkań, co stanowiło 8,5% zasobów krajowych. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba mieszkań wzrosła o 19,3 tys. (1,5%), a w zestawieniu z 2015 r. – o 194,2 tys. (16,9%). Liczba mieszkań rosła szybciej w miastach niż na terenach wiejskich. W 2023 r. w miastach znajdowało się 801,6 tys. mieszkań, co oznacza wzrost o 14,2 tys. (1,8%) względem 2022 r. oraz o 130,7 tys. (19,5%) w porównaniu z 2015 r. Na obszarach wiejskich liczba mieszkań wyniosła 538,5 tys. i była większa o 5,1 tys. (1,0%) w ujęciu rocznym oraz o 63,5 tys. (13,4%) w stosunku do 2015 r. Podobne tendencje widoczne były w całym kraju. W porównaniu z 2015 r. w Polsce liczba mieszkań ogółem zwiększyła się o 11,8%, w miastach – o 12,5%, a na terenach wiejskich – o 10,2%. Mieszkania na terenach wiejskich w województwie małopolskim charakteryzują się wyższym standardem pod względem powierzchni użytkowej i liczby izb w porównaniu z mieszkaniami w miastach.

W 2023 r. przeciętna wielkość mieszkania wyniosła 80,7 m² (wzrost o 0,1 m² w porównaniu z 2022 r. oraz o 2,7 m² w stosunku do 2015 r.). Przeciętna powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę wyniosła 31,5 m² (wzrost o 0,5 m² w porównaniu z 2022 r. oraz o 5,0 m² w stosunku do 2015 r.). Najmniejsze mieszkania odnotowano w miastach na prawach powiatu: w Krakowie (57,8 m²), Tarnowie (64,7 m²) i Nowym Sączu (76,4 m²). Z kolei największe znajdowały się w powiecie krakowskim, gdzie średnia powierzchnia użytkowa wyniosła 105,0 m².

Przeciętna liczba izb w mieszkaniu (3,98) nie uległa zmianie w relacji do poprzedniego roku, a w porównaniu z 2015 r. była nieznacznie większa (3,92). Mieszkania na wsi miały średnio 4,80 izby, co jest wynikiem wyższym niż w miastach, gdzie ten wskaźnik wynosił 3,43 izby. Mieszkania o liczbie izb niższej niż średnia wojewódzka (3,98) znajdowały się głównie w miastach na prawach powiatu: w Krakowie (3,08), Tarnowie (3,61) i Nowym Sączu (3,93). W pozostałych powiatach liczba izb przekraczała średnią wojewódzką, a najwyższy wskaźnik odnotowano w powiatach krakowskim i myślenickim (po 4,74).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Mieszkania Dwellings	1145914	1284212	1320769	1340083
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	340	374	385	391
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,92	3,98	3,98	3,98
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	78,0	80,2	80,6	80,7
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,94	2,67	2,60	2,56

a Na podstawie bilansów opartych na wynikach spisu powszechnego z 2011 r. (dla 2015 r.) oraz spisu powszechnego z 2021 r. (dla lat 2020–2023).

a On the basis of balances based on the results of national census of 2011 (for 2015) and national census of 2021 (for 2020–2023).

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans zasobów mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

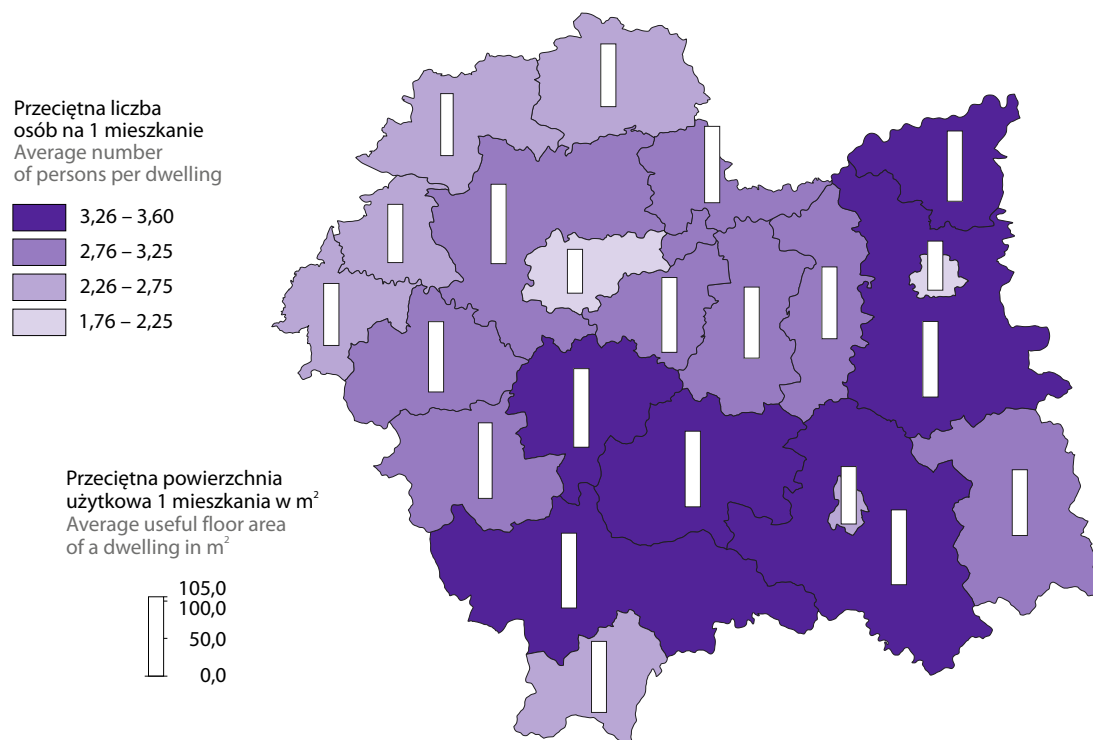
Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Housing conditions of population in 2023

As of 31 December

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej na koniec 2023 r. wyniosła 23937,0 km, co stanowiło wzrost o 336,0 km w porównaniu z 2022 r. oraz o 2805,5 km w odniesieniu do 2015 r. i odpowiadało 7,0% długości sieci wodociągowej w Polsce. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wyniosła 546,1 tys. sztuk (wzrost o 2,0% w odniesieniu do 2022 r.).

W 2023 r. na terenach wiejskich znajdowało się 17903,1 km sieci wodociągowej, co stanowiło 74,8% całej sieci wojewódzkiej oraz 363,6 tys. sztuk przyłączy do budynków mieszkalnych (66,6% ogółu). W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci wodociągowej na terenach wiejskich wzrosła o 1,1%, natomiast w miastach – o 2,3%.

Znaczne dysproporcje w długości sieci wodociągowej między obszarami wiejskimi a miejskimi wynikają m.in. z różnic w koncentracji ludności oraz gęstości zabudowy. Zagęszczenie sieci wodociągowej w województwie na 100 km² wyniosło 157,7 km, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 108,7 km.

Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć wodociągowa (rozdzielcza i przesyłowa) w km Water supply network (distribution and transmission) in km	21131,5	22977,7	23601,0	23937,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	458790	508108	535168	546109
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	90,3	98,1	98,6	98,6

W 2023 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł, podobnie jak rok wcześniej, 82,4%, natomiast w relacji do 2015 r. zwiększył się o 1,7 p. proc. W kraju dostęp do wodociągu miało 92,6% ogółu ludności, co oznacza wzrost odpowiednio o 0,1 p. proc. w porównaniu z 2022 r. oraz o 0,8 p. proc. względem 2015 r.

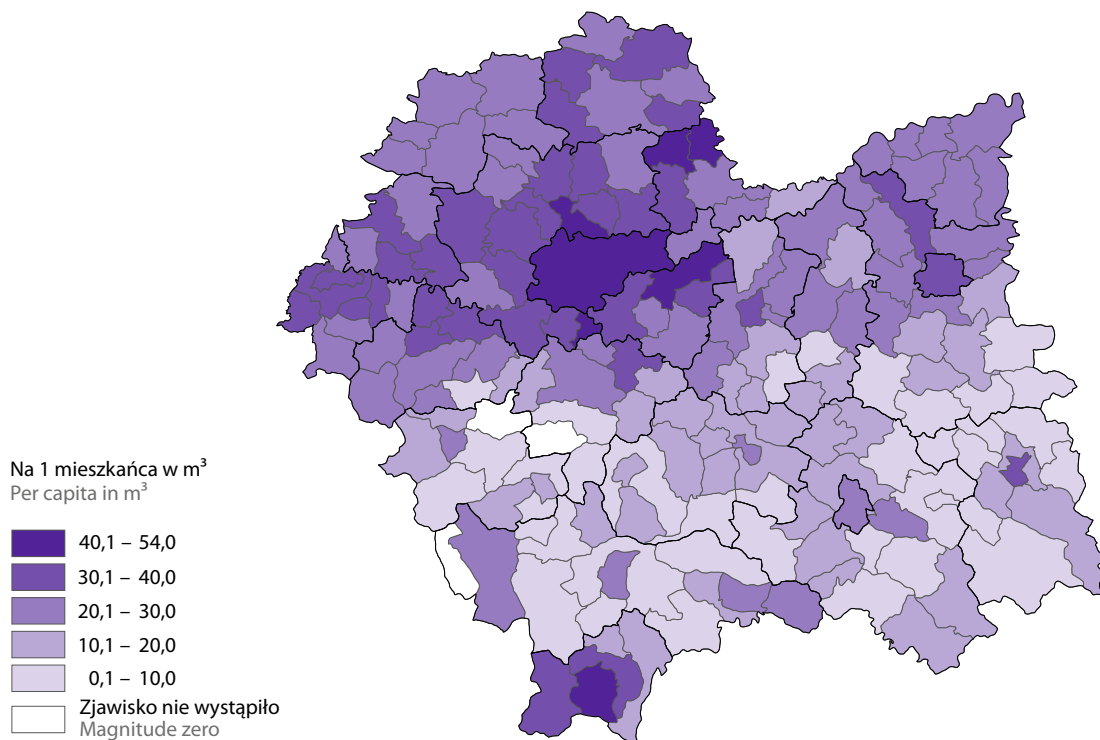
W miastach z sieci wodociągowej korzystało 95,8% ludności, co oznacza spadek o 0,1 p. proc. w porównaniu z 2022 r. oraz wzrost o 0,6 p. proc. względem 2015 r. Na obszarach wiejskich dostęp do sieci wodociągowej miało 70,2% mieszkańców (wzrost o 0,2 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 3,2 p. proc. w odniesieniu do 2015 r.).

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 98,6 hm³, co jest wynikiem podobnym do tego z roku poprzedniego i o 8,3 hm³ wyższym niż w 2015 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie wody wyniosło 28,8 m³, przy czym w miastach było to 37,6 m³, a na terenach wiejskich – 20,6 m³.

Największe średnie zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Zakopane (54,0 m³), natomiast najmniej wody zużyli mieszkańcy gminy Łużna (0,1 m³ na osobę). W 3 gminach nie było sieci wodociągowej.

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2023 r.

Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2023

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

W 2023 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 18852,4 km, co stanowiło 10,4% długości sieci krajowej. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 3,2%, a w zestawieniu z 2015 r. – o 25,3% (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio 2,2% i 21,3%). Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych wyniosła 391,9 tys. sztuk, co oznacza wzrost o 3,3% w stosunku do 2022 r. oraz o 35,5% w porównaniu z 2015 r.

Na 100 km² powierzchni województwa małopolskiego przypadało 124,2 km sieci kanalizacyjnej (w Polsce – 57,8 km), co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 3,9 km na 100 km² (w Polsce – o 1,0 km). W porównaniu z 2015 r. wzrost wyniósł 25,1 km na 100 km² w województwie oraz 9,9 km na 100 km² w Polsce.

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Sewage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć kanalizacyjna rozdzielcza ^a w km Sewage distribution system ^a in km	15050,4	17361,2	18269,4	18852,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	289292	351883	379483	391926
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	105,9	114,0	117,5	123,4
w tym oczyszczane of which treated	105,9	114,0	117,5	123,4

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

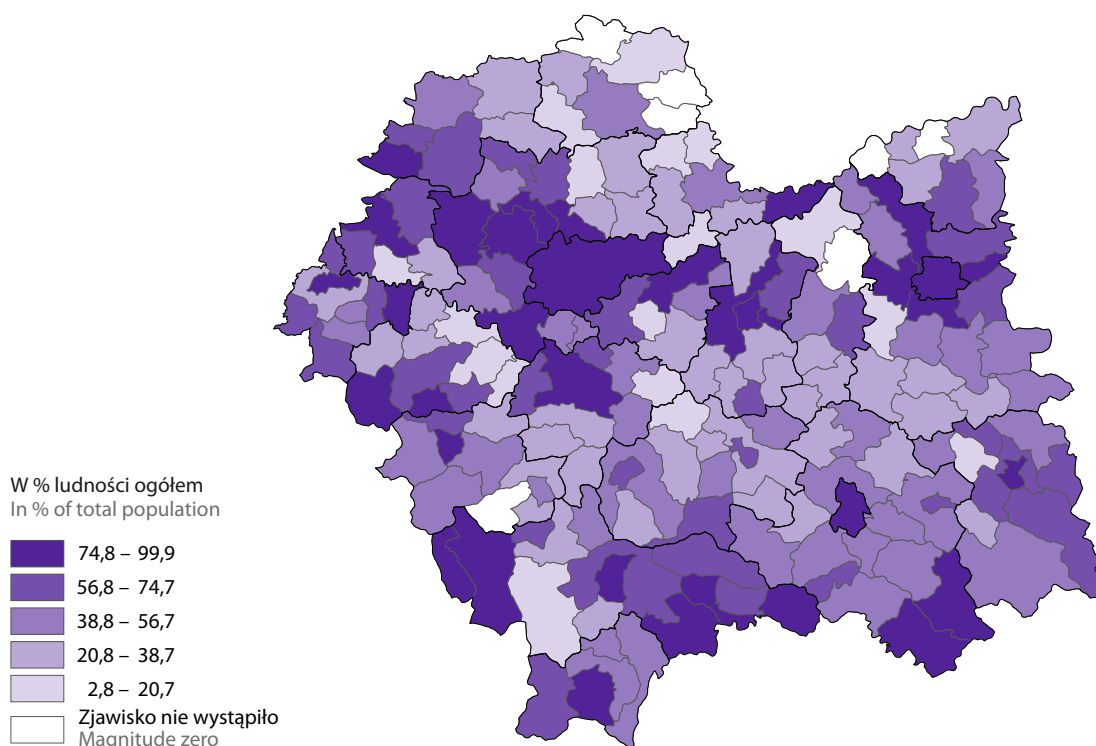
W 2023 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 66,2% mieszkańców województwa małopolskiego, co było wynikiem niższym niż średnia krajowa wynosząca 72,6%. Wskaźnik ten wzrósł o 0,5 p. proc. w porównaniu z 2022 r. oraz o 4,8 p. proc. w stosunku do 2015 r., podczas gdy w skali kraju wzrost wyniósł odpowiednio 0,3 p. proc. i 2,9 p. proc.

Zauważalne były znaczne różnice w dostępie do sieci kanalizacyjnej pomiędzy miastami a terenami wiejskimi. W 2023 r. z systemu odprowadzania ścieków korzystało 89,6% mieszkańców miast, co było niższym wynikiem niż średnia krajowa wynosząca 91,0%. Na obszarach wiejskich wskaźnik ten wyniósł 44,8% (w kraju – 44,5%). W porównaniu z 2015 r. w miastach wzrost wyniósł 1,8 p. proc., a na wsi – 8,2 p. proc.

Największy odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2023 r. odnotowano w gminie Mucharz (99,9%), podczas gdy najmniejszy w gminie Wojnicz (1,4%). Nadal 7 gmin w województwie małopolskim pozostawało bez dostępu do sieci kanalizacyjnej.

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.

Map 32. Population connected to the sewage system in 2023

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

W 2023 r. długość sieci gazowej wyniosła 27359,0 km, co oznacza wzrost o 2,5% w porównaniu z 2022 r. oraz o 17,9% w stosunku do 2015 r. Dla porównania, na poziomie całego kraju wzrost wyniósł odpowiednio 1,8% i 19,4%. Liczba przyłączy gazowych osiągnęła poziom 531,9 tys. sztuk, co stanowiło wzrost o 2,1% względem 2022 r. oraz o 22,3% w porównaniu z 2015 r.

Na obszarach wiejskich długość sieci gazowej stanowiła 74,4% całej sieci gazowej województwa, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych – 64,7%. W odniesieniu do 2022 r. długość sieci na obszarach wiejskich wzrosła o 520,6 km (2,6%), a w miastach o 148,7 km (2,2%).

W 2023 r. zużyto 6379,1 GWh gazu sieciowego, czyli o 2,1% mniej niż rok wcześniej (w kraju o 4,1%). W omawianym okresie liczba odbiorców gazu wzrosła o 0,8% (w kraju o 2,0%). Na obszarach wiejskich wzrost liczby odbiorców gazu wyniósł 3,8%, natomiast w miastach odnotowano spadek o 0,7%. W porównaniu z 2022 r. zużycie gazu sieciowego na 1 mieszkańca zmniejszyło się o 2,1% za sprawą spadku zużycia w miastach (o 4,3%). Na wsi zużycie gazu było większe niż rok wcześniej (o 0,2%).

W 2023 r. gęstość sieci gazowej w przeliczeniu na 100 km² wyniosła 175,2 km, co oznacza wzrost o 4,4 km w porównaniu z 2022 r. (w kraju wzrost o 0,8 km). Gęstość sieci gazowej w miastach (400,3 km) była znacznie większa niż na wsi (146,8 km). W ujęciu rocznym gęstość sieci gazowej na obszarach miejskich obniżyła się o 1,6 km, natomiast na wsi wzrosła o 4,4 km.

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

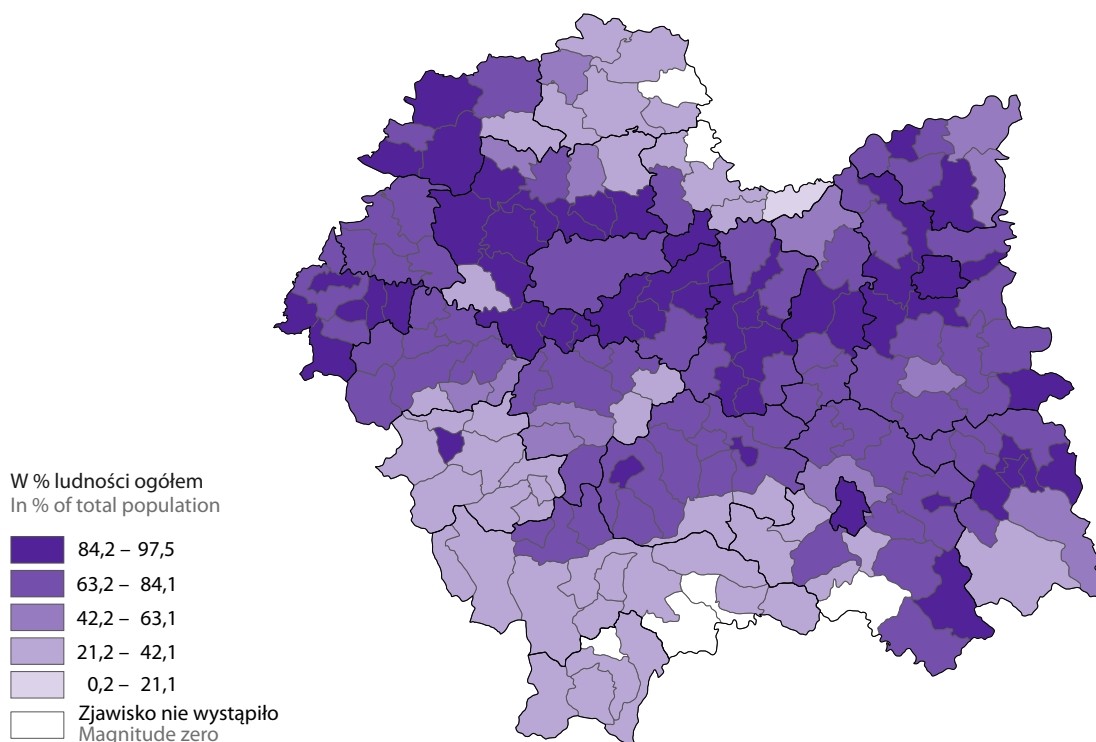
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	23213,3	24849,4	26689,7	27359,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	434993	486908	520880	531858
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	713,3	825,6	872,5	879,8
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	4355,1	5762,0	6517,5	6379,1
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1292,0	1676,9	1900,7	1860,5

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

a Including gas customers using collective gas-meters.

W 2023 r. z sieci gazowej korzystało 67,6% mieszkańców województwa (w kraju – 56,3%) wobec 67,2% w 2022 r. i 62,3% w 2015 r. Ze względu na większe zagęszczenie sieci gazowej w miastach niż na wsi odsetek korzystających wyniósł odpowiednio 73,3% i 62,4% (w Polsce – 72,2% i 33,0%). W porównaniu z 2022 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci na wsi o 1,6 p. proc., a w miastach spadek o 0,9 p. proc. Największy odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej odnotowano w gminie miejskiej Gorlice (97,5%), a najmniejszy w gminie Kozłów (0,2%). W 6 gminach województwa nie było sieci gazowej.

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2023 r.
 Map 33. Population connected to the gas supply system in 2023

Ochrona zdrowia

Health care

W 2023 r. w relacji do poprzedniego roku zwiększyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, a także liczba udzielonych w nich porad. Wzrosła przeciętna liczba porad na 1 mieszkańca udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Spadła liczba szpitali ogólnych, natomiast wzrosło wykorzystanie łóżek. W ujęciu rocznym przybyło hospitalizowanych pacjentów, skrócił się natomiast przeciętny pobyt chorego w szpitalu. Zwiększyła się liczba personelu medycznego w podstawowych grupach zawodów medycznych: lekarzy, lekarzy dentyków, pielęgniarek, położnych, farmaceutów, fizjoterapeutów i diagnostów laboratoryjnych.

W 2024 r. liczba wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia oraz liczba osób, którym udzielono pomocy medycznej była większa niż w roku poprzednim.

W 2023 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia były mniejsze niż rok wcześniej.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przychodnie Out-patient departments	1817	1966	2076	2165
Praktyki lekarzy i lekarzy dentystów ^a Medical and dental practices ^a	189	130	123	119
Porady udzielone ^{bc} w tys. Consultations provided ^{bc} in thousands				
lekarskie ^d medical ^d	24684,5	23393,0	26566,3	27787,1
stomatologiczne dental	3422,9	2870,4	3627,5	3837,5
Szpitala ogólne General hospitals	81	72	72	69
Łóżka w szpitalach ogólnych Beds in general hospitals	14861	13540	13590	13416
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	44,1	39,4	39,6	39,1
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	69,9	59,6	69,8	70,9
Przeciętny pobyt chorego w dniach Average patient stay in days	5,9	5,8	5,7	5,5

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

W końcu 2023 r. w województwie małopolskim działały 2284 (w kraju – 26,6 tys.) podmioty ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, z czego 2165 to przychodnie, a 119 praktyki lekarskie i stomatologiczne realizujące świadczenia finansowane ze środków publicznych. Liczba przychodni wzrosła zarówno w relacji do 2022 r. jak i do 2015 r. (odpowiednio o 4,3% i o 19,2%). W przypadku praktyk lekarskich i stomatologicznych na przestrzeni omawianych lat odnotowano spadek ich liczby (o 3,3% i 37,0%).

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

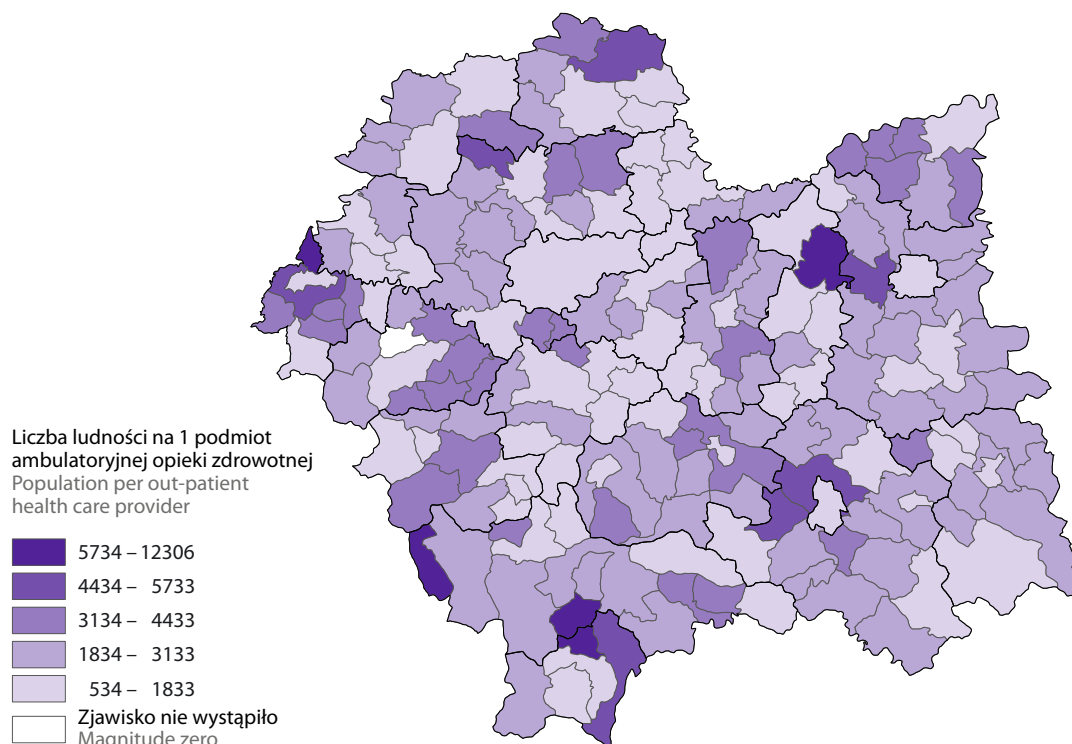
W ciągu 2023 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono łącznie 31,6 mln porad (w kraju – 352,2 mln). Ich liczba zwiększyła się zarówno w odniesieniu do 2022 r., jak i w porównaniu z 2015 r. (odpowiednio o 4,7% oraz 12,5%). Przeciętna liczba porad ogółem udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 9,2 (w kraju – 9,3). Przeciętna liczba porad lekarskich na 1 mieszkańca województwa wyniosła 8,1 (w Polsce – 8,4). Na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadały średnio 1502 osoby (w kraju – 1413), tj. mniej o 57 osób niż rok wcześniej i o 179 niż w 2015 r.

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczona jest również opieka specjalistyczna. W jej zakres wchodzi porady lekarskie oraz stomatologiczne. W 2023 r. udzielono łącznie 12549,7 tys. porad specjalistycznych lekarskich (więcej o 8,3% niż rok wcześniej i 15,3% niż w 2015 r.) oraz 3837,5 tys. porad stomatologicznych (więcej odpowiednio o 5,8% i 12,1%). W kraju liczba udzielonych porad specjalistycznych zwiększyła się w relacji do 2022 r. o 8,0%, a do 2015 r. o 15,4%. Liczba porad stomatologicznych zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku, jak i 2015 r. była większa odpowiednio o 5,3% i 0,4%.

W zakresie specjalistycznej lekarskiej opieki zdrowotnej w analizowanym roku w województwie małopolskim, podobnie jak w kraju, świadczenia medyczne najczęściej udzielano w poradniach chirurgicznych (odpowiednio 18,1% i 17,7%), a najrzadziej w poradniach geriatrycznych (po 0,1%).

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2023 r.

Map 34. Out-patient health care in 2023

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** oraz od 2022 r. dane dotyczące **fizjoterapeutów** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy.

W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

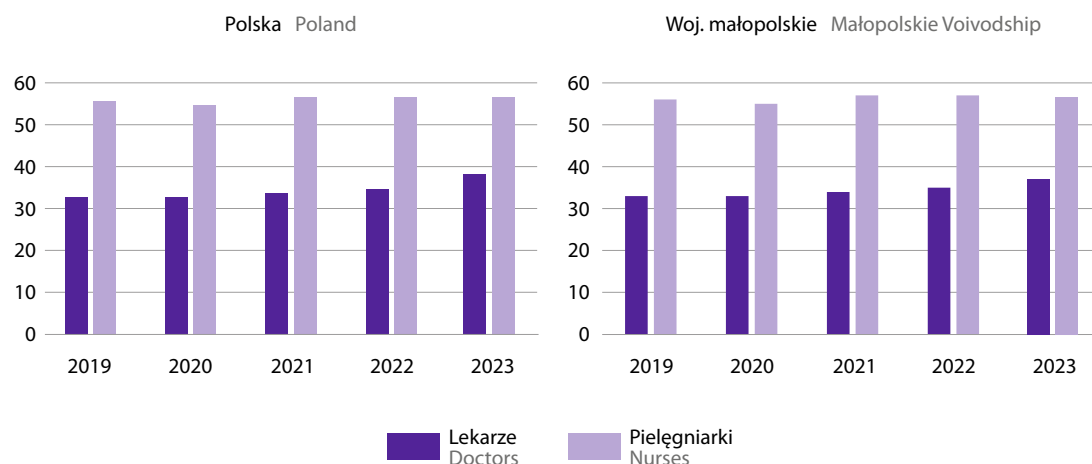
W województwie małopolskim w 2023 r. opiekę nad pacjentami sprawowało 12,7 tys. lekarzy (w tym 8,1 tys. lekarzy specjalistów) oraz 3,4 tys. lekarzy dentystów. W porównaniu z 2022 r. ich liczba zwiększyła się odpowiednio o 5,9% i 2,7%, natomiast w odniesieniu do 2019 r. wzrost był większy i wyniósł 11,6% oraz 9,1%. W kraju liczba lekarzy ukształtowała się na poziomie 141,5 tys., tj. o 7,6% wyższym niż rok wcześniej. Liczba lekarzy dentystów wyniosła 36,9 tys. i była o 5,7% większa.

W 2023 r. w województwie pracowało łącznie 22,2 tys. pielęgniarek i położnych, tj. więcej o 1,0% niż rok wcześniej i o 3,0% niż 4 lata wstecz. Pozostałą kadrę medyczną stanowiło 7,1 tys. fizjoterapeutów (o 2,9% więcej niż w roku poprzednim), 2,6 tys. farmaceutów i 1,3 tys. diagnostów laboratoryjnych (więcej odpowiednio o 1,8% i 0,9%).

Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 32. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

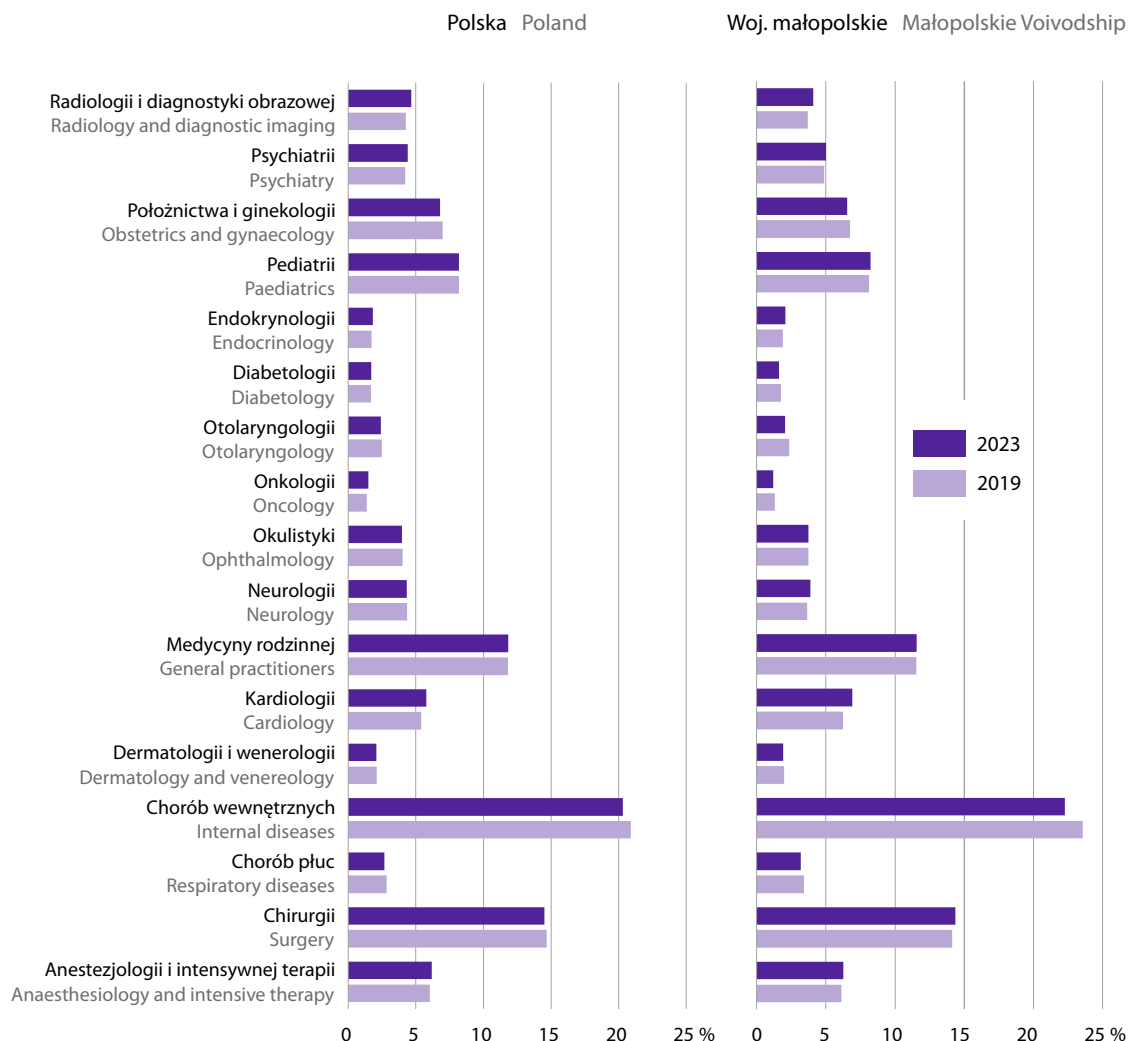

Odsetek lekarzy specjalistów jest jednym z czynników mających wpływ na jakość, dostępność i efektywność opieki zdrowotnej. Na koniec 2023 r. lekarze specjaliści stanowili 63,5% ogólnej liczby lekarzy w województwie (w kraju – 64,5%). Najpowszechniejszą specjalizacją zarówno w województwie, jak i w kraju była specjalizacja z zakresu chorób wewnętrznych (odpowiednio 22,3% i 20,3% ogółu lekarzy specjalistów).

Wykres 33. Udział lekarzy wybranych specjalizacji w ogólnej liczbie lekarzy specjalistów

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Share of doctors of selected specialisations in the total number of medical specialists
As of 31 December

Na koniec 2023 r. w województwie małopolskim funkcjonowało 69 stacjonarnych szpitali ogólnych (w 2022 r. – 72, w 2015 r. – 81). W placówkach tych do dyspozycji pacjentów było 13,4 tys. łóżek (spadek o 1,3% w stosunku do 2022 r. oraz o 9,7% w porównaniu z 2015 r.), stanowiących 8,3% zasobu krajowego. Na 10 tys. mieszkańców przypadało średnio 39 łóżek, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 43. Przeciętne wykorzystanie łóżka w ciągu roku wyniosło 70,9% (w kraju – 67,4%) i było większe o 1,1 p. proc. niż w 2022 r. (w Polsce – o 2,8 p. proc.). W omawianym okresie w szpitalach ogólnych hospitalizowano 630,0 tys. osób, tj. o 3,6% więcej niż rok wcześniej i o 2,0% mniej niż w 2015 r. W przeliczeniu na 10 tys. ludności z opieki stacjonarnej szpitali ogólnych skorzystało 1837 osób (w Polsce – 2050), tj. o 63 osoby więcej w porównaniu z 2022 r. oraz o 70 mniej niż w 2015 r. Średni czas pobytu chorego (uwzględniając ruch międzyoddziałowy) na oddziale szpitalnym trwał 5,5 dnia (w kraju – 5,1) wobec 5,7 w roku poprzednim i 5,9 w 2015 r. Najdłużej leczenie trwało na oddziałach opieki paliatywnej i hospicyjnej – 27,6 dni, rehabilitacyjnych – 26,0 oraz oddziałach psychiatrycznych – 24,5.

W 2023 r. w województwie działalność prowadziły również 22 szpitale dzienne (w kraju – 245) oferujące 222 miejsca dziennego pobytu. W ramach opieki dziennej, realizowanej w szpitalach stacjonarnych oraz szpitalach dziennych, leczonych było łącznie 310,3 tys. osób. Zdecydowaną większość (94,2%) stanowili pacjenci leczeni dziennie w szpitalach stacjonarnych, pozostali to leczeni w szpitalach dziennych tzw. „jednego dnia”.

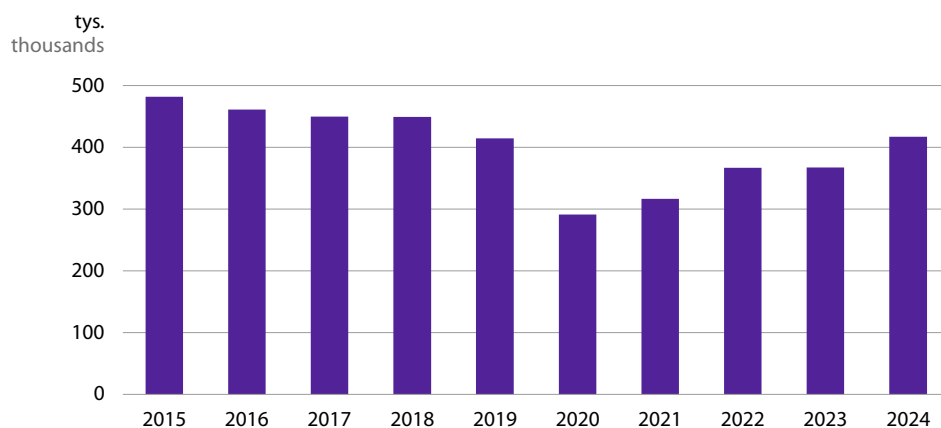
W 2023 r. na terenie województwa małopolskiego opiekę długoterminową świadczyły 34 zakłady opiekuńczo-lecznicze (o charakterze ogólnym) oraz 4 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, a także 11 hospicjów i 3 oddziały opieki paliatywnej. Dysponowały one łącznie 3,6 tys. łóżek, których liczba była większa zarówno w relacji do 2022 r., jak i do 2015 r. (odpowiednio o 2,7% i 12,1%). W ciągu roku w placówkach opieki długoterminowej przebywało 9,3 tys. osób – byli to głównie pacjenci zakładów opiekuńczo-leczniczych (57,5%). W ramach długoterminowej opieki medycznej w województwie funkcjonowały również 2 szpitale psychiatryczne, 2 ośrodki rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz 3 zakłady opiekuńczo-lecznicze typu psychiatrycznego. W placówkach tych przebywało łącznie 10,1 tys. pacjentów.

W województwie małopolskim stosunkowo dobrze rozwinięte jest leczenie uzdrowiskowe. W końcu 2023 r. funkcjonowały 42 zakłady lecznictwa uzdrowiskowego (w kraju – 257), tj. o 2 mniej niż w roku poprzednim. W ciągu roku leczeniem uzdrowiskowym objęto 108,4 tys. osób (o 4,2% więcej niż w 2022 r.), z których 86,3% skorzystało z usług oferowanych przez 37 szpitali i sanatoriów w systemie stacjonarnym. Szpitale i sanatoria uzdrowiskowe w województwie stanowiły 16,2% wszystkich tego typu zakładów działających w kraju. W placówkach tych 1 łóżko wykorzystywane było średnio przez 290 dni w roku (w kraju – 287). Średni czas pobytu kuracjusza w opiece stacjonarnej wyniósł 17,7 dni (w kraju przeciętnie – 15,9).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. pomoc medyczną w nagłych wypadkach świadczyły 143 zespoły ratownictwa medycznego (w 2023 r. – 136, a w 2015 r. – 123), z tego 129 zespołów podstawowych i 14 specjalistycznych. W ramach systemu działał 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego oraz 21 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR). Pomoc doraźną świadczyło również 5 izb przyjęć.

Wykres 34. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 34. Out-patient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

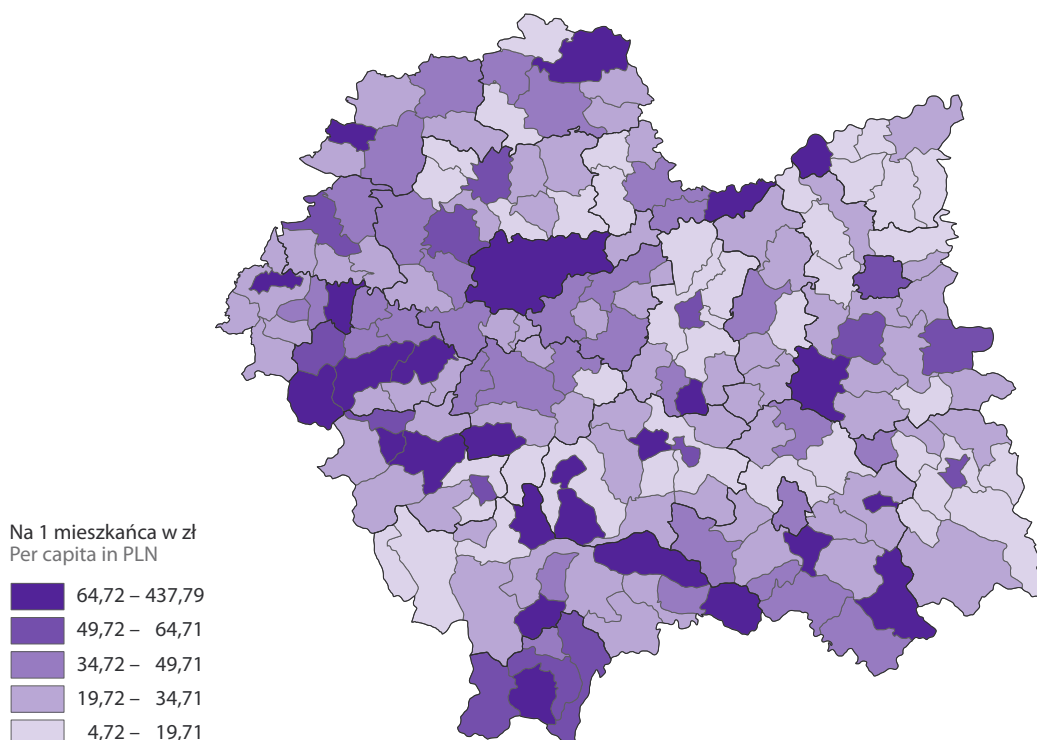
W 2024 r. w województwie małopolskim odnotowano 256,7 tys. wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia, tj. więcej o 10,7% niż rok wcześniej i o 14,2% niż w 2015 r. Liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotnego na miejscu zdarzenia wyniosła 257,6 tys., z tego 51,1% pacjentom w wieku 65 lat i więcej. Na 1 tys. ludności przypadało 75 wyjazdów na miejsce zdarzenia (w 2023 r. – 68, w 2015 r. – 67). Dla Polski wskaźnik ten był wyższy i wyniósł 84 wyjazdy (wobec odpowiednio 74 i 82).

Struktura wyjazdów ze względu na miejsce zdarzenia nie uległa istotnym zmianom w porównaniu z poprzednimi latami. Najczęściej miejscem docelowym wyjazdu był dom pacjenta (74,9% wyjazdów). Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia (19,1% wyjazdów) to kategoria „inne”, która obejmuje m.in. ulicę (wyłączając ruch uliczno-drogowy), sklep, kościół. Wyjazdy do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym stanowiły 3,4%, a do zdarzeń w pracy i w szkole – 2,6%.

Świadczenia medyczne w trybie ambulatoryjnym w placówkach działających w ramach Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne otrzymało 417,0 tys. osób, tj. o 13,5% więcej w ujęciu rocznym. Szpitalne oddziały ratunkowe świadczyły również pomoc stacjonarną, w ramach której objęto leczeniem 219,3 tys. osób, tj. o 12,2% mniej niż w 2023 r.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia w 2023 r. wyniosły łącznie 493,5 mln zł i były o 0,7% mniejsze w relacji do poprzedniego roku. W strukturze jednostek administracyjnych jako płatników ochrony zdrowia, 256,9 mln zł stanowiły wydatki województwa (o 9,9% więcej niż w 2022 r.), 109,9 mln zł wydatki gmin (o 27,4% więcej), 72,9 mln zł wydatki miast na prawach powiatu (o 12,7% mniej), a 53,7 mln zł wydatki powiatów (o 42,6% mniej). W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia wyniosły 143,92 zł (w 2022 r. – 144,99 zł) i były zróżnicowane w przypadku poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego. Z budżetu województwa na ochronę zdrowia przeznaczono w przeliczeniu na 1 mieszkańca 74,93 zł (w 2022 r. – 68,17 zł). Z budżetów powiatów było to 22,02 zł (najwięcej w powiecie wadowickim – 103,97 zł, najmniej w tatrzańskim – 0,20 zł). Wydatki na ochronę zdrowia budżetów miast na prawach powiatu wyniosły 73,76 zł *per capita* (w Krakowie – 79,13 zł, w Tarnowie – 52,40 zł, w Nowym Sączu – 47,59 zł), a gmin 45,05 zł (najwięcej w gminie Bolesław w powiecie olkuskim – 437,79 zł, najmniej w gminie wiejskiej Bochnia – 4,72 zł).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2023 r.
Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2023

Kultura

Culture

W ujęciu rocznym zaobserwowano wzrost liczby zwiedzających muzea oraz widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, natomiast nieco mniej widzów odnotowano w kinach stałych. Pomimo spadku liczby zorganizowanych wystaw, zwiększyła się liczba osób zwiedzających galerie i salony sztuki. Poprawiła się sytuacja w czytelnictwie, gdzie wzrosły: liczba bibliotek, liczba czytelników oraz liczba zrealizowanych przez nich wypożyczeń.

Na terenie województwa działa wiele instytucji kultury oraz innych podmiotów, które prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Szeroka oferta kulturalna jest dostępna nie tylko w miastach, ale również w mniejszych miejscowościach, co daje większej liczbie osób możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym.

Na koniec 2024 r. działalność prowadziło 110 muzeów (łącznie z oddziałami), czyli o jedno mniej niż rok wcześniej. Ich udział w skali kraju wyniósł 11,2%. Najwięcej było muzeów historycznych (51), które stanowiły 46,4% ogólnej liczby tych instytucji w województwie. Duży udział miały również muzea sztuki – 18,2% (20 instytucji) oraz etnograficzne i antropologiczne – 12,7% (14).

W 2024 r. zorganizowano 372 wystawy stałe (370 w 2023 r.) oraz 496 wystaw czasowych (537). Liczba zwiedzających muzea wyniosła 12,2 mln, tj. o 11,8% więcej niż w 2023 r. Na 1000 ludności województwa odnotowano 3554 osoby zwiedzające muzea i oddziały muzealne (w kraju 1182 osoby). Ponadto 30 wystaw zorganizowanych za granicą zgromadziło 646,9 tys. osób. Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. muzea dysponowały zbiorami w liczbie 3,3 mln, co stanowiło 15,0% zbiorów krajowych. Poza swoją główną działalnością muzea i oddziały muzealne zajmowały się również organizacją wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych. W ciągu roku miało miejsce 26,6 tys. takich wydarzeń, tj. o 19,9% więcej niż rok wcześniej. Odkonano m.in. 16,2 tys. lekcji muzealnych i warsztatów, 7,7 tys. seansów filmowych oraz 2,0 tys. odczytów, prelekcji i spotkań. Liczba obiektów przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych wyniosła 64, tj. 58,2% łącznej liczby muzeów.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. działalność wystawienniczą w województwie małopolskim prowadziło 55 galerii i salonów sztuki (w 2023 r. – 58), które stanowiły 17,7% ogółu tych instytucji w kraju. Większość (38) omawianych instytucji zlokalizowana była w Krakowie. W odniesieniu do 2015 r. liczba galerii i salonów sztuki zmniejszyła się zarówno w województwie, jak i w kraju – odpowiednio o 10 i 21 placówek. Jednostki sektora publicznego były właścicielami lub organizatorami 31 instytucji, w tym samorząd gminny – 10 z nich. Wśród 24 placówek należących do sektora prywatnego, 12 było własnością osób fizycznych. W kraju liczba galerii i salonów sztuki z sektora publicznego wyniosła 205, a z sektora prywatnego – 105. Galerie i salony sztuki z województwa małopolskiego zorganizowały łącznie 552 wystawy, z których 8 odbyło się za granicą. W stosunku do 2023 r. w województwie zanotowano spadek liczby zorganizowanych wystaw o 6, a w kraju wzrost – o 413. Wystawy w województwie małopolskim przyciągnęły 1266,0 tys. zwiedzających (o 4,9% więcej niż w poprzednim roku), spośród których 802,1 tys. odwiedziło wystawy plenerowe (o 16,0% więcej).

Przeciętnie galerię i salon sztuki odwiedziło 23,0 tys. osób (20,8 tys. rok wcześniej), natomiast wystawę – 2,3 tys. (2,2 tys.). W kraju wskaźniki te przyjęły wartości – 14,5 tys. oraz 1,1 tys.

Na potrzeby osób niepełnosprawnych przystosowanych było 31 obiektów, tj. 56,4% ogólnej liczby galerii i salonów sztuki. Prawie wszystkie (30) były wyposażone w ułatwienia w postaci wejścia do budynku, natomiast 28 z nich posiadało również udogodnienia wewnątrz budynków.

Na koniec 2024 r. w województwie małopolskim działało 20 instytucji posiadających własny zespół artystyczny, w tym: 11 teatrów dramatycznych, 3 teatry muzyczne, 2 teatry lalkowe, 3 orkiestry oraz 1 filharmonia. W ciągu roku odbyło się 6,9 tys. przedstawień i koncertów (podobnie jak w 2023 r.), które zgromadziły 1250,4 tys. widzów i słuchaczy (o 1,5% więcej).

W przeliczeniu na 1000 ludności województwa, w przedstawieniach i koncertach uczestniczyło 347 widzów i słuchaczy (o 6 osób mniej niż w 2023 r.). Przeciętnie 1 podmiot zorganizował 346 przedstawień i koncertów (o 16 więcej niż rok wcześniej), a takie wydarzenie przyciągnęło średnio 181 osób (o 3 więcej). Teatry wystawiły 5,4 tys. spektakli (o 3,1% mniej w ujęciu rocznym), w których udział wzięło 911,9 tys. widzów i słuchaczy (o 2,7% mniej). Filharmonie, orkiestry i chóry zagrały 1,5 tys. koncertów (o 11,9% więcej niż rok wcześniej), na których pojawiło się 338,5 tys. słuchaczy (o 14,8% więcej).

W końcu 2023 r. działały 734 biblioteki publiczne i punkty biblioteczne, tj. o 1 obiekt więcej w porównaniu z 2022 r. i 36 mniej niż w 2015 r. W stosunku do poprzedniego roku wzrosła liczba działających bibliotek (707), natomiast liczba punktów bibliotecznych pozostała bez zmian (27). W 2023 r. na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) przypadało 4,7 tys. osób (4,5 tys. w kraju).

Z usług bibliotek publicznych w ciągu roku skorzystało 621,1 tys. czytelników (o 6,7% więcej niż rok wcześniej i 6,6% mniej niż w 2015 r.). Wypożyczyli oni na zewnątrz 9,9 mln woluminów księgozbioru, co oznacza wzrost w relacji do 2022 r. o 6,3%, a w stosunku do 2015 r. spadek o 0,7%. Na 1 bibliotekę przypadało średnio 879 czytelników (824 w 2022 r., 917 w 2015 r.), a wskaźnik wypożyczeń księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika wyniósł, podobnie jak przed rokiem, 16,0 woluminów (o 1,0 wol. więcej niż w 2015 r.). Liczba czytelników w bibliotekach publicznych w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 181 osób (170 w 2022 r., 197 w 2015 r.). Tymczasem w Polsce było to 141 czytelników (135 w 2022 r., 162 w 2015 r.).

Według stanu na koniec 2023 r. w zbiorach bibliotek publicznych znajdowało się 11,3 mln woluminów, co stanowiło 9,1% księgozbioru krajowego. W stosunku do 2015 r. zbiory biblioteczne powiększyły się o 2,8%. Stale zwiększa się liczba bibliotek oferujących katalog on-line. W omawianym roku w formie elektronicznej udostępniało swoje zasoby 660 bibliotek (więcej o 6 niż w roku poprzednim i 158 niż w 2015 r.).

Poza świadczeniem usług bibliotecznych, biblioteki i placówki biblioteczno-informacyjne organizowały także różnego rodzaju imprezy kulturalno-oświatowe. W 2023 r. odbyło się 12,6 tys. imprez stacjonarnych, w których wzięło udział 397,5 tys. osób.

Liczba kin stałych na terenie województwa wzrosła w ujęciu rocznym o 2 obiekty i na koniec 2024 r. wyniosła 48. Kina stałe w województwie stanowiły 9,0% tych instytucji w kraju. W ciągu roku odbyło się 183,3 tys. seansów filmowych (o 5,8% więcej niż w 2023 r.), w których uczestniczyło 4,5 mln widzów (o 1,2% mniej). Polskie filmy zostały zagrane 37,3 tys. razy i zgromadziły 1,0 mln osób.

W seansie filmowym uczestniczyło średnio 25 widzów (23 w kraju). Na 1 miejsce w kinach stałych przypadały 144 osoby (129 w Polsce). W przeliczeniu na 1000 ludności województwa, liczba widzów w omawianych instytucjach wyniosła 1324 osoby (1319 w kraju).

Tablica 26. Podmioty działające w obszarze kultury

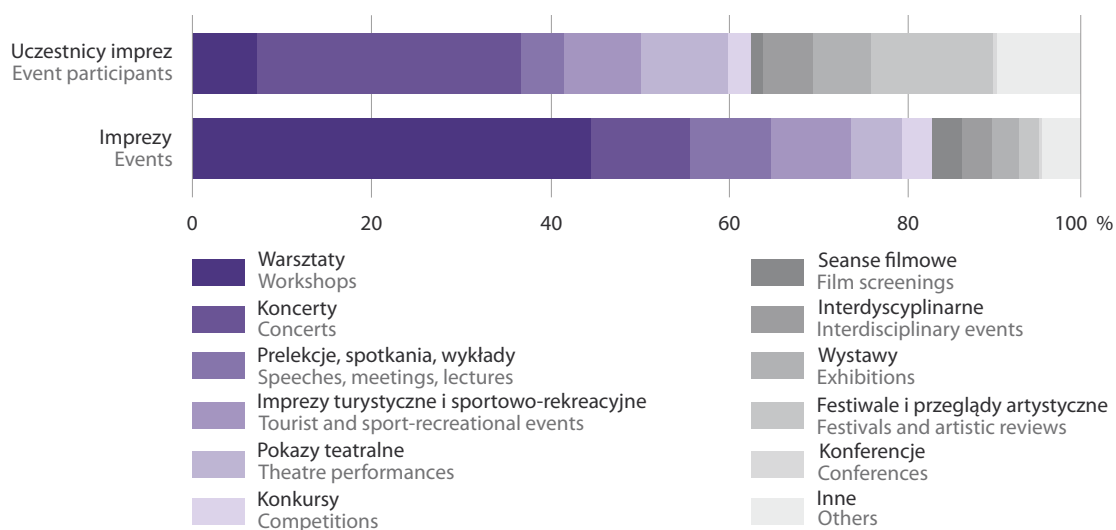
Stan w dniu 31 grudnia

Table 26. Entities operating in the field of culture
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2024
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	770	742	733	734	.
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	134	101	107	111	110
Galerie i salony sztuki Art galleries	65	57	58	58	55
Teatry i instytucje muzyczne ^b Theatres and music institutions ^b	18	25	22	21	20
Centra, domy i ośrodki kultury Centres of culture, cultural centres and establishments	261	260	263	268	.
Kluby i świetlice Clubs and community centres	183	193	168	163	.
Kina stałe Indoor cinemas	45	43	46	46	48
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4380	4626	4678	4673	.
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{a,c} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{a,c} per 1000 population	2638	949	2550	3180	3554
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^d Number of population per 1 culture institution ^d	7596	7578	7956	7957	.

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b Posiadające własny zespół artystyczny. c W ciągu roku. d Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b With own artistic ensemble. c During the year. d Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Wykres 35. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury^a w 2023 r.**Chart 35. Events organised by culture institutions^a and event participants in 2023**

a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

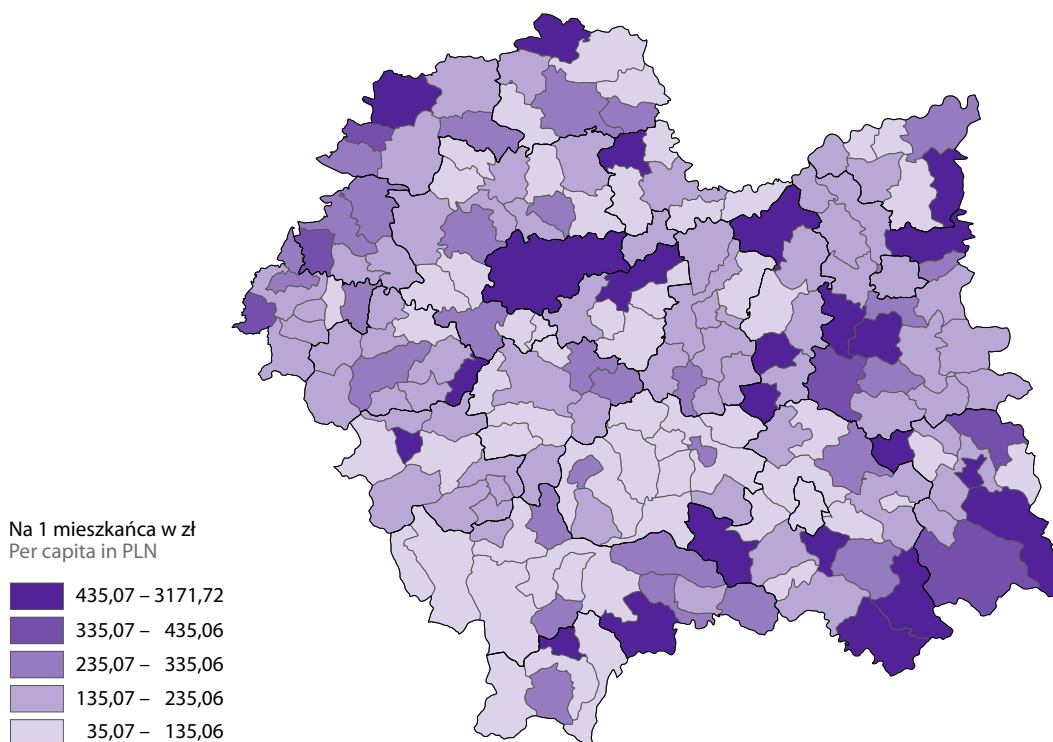
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, a także kluby i świetlice dają członkom lokalnych społeczności możliwość uczestnictwa w życiu kulturalnym nie tylko w charakterze widzów, ale również czynnych uczestników i współtwórców kultury. W 2023 r. w województwie małopolskim działało, tak jak rok wcześniej, 431 tego typu placówek (o 13 mniej niż w 2015 r.), które stanowiły 10,9% liczby tych instytucji kraju. Omawiane podmioty zorganizowały 35,0 tys. imprez (więcej o 13,4% w porównaniu z 2022 r. i 40,8% w relacji do 2015 r.), w których wzięło udział 3,8 mln uczestników (więcej odpowiednio o 24,7% oraz 3,9%). W 2023 r. na 1000 ludności przypadało 1109 uczestników imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice, tj. o 221 osób więcej niż w Polsce. W porównaniu z 2015 r. wartość wskaźnika wzrosła w województwie o 23 osoby, natomiast w kraju zmniejszyła się o 4 osoby.

Omawiane podmioty przeprowadziły ogółem 1,6 tys. kursów (wzrost w ujęciu rocznym o 0,1 tys.). Wśród nich najwięcej było kursów języków obcych – 0,3 tys., tj. 20,9% ogółu. W 2023 r. kursy ukończyło 17,7 tys. osób (o 9,0% więcej w stosunku do poprzedniego roku), w tym 13,1 tys. dzieci i młodzieży szkolnej (o 10,6% więcej).

W ramach działalności placówek kultury istniało, podobnie jak rok wcześniej, 1,5 tys. grup artystycznych, co oznacza spadek w porównaniu z 2015 r. o 0,2 tys. Grupy te zrzeszały 30,8 tys. członków, tj. o 3,7% więcej niż w 2022 r. oraz o 8,9% mniej niż w 2015 r. Największy udział, podobnie jak w poprzednich latach, miały grupy folklorystyczne, które stanowiły 29,7% ogólnej liczby grup. Przynależność do omawianych zespołów była popularna szczególnie wśród dzieci i młodzieży. W zbiorowości wszystkich członków grup artystycznych ich udział wyniósł 66,4%, tj. o 1,5 p. proc. więcej niż rok wcześniej.

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2023 r.

Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2023

W 2023 r. z budżetów samorządów terytorialnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego przeznaczono 1477,0 mln zł, co stanowiło 10,6% wydatków samorządowych na kulturę w kraju. Było to więcej zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem (o 36,0%), jak i w relacji do 2015 r. (o 165,2%). Kwota przeznaczona na finansowanie kultury stanowiła 4,4% ogólnej kwoty wydatków z budżetów jednostek samorządu terytorialnych (w 2022 r. – 3,6%, w 2015 r. – 3,4%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca suma omawianych wydatków w 2023 r. wyniosła 430,78 zł. Rok wcześniej wydatki na kulturę *per capita* były niższe o 100,96 zł, a w 2015 r. – o 265,54 zł.

Najwięcej na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego przeznaczyły samorzady gmin – 595,9 mln zł, tj. więcej o 33,8% niż w poprzednim roku oraz o 163,4% w relacji do 2015 r. Środki gminne stanowiły 40,3% ogółu wydatków samorządowych na kulturę w województwie małopolskim, a samorządów województwa, miast na prawach powiatu i powiatów odpowiednio: 30,1%, 28,6% oraz 1,0%.

Gminy, województwo oraz miasta na prawach powiatu w największym stopniu finansowały domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby – odpowiednio 55,8%, 47,5% oraz 20,0% wydatków na kulturę z ich budżetów. Tymczasem z budżetów powiatów najwięcej środków zostało przeznaczonych na biblioteki – 18,2%.

Bezpieczeństwo na drogach

Road safety

Odnotowano więcej wypadków drogowych oraz osób rannych poszkodowanych w wypadkach, natomiast liczba ofiar śmiertelnych była mniejsza niż rok wcześniej.

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę** wypadku drogowego uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

W 2024 r. w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolizji zarejestrowano 2474 wypadki drogowe, w których zginęło 115 osób, a 2852 osoby odniosły obrażenia ciała. W stosunku do poprzedniego roku wystąpił wzrost liczby wypadków oraz liczby rannych (odpowiednio o 11,9% i 11,4%), natomiast spadła liczba ofiar śmiertelnych (o 1,7%). Wypadki, które miały miejsce w województwie małopolskim stanowiły 11,5% wszystkich wypadków w kraju (w 2023 r. – 10,6%, w 2015 r. – 11,6%). W 2024 r. na 100 tys. ludności w województwie odnotowano 72 wypadki drogowe, podczas gdy w Polsce – 57 wypadków.

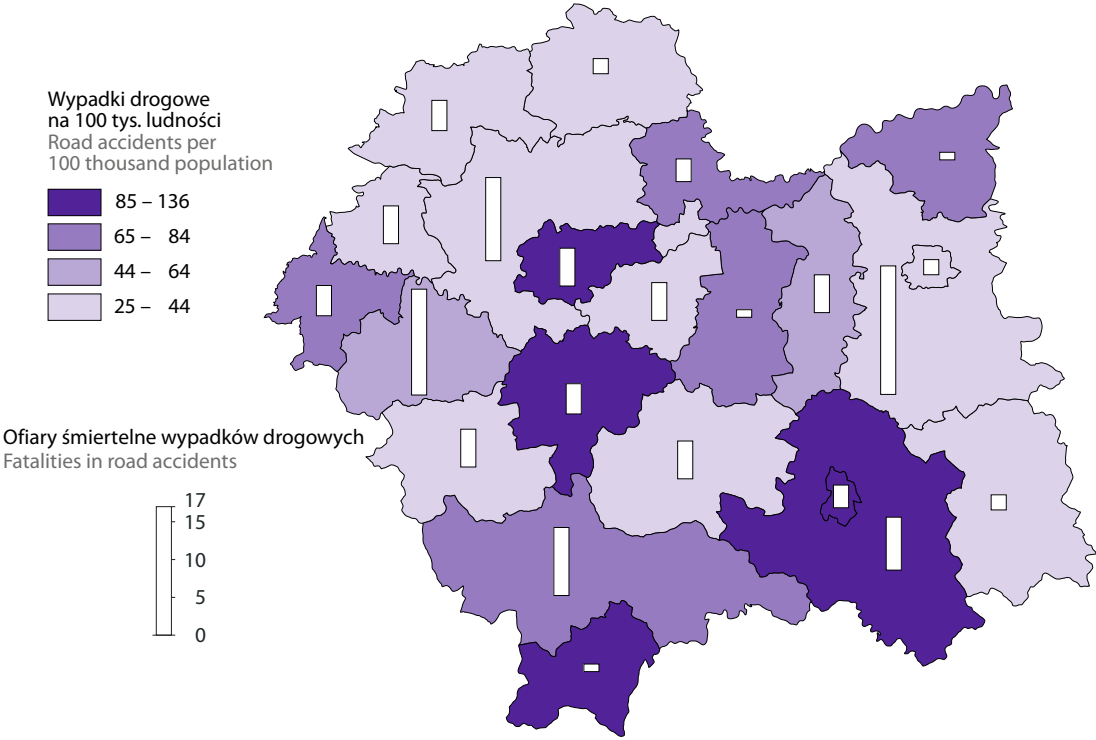
Tablica 27. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 27. Road accidents^a and their effects

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Wypadki Accidents	3839	2265	2211	2474
Ofiary śmiertelne Fatalities	198	157	117	115
na 100 wypadków per 100 road accidents	5,2	6,9	5,3	4,6
Ranni Injured	4619	2563	2561	2852
na 100 wypadków per 100 road accidents	120,3	113,2	115,8	115,3

^a Zarejestrowane przez Policję.
 Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
^a Registered by the Police.
 Source: data of the National Police Headquarters.

Jednym ze wskaźników obrazujących stan bezpieczeństwa na drogach jest liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków. W 2024 r. wskaźnik ten wyniósł 4,6 i był niższy zarówno w ujęciu rocznym, jak i w relacji do 2015 r. W kraju wartość wskaźnika była niemal dwukrotnie wyższa niż w województwie – 8,8. Najwięcej ofiar śmiertelnych na 100 wypadków odnotowano w powiecie wadowickim – 23,3, a najmniej w Krakowie – 0,5.

Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2024 r.
Map 37. Road safety in 2024

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
 Source: data of the National Police Headquarters.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

Udział gospodarstw domowych, posiadających w domu dostęp do Internetu systematycznie rośnie, wskutek czego w relacji do 2023 r. zwiększył się również odsetek osób w wieku 16–74 lat korzystających z Internetu.

W 2024 r. w województwie małopolskim dostęp do Internetu posiadało 95,7% gospodarstw domowych, co oznacza wzrost w ujęciu rocznym o 1,3 p. proc. W kraju ten odsetek ukształtował się na poziomie 95,9%, tj. o 2,6 p. proc. większym niż rok wcześniej.

Z łączny szerokopasmowych korzystało 96,6% gospodarstw posiadających dostęp do Internetu (98,5% w 2023 r.). Szerokopasmowym łączem stacjonarnym dysponowało 77,0% gospodarstw z dostępem do Internetu (81,0% w poprzednim roku), natomiast szerokopasmowym łączem mobilnym – 75,1% (68,5%).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z Internetu

Table 28. Households^a with access to the Internet at home and Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	76,0	90,8	94,4	95,7
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet	69,2	86,3	91,7	92,0
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	60,2	78,8	87,3	85,9

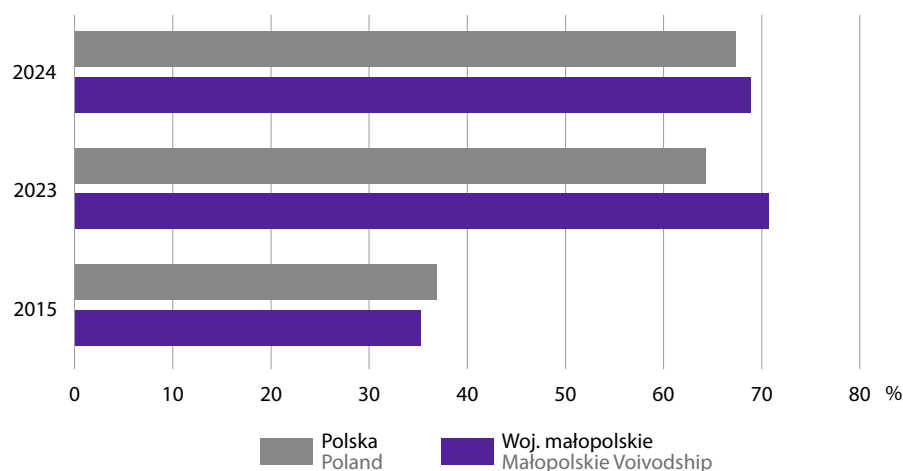
a Dane dotyczą gospodarstw domowych z co najmniej 1 osobą w wieku 16–74 lat. b Osoby w wieku 16–74 lat.
a Data concern households with at least one person aged 16–74. b Persons aged 16–74.

W 2024 r. wśród mieszkańców województwa w wieku 16–74 lat, odsetek osób korzystających z Internetu wyniósł 92,0%, tj. o 0,3 p. proc. więcej niż w poprzednim roku (w Polsce 91,5%, wzrost o 1,3 p. proc.). W ciągu ostatnich 3 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania, co najmniej raz w tygodniu z sieci korzystało 85,9% mieszkańców (w kraju 87,6%). W ujęciu rocznym udział osób regularnie korzystających z Internetu spadł o 1,4 p. proc. (w Polsce wzrósł o 2,3 p. proc.).

W ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, 68,9% mieszkańców województwa w wieku 16–74 lat dokonało zakupów towaru lub usługi przez Internet, co oznacza spadek o 1,8 p. proc. w stosunku do 2023 r. W omawianym okresie w kraju odsetek takich osób zwiększył się o 3,1 p. proc. do poziomu 67,4%. W ciągu ostatnich 3 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania, najchętniej kupowano odzież, obuwie i dodatki. Towary z tej kategorii nabyło przez Internet 39,0% osób w wieku 16–74 lat oraz 77,0% osób kupujących w sieci w tym okresie.

Wykres 36. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 36. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

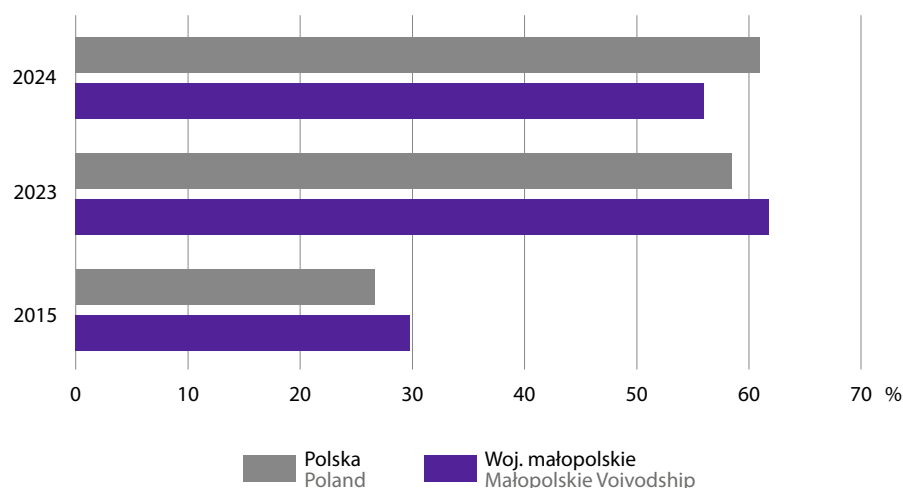

a Osoby w wieku 16–74 lat.
a Persons aged 16–74.

Osoby korzystające z usług administracji publicznej przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania) stanowiły 56,0% ogólnej liczby osób w wieku 16–74 lat (w Polsce – 61,0%), co oznacza spadek w porównaniu z 2023 r. o 5,8 p. proc. (w kraju – wzrost o 2,5 p. proc.). Największym zainteresowaniem cieszyło się wysyłanie, edytowanie, zweryfikowanie lub zaakceptowanie deklaracji podatkowych. Z tej możliwości skorzystało 39,2% mieszkańców województwa (w kraju – 39,4%). Popularne było również wyszukiwanie informacji na stronach administracji publicznej oraz otrzymywanie urzędowej korespondencji lub dokumentów na swoje konto na stronie internetowej lub w aplikacji jednostek administracji publicznej.

Wykres 37. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 37. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lat.
a Persons aged 16–74.

Aktywność społeczna

Social activity

W końcu 2024 r. w województwie małopolskim odnotowano w ujęciu rocznym wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON.

W województwie małopolskim w końcu grudnia 2024 r. w rejestrze REGON figurowało 12,2 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 3,8 tys. fundacji¹, co stanowiło odpowiednio 8,9% i 9,6% ogólnej liczby tych podmiotów w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba fundacji wzrosła o 7,0%, a stowarzyszeń i organizacji społecznych o 2,5% (w kraju – wzrost odpowiednio o 7,5% i 2,5%).

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total	11694	13571	15504	16055
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	34,7	39,8	45,2	46,8

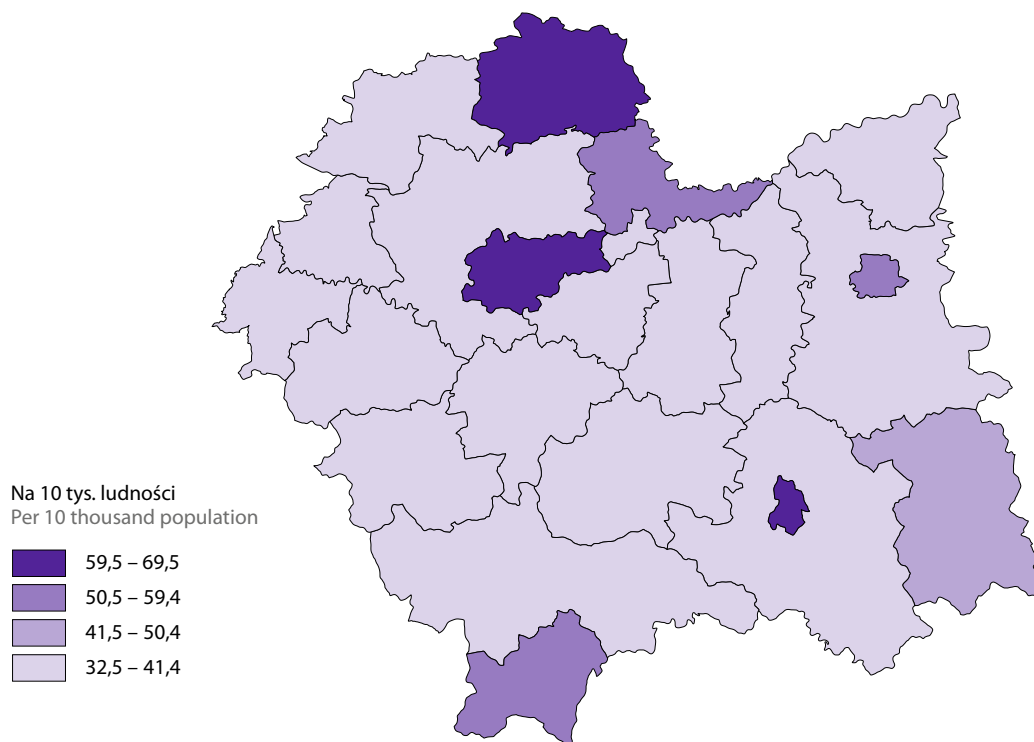
W końcu 2024 r., podobnie jak rok wcześniej, największy odsetek fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON odnotowano w Krakowie, tj. 35,0% ogólnej liczby tych podmiotów w województwie małopolskim, a najmniejszy w powiecie dąbrowskim – 1,3%.

¹ W opracowaniu nie uwzględniono fundacji rodzinnych (336 w 2024 r. i 98 w 2023 r.).

Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register population in 2024
As of 31 December

W 2023 r. liczba aktywnych organizacji non-profit w województwie małopolskim wzrosła o 0,8 tys. w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat. Dobrowolną i bezpłatną pracę na rzecz organizacji wykonywało 209,6 tys. osób, tj. więcej o 31,7 tys. osób w stosunku do 2021 r.

W końcu 2023 r. aktywną działalność w województwie małopolskim prowadziło 10,1 tys. organizacji non-profit (tj. 9,5% wszystkich organizacji działających w Polsce). Wśród nich najliczniejszą grupę tworzyły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (6,6 tys., czyli 65,5%).

Status pożytku publicznego posiadało 0,8 tys. organizacji, w tym 0,3 tys. z siedzibą w Krakowie. W stolicy województwa aktywną działalność prowadziło 3,1 tys. organizacji non-profit, co stanowiło 30,5% wszystkich organizacji w województwie i 2,9% w Polsce.

Tablica 30. Liczba organizacji non-profit w 2023 r.

Table 30. Non-profit organisations in 2023

Wyszczególnienie Specification	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship		W tym Kraków Of which Kraków	
	w tys. in thousands	Polska=100 Poland=100	w tys. in thousands	woj. małopolskie=100 Małopolskie Voivodship=100
Ogółem Total	10,1	9,5	3,1	30,5
w tym OPP of which PBOs	0,8	7,7	0,3	36,7
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organisations	6,6	9,6	1,6	24,2
Fundacje Foundations	2,1	10,4	1,3	62,3
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	0,3	14,8	0,1	37,5
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	0,9	7,0	–	.
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	0,2	10,1	0,1	26,9

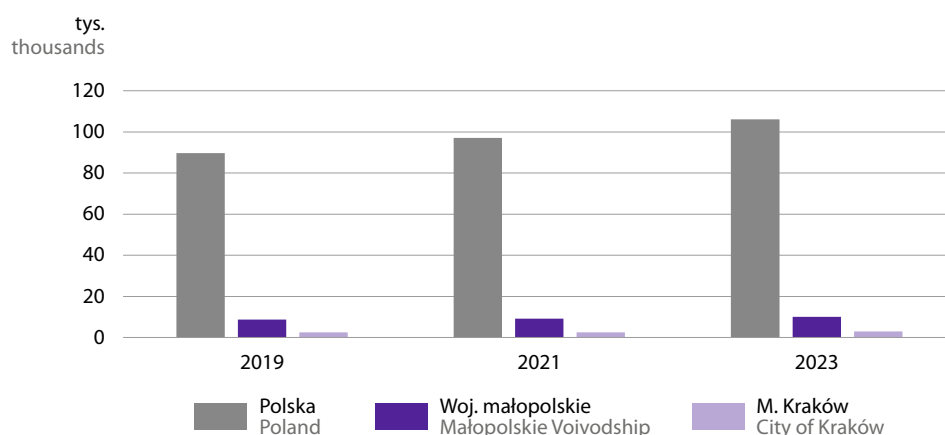
W latach 2019–2023 liczba organizacji non-profit w województwie małopolskim zwiększyła się o 1,2 tys. podmiotów. Między 2019 r. a 2021 r. ich liczba była większa o 4,8%, a w 2023 r. wzrosła bardziej dynamicznie – o 8,7% w porównaniu z 2021 r.

Wykres 38. Liczba organizacji non-profit

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 38. Non-profit organisations

As of 31 December

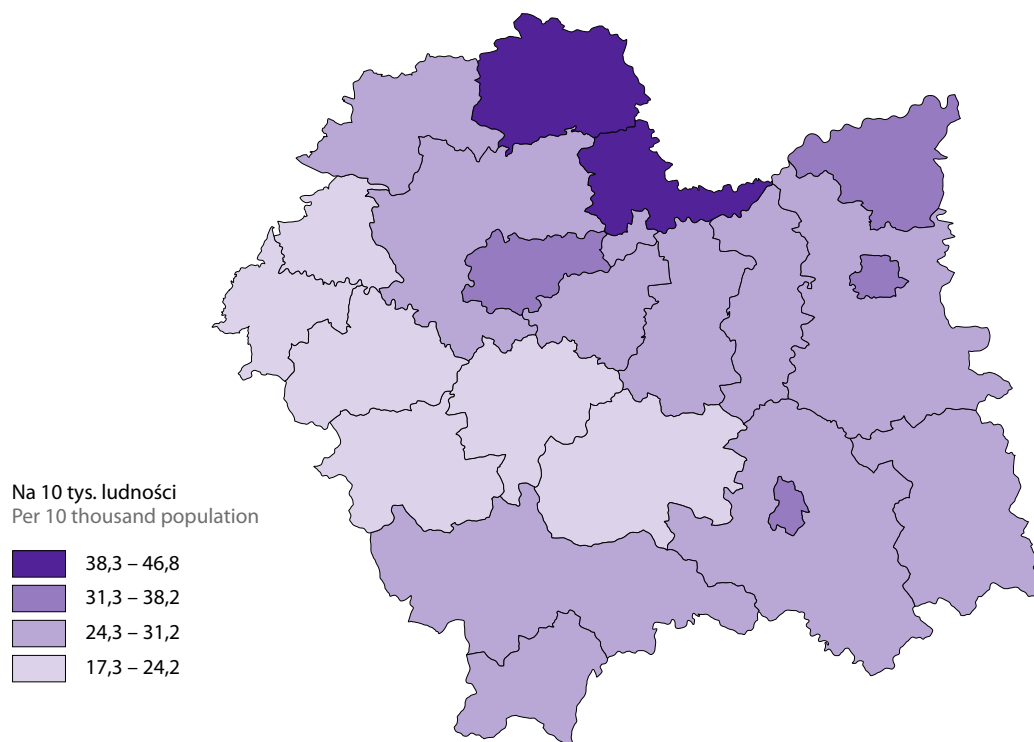
Na 10 tys. ludności województwa małopolskiego przypadało 29,4 organizacji non-profit (w Polsce – 28,1). W 2023 r. najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie proszowickim (46,8), a stosunkowo wysoki był także w powiecie miechowskim (41,0). W miastach na prawach powiatu dostępność organizacji non-profit na 10 tys. ludności wyniosła 38,1 w Krakowie, 33,9 w Nowym Sączu i 31,6 w Tarnowie. Najmniejszą liczbę organizacji non-profit przypadającą na 10 tys. ludności odnotowano w powiecie suskim (17,3).

Mapa 39. Organizacje non-profit w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Non-profit organisations in 2023

As of 31 December

W 2023 r. z pracy społecznej korzystało 97,7% organizacji non-profit działających w województwie małopolskim. Dobrowolną i bezpłatną pracę na rzecz organizacji wykonywało 209,6 tys. osób, tj. o 17,8% więcej w porównaniu z 2021 r. Najwyższy odsetek organizacji korzystających z pracy społecznej odnotowano w kołach gospodyń wiejskich (100,0%). Z kolei najniższy wystąpił w grupie społecznych podmiotów wyznaniowych (53,8%). W województwie małopolskim na 1 organizację non-profit przypadało średnio 21 osób pracujących społecznie, a mediana wyniosła 10 osób.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Według wstępnego szacunku w województwie małopolskim w 2023 r. zarówno wartość produktu krajowego brutto ogółem, jak i na 1 mieszkańca była wyższa (w cenach bieżących) niż rok wcześniej. W 2022 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na 1 pracującego. Wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca w 2022 r. był mniejszy niż rok wcześniej.

Według wstępnych danych w 2023 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) w województwie małopolskim wyniosła 273,8 mld zł. W porównaniu z 2022 r. była wyższa w cenach bieżących o 10,2%, a w relacji do 2020 r. – o 43,1% (w Polsce odnotowano wzrost odpowiednio o 9,7% i 44,0%). Udział województwa w generowaniu produktu krajowego brutto, podobnie jak rok wcześniej, wyniósł 8,0% i był o 0,1 p. proc. większy niż w 2020 r.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W 2023 r. PKB na 1 mieszkańca województwa wyniósł 80,4 tys. zł (72,9 tys. zł w 2022 r. i 57,5 tys. zł w 2020 r.), przy średniej krajowej 90,4 tys. zł (odpowiednio 82,1 tys. zł i 63,6 tys. zł). Województwo małopolskie należało do grupy 12 województw, w których PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca nie przekraczał przeciętnej wartości w kraju. Największą wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca odnotowano, podobnie jak rok wcześniej, w województwie mazowieckim – 142,3 tys. zł, a najmniejszą w lubelskim – 62,2 tys. zł.

Do przeliczeń danych **na 1 mieszkańca** przyjęto ludność spełniającą kryterium rezydencji według definicji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (ESA 2010), zakładającej okres przebywania osoby na terytorium ekonomicznym danego państwa przez jeden rok lub dłużej. Liczba ludności została przeliczona według stanu w dniu 30 czerwca. Dane o liczbie ludności rezydującej od 2022 r. uwzględniają dane dotyczące ludności ukraińskiej.

Wartość PKB na 1 mieszkańca wyrażona we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS) w 2023 r. stanowiła 69% średniej obliczanej dla 27 państw Unii Europejskiej² (w 2022 r. – 70%, a w 2020 r. – 71%).

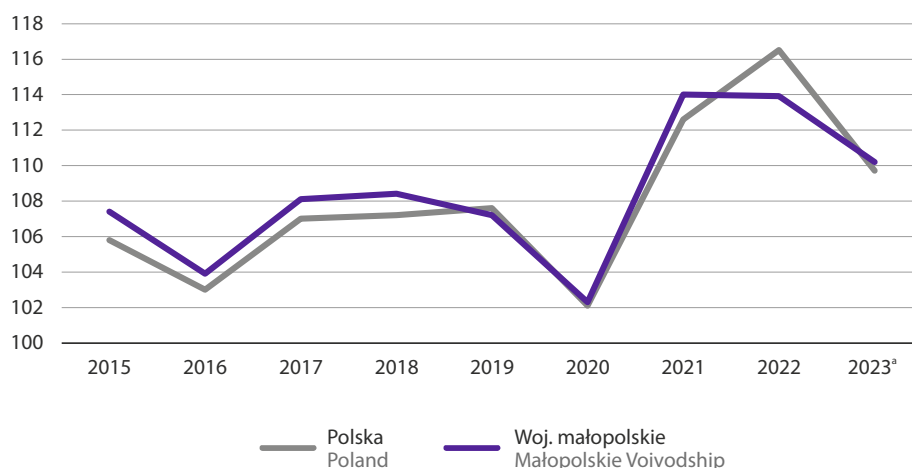
² Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

Wykres 39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 39. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

W 2022 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu produktu krajowego brutto województwa kształtowały się od 6,2% w podregionie nowotarskim do 43,4% w Krakowie, w 2015 r. w tych samych podregionach było to od 6,5% do 40,4%. W grupie podregionów z wysokimi udziałami w tworzeniu PKB w 2022 r. – oprócz Krakowa – były także podregiony krakowski (17,7%) i oświęcimski (13,2%). Do podregionów z niższymi udziałami w tworzeniu PKB – oprócz podregionu nowotarskiego – należały również podregiony nowosądecki (10,7%) oraz tarnowski (8,8%). W porównaniu z 2015 r. jedynie Kraków zwiększył swój udział w tworzeniu PKB województwa (o 3,0 p. proc.). Udział podregionu krakowskiego pozostał na tym samym poziomie, a w pozostałych zmniejszył się, tj. w tarnowskim (o 1,2 p. proc.), oświęcimskim (o 0,9 p. proc.), nowosądeckim (o 0,6 p. proc.) i nowotarskim (o 0,3 p. proc.).

Udział podregionów województwa małopolskiego w tworzeniu krajowej wartości PKB wyniósł od 0,5% w podregionie nowotarskim do 3,5% w Krakowie i uległ niewielkim zmianom w porównaniu z 2015 r.

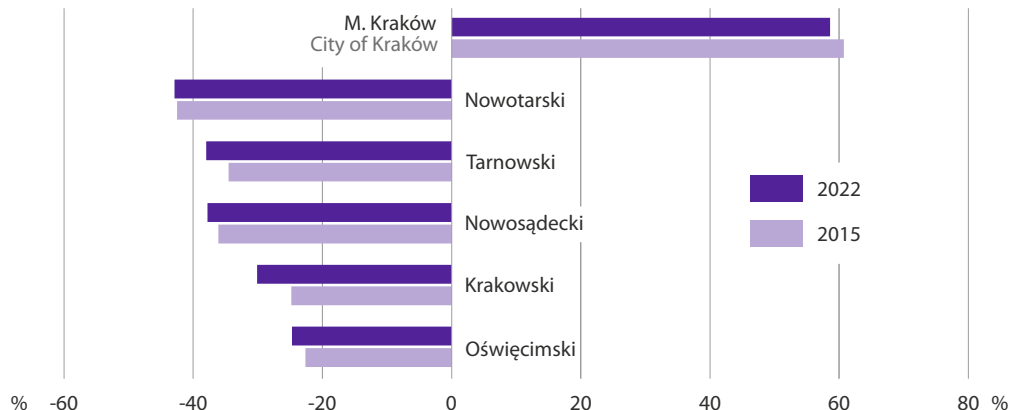
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla województwa małopolskiego w 2022 r. wyniósł 38,1% (w 2021 r. – 38,7%, a w 2020 r. – 36,5%).

W 2022 r. w województwie małopolskim wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca była zróżnicowana w poszczególnych podregionach osiągając najwyższą wartość w Krakowie – 130,2 tys. zł (w 2015 r. – 75,2 tys. zł), przewyższając przeciętną zarówno dla województwa, jak i dla kraju, odpowiednio o 78,5% i 58,6% (w 2015 r. – o 78,6% i 60,7%). W pozostałych podregionach województwa wartość PKB na 1 mieszkańca wahała się od 46,9 tys. zł (w 2015 r. – 26,9 tys. zł) w nowotarskim do 61,8 tys. zł w oświęcimskim (36,2 tys. zł), stanowiąc odpowiednio 64,3% i 84,7% przeciętnej dla województwa oraz 57,1% i 75,3% średniej krajowej.

Wykres 40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)

Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju
 Chart 40. Gross domestic product per capita (current prices)
 Relative deviations from the national average value

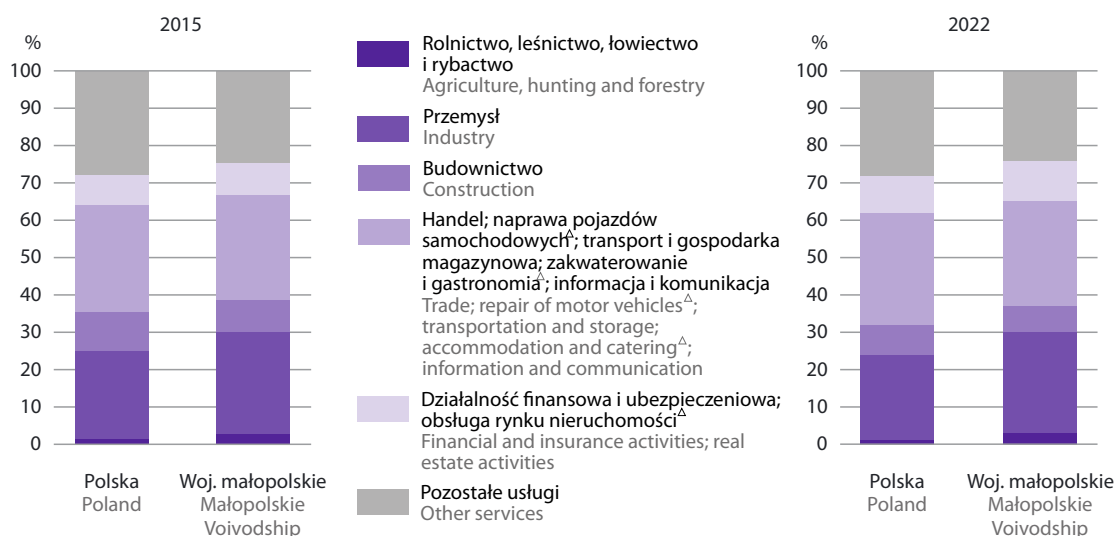
Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

Wartość dodana brutto (WDB) wypracowana przez podmioty województwa w 2022 r. wyniosła 221,6 mld zł i była wyższa o 16,6% niż przed rokiem oraz o 76,1% niż w 2015 r. W strukturze według rodzajów działalności jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji wypracowały największy udział – 29,7% WDB województwa (więcej o 0,9 p. proc. niż w 2021 r. i 1,1 p. proc. niż w 2015 r.). Udział jednostek świadczących pozostałe usługi (sekcje M,N,O,P,Q,R,S,T) stanowił 28,0% wartości dodanej brutto województwa (mniej o 1,4 p. proc. niż rok wcześniej i więcej o 0,2 p. proc. niż w 2015 r.). Jednostki przemysłowe wytworzyły 22,8% WDB województwa (mniej o 0,4 p. proc. niż w 2021 r. i 0,8 p. proc. w relacji do 2015 r.). Udział jednostek prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości stanowił 10,2% wojewódzkiej wartości dodanej brutto (więcej o 1,2 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem i 2,2 p. proc. niż w 2015 r.). Jednostki budowlane wygenerowały 8,2% WDB województwa (mniej o 0,5 p. proc. niż w 2021 r. i 2,4 p. proc. niż w 2015 r.). Najmniejszy udział wypracowały jednostki prowadzące działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – 1,2% (więcej o 0,2 p. proc. niż przed rokiem i mniej o 0,2 p. proc. niż w 2015 r.).

Wydajność pracy mierzona jako wartość dodana brutto w przeliczeniu na 1 pracującego wyniosła 161,6 tys. zł (rok wcześniej – 142,1 tys. zł, a w 2015 r. – 100,0 tys. zł), przy średniej krajowej 184,7 tys. zł (odpowiednio – 157,2 tys. zł i 113,5 tys. zł).

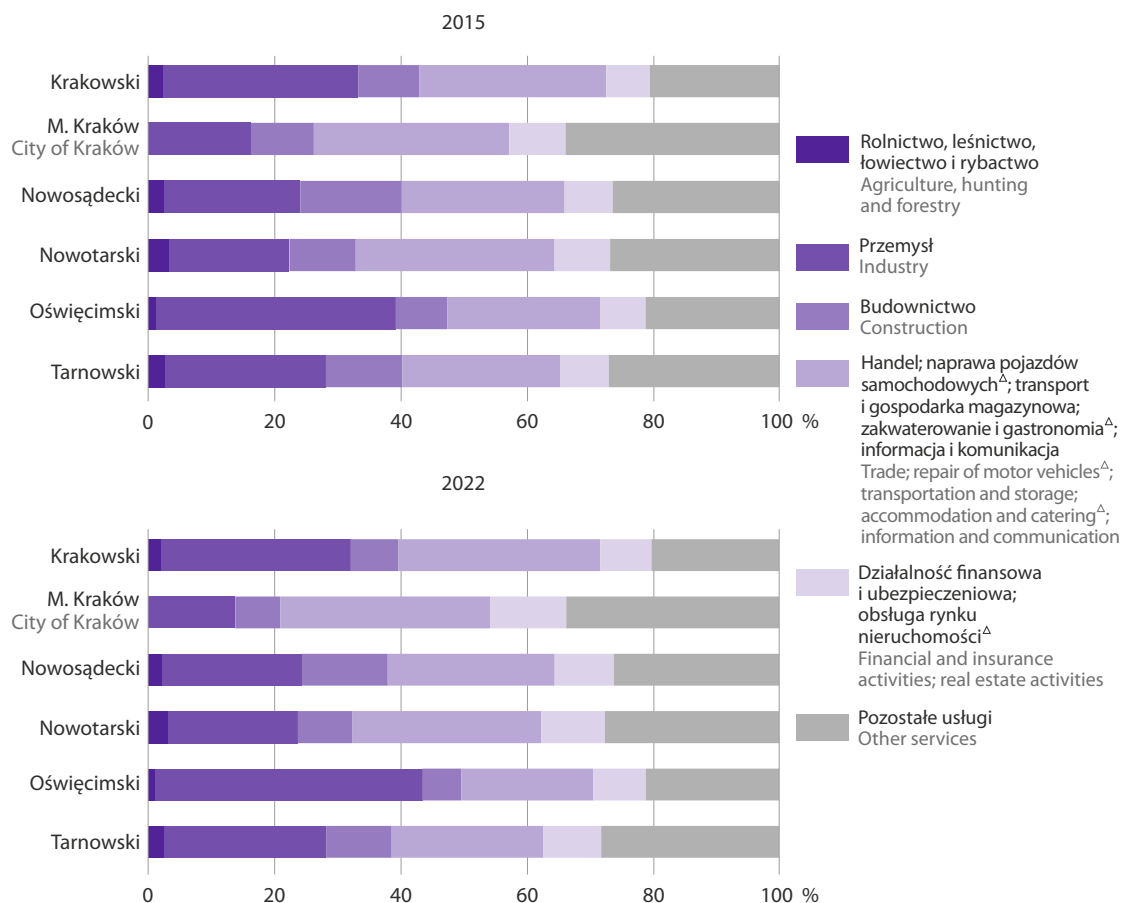
Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)

Chart 41. Gross value added by kind of activity (current prices)

W 2022 r. w przekroju podregionów największy udział wartości dodanej brutto wygenerowany został w Krakowie – 43,4% WDB województwa. Dominującą rolę odegrały tutaj jednostki prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług (w tym administracji publicznej i obrony narodowej; obowiązkowych zabezpieczeń społecznych), które wypracowały 52,2% łącznej wartości dodanej brutto wytworzonej przez jednostki na terenie Krakowa. W pozostałych podregionach udział WDB województwa wahał się od 6,2% w nowotarskim do 17,7% w krakowskim.

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 42. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w województwie małopolskim zwiększyła się zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Najwięcej jednostek prowadziło działalność w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych, natomiast najwyższy wzrost zanotowano w sekcji zakwaterowanie i gastronomia. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek, fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej lub osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie stanowi kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON) wpisanych było 499,3 tys. podmiotów z województwa małopolskiego, co oznacza wzrost o 3,8% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 37,2% w stosunku do 2015 r. Liczba ta stanowiła 9,4% wszystkich jednostek w Polsce (w 2015 r. – 8,7%). Znacząca większość podmiotów należała do sektora prywatnego – 482,4 tys., co stanowiło 96,6% ogółu (w 2015 r. – odpowiednio 353,0 tys., tj. 97,0%).

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 31. Entities of the national economy in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Ogółem^a Total ^a	363883^a	426306^a	481106^a	499310^a	9,4
sektor publiczny public sector	7862	7018	7167	7190	6,4
sektor prywatny private sector	352956	413828	465446	482404	9,5
z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships and companies	64357	75956	86807	90357	9,1
Fundacje Foundations	1995	2920	3575	3826	9,6
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organisations	9699	10651	11929	12229	8,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	265355	313035	353565	366633	9,8

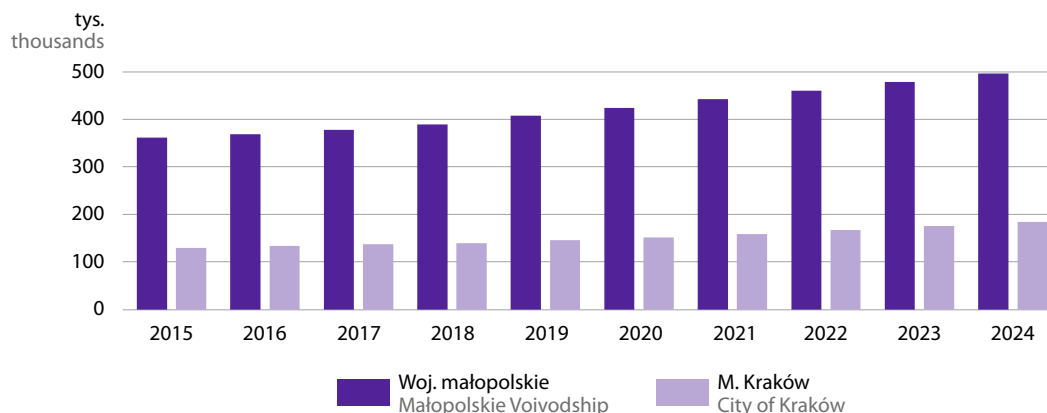
^a W podziale na sektory własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.
^a In division by ownership sectors – excluding entities for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Entities of the national economy

As of 31 December

W ujęciu terytorialnym najwięcej podmiotów w rejestrze REGON odnotowano w Krakowie – 185,6 tys. (wzrost o 4,9% w porównaniu z 2023 r. i 42,5% w stosunku do 2015 r.). Stanowiło to 37,2% wszystkich jednostek w województwie. W dwóch pozostałych miastach na prawach powiatu – Tarnowie i Nowym Sączu – zarejestrowano odpowiednio 13,3 tys. i 11,5 tys. podmiotów. Najwięcej podmiotów (poza miastami na prawach powiatu) miało swoją siedzibę w powiecie krakowskim – 43,2 tys. (w 2015 r. – 28,7 tys.), a najmniej – w powiecie dąbrowskim – 4,5 tys. (3,1 tys.).

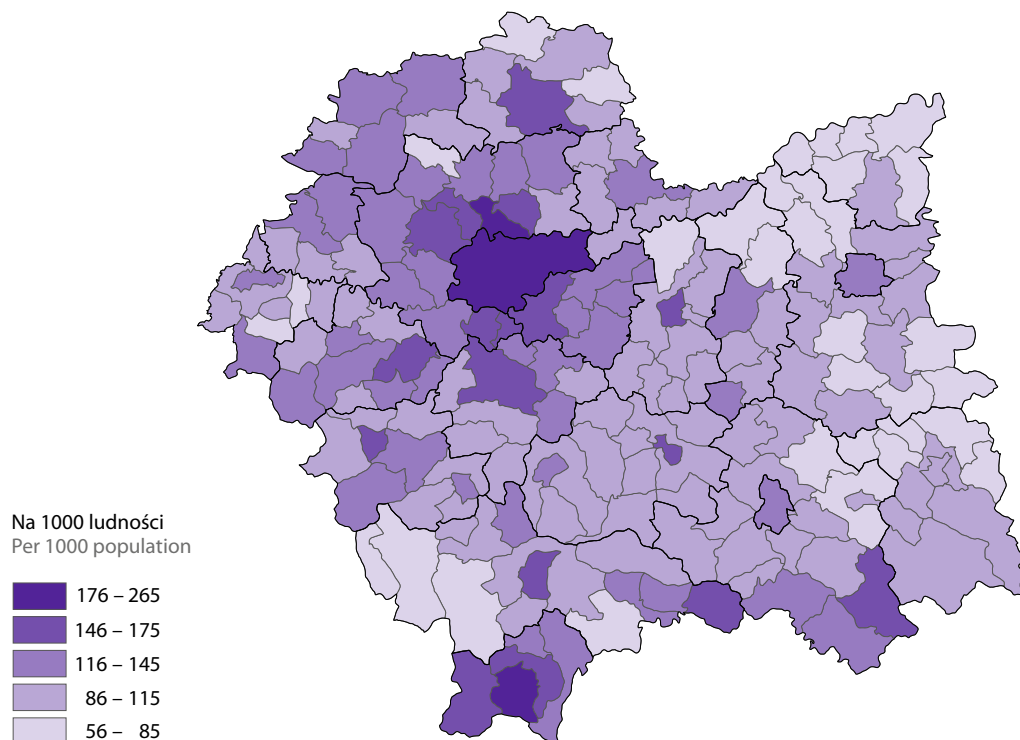
Poziom przedsiębiorczości w regionie można ocenić na podstawie liczby podmiotów przypadających na 1 tys. mieszkańców. Na koniec 2024 r. w województwie wskaźnik ten przyjął wartość 146 i był o 6 wyższy niż w roku poprzednim. W 20 gminach wskaźnik przedsiębiorczości przekroczył średnią dla województwa. Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie Zakopane (265), a najniższy – w gminie Bolesław w powiecie dąbrowskim (56).

Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 40. Entities of the national economy in 2024

As of 31 December

W 2024 r. do rejestru REGON wpisano 37,3 tys. nowych podmiotów, co oznacza niewielki wzrost (o 0,1%) w porównaniu z 2023 r. W odniesieniu do 2015 r., w którym zarejestrowano 33,2 tys. podmiotów, liczba ta zwiększyła się o 12,4%. Wśród nowo powstałych podmiotów działalność gospodarczą prowadziło 29,7 tys. osób fizycznych oraz 4,8 tys. spółek handlowych. Pod względem przestrzennym najwięcej nowych podmiotów zarejestrowano w Krakowie – 15,1 tys., tj. 40,4% ogólnej liczby nowych jednostek. Najmniejszą liczbę rejestracji odnotowano w powiecie miechowskim – 0,3 tys. podmiotów (0,8%).

Najwięcej nowych podmiotów zarejestrowano w sekcji budownictwo – 6,8 tys., co stanowiło 18,2% ich ogólnej liczby (o 1,4% więcej niż przed rokiem i 4,9% niż w 2015 r.). Jednocześnie z tej sekcji wyrejestrowano najwięcej podmiotów – 3,9 tys., tj. 20,9% wszystkich wykreśleń. Było to mniej o 3,6% w stosunku do poprzedniego roku oraz o 21,7% w porównaniu z 2015 r.

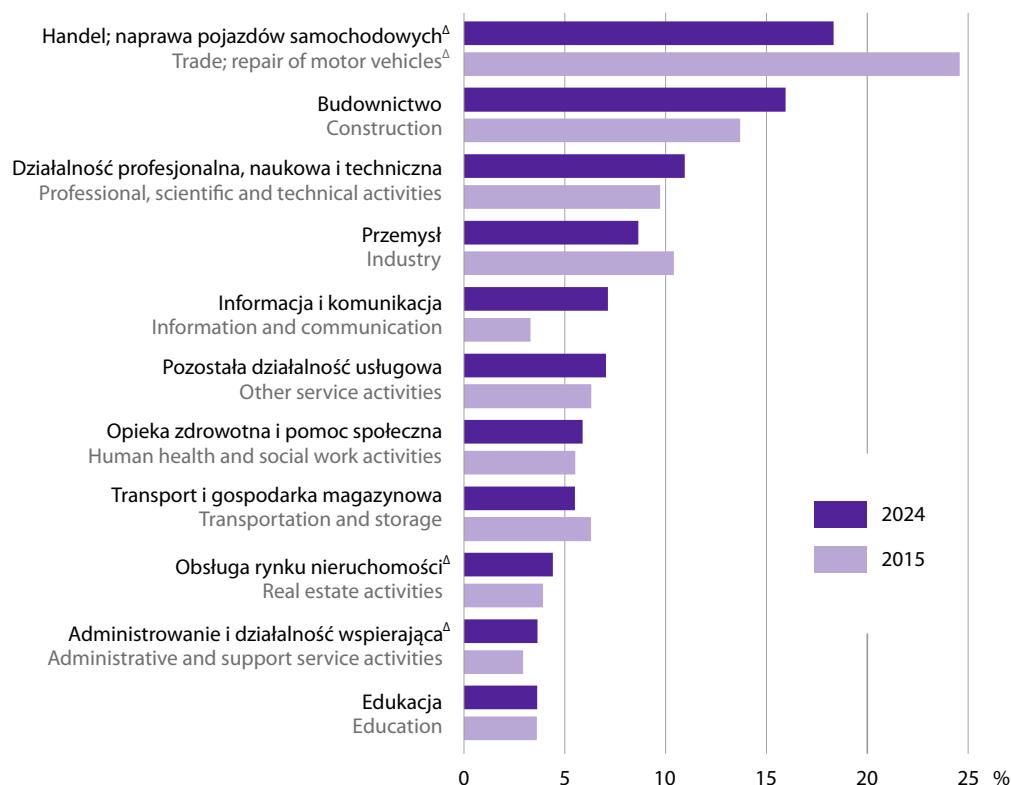
W omawianym roku z rejestru REGON wykreślono 18,7 tys. podmiotów, tj. mniej o 0,4% w relacji do 2023 r., i 27,8% niż w 2015 r. Wśród nich 16,2 tys. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (o 1,5% mniej niż rok wcześniej), a 1,4 tys. – spółki handlowe (spadek o 6,6%). W ujęciu terytorialnym najwięcej podmiotów wykreślono z rejestru w Krakowie – 6,0 tys. (32,3% ogółu), a najmniej w powiecie proszowskim – 0,1 tys. (0,8%).

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Entities of the national economy by selected NACE sections

As of 31 December

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w liczbie 366,6 tys., miały w końcu 2024 r. największy udział (73,4%) w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w województwie. W porównaniu z 2023 r. ich udział zmniejszył się o 0,1 p. proc., natomiast w odniesieniu do 2015 r. wzrósł o 0,5 p. proc.

W końcu 2024 r. w województwie małopolskim do rejestru REGON wpisanych było 90,4 tys. spółek (wzrost zarówno w stosunku do 2023 r., jak i 2015 r. odpowiednio o 4,1% i 40,4%) oraz 16,1 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (wzrost odpowiednio o 3,6% i 37,3%).

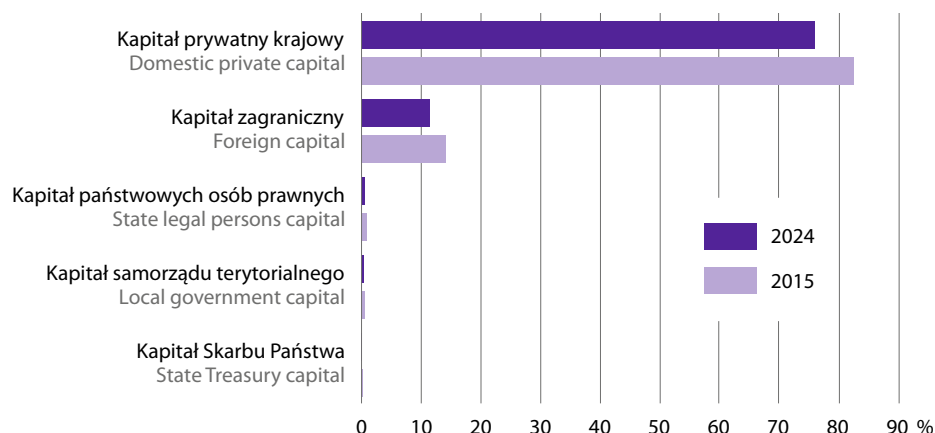
Liczba spółek handlowych z siedzibą w województwie małopolskim wyniosła 61,6 tys., co oznacza wzrost o 6,1% względem 2023 r. (58,1 tys.) oraz o 70,8% w porównaniu z 2015 r. (36,1 tys.). Według rodzaju kapitału dominowały spółki handlowe z kapitałem prywatnym krajowym – stanowiły 76,0% ogółu. W porównaniu z 2023 r. ich odsetek zmniejszył się o 0,5 p. proc., a w stosunku do 2015 r. – o 6,5 p. proc. Udział spółek z kapitałem zagranicznym wyniósł 11,4% (spadek o 0,4 p. proc. względem 2023 r. i 2,8 p. proc. w stosunku do 2015 r.). Spółki z udziałem państwowych osób prawnych stanowiły 0,6%, spółki jednostek samorządu terytorialnego – 0,4%, a spółki Skarbu Państwa – 0,1% ogólnej liczby spółek w województwie małopolskim.

Wykres 45. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Commercial companies by type of capital^a

As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Figures for the number of companies by capital type should not be sum to „total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

Działalność badawcza i rozwojowa

Research and development

W 2023 r. nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w województwie małopolskim były o 19,1% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim. Wskaźnik personelu wewnętrznego B+R wyrażony w EPC na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2023 r. wyniósł 14,5 EPC.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wszystkie nakłady bieżące i nakłady inwestycyjne brutto na środki trwałe związane z działalnością B+R prowadzoną w jednostce statystycznej w danym okresie sprawozdawczym, bez względu na źródło finansowania.

W 2023 r. w województwie małopolskim nakłady wewnętrzne na działalność B+R wyniosły 7519,2 mln zł. W działalności B+R w województwie zaangażowanych było 790 podmiotów, tj. prawie dwukrotnie więcej niż w 2015 r.

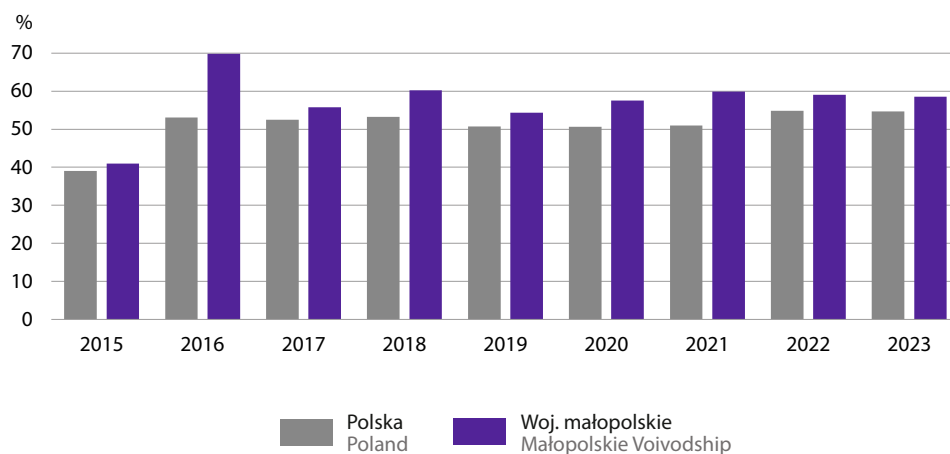
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w województwie małopolskim w 2023 r. wzrosły w odniesieniu do roku poprzedniego o 19,1%, (w stosunku do 2015 r. – o 254,9%). Nakłady te stanowiły 14,2% nakładów krajowych brutto na działalność B+R (w 2022 r. i w 2020 r. – 14,1%, zaś w 2015 r. – 11,7%).

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)Table 32. Intramural expenditure^a on research and development by sources of financing (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	2118,6	4560,9	6312,2	7519,2
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	878,9	1503,1	1886,1	2089,2
Przedsiębiorstw Business enterprise	869,7	2621,8	3721,2	4400,1
Szkolnictwa wyższego Higher education	51,5	163,5	244,3	378,6
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	2,2	12,3	3,1	4,9
Reszta świata Rest of the world	316,3	260,2	457,4	646,5

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

W województwie małopolskim w 2023 r. 58,5% nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową było finansowanych ze środków sektora przedsiębiorstw. Udział środków pochodzących z tego sektora był mniejszy o 0,5 p. proc. w stosunku do 2022 r., a w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 17,5 p. proc. W kraju udział ten ukształtował się na poziomie 54,7% i był niższy o 0,1 p. proc. niż w 2022 r. oraz wyższy o 15,7 p. proc. niż w 2015 r.

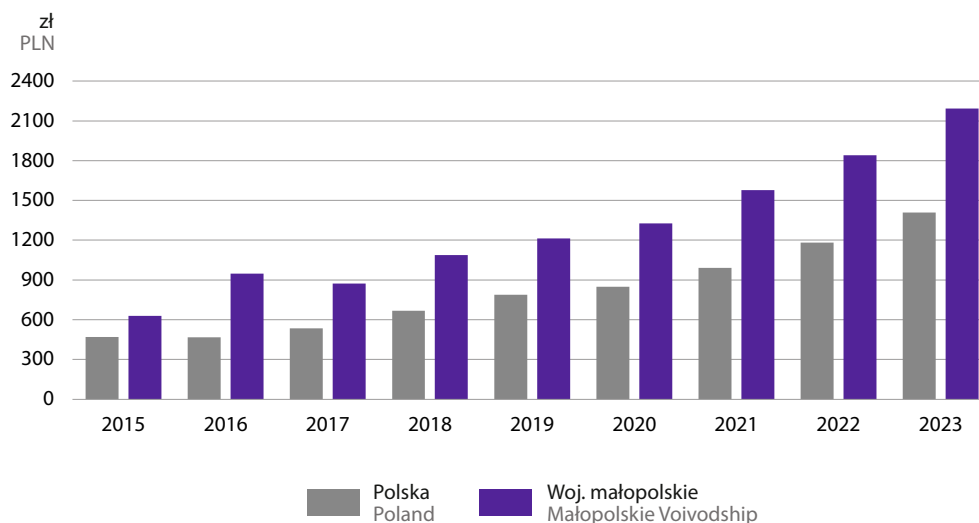
Wykres 46. Udział nakładów wewnętrznych^a na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+RChart 46. Share of intramural expenditure^a on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosły 2193 zł, przy wskaźniku dla Polski kształtującym się na poziomie 1409 zł. Wskaźnik w porównaniu z 2022 r. był o 352 zł wyższy (w kraju o 227 zł wyższy).

Wykres 47. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

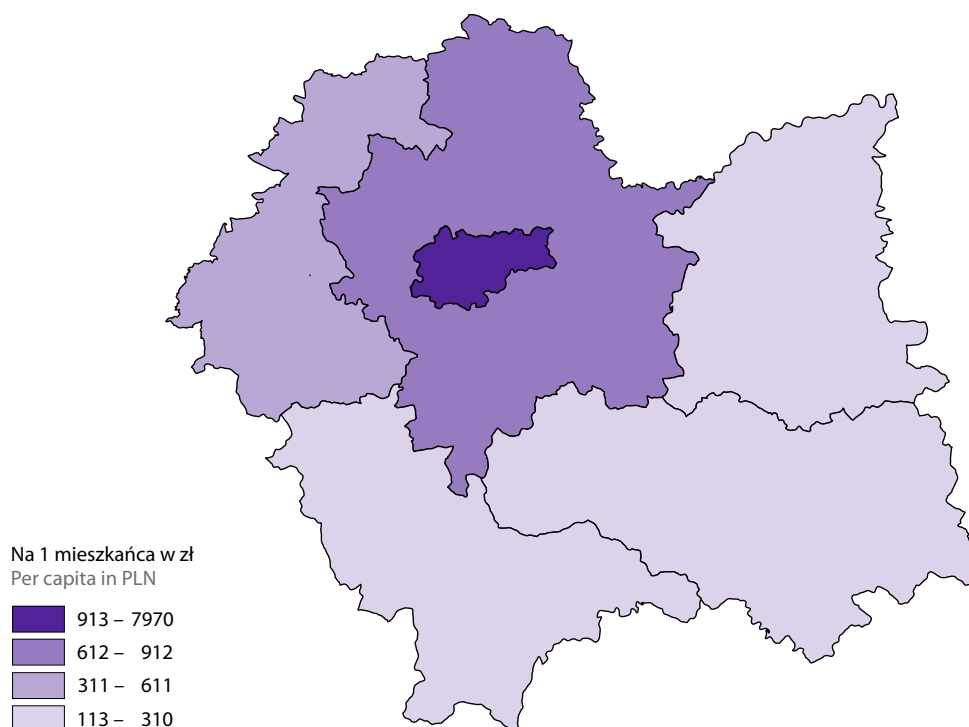
Chart 47. Intramural expenditure^a on research and development per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 41. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R w 2023 r.

Map 41. Intramural expenditure^a on R&D in 2023

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Biorąc po uwagę pochodzenie środków finansujących badania naukowe i prace rozwojowe, w 2023 r. ponad połowa nakładów wewnętrznych na działalność B+R w województwie małopolskim była finansowana ze środków wewnętrznych (62,4%). W kraju udział środków wewnętrznych (56,7%) był mniejszy niż w województwie.

Tablica 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)

Table 33. Intramural expenditure^a on R&D by origin of funds (current prices)

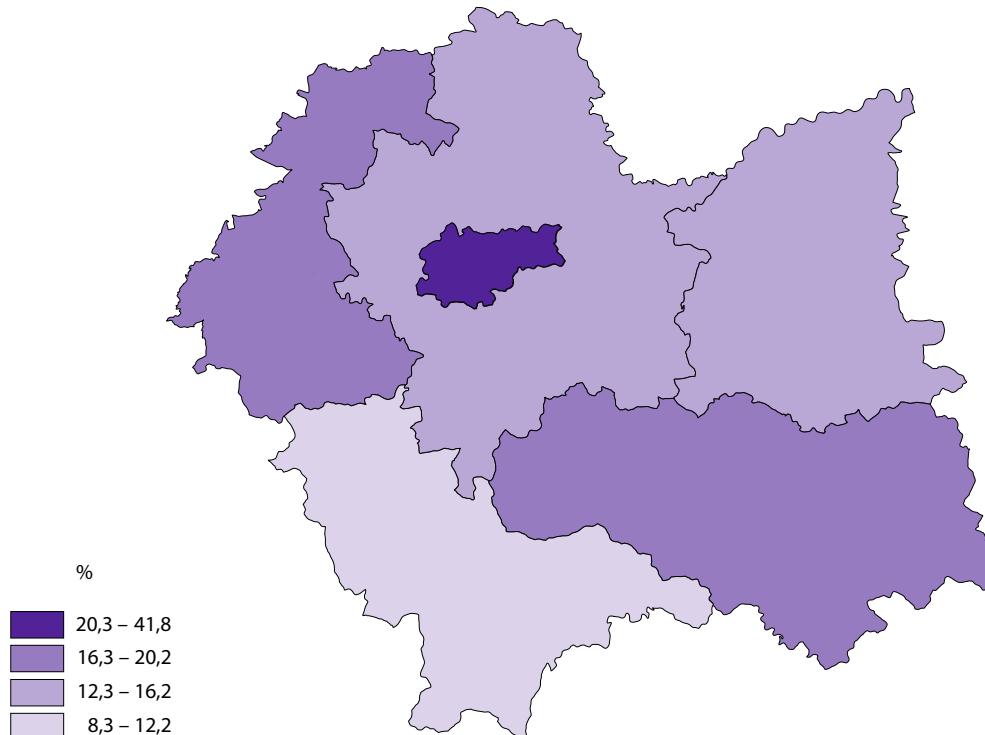
Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023	
	w mln zł in million PLN				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	3692,3	4560,9	6312,2	7519,2	14,2
nakłady finansowane ze środków: expenditure financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	2255,9	2647,6	3879,0	4692,2	15,6
Zewnętrznych External funds	1436,5	1913,3	2433,2	2827,1	12,3
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which from general and local government	1228,5	1491,2	1857,9	2065,7	12,3

^a Bez amortyzacji środków trwałych.

^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 42. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych^a na działalność B+R w 2023 r.

Map 42. Share of external funds in intramural expenditure^a on R&D in 2023

^a Bez amortyzacji środków trwałych.

^a Excluding depreciation of fixed assets.

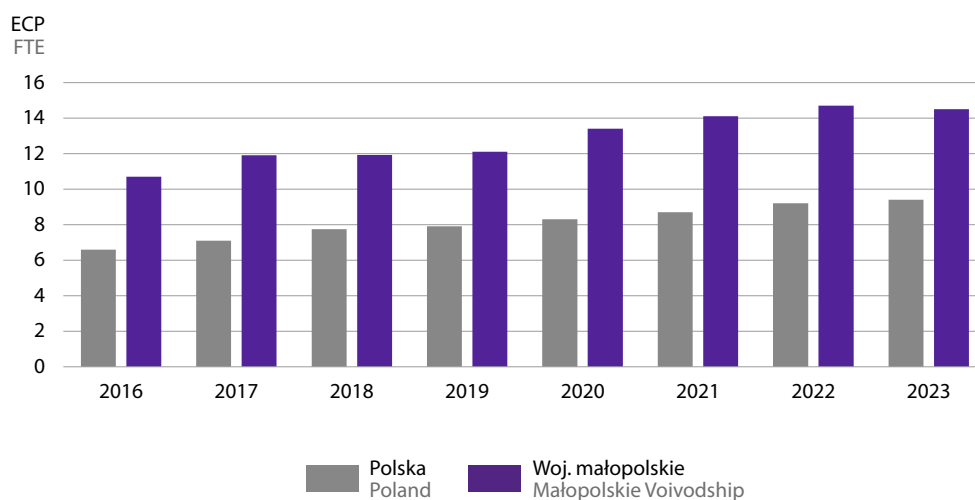
Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (właściciele, aktywni współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie ich rodzin oraz osoby pozostające w stosunku pracy) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to stosunek godzin rzeczywiście przepracowanych w związku z działalnością B+R w danym okresie sprawozdawczym do całkowitej liczby godzin formalnie przepracowanych w tym samym okresie przez osobę lub grupę.

W 2023 r. rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w województwie małopolskim wyniosło 22,5 tys. ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i zmniejszyło się w skali roku o 0,3%. Personel ten stanowił 13,5% ogółu personelu wewnętrznego B+R w kraju. Personel wewnętrzny B+R (mierzony w EPC) na 1000 osób aktywnych zawodowo wyniósł 14,5 (w 2022 r. – 14,7). Wskaźnik ten średnio w kraju w 2023 r. wyniósł 9,4 (rok wcześniej 9,2).

Wykres 48. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b

Chart 48. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.

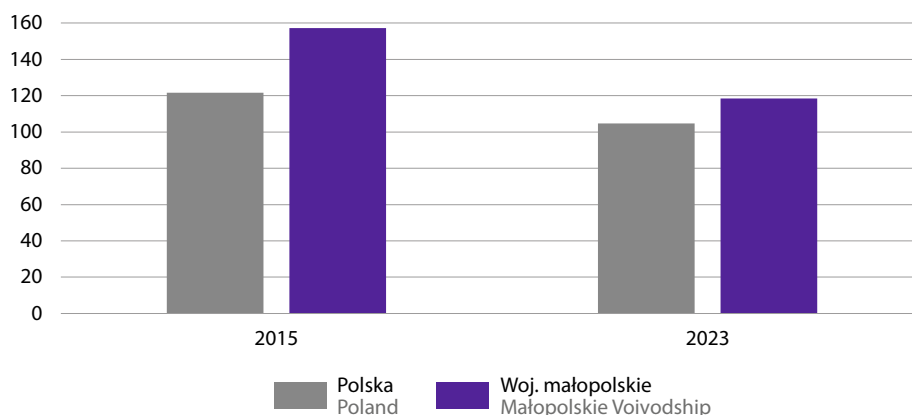
a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

Zdecydowaną większość personelu zaangażowanego w działalność badawczą i rozwojową w województwie małopolskim w 2023 r. stanowili badacze. Liczebność badaczy z personelu wewnętrznego wyrażona w ekwiwalentach pełnego czasu pracy wyniosła 18,4 tys. EPC, co stanowiło 81,6% ogółu personelu wewnętrznego B+R wyrażonego w EPC (o 0,4 p. proc. więcej niż rok wcześniej). W kraju udział ten wyniósł 71,9% (o 0,6 p. proc. mniej niż w 2022 r.).

Według danych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej w 2023 r. z terenu województwa małopolskiego zgłoszono 406 wynalazków (10,3% ogółu wynalazków w Polsce) oraz 103 wzory użytkowe (15,4% ogółu wzorów użytkowych w kraju). W porównaniu z 2015 r. liczba zgłoszonych wynalazków zmniejszyła się o 23,4%, a wzorów użytkowych – wzrosła o 2,0%. Liczba patentów wyniosła 215 (9,7% ogółu udzielonych patentów w Polsce), co oznacza spadek o 14,3% w relacji do 2015 r.

Wykres 49. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
Chart 49. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

W 2023 r. w województwie małopolskim na 1 mln mieszkańców przypadało 118,4 zgłoszeń wynalazków w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej wobec 104,7 w kraju. W 2015 r. było to odpowiednio 157,2 zgłoszeń w województwie i 121,6 w kraju.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

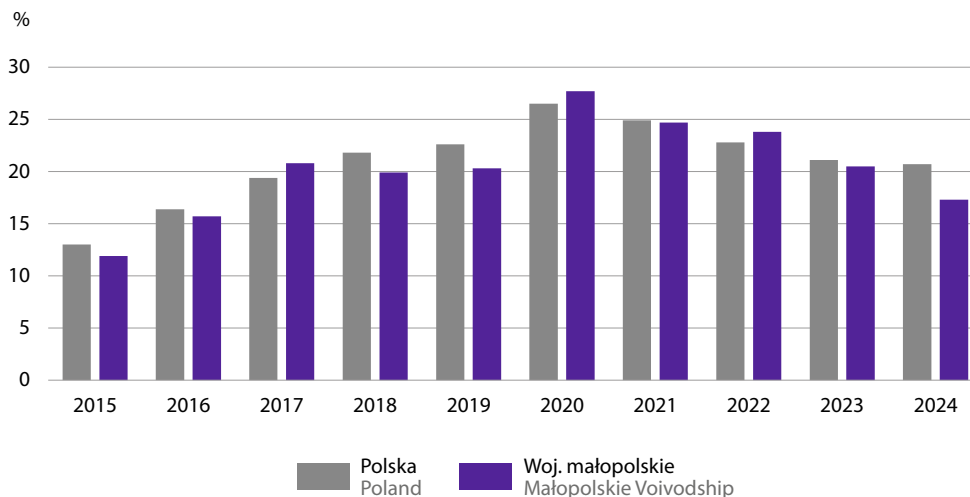
W 2024 r. w województwie małopolskim udział przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu był większy zarówno w stosunku do 2023 r., jak i do 2015 r.
W 2023 r. udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe zmniejszył się w relacji do 2022 r. oraz zwiększył się w porównaniu z 2015 r.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2024 r. w województwie małopolskim odsetek przedsiębiorstw z dostępem do Internetu wyniósł 98,9% (więcej o 0,3 p. proc. niż w 2023 r. i o 8,1 p. proc. niż w 2015 r.), w kraju – 98,7% (podobnie jak przed rokiem). Jednocześnie 91,7% ogólnej liczby przedsiębiorstw korzystało ze stałych szerokopasmowych połączeń internetowych, tj. o 7,7 p. proc. więcej niż w 2023 r. Wśród badanych przedsiębiorstw 33,4% było wyposażonych w stałe łącza o prędkości „przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s” (w kraju 32,1%). Z roku na rok spadał udział przedsiębiorstw, którym operatorzy dostarczali mniejszą przepustowość „przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s”.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 50. Enterprises with Internet access^a

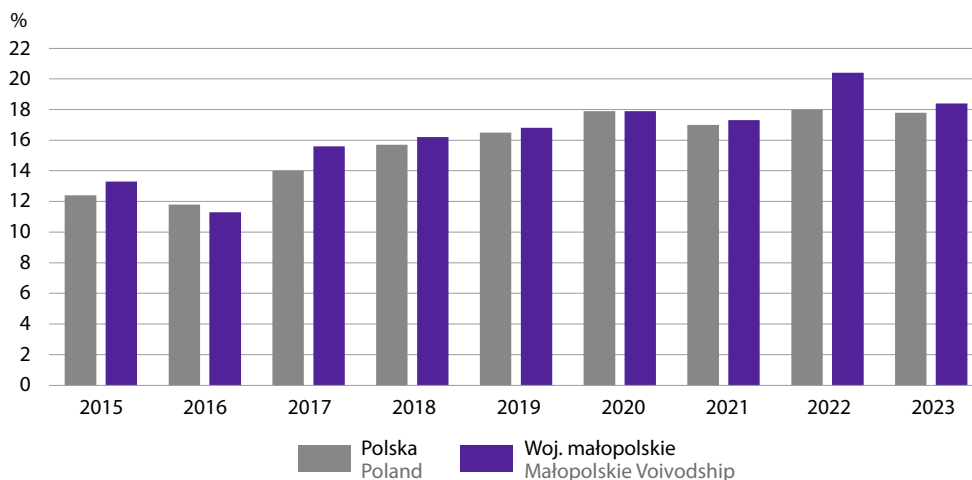

a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
a Internet access 30–100 Mbit/s.

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI (elektroniczna wymiana informacji). Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faksem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2023 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż poprzez sieci komputerowe wyniósł 18,4% i był wyższy niż w Polsce o 0,6 p. proc. W porównaniu z 2022 r. udział ten spadł o 2,0 p. proc., natomiast w odniesieniu do 2015 r. wzrósł o 5,1 p. proc. Przedsiębiorstwa prowadziły sprzedaż elektroniczną głównie za pośrednictwem własnych stron internetowych lub aplikacji mobilnych (73,6% przedsiębiorstw sprzedających przez strony). Z zewnętrznych platform handlowych lub serwisów aukcyjnych korzystało 62,6% omawianych przedsiębiorstw.

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
 Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne – wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Dostęp do Internetu umożliwia wykorzystanie ogólnodostępnych danych udostępnianych przez administrację publiczną. Otwarte dane publiczne ułatwiają m.in. podejmowanie decyzji biznesowych. W 2023 r. w województwie 19,8% przedsiębiorstw wykorzystywało otwarte dane publiczne (w Polsce 19,5%), tj. o 5,9 p. proc. więcej niż rok wcześniej. Najczęściej wykorzystywane przez przedsiębiorstwa dane obejmowały swoim zakresem gospodarkę i finanse (17,6%), a najrzadziej – kulturę, sport i rekreację (3,6%). Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł 4,8% (w kraju 4,4%).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

Wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw niefinansowych w 2024 r. kształtowały się korzystniej niż w roku poprzednim. Wzrosła wartość przychodów ze sprzedaży na eksport oraz udział tych przychodów w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Poprawiła się większość badanych wskaźników ekonomiczno-finance.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

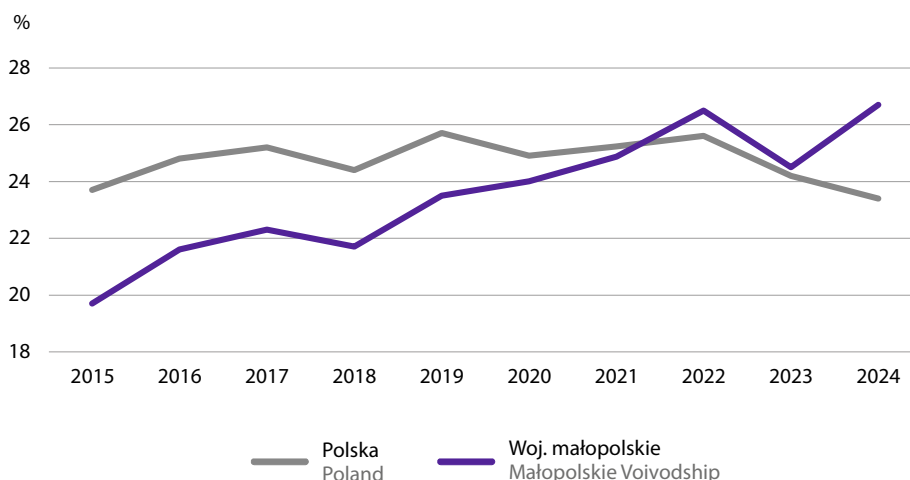
Przychody z całokształtu działalności w 2024 r. wyniosły 352683,5 mln zł i były o 2,2% niższe niż w roku poprzednim oraz o 97,1% wyższe w porównaniu z 2015 r. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 341961,5 mln zł, tym samym zmniejszyły się w ujęciu rocznym o 2,1%, natomiast wzrosły o 96,4% w relacji do 2015 r. Spadek przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w relacji do 2023 r. odnotowano przede wszystkim w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 21,0%), a w mniejszym stopniu m.in. w budownictwie (o 11,3%). Wzrost przychodów w ujęciu rocznym wystąpił głównie w informacji i komunikacji (o 25,3%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (o 15,3%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport wyniosła 91323,1 mln zł, co oznacza wzrost o 6,5% w stosunku do poprzedniego roku. Ich udział w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem wyniósł 26,7% wobec 24,5% w 2023 r. W ogólnej wartości sprzedaży na eksport 88,2% przypadało na przychody ze sprzedaży produktów, a 11,8% na przychody ze sprzedaży towarów i materiałów.

Wykres 52. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 52. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w 2024 r. wyniosły 331513,1 mln zł i zmniejszyły się o 2,6% w ujęciu rocznym oraz wzrosły o 95,8% w porównaniu z 2015 r.

W strukturze rodzajowej kosztów bieżących, które osiągnęły wartość 230913,9 mln zł, największy udział miały materiały i energia – 37,4% (o 3,7 p. proc. mniej niż w roku poprzednim). Udział usług obcych wyniósł 23,1% (o 0,5 p. proc. więcej), a wynagrodzeń – 20,2% (o 1,8 p. proc. więcej).

Koszty sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 322053,0 mln zł i tym samym były niższe o 2,8% w relacji do poprzedniego roku. Spadek kosztów tego rodzaju odnotowano m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 23,9%), budownictwie (o 10,1%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 3,4%). Wzrost wystąpił głównie w informacji i komunikacji (o 25,9%), jak również w transporcie i gospodarce magazynowej (o 15,4%).

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 19908,5 mln zł i był o 10,3% wyższy w ujęciu rocznym. Jednocześnie pogorszył się wynik na operacjach finansowych (394,1 mln zł wobec 946,9 mln zł rok wcześniej), jak również wynik na pozostałej działalności operacyjnej (867,8 mln zł wobec 1327,7 mln zł).

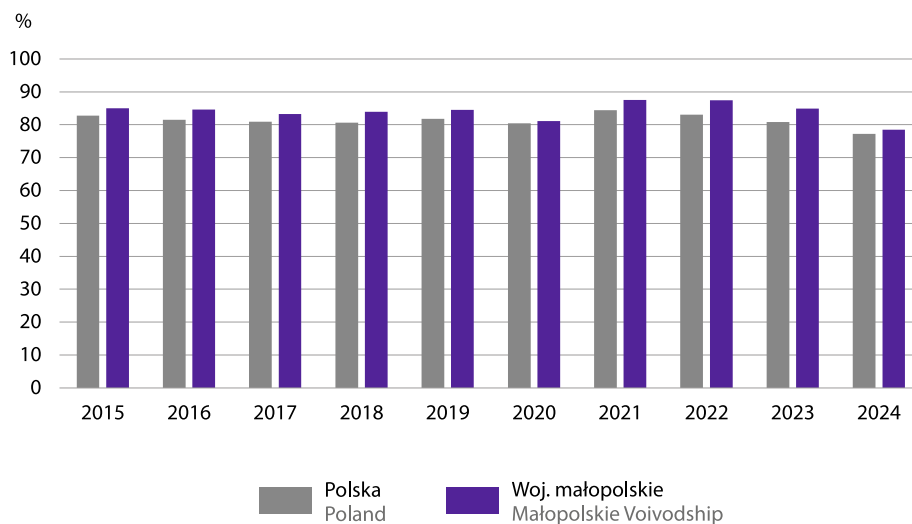
Wynik finansowy brutto ukształtował się na poziomie 21170,4 mln zł, tj. o 4,2% wyższym od uzyskanego w 2023 r. Zysk brutto osiągnął wartość 24824,3 mln zł, tj. o 0,4% niższą niż w roku poprzednim, podczas gdy strata brutto spadła o 20,7% do 3653,9 mln zł. Obciążenia wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym zmniejszyły się w odniesieniu do poprzedniego roku o 2,8% do 3615,8 mln zł.

Wynik finansowy netto wyniósł 17554,6 mln zł i był o 5,7% wyższy niż rok wcześniej. Zysk netto zwiększył się o 1,0%, natomiast strata netto była o 15,6% mniejsza. Poprawę wyniku finansowego netto w porównaniu z 2023 r. odnotowano m.in. w: informacji i komunikacji (o 36,3%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 26,3%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 19,0%). Spadek wystąpił natomiast w przedsiębiorstwach prowadzących działalność m.in. w budownictwie (o 20,2%), a także w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 19,8%).

W 2024 r. zysk netto wykazało 78,5% przedsiębiorstw wobec 84,9% rok wcześniej. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności zwiększył się z 75,4% do 83,6%.

Wykres 53. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 53. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W przedsiębiorstwach z siedzibą w województwie małopolskim objętych badaniem w 2024 r. odnotowano poprawę podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych względem roku poprzedniego. Wzrost opłacalności prowadzonej działalności gospodarczej wyrażał się m.in. spadkiem wskaźnika poziomu kosztów (z 94,4% do 94,0%). Korzystniej kształtował się również wskaźnik rentowności sprzedaży brutto (5,8% wobec 5,2% w 2023 r.). Poprawie uległy ponadto wskaźniki rentowności obrotu brutto (wzrost z 5,6% do 6,0%) i netto (z 4,6% do 5,0%).

Do sekcji PKD o najwyższych wskaźnikach rentowności obrotu netto w 2024 r. należały: górnictwo i wydobywanie (15,9%), transport i gospodarka magazynowa (10,6%), a także dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (9,1%). W relacji do poprzedniego roku największy wzrost wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,2 p. proc.).

W ujęciu rocznym zwiększyła się wartość wskaźnika płynności finansowej I stopnia (o 4,7 p. proc.) do 40,7%, natomiast obniżeniu uległ wskaźnik płynności finansowej II stopnia (o 1,8 p. proc.), który osiągnął wartość 95,5%.

Wskaźniki ekonomiczno-finansowe przedsiębiorstw w województwie małopolskim w 2024 r. kształtowały się korzystniej niż ogólnokrajowe. W Polsce odnotowano w ujęciu rocznym wzrost wskaźnika poziomu kosztów (o 1,1 p. proc.), pogorszyły się wskaźniki rentowności: sprzedaży brutto (o 1,1 p. proc.), obrotu brutto (o 1,1 p. proc.) oraz obrotu netto (o 0,9 p. proc.). Poprawiły się natomiast wskaźniki płynności – I stopnia (o 4,9 p. proc.) i II stopnia o (0,3 p. proc.).

Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	w %		in %		
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,7	93,7	94,4	94,0	95,7
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,9	6,0	5,2	5,8	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,3	6,3	5,6	6,0	4,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,7	5,3	4,6	5,0	3,4
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	36,1	38,8	36,0	40,7	44,6
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	99,0	100,9	97,3	95,5	107,5

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Według stanu w końcu grudnia 2024 r. wartość aktywów obrotowych przedsiębiorstw objętych badaniem wyniosła 116223,9 mln zł i była o 2,6% wyższa w ujęciu rocznym. Inwestycje krótkoterminowe wzrosły o 18,8%, krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe o 12,6%, a zapasy o 0,4%. Obniżeniu – o 6,0% – uległa natomiast wartość należności krótkoterminowych. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych w relacji do 2023 r. odnotowano wzrost udziału inwestycji krótkoterminowych (o 4,1 p. proc. do 30,0%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 0,2 p. proc. do 2,7%). Zmniejszył się natomiast udział należności krótkoterminowych (o 3,7 p. proc. do 40,4%), a także zapasów (0,6 p. proc. do 26,9%). Zobowiązania długo i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2024 r. wyniosły 123775,6 mln zł i były o 1,3% wyższe w ujęciu rocznym. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 30,8% ogółu zobowiązań (wobec 33,3% w końcu grudnia 2023 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 38145,9 mln zł i była o 6,3% niższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 85629,7 mln zł, tj. o 5,0% więcej niż w 2023 r. Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu ukształtowała się w końcu 2024 r. na poziomie niższym niż w roku poprzednim (86,5% wobec 89,5%).

W porównaniu z 2023 r. odnotowano niewielkie zmiany w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Zarówno cykl rotacji zapasów, jak i rotacji należności z tytułu dostaw i usług uległy wydłużeniu o 1 dzień i wyniosły odpowiednio 33 i 43 dni. Cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług był podobny, jak rok wcześniej i wyniósł 37 dni.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2023 r. nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (w cenach bieżących, według lokalizacji inwestycji) były wyższe w relacji do roku poprzedniego. Nakłady poniesione w 2024 r. przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe mające siedzibę na terenie województwa małopolskiego, o liczbie pracujących powyżej 49 osób były mniejsze w ujęciu rocznym. Zmniejszyła się wartość nakładów przeznaczonych na środki transportu oraz zakupy. Nieznacznie wzrosły natomiast nakłady na budynki i budowle oraz na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia. Zmniejszyła się liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak również ich wartość kosztorysowa.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3), a dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

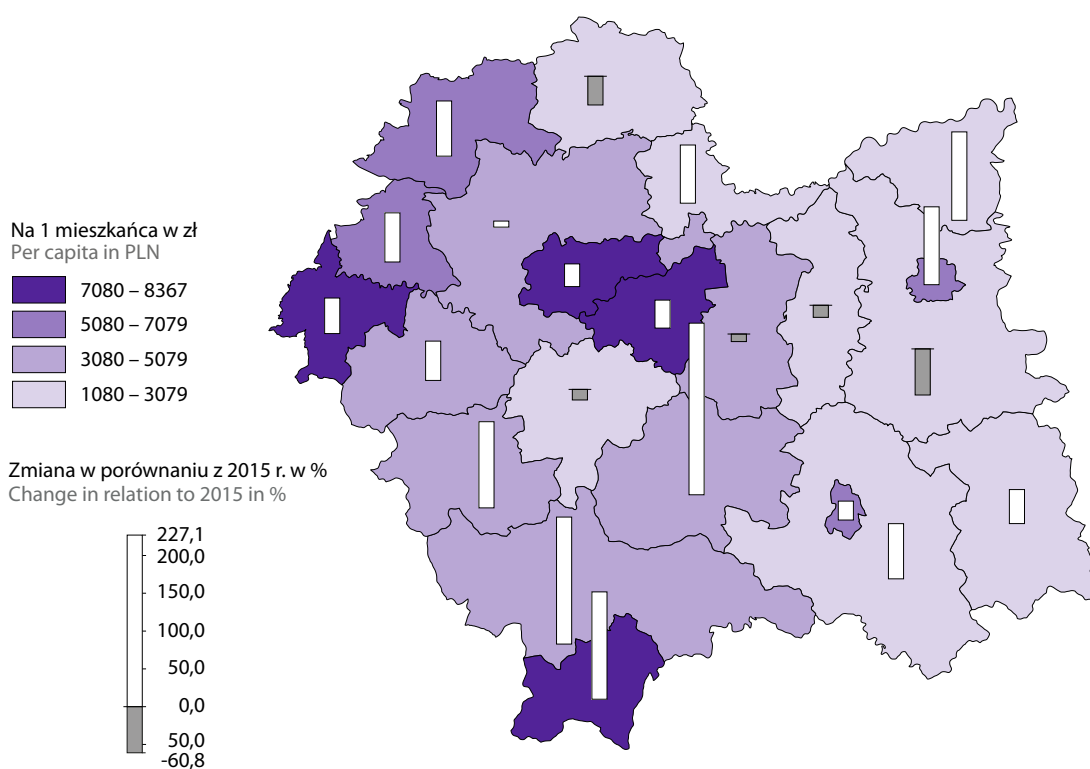
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach powyżej 9 pracujących (według lokalizacji inwestycji) w cenach bieżących w 2023 r. w województwie wyniosły 17194,1 mln zł, co w ujęciu rocznym oznacza wzrost o 4,1%. Stanowiły 6,1% nakładów ogółem w kraju (w 2022 r. – 6,6%). W relacji do 2015 r. wartość nakładów inwestycyjnych w województwie wzrosła o 39,0%. Dla porównania w kraju wartość nakładów inwestycyjnych zwiększyła się w ujęciu rocznym o 13,0%, a w relacji do 2015 r. – o 68,6%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wartość nakładów inwestycyjnych wyniosła 5015 zł i była o 197 zł wyższa niż rok wcześniej. W 2023 r. średnie nakłady w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w kraju były wyższe i wyniosły 7476 zł. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu najwięcej zainwestowano w powiecie oświęcimskim (8367 zł), a najmniej w powiecie miechowskim (1080 zł). W ciągu 2023 r. przedsiębiorstwa w 13 powiatach województwa małopolskiego odnotowały wzrost nakładów inwestycyjnych. Największy – ponad dwukrotny – odnotowany został w powiecie tatrzańskim. W pozostałych 9 powiatach województwa wartość nakładów inwestycyjnych była mniejsza, a największy spadek odnotowano w powiecie proszowskim (o 43,9%).

Mapa 43. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a w 2023 r. (ceny bieżące)

Map 43. Investment outlays in enterprises^a in 2023 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01), a dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

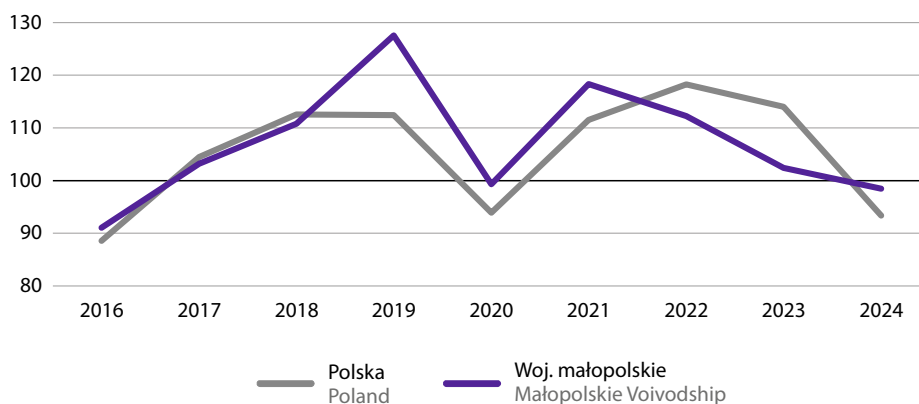
Nakłady inwestycyjne poniesione w 2024 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe (o liczbie pracujących powyżej 49 osób) mające siedzibę na terenie województwa wyniosły 14877,3 zł mln zł (w cenach bieżących) i były o 1,6% mniejsze niż w roku poprzednim. Nakłady inwestycyjne w kraju, licząc w cenach bieżących, były również mniejsze od poniesionych rok wcześniej (o 6,7%).

Wykres 54. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 54. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę waloarów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

W 2024 r. z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych przez przedsiębiorstwa w województwie na maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i wyposażenie wydatkowano 7041,5 mln zł (o 2,3% więcej niż w 2023 r.), na budynki i budowle – 6737,5 mln zł (o 0,4% więcej), a na środki transportu – 1003,9 mln zł (o 30,7% mniej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 8045,4 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była niższa o 3,4%. Udział zakupów w nakładach ogółem zmniejszył się w ciągu roku o 1,0 p. proc. i wyniósł 54,1%.

W ujęciu rocznym wzrost nakładów odnotowano w większości sekcji PKD, w tym m.in. w informacji i komunikacji (o 33,4%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 31,7%). Najgłębszy spadek nakładów, w omawianym okresie, wystąpił w transporcie i gospodarce magazynowej (o 43,8%). Mniejsze nakłady odnotowano również m.in. w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (o 29,2%) oraz w budownictwie (o 21,5%).

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
Table 35. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	8442,1	11113,0	15119,0	14877,3
Polska=100 Poland=100	6,2	7,4	6,7	7,1
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	42,9	49,5	44,4	45,3
Zakupy Purchases				
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	46,7	43,7	45,5	47,3
środków transportu transport equipment	10,1	6,6	9,6	6,7

W 2024 r. podobnie jak przed rokiem, inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, na które przypadało 40,9% ogółu poniesionych nakładów, jak również przetwórstwa przemysłowego (35,7%).

W strukturze nakładów według sekcji, w ujęciu rocznym, najbardziej wzrósł udział przedsiębiorstw zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,6 p. proc.) oraz dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 1,3 p. proc.), natomiast najgłębszy spadek udziału poniesionych nakładów dotyczył przedsiębiorstw działających w transporcie i gospodarce magazynowej (o 2,7 p. proc.).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego. Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2024 r. rozpoczęto 115,1 tys. inwestycji, tj. o 3,6% mniej w ujęciu rocznym. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 5154,3 mln zł i była o 12,1% mniejsza w relacji do poprzedniego roku. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 30,8% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (rok wcześniej 28,6%). W ujęciu rocznym niższą wartość kosztorysową inwestycji rozpoczętych zanotowały przedsiębiorstwa działające w: przetwórstwie przemysłowym, wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, górnictwie i wydobywaniu.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2024 r. w województwie małopolskim przy zwiększonej powierzchni uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyższe były zarówno ich plony, jak i zbiory w porównaniu z 2023 r. Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku także była większa niż rok wcześniej, przy czym plony i zbiory były niższe. Zmniejszył się natomiast areal uprawy ziemniaków, niższe były również ich plony oraz zbiory. W odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano spadek pogłowia bydła i trzody chlewnej oraz wzrost pogłowia owiec.

Skupiono mniej zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), a także żywca rzeźnego wołowego, wieprzowego i drobiowego. Więcej natomiast skupiono ziemniaków oraz mleka. W porównaniu z poprzednim rokiem ceny skupu podstawowych produktów rolnych były niższe, z wyjątkiem cen żywca rzeźnego wołowego i ziemniaków.

W 2023 r. w województwie małopolskim zmniejszyła się globalna produkcja rolnicza (w cenach stałych), o czym zadecydowała niższa wartość produkcji roślinnej. W ujęciu rocznym odnotowano również spadek wartości końcowej produkcji rolniczej i wartości towarowej produkcji rolniczej.

W 2024 r. powierzchnia upraw zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosła 162,5 tys. ha i była większa o 1,6% niż w 2023 r. oraz mniejsza o 18,5% niż w 2015 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi osiągnęły poziom 47,2 dt z 1 ha i były wyższe niż w 2023 r. (o 1,3%), a także w porównaniu z 2015 r. (o 44,3%). Plony te były większe (o 2,5 dt z 1 ha) od średnich plonów w Polsce. W województwie zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 767,1 tys. t, tj. więcej o 3,1% niż przed rokiem i 17,5% niż przed dziewięcioma laty.

W omawianym roku powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku wyniosła 15,5 tys. ha i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,0%, a w zestawieniu z 2015 r. – prawie dwukrotnie. Plony wyniosły 32,7 dt z 1 ha (w Polsce 32,4 dt z 1 ha) i w porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej spadły o 3,0%, natomiast w stosunku do 2015 r. wzrosły o 26,3%. Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na 50,7 tys. t, co oznacza spadek o 1,8% w relacji do 2023 r., a w porównaniu z 2015 r. – wzrost o 152,9%.

Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych^a
Table 36. Yields of selected agricultural crops^a

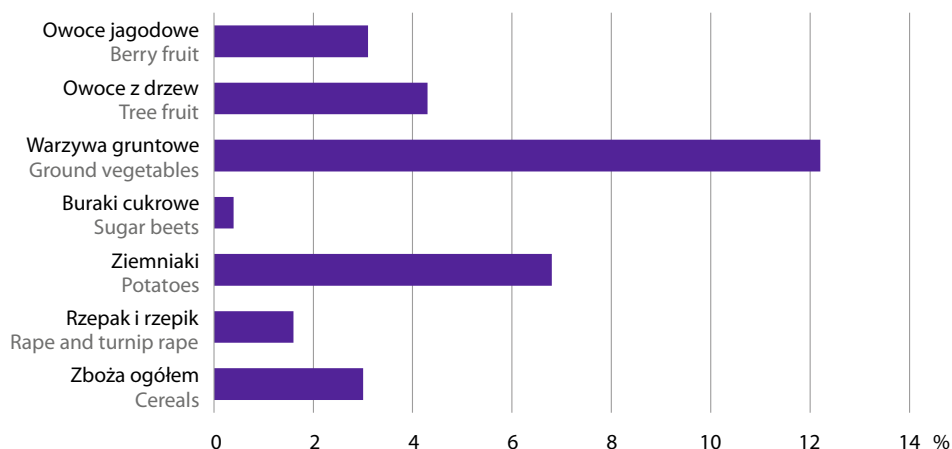
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	35,2	45,0	52,9	53,2	49,4
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	32,7	39,3	46,6	47,2	44,7
w tym: of which:					
pszenica wheat	35,8	42,9	52,5	53,5	52,0
żyto rye	27,4	31,7	34,8	35,4	35,7
jęczmień barley	33,7	39,6	42,1	43,5	43,4
owies oats	24,7	28,5	33,4	34,4	31,7
pszenżyto triticale	29,8	35,5	41,5	39,4	44,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	25,9	31,9	33,7	32,7	32,4
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	210	322	266	263	302
Buraki cukrowe Sugar beets	677	493	704	628	663

^a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
^a Excluding kitchen gardens.

W analizowanym roku pod uprawę ziemniaków przeznaczono 15,3 tys. ha, czyli mniej o 0,8% niż przed rokiem i 40,2% niż w 2015 r. Z 1 ha zebrano przeciętnie 263 dt ziemniaków, tj. o 1,1% mniej niż w poprzednim roku oraz o 25,2% więcej niż w 2015 r. Plony uzyskane w województwie były niższe o 12,9% od średnich plonów ziemniaków w kraju. Produkcja ziemniaków w województwie wyniosła 402,9 tys. t i była mniejsza o 2,2% niż w 2023 r. oraz o 25,2% niż dziewięć lat wcześniej.

Wykres 55. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2024 r.

Chart 55. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2024

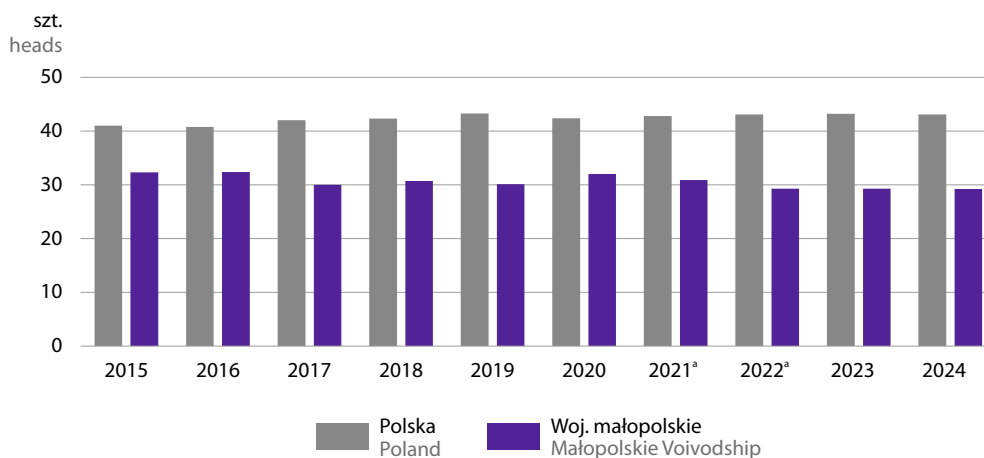

W czerwcu 2024 r. pogłowie bydła liczyło 157,6 tys. szt., co stanowiło 2,5% pogłowia bydła w kraju. W stosunku do stanu z czerwca 2023 r. liczebność stada zmniejszyła się o 0,7% (w kraju o 0,4%). Spadek liczebności stada bydła wynikał z mniejszej liczby cieląt (o 1,7%) i bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej, w tym krów (o 0,5%). Wzrosło natomiast nieznacznie (o 0,3%) pogłowie bydła młodego w wieku 1–2 lat. W strukturze stada bydła największy odsetek stanowiły krowy (41,8%), w tym krowy mleczne (36,8%).

Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

^a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
^a Data were calculated on the basis of the area of agricultural land as of 1 June 2020.

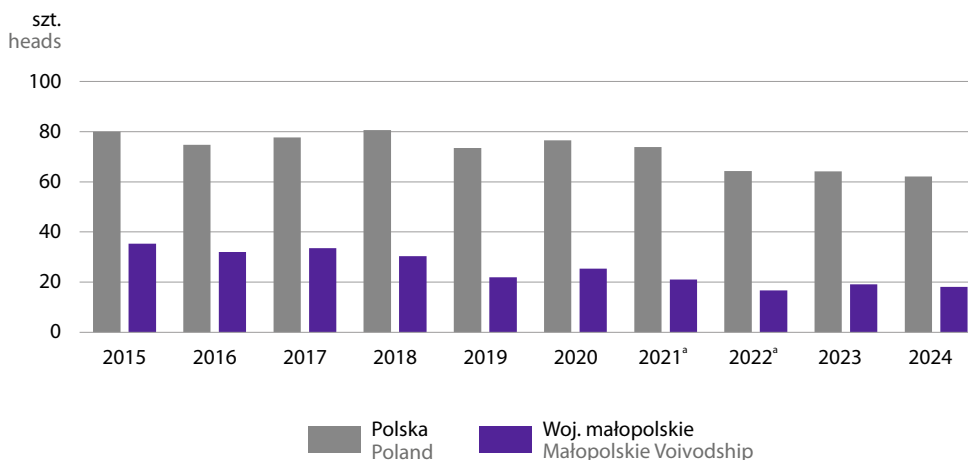
W czerwcu 2024 r. pogłowie trzody chlewnej liczyło 97,9 tys. szt. (w tym 9,9 tys. szt., tj. 10,1% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie trzody chlewnej wyniósł 1,1% (podobnie jak przed rokiem). W odniesieniu do stanu z czerwca 2023 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 5,3% (w Polsce – o 3,2%). Duży spadek pogłowia (o 17,4%) wystąpił w stadzie prosiąt o wadze do 20 kg.

Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 57. Pigs density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Data were calculated on the basis of the area of agricultural land as of 1 June 2020.

W województwie małopolskim koncentruje się krajowy chów owiec. Stado tych zwierząt według stanu w czerwcu 2024 r. liczyło 75,1 tys. szt., co stanowiło 25,1% pogłowia owiec w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem pogłowie owiec zwiększyło się o 2,5% (w Polsce – o 7,5%). Pogłowie maciorek wzrosło o 2,6%, w tym maciorek użytkowanych w kierunku mlecznym o 1,5%.

W 2024 r. skupiono 68,5 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 0,8% skupu ogólnokrajowego (podobnie jak rok wcześniej). Największy udział w skupie zbóż miała pszenica (61,7 tys. t), której skup obniżył się w ujęciu rocznym o 23,1%.

Skup ziemniaków w omawianym okresie wyniósł 24,9 tys. t, co stanowiło 1,3% ogólnego skupu w kraju (podobnie jak przed rokiem). W porównaniu z poprzednim rokiem był on większy o 4,9%.

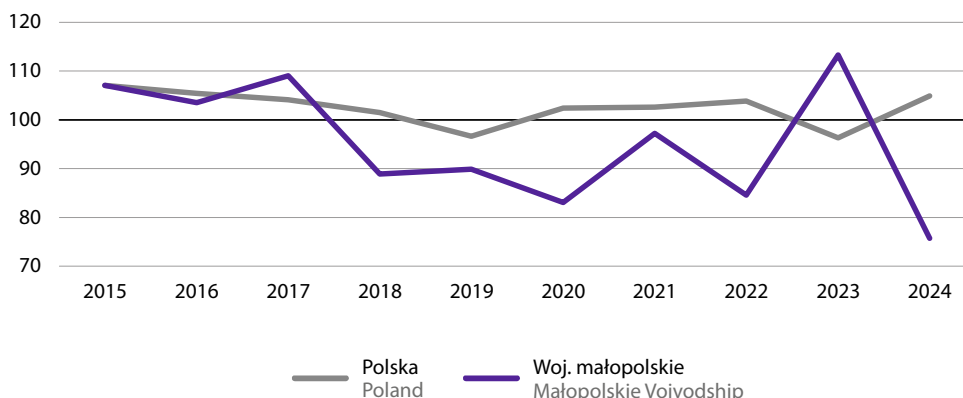
W ciągu 2024 r. skupiono 62,1 tys. t żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 24,3% mniej niż rok wcześniej. Udział skupu w wielkości krajowej zmniejszył się o 0,4 p. proc. do 0,9%. Żywca wieprzowego skupiono 22,3 tys. t, tj. mniej o 33,9% (1,0% w skali kraju wobec 1,5% przed rokiem). Skup żywca wołowego wyniósł 12,8 tys. t i był mniejszy o 35,9% niż przed rokiem, a jego udział w wielkości krajowej zmniejszył się o 2,2 p. proc. do 0,6%. Żywca drobiowego skupiono 26,6 tys. t, tj. o 4,3% mniej niż w 2023 r. Udział skupu żywca drobiowego w wielkości krajowej spadł o 0,1 p. proc. do 0,7%.

Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 58. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)

Previous year=100

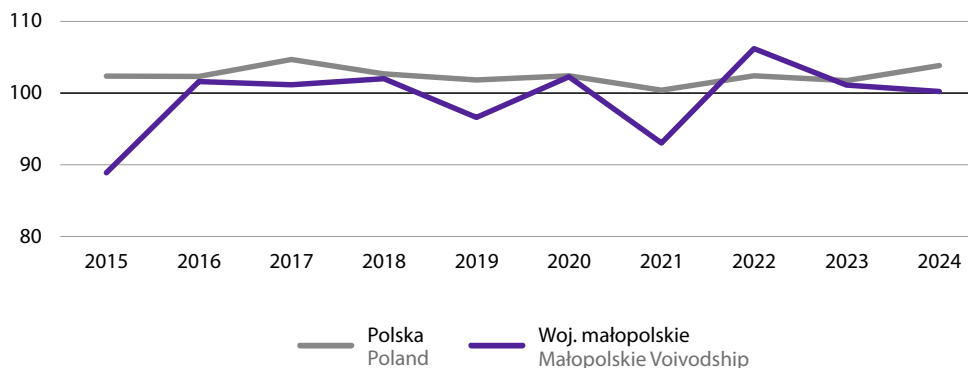
W 2024 r. skupiono 138,2 mln l mleka krowiego, co stanowiło 1,1% ogólnej ilości mleka krowiego skupionego w kraju (tak jak rok wcześniej). Skup mleka był o 0,2% większy niż przed rokiem.

Wykres 59. Dynamika skupu mleka krowiego

Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of procurement of cows' milk

Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2024 r. średnia cena pszenicy w skupie wyniosła 78,35 zł/dt i w ujęciu rocznym spadła o 15,5% (w kraju o 16,4%). Ceny pszenicy w województwie małopolskim w odniesieniu do średniej krajowej były niższe o 5,2%.

W analizowanym roku cena żyta w skupie (68,38 zł/dt) zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 9,3%. W relacji do średniej krajowej cena żyta była wyższa o 15,2%.

W 2024 r. za 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w skupie płacono 125,94 zł, tj. o 45,0% więcej niż przeciętnie w kraju. W relacji do poprzedniego roku cena tego ziemnioprodu w skupie wzrosła o 4,4%.

W ujęciu rocznym cena skupu żywca wołowego zwiększyła się o 0,2% i wyniosła 10,05 zł/kg. W porównaniu ze średnią krajową cena tego gatunku żywca była niższa o 5,4%.

W omawianym okresie średnia cena skupu żywca wieprzowego wyniosła 7,34 zł/kg, co oznacza spadek o 10,4% w ujęciu rocznym. Przeciętna cena skupu żywca wieprzowego była wyższa o 3,3% od średniej ceny w kraju.

W 2024 r. mniejszym niż przed rokiem dostawom żywca drobiowego do skupu towarzyszył spadek cen tego surowca. Przeciętna roczna cena drobiu rzeźnego (5,10 zł/kg) w porównaniu z 2023 r. zmniejszyła się o 5,3%. Cena 1 kg żywca drobiowego dostarczonego do skupu przez producentów z województwa była o 4,5% niższa od średniej w kraju.

W omawianym roku przy nieco większym skupie niż w roku poprzednim, przeciętna cena mleka była nieznacznie niższa niż w 2023 r. (o 0,1%) i wyniosła 196,98 zł za 100 litrów (w kraju – 210,79 zł).

W województwie większość cen targowiskowych w 2024 r. była niższa niż rok wcześniej. Pszenica kosztowała przeciętnie 108,36 zł/dt (w kraju 108,56 zł/dt) wobec 136,65 zł/dt przed rokiem, a żyto – 103,36 zł/dt (w kraju 82,77 zł/dt) wobec 128,03 zł/dt. Cena targowiskowa 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) wzrosła z 172,54 zł w roku poprzednim do 181,68 zł (w kraju wyniosła 224,04 zł).

Globalna produkcja rolnicza w 2023 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, była mniejsza (w cenach stałych z 2022 r.) o 39,5%, przy czym produkcja roślinna spadła o 45,2%, natomiast produkcja zwierzęca wzrosła o 10,5%. Udział województwa małopolskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 4,1% (wobec 3,1% przed rokiem). W strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja roślinna, której udział wyniósł 81,5%.

Wartość końcowej produkcji rolniczej w 2023 r. była o 44,4% niższa niż w roku poprzednim. Spadła końcowa produkcja roślinna (o ponad połowę), wzrosła natomiast zwierzęca (o 11,4%). W 2023 r. towarowa produkcja rolnicza była mniejsza od notowanej rok wcześniej (o 45,9%). Spadek dotyczył wartości produkcji roślinnej (o 51,2%), podczas gdy w produkcji zwierzęcej wystąpił wzrost (o 5,2%). W strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważała produkcja roślinna, która stanowiła 81,6 % (w 2022 r. – 66,1%).

W omawianym okresie udział województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej oraz towarowej ukształtował się na zbliżonym poziomie i wyniósł po 4,2% (po 2,8% przed rokiem).

Przemysł Industry

W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu była niższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. Zanotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle przy wzroście wydajności pracy, mierzonym wielkością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

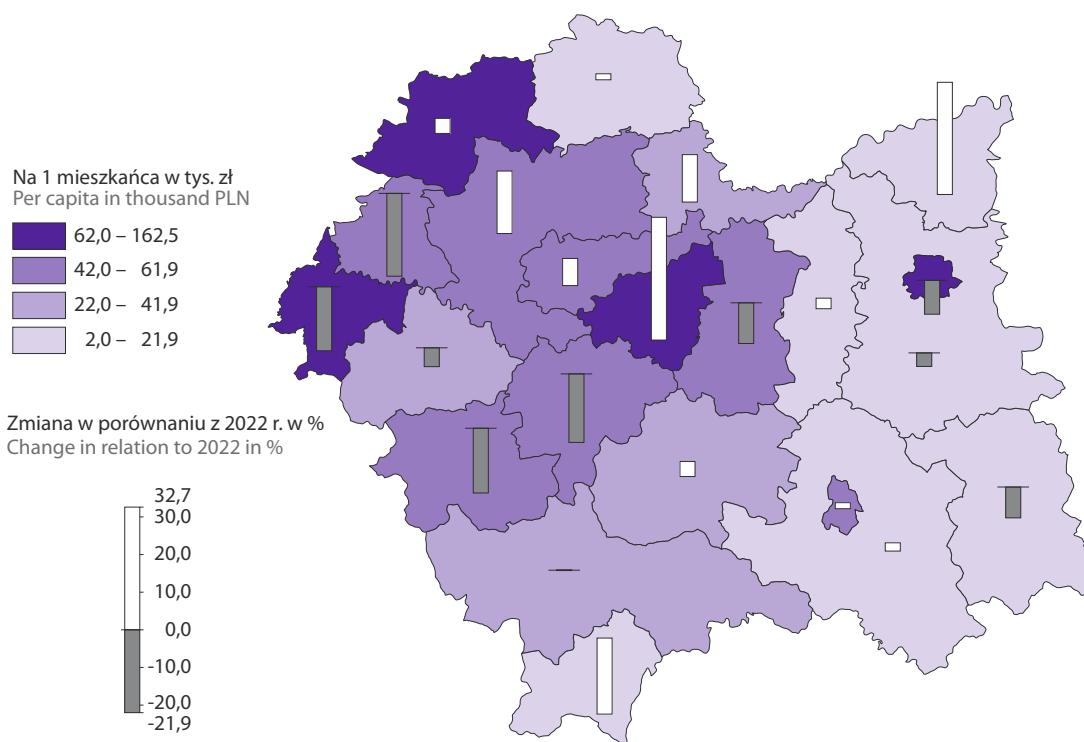
W 2023 r. wyniki badanych 2838 podmiotów gospodarczych z województwa małopolskiego wykazały, że produkcja sprzedana przemysłu osiągnęła wartość 165578,2 mln zł (w cenach bieżących) i była niższa o 1,1% (w cenach stałych) od notowanej w poprzednim roku. Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w województwie stanowiła 7,0% produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce, co oznacza 5. lokatę wśród województw w kraju.

Wysoką wartość produkcji sprzedanej (w cenach bieżących) wśród przedsiębiorstw przemysłowych osiągnęły podmioty mające siedzibę w Krakowie – 40963,7 mln zł (24,7% wielkości wojewódzkiej) oraz w powiatach wielickim – 23189,0 mln zł (14,0%) i krakowskim – 17836,7 mln zł (10,8%). Najniższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano w powiecie tatrzańskim – 132,7 mln zł (0,1% wartości wojewódzkiej).

W porównaniu z 2022 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) odnotowano w 12 powiatach, w tym największy w powiecie wielickim (o 34,1%). Spadek dotyczył przede wszystkim powiatu chrzanowskiego (o 22,5%).

Mapa 44. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2023 r.

Map 44. Sold production of industry (current prices) in 2023

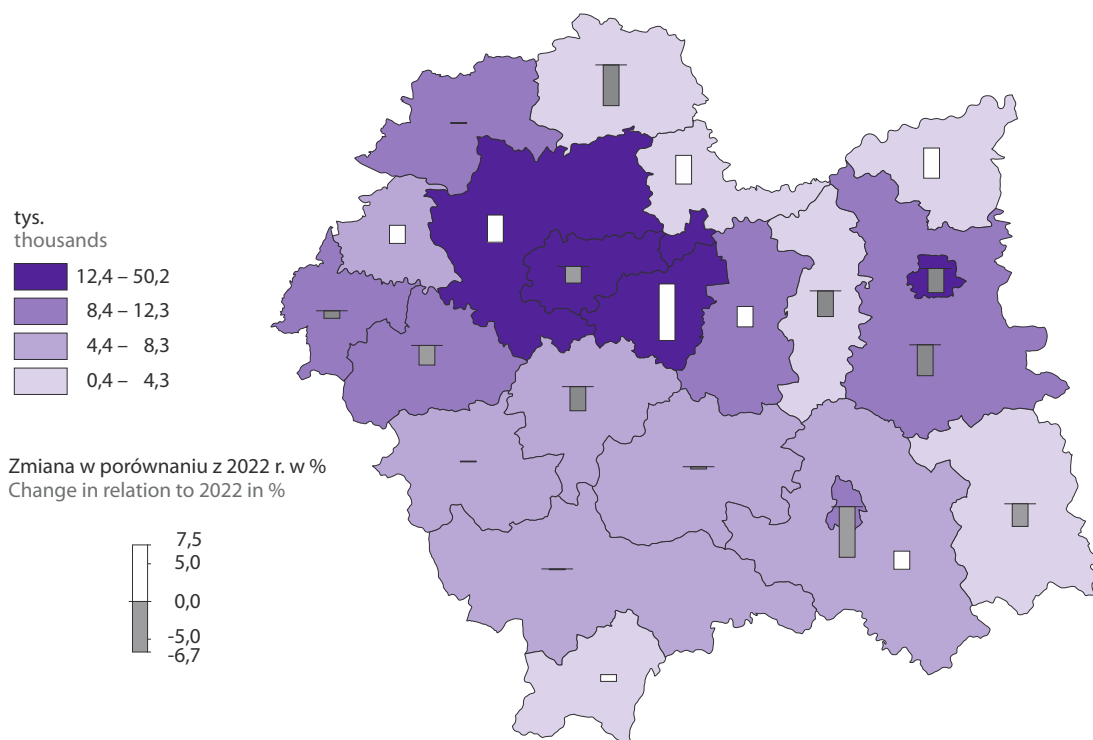

W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu przypadająca na 1 mieszkańca województwa wyniosła 48291 zł, co stanowiło 77,0% produkcji krajowej (przed rokiem 76,0%). W relacji do poprzedniego roku jej wartość zwiększyła się (w cenach bieżących) o 2,1% (w kraju – o 0,6%). W omawianym okresie województwo małopolskie należało do grupy 12 województw, w których wartość ta nie przekraczała przeciętnej w kraju. W przekroju terytorialnym najwyższą wydajność *per capita* odnotowano w powiecie wielickim – 162472 zł, natomiast najniższą w powiecie tatrzańskim – 1996 zł. W relacji do przeciętnej wojewódzkiej wyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w 9 powiatach. Najwyższa była w powiecie wielickim (336,4% średniej w województwie), natomiast najniższa w powiecie tatrzańskim (4,1%).

Do wysokiego wzrostu produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca przyczynił się przede wszystkim powiat wielicki, w którym był on wyższy o 32,7% niż przed rokiem. Wysoką dynamiką charakteryzowały się również powiaty dąbrowski i tatrzański (wzrost odpowiednio o 29,8% i 20,3%). Najgłębszy spadek wystąpił w powiecie chrzanowskim (o 21,9%).

Mapa 45. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2023 r.

Map 45. Average paid employment in industry in 2023

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle wyniosło 215,9 tys. osób i w porównaniu z poprzednim rokiem obniżyło się o 0,6%. Największy udział w zatrudnieniu ogółem miał Kraków, na który przypadało 23,2% przeciętnej liczby zatrudnionych w województwie. Dużym udziałem charakteryzował się również powiat krakowski (11,3%). Najmniejszy odsetek przeciętnego zatrudnienia odnotowano w powiatach miechowskim i tatrzańskim (po 0,2%). Zatrudnienie w przemyśle niższe niż przed rokiem wystąpiło w 12 powiatach województwa, przy czym najgłębszy spadek miał miejsce w Nowym Sączu (o 6,7%). W powiecie suskim poziom zatrudnienia utrzymał się na niezmiennym poziomie, w pozostałych powiatach wzrost przeciętnego zatrudnienia wahał się od 0,1% w powiecie olkuskim do 7,5% w wielickim.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego (w cenach bieżących), w województwie wyniosła 768,6 tys. zł (w cenach bieżących) i wzrosła o 2,7% w porównaniu z 2022 r. Największą wartość wydajności pracy wśród przedsiębiorstw przemysłowych osiągnęły podmioty mające siedzibę w powiecie wielickim (1750,2 tys. zł), natomiast najmniejszą odnotowano w powiecie tatrzańskim (311,6 tys. zł).

Wydajność pracy w przemyśle w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła w 13 powiatach, w tym najbardziej w powiecie wielickim (o 24,7%). Spadek wystąpił przede wszystkim w powiecie chrzanowskim (o 24,3%).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W sektorze przedsiębiorstw, produkcja sprzedana przemysłu w 2024 r. osiągnęła wartość 177765,2 mln zł (w cenach bieżących) i była o 0,7% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zrealizowanej w roku poprzednim. W kraju wartość produkcji sprzedanej zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 0,3%. Udział produkcji sprzedanej województwa w przychodach dla Polski ogółem w omawianym roku wyniósł 7,7%. W kolejnych kwartalnych okresach narastających odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w ujęciu rocznym odpowiednio: w 1. kwartale – o 2,7%, w 1. półroczu – o 2,2%, a w okresie 3 kwartałów – o 1,9%.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

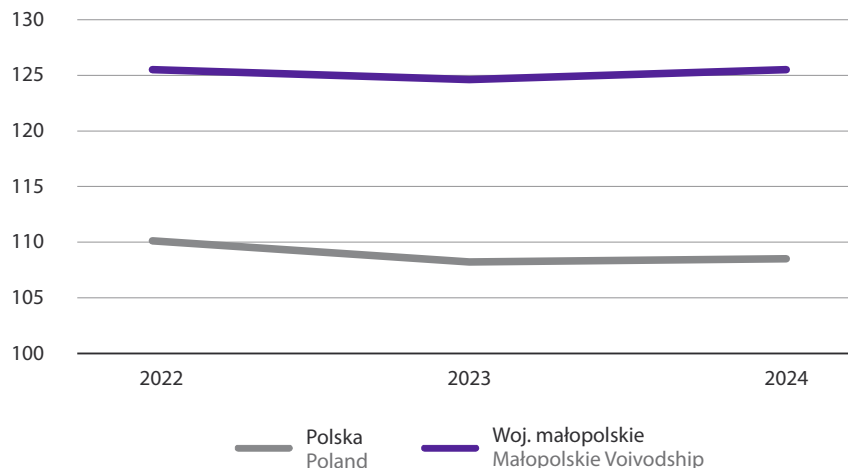
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	81028,2	109398,4	179553,8	177765,2
Polska=100 Poland=100	6,8	7,2	7,3	7,7
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	85,8	80,5	81,4	80,4
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	180,0	211,5	218,4	216,9

Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2021=100

Chart 60. Indices of sold production of industry (constant prices)

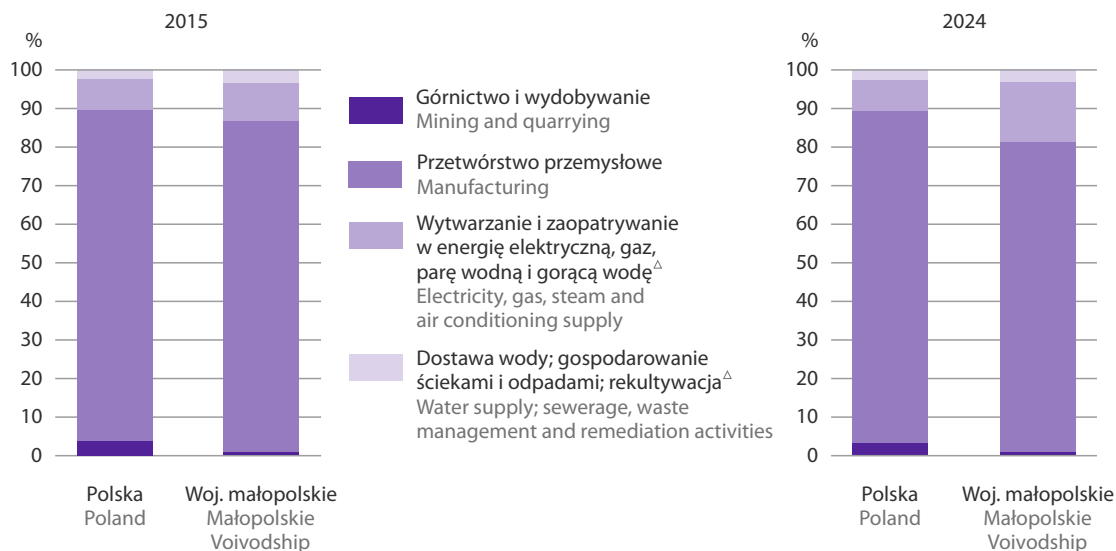
2021=100

W przetwórstwie przemysłowym, które stanowiło 80,4% produkcji przemysłowej w województwie, produkcja sprzedana przemysłu (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 142941,6 mln zł, tj. o 0,3% wyższym niż rok wcześniej (w kraju – o 0,2%). W pozostałych sekcjach przemysłu również notowano większą sprzedaż niż przed rokiem. W dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji sprzedaż wzrosła o 4,2% (w kraju – o 7,3%), górnictwie i wydobywaniu – o 3,4% (w kraju spadła o 4,5%), a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę o 2,2% (w kraju – o 1,5%).

Wykres 61. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 61. Sold production of industry by NACE sections (current prices)

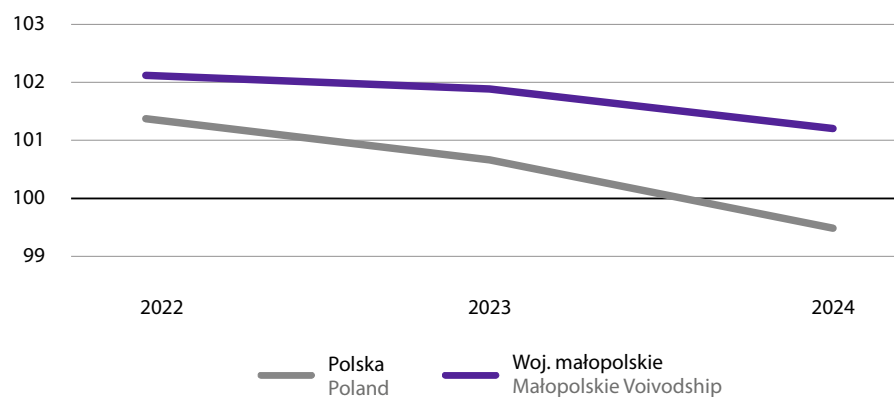
W 2024 r. w strukturze produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego znaczące udziały miały m.in.: produkcja artykułów spożywczych (18,0% ogółu; wzrost o 0,6 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego), produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (16,7% – spadek o 0,4 p. proc.), produkcja wyrobów z metali (12,2% – spadek o 0,3 p. proc.) oraz produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (9,8% – wzrost o 0,3 p. proc.).

Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2021=100

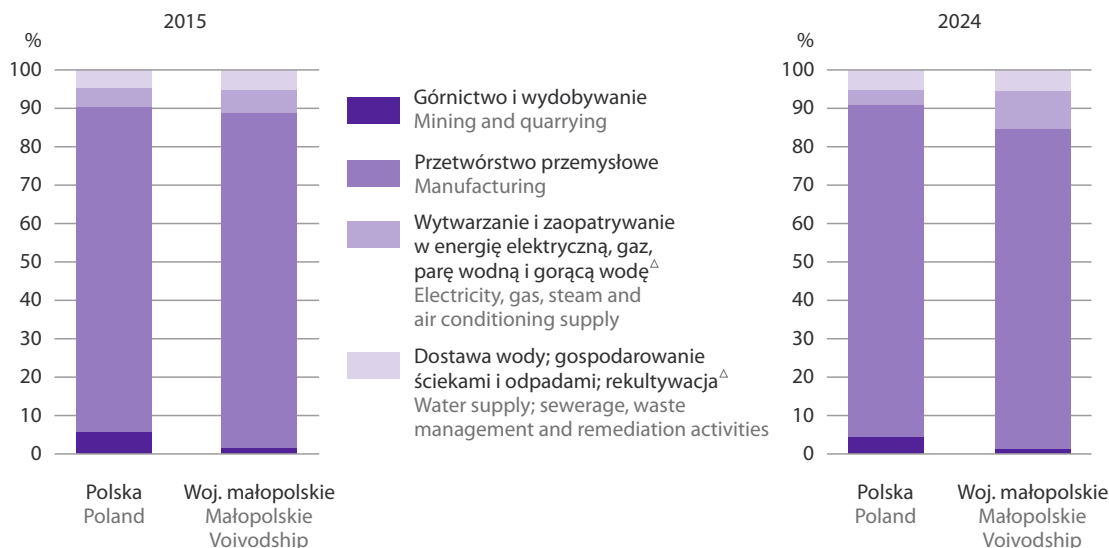
Chart 62. Indices of average paid employment in industry

2021=100

W 2024 r. w przemyśle przeciętnie zatrudnionych było 216,9 tys. osób, tj. o 0,7% mniej niż w roku poprzednim. Przeciętne zatrudnienie niższe niż rok wcześniej zanotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 1,1%). W pozostałych sekcjach należących do przemysłu odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia, w tym największy w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 2,7%). W kraju przeciętne zatrudnienie ukształtowało się na poziomie 2716,1 tys. i było o 1,2% niższe niż rok wcześniej. Wśród działów przetwórstwa przemysłowego spadek przeciętnego zatrudnienia, w porównaniu z rokiem poprzednim, wystąpił m.in. w: produkcji odzieży (o 11,2%), poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji (o 11,0%), produkcji wyrobów z metali (o 8,5%) oraz naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń (o 8,2%). Wzrost zatrudnienia zaobserwowano przede wszystkim w produkcji wyrobów tekstylnych (o 19,3%) oraz produkcji papieru i wyrobów z papieru (o 10,3%).

Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
Chart 63. Average paid employment in industry by NACE sections

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w 2024 r. w województwie małopolskim wyniosła 819,5 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 1,4% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W przetwórstwie przemysłowym wydajność pracy ukształtowała się na poziomie 789,9 tys. zł, tj. o 1,5% wyższym niż rok wcześniej.

Budownictwo

Construction

W 2024 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego. Jednocześnie mniejsza niż przed rokiem była wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. Przy wzroście przeciętnego zatrudnienia zmniejszyła się wydajność pracy w budownictwie mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Dane zarówno o produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej (formularz DG-1).

W 2024 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 35952,9 mln zł i zwiększyła się o 2,0% w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 0,1% w 2023 r.) oraz ponad 2-krotnie w relacji do 2015 r. W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 1,6% niższa od notowanej rok wcześniej i o 125,9% wyższa niż w 2015 r. Udział produkcji sprzedanej budownictwa województwa małopolskiego w produkcji krajowej wyniósł 8,7%, co plasowało je na 4. miejscu w kraju.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

Tablica 38. Budownictwo
Table 38. Construction

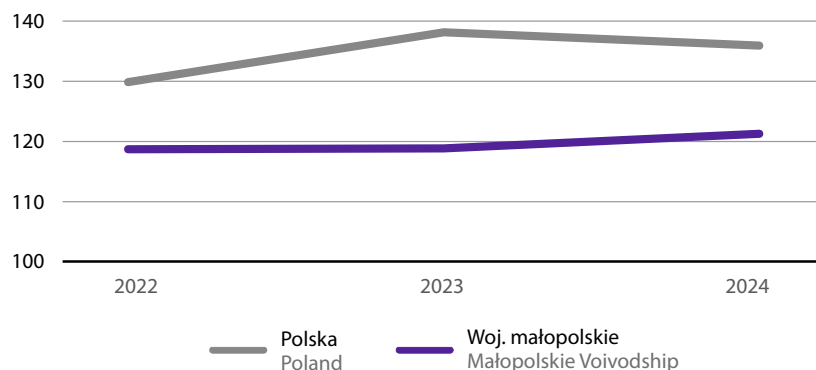
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	15639,8	26416,0	35244,0	35952,9
Polska=100 Poland=100	8,6	9,9	8,4	8,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	57,3	42,9	43,2	42,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	37,3	43,9	40,8	42,7

Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2021=100

Chart 64. Indices of sold production of construction (current prices)

2021=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zlecających przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

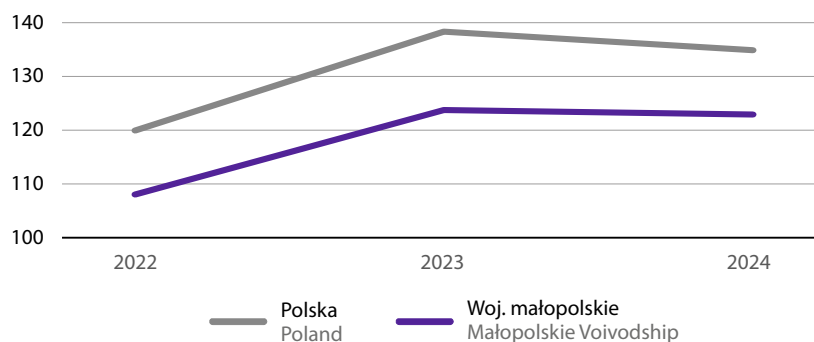
Produkcja budowlano-montażowa w 2024 r. wyniosła 15113,4 mln zł i była mniejsza w ujęciu rocznym o 0,6% oraz większa o 68,7% w porównaniu z 2015 r. Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach ogółem osiągniętych przez jednostki w sekcji budownictwo wyniósł 42,0%, czyli był o 1,2 p. proc. mniejszy niż przed rokiem. W kraju produkcja budowlano-montażowa ukształtowała się na poziomie 157916,2 mln zł (38,4% produkcji budowlanej) i była niższa o 2,5% w relacji do poprzedniego roku oraz wyższa o 81,4% w odniesieniu do 2015 r. Produkcja budowlano-montażowa w województwie stanowiła 9,6% wartości krajowej.

Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2021=100

Chart 65. Indices of construction and assembly production (current prices)

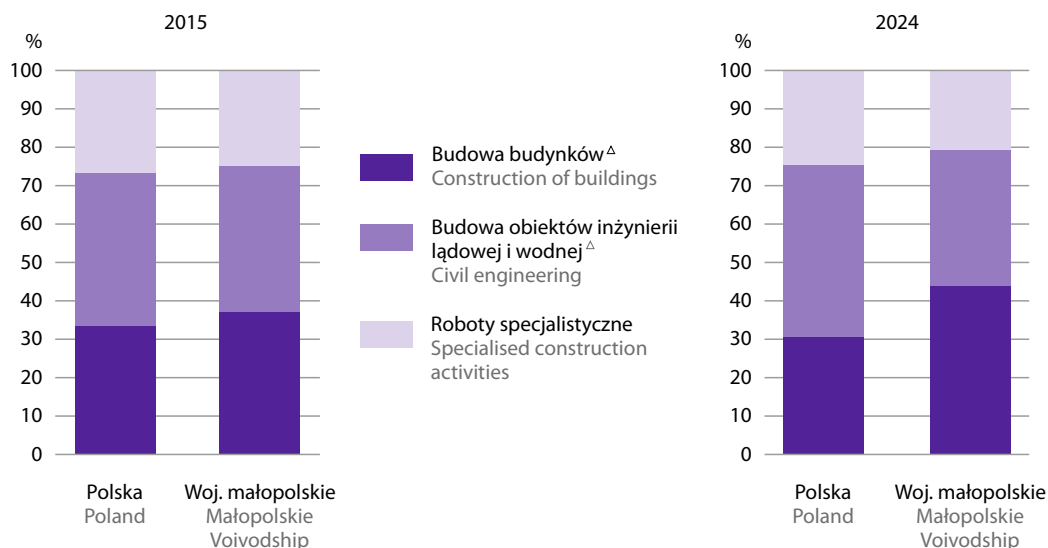
2021=100

W 2024 r. spadek produkcji budowlano-montażowej zanotowano w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi oraz w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (odpowiednio o 20,3% i 9,9%). Wzrost produkcji dotyczył przedsiębiorstw, których podstawowym rodzajem działalności są roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (o 24,0%).

W porównaniu z 2023 r. w strukturze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zmniejszył się udział jednostek wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 5,1 p. proc. do 20,9%) oraz zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 3,6 p. proc. do 35,2%). Zwiększył się natomiast udział przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie budynków (o 8,7 p. proc. do 43,9%).

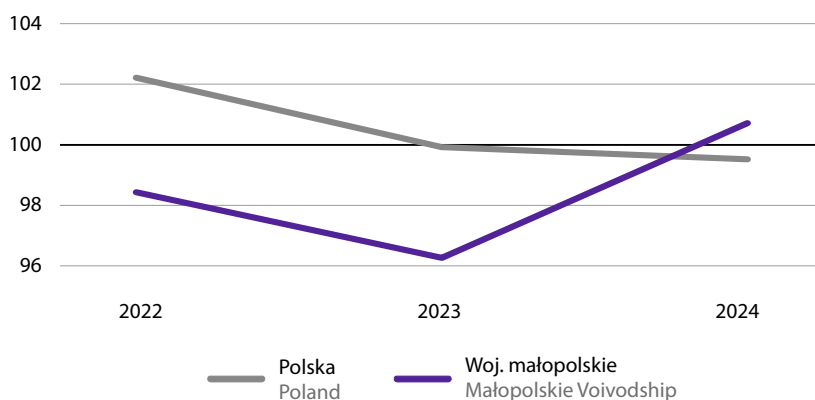
Wykres 66. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)
Chart 66. Construction and assembly production by NACE divisions (current prices)

W 2024 r. przeciętne zatrudnienie w budownictwie wyniosło 42,7 tys. osób, co oznacza wzrost o 4,6% w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju zanotowano spadek o 0,4%). W relacji do 2015 r. przeciętne zatrudnienie zwiększyło się zarówno w województwie, jak i w kraju (odpowiednio o 14,5% i 9,0%).

Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
2021=100

Chart 67. Indices of average paid employment in construction
2021=100

Wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego w 2024 r., wyniosła 841,9 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza spadek o 2,5% w stosunku do roku poprzedniego i ponad dwukrotny wzrost w relacji do 2015 r.

W 2024 r. oddano do użytkowania mniej mieszkań niż rok wcześniej. Zwiększyła się natomiast liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, jak i mieszkań, których budowę rozpoczęto. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania była większa niż w 2023 r.

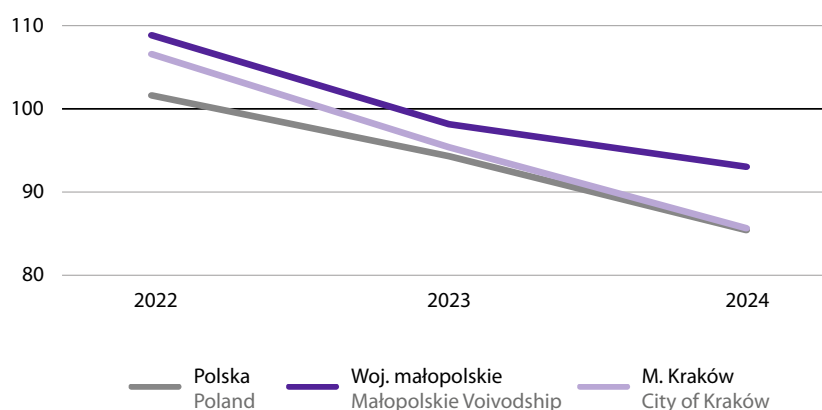
W 2024 r. w województwie małopolskim oddano do użytkowania 20392 mieszkania, co oznacza spadek w ujęciu rocznym o 5,2%, a w stosunku do 2015 r. wzrost o 39,7%. Całkowita powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań wyniosła 1965,8 tys. m², tj. o 2,9% mniej niż rok wcześniej oraz o 26,5% więcej w porównaniu z 2015 r. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie stanowiły 10,2% efektów budownictwa mieszkaniowego w Polsce (w 2023 r. – 9,7%, a w 2015 r. – 9,9%).

Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2021=100

Chart 68. Indices of the number of dwellings completed

2021=100

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe

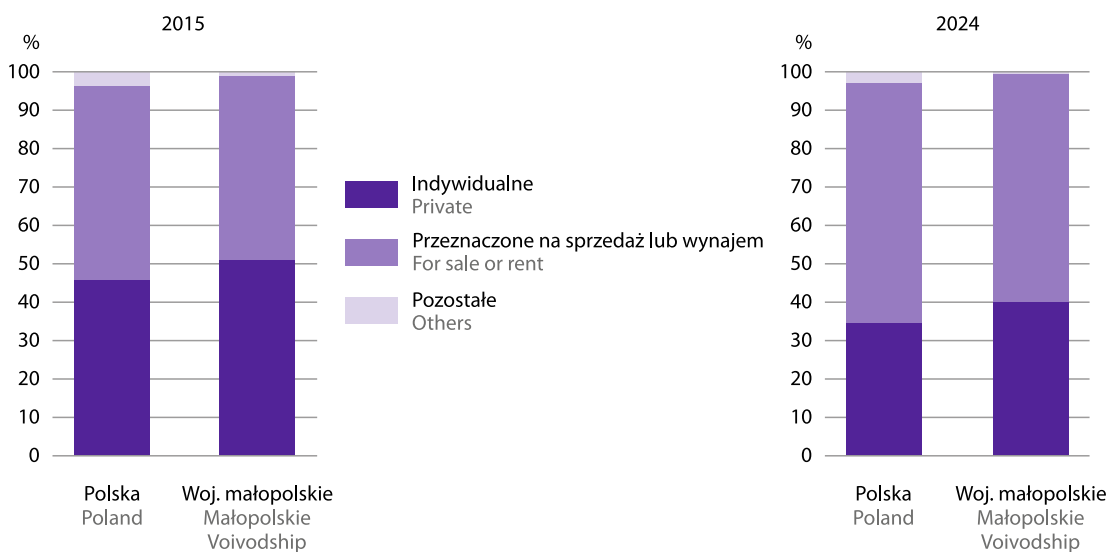
Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	4,3	5,8	6,3	5,9	5,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	106,4	92,3	94,1	96,4	89,1
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1000 population	5,1	7,0	7,0	8,6	7,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1000 population	5,7	6,1	5,3	6,3	6,2

Najczęściej budowanymi mieszkaniami były lokale przeznaczone na sprzedaż lub wynajem – 12086. Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania kształtował się na poziomie 59,2% i zmniejszył się w relacji do poprzedniego roku o 1,3 p. proc. Inwestorzy indywidualni oddali 8189 mieszkań, tj. 40,2% ogółu (o 1,5 p. proc. więcej niż rok wcześniej). Ukończono również 89 mieszkań zaliczanych do budownictwa społecznego czynszowego oraz 28 mieszkań komunalnych. Łącznie stanowiły one 0,6% ogólnej liczby oddanych do użytkowania mieszkań.

W stolicy województwa wybudowane zostały 8652 mieszkania, czyli 42,4% ogółu mieszkań przekazanych w województwie. W powiatach wielickim i krakowskim, będących strefą podmiejską Krakowa, oddano do użytkowania odpowiednio 1387 i 1199 mieszkań. W przekroju terytorialnym najmniej mieszkań ukończono w powiecie miechowskim – 180.

Wykres 69. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 69. Dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

W 2024 r. oddano łącznie 81,0 tys. izb, tj. o 3,7% mniej niż rok wcześniej oraz o 28,5% więcej niż w 2015 r. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w omawianym okresie wyniosła 96,4 m² i była większa o 2,3 m² w stosunku do 2023 r. oraz mniejsza o 10,0 m² w porównaniu z 2015 r. W kraju przeciętna powierzchnia wyniosła 89,1 m² i była mniejsza odpowiednio o 0,9 m² i 10,7 m².

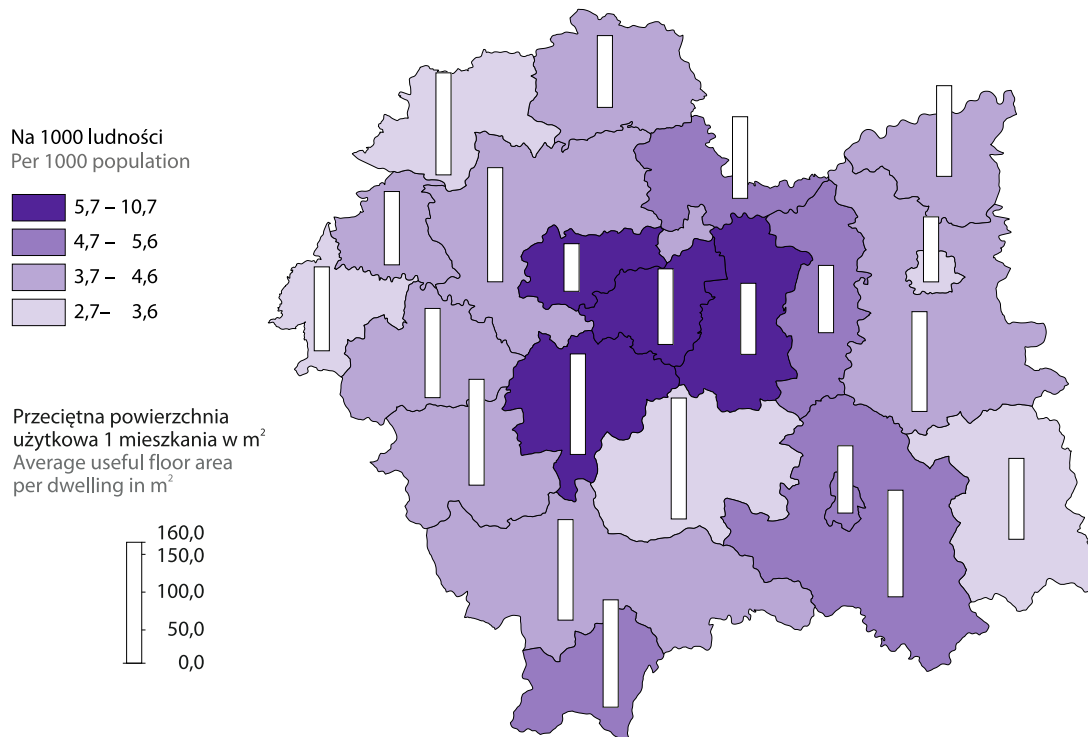
Przeciętna powierzchnia mieszkania wybudowanego w mieście wyniosła 71,1 m² i była o 65,6 m² mniejsza niż na wsi. Największe mieszkania – o średniej powierzchni wynoszącej 150,6 m² – wybudowali inwestorzy indywidualni. W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 60,2 m², a w społecznym czynszowym – 51,4 m². Najmniejsze mieszkania, mające przeciętnie 46,6 m² powstały w ramach budownictwa komunalnego.

Wśród miast na prawach powiatu największą przeciętną powierzchnią użytkową jednego mieszkania odnotowano w Nowym Sączu – 89,3 m². W Tarnowie była ona równa 85,9 m², a w Krakowie – 62,5 m². W pozostałych powiatach powierzchnia użytkowa wahała się od 89,3 m² w powiecie brzeskim do 160,0 m² w limanowskim.

Liczba oddanych do użytkowania mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności województwa wyniosła 5,9. Najwyższą wartość wskaźnik ten przyjął w Krakowie – 10,7, a najniższą w powiecie olkuskim – 2,7.

Mapa 46. Mieszkania oddane do użytkowania w 2024 r.

Map 46. Dwellings completed in 2024

W 2024 r. wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym dla 29530 mieszkań, co oznacza wzrost w relacji do poprzedniego roku o 23,8% (w kraju o 20,6%), a w stosunku do 2015 r. o 70,5% (w Polsce o 54,3%). Pozwolenia wydane w województwie stanowiły 10,1% wszystkich pozwoleń wydanych w kraju. Największą grupę tworzyły pozwolenia i zgłoszenia dotyczące mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem – 68,6%, następnie indywidualnych – 30,6%, a 0,8% dotyczyło pozostałych typów mieszkań (komunalnych, społecznych czynszowych i zakładowych). W przekroju terytorialnym największy odsetek pozwoleń i zgłoszeń odnotowano w Krakowie (39,8%). Ponadto znaczny udział dotyczył powiatów: wielickiego, krakowskiego oraz nowotarskiego – łącznie 21,8%. W odniesieniu do 2023 r. w 13 powiatach wystąpił wzrost liczby wydanych pozwoleń, przy czym największy, ponad dwukrotny – w powiecie oświęcimskim. W Krakowie liczba pozwoleń zwiększyła się o 55,4%, a w Nowym Sączu i Tarnowie – odpowiednio o 43,9% i 13,7%.

W 2024 r. rozpoczęto budowę 21682 mieszkań, tj. więcej o 18,7% w stosunku do 2023 r. oraz o 11,9% niż w 2015 r. W kraju liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto była w ujęciu rocznym większa o 23,7%, a w porównaniu z 2015 r. – o 38,9%. Ponad połowę rozpoczętych budów stanowiły te w ramach budownictwa na sprzedaż lub wynajem (54,5%).

Wśród miast na prawach powiatu, liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto wzrosła w ujęciu rocznym w Nowym Sączu (ponad dwukrotnie) i Krakowie (o 17,7%), a spadła w Tarnowie (o 14,0%). W większości (17) pozostałych powiatów wystąpił wzrost, przy czym największy w tatrzańskim – o 55,2%. Spadek zaobserwowano jedynie w powiatach gorlickim i bocheńskim (odpowiednio o 8,0% i 3,0%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2024 r. w województwie małopolskim sprzedaż detaliczna w sektorze przedsiębiorstw była niższa niż przed rokiem. Spadła również sprzedaż hurtowa towarów zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych.

Dane o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W województwie sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących) zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2024 r. obniżyła się w stosunku do poprzedniego roku o 1,1% (wobec spadku o 4,6% w 2023 r.). W relacji do 2015 r. omawiana sprzedaż była wyższa o 27,1%. W kraju sprzedaż detaliczna wzrosła w ujęciu rocznym o 3,3% (w 2023 r. – o 5,0%).

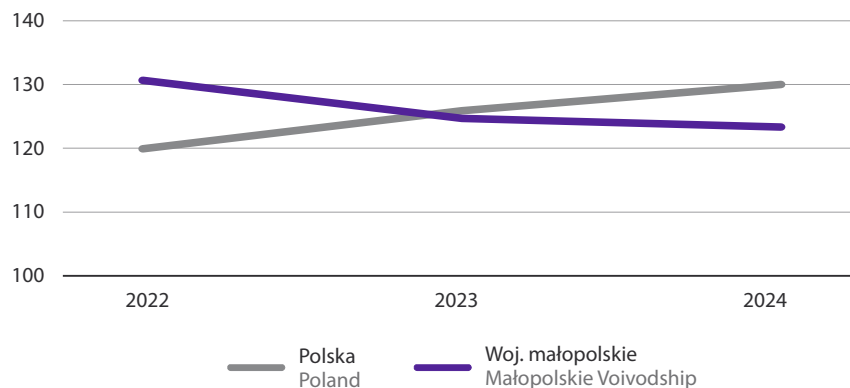
Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składach, magazynach) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2021=100

Chart 70. Indices of retail sales of goods (current prices)

2021=100

W 2024 r. spadek sprzedaży detalicznej w stosunku do roku poprzedniego notowano przede wszystkim w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategorii „pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach” (o 76,8%). Niższy niż rok wcześniej poziom sprzedaży wystąpił również w grupach: „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 9,0%), „paliwa stałe, ciekłe i gazowe” (o 6,3%), „tekstylia, odzież, obuwie” (o 2,5%), „pozostałe” (o 1,5%) oraz „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 0,8%). Wzrost sprzedaży wykazywały podmioty zakwalifikowane do grup: „meble, RTV, AGD” (o 15,6%), „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 9,6%), a także „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” (o 7,3%).

W ogólnej wartości sprzedaży detalicznej największy udział miały przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych – 21,9% (o 2,0 p. proc. mniej niż przed rokiem). Duży udział w strukturze sprzedaży detalicznej miały również przedsiębiorstwa prowadzące handel paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi – 17,8% (o 1,0 p. proc. mniej).

Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 40. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	104,3	89,8	95,4	98,9	103,3
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	103,9	83,4	120,8	99,2	115,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	92,4	75,8	93,5	93,7	101,7
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	102,9	86,9	116,9	91,0	102,9
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowa- nych sklepach Other retail sale in non-specialised stores	97,6	113,5	104,9	23,2	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment	113,2	107,9	126,4	107,3	108,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	127,3	76,6	68,2	97,5	87,2
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	85,8	111,0	33,3	115,6	96,0
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowa- nych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	211,1	127,3	57,2	109,6	104,0
Pozostałe Others	87,4	99,0	73,9	98,5	115,1

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both of the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2024 r. w województwie małopolskim sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych ukształtowała się na poziomie niższym o 5,5% niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych odnotowano spadek o 10,4% (w 2023 r. spadek wyniósł odpowiednio 44,2% i 48,5%). W kraju sprzedaż hurtowa w omawianym roku była o 0,2% niższa niż w 2023 r., a w jednostkach hurtowych – o 1,4%.

Najgłębszy spadek sprzedaży hurtowej zanotowano w grupie „sprzedaż hurtowa AGD, RTV, artykułów użytku domowego” (o 43,8%). Największy wzrost w odniesieniu do 2023 r. wystąpił w grupie „sprzedaż hurtowa napojów alkoholowych i bezalkoholowych” (o 93,2%).

Transport

Transport

W 2023 r. w województwie małopolskim zwiększyła się, w ujęciu rocznym, długość dróg publicznych, w tym o nawierzchni twardej ulepszonej. Wzrosła również długość tras rowerowych. Zarówno liczba, jak i długość linii obsługiwanych przez komunikację miejską uległa zwiększeniu w porównaniu z poprzednim rokiem. W transporcie lotniczym odnotowano wzrost liczby obsługiwanych pasażerów zarówno w ruchu międzynarodowym, jak i krajowym.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Według stanu na koniec 2023 r. na terenie województwa małopolskiego długość dróg publicznych wyniosła 32153,1 km i wzrosła w stosunku do 2022 r. o 0,9%, a w relacji do 2015 r. o 6,6% (w kraju analogicznie o 0,2% i 2,0%). Drogi o nawierzchni twardej stanowiły 83,7% ogółu dróg publicznych województwa. Spośród dróg utwardzanych – 91,8% posiadało nawierzchnię ulepszoną. W odniesieniu do roku poprzedniego długość dróg o twardej nawierzchni nieznacznie się zmniejszyła (o 0,7%), a dróg o nawierzchni twardej ulepszonej była większa (o 1,1%).

Na 100 km² powierzchni województwa przypadało 177,3 km dróg o nawierzchni twardej (w 2022 r. – 176,0 km, w 2015 r. – 162,3 km), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wyniósł 101,9 km (w 2022 r. – 101,5 km, w 2015 r. – 93,0 km).

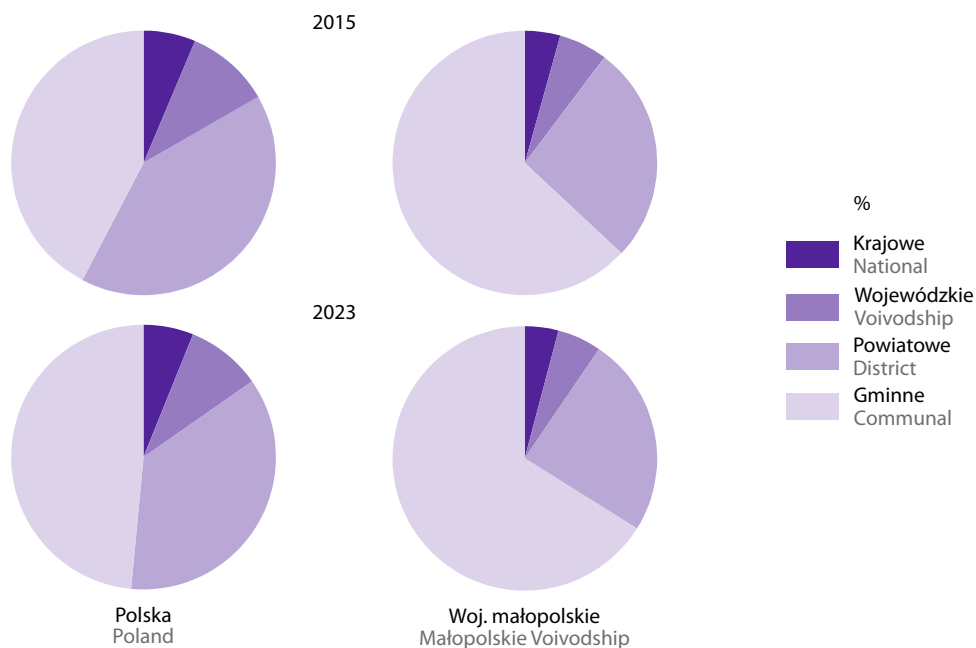
Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 320) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Wykres 71. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 71. Hard surface public roads

As of 31 December

W 2023 r. w strukturze dróg publicznych przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. gminne i powiatowe, o łącznej długości 29595,9 km, w tym drogi o nawierzchni twardej o długości 24361,4 km (82,3%). Spośród lokalnych dróg utwardzanych – 91,0% miało nawierzchnię ulepszoną. Pozostałe to drogi o nawierzchni gruntowej, które stanowiły 17,7% łącznej długości dróg publicznych gminnych i powiatowych.

Wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej wyniósł 160,4 km na 100 km² powierzchni województwa (w 2022 r. – 159,2 km, w 2015 r. – 145,6 km). W kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 86,3 km (w 2022 r. – 85,9 km, w 2015 r. – 77,6 km).

Długość dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej wyniosła 1457,0 km, a dróg krajowych – 1100,2 km. Na 100 km² powierzchni województwa przypadało, podobnie jak przed rokiem – 9,6 km dróg wojewódzkich utwardzanych i 7,25 km dróg krajowych o nawierzchni twardej. W kraju wskaźniki te wyniosły odpowiednio 9,4 km i 6,20 km.

Tablica 41. Drogi publiczne według rodzaju nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	30152,9	31400,2	31870,0	32153,1
o nawierzchni twardej hard surface	24648,2	26138,8	26720,7	26918,6
w tym ulepszonej of which improved	22369,2	23903,3	24451,8	24716,7
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	5504,7	5261,4	5149,2	5234,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2023 r. zwiększyła się o 18,7 km długość dróg ekspresowych (73,6 km), natomiast długość autostrad pozostała bez zmian (151,0 km). Oznacza to, że na 1000 km² powierzchni województwa przypadało 14,79 km dróg ekspresowych i autostrad, w tym 9,94 km autostrad (w kraju odpowiednio 16,23 km i 5,90 km).

Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	24648,2	26138,8	26720,7	26918,6
na 100 km ² per 100 km ²	162,3	172,2	176,0	177,3
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	22369,2	23903,3	24451,8	24716,7
ekspresowe expressways	21,8	38,9	54,9	73,6
autostrady motorways	151,0	151,0	151,0	151,0

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

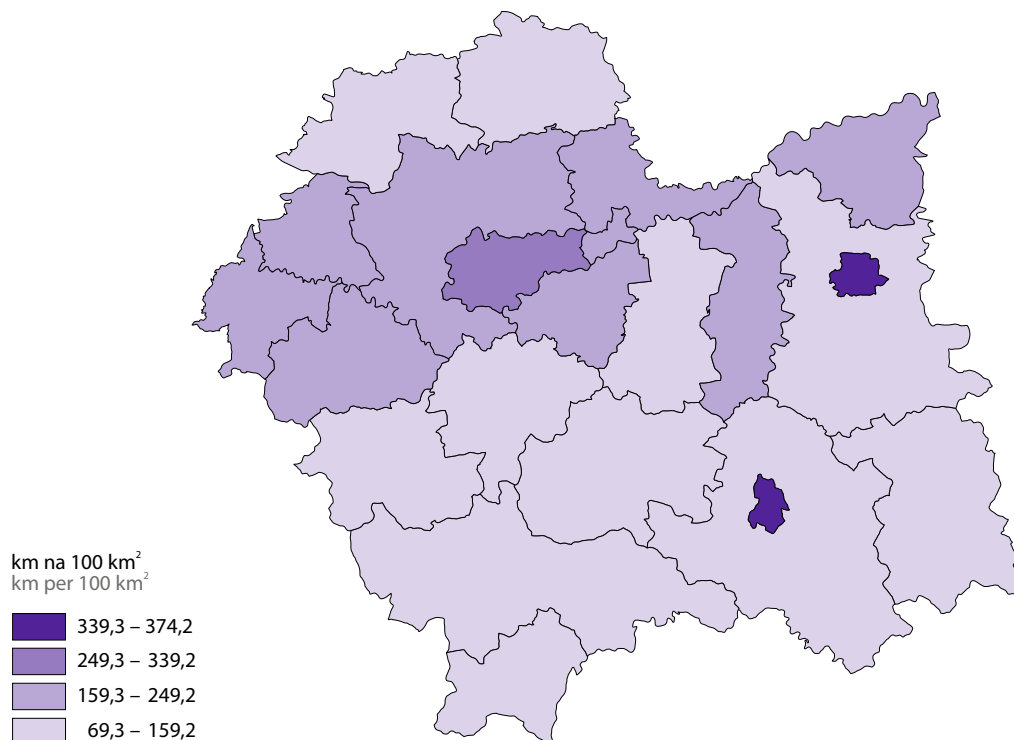
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Mapa 47. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 47. Improved hard surface communal and district roads in 2023

As of 31 December

Długość ścieżek rowerowych (będących pod nadzorem gminy, powiatu bądź województwa) w 2023 r. wyniosła 1231,2 km i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 35,3%, a w zestawieniu z danymi z 2015 r. wzrosła ponad trzykrotnie. Drogi dla rowerów znajdujące się na terenie województwa stanowiły 5,7% ogólnej długości ścieżek rowerowych w kraju. Na 100 km² powierzchni przypadało ich 8,11 km (w 2022 r. – 6,00 km, w 2015 r. – 2,44 km), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wyniósł 6,87 km (w 2022 r. – 6,34 km, w 2015 r. – 3,45 km). Na 10 tys. ludności przypadało 3,59 km ścieżek rowerowych (w 2022 r. – 2,65 km, w 2015 r. – 1,10 km), natomiast w kraju – 5,73 km (2022 r. – 5,25 km, w 2015 r. – 2,81 km).

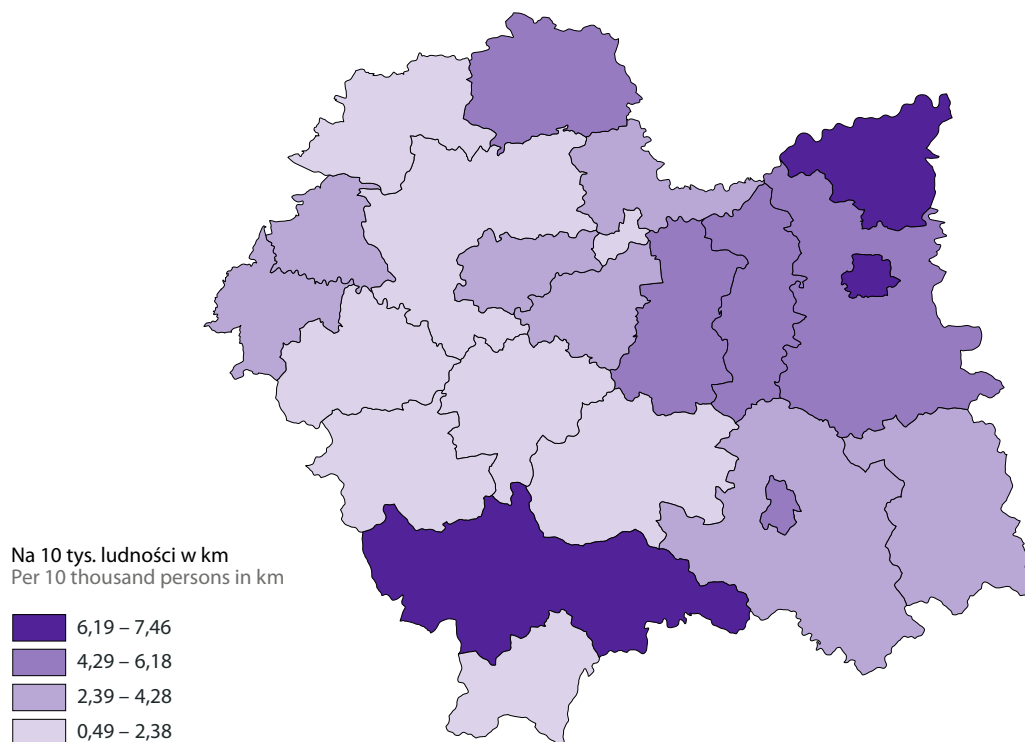
Długość ścieżek rowerowych w Krakowie (318,8 km) stanowiła 25,9% łącznej długości ścieżek rowerowych w województwie. W ujęciu terytorialnym, w porównaniu z poprzednim rokiem, długość ścieżek rowerowych wzrosła w 17 powiatach. Najwyższy, prawie 13-krotny przyrost długości ścieżek dla rowerów, odnotowano w powiecie proszowskim (z 1,1 km w 2022 r. do 14,0 km w 2023 r.). W 4 powiatach województwa długość ścieżek rowerowych pozostała bez zmian, a w Tarnowie zmniejszyła się (o 1,2%). W odniesieniu do 2015 r. największy przyrost długości ścieżek rowerowych wystąpił w powiecie krakowskim (z 0,7 km do 69,1 km).

Mapa 48. Ścieżki rowerowe w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 48. Cycle paths in 2023

As of 31 December

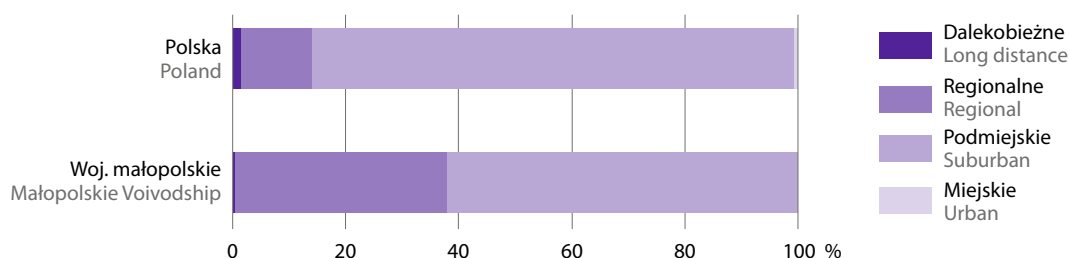
Regularna komunikacja autobusowa³ prowadzona była na 195 liniach krajowych o łącznej długości 8613 km. W odniesieniu do roku poprzedniego liczba linii krajowych zwiększyła się o 48, a w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 87. Ich łączna długość wzrosła w ujęciu rocznym o 2322 km, a w odniesieniu do 2015 r. spadła o 3071 km. W ogólnej liczbie linii regularnej komunikacji autobusowej dominowały linie podmiejskie w liczbie 121, które stanowiły 62,1% ogółu linii w województwie (przed rokiem – 72,1%, a w 2015 r. – 83,3%).

Wykres 72. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. National lines of scheduled bus transport in 2023

As of 31 December

³ Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

W przewozach pasażerskich województwa małopolskiego bardzo istotną funkcję odgrywa komunikacja miejska. Sieć komunikacji miejskiej, prowadzonej przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób, obejmowała 5487,6 km linii i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 5,1% (w kraju – o 2,0%). Długość linii autobusowych i tramwajowych wzrosła w ujęciu rocznym odpowiednio o 5,2% i 3,1%. W 2023 r. komunikacja miejska dysponowała 1023 autobusami i 365 tramwajami, co stanowiło spadek odpowiednio o 0,5% i 3,2% w relacji do poprzedniego roku. W porównaniu ze stanem w 2015 r. odnotowano wzrost liczby autobusów (o 12,3%), przy jednoczesnym spadku liczby tramwajów (o 9,0%).

Liczba autobusów komunikacji miejskiej przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych zwiększyła się w ujęciu rocznym o 5 pojazdów, a ich udział w ogólnej liczbie autobusów wyniósł 96,5%. W ujęciu rocznym, większy przyrost bezwzględny odnotowano w liczbie tramwajów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych – o 44 pojazdy, a ich udział w ogólnej liczbie tramwajów wzrósł w ciągu roku z 67,4% do 81,6%. W relacji do 2015 r. odsetek autobusów i tramwajów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych wzrósł odpowiednio o 21,0 p. proc. i 41,9 p. proc. Taborem komunikacji miejskiej przewieziono 386,1 mln pasażerów, tj. o 1,9% więcej niż w poprzednim roku i 2,7% mniej niż w 2015 r.

Tablica 43. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	5677,6	5364,3	5222,7	5487,6
linii autobusowych bus lines	5374,9	5044,8	4905,0	5160,2
linii tramwajowych tram lines	302,7	319,5	317,7	327,4
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	911	987	1028	1023
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	688	916	982	987
tramwaje trams	401	380	377	365
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	159	206	254	298
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	85851	94414	101153	100105
w tym przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	71065	90647	98285	97719
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	60201	61138	65881	71594
w tym przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	33774	43095	53661	64535
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	396,9	244,3	378,8	386,1
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	117,8	71,1	110,5	112,6

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

^a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Długość sieci kolejowej w 2023 r. wyniosła 1081 km i była o 1 km dłuższa niż przed rokiem i 6 km krótsza niż w 2015 r. Stanowiła ona 5,5% łącznej długości sieci kolejowej w kraju. W ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych linie zelektryfikowane stanowiły 83,4% (o 1,0 p. proc. mniej niż przed rokiem oraz 0,8 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r.). W 2023 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 7,1 km linii kolejowych eksploatowanych, podczas gdy w kraju wskaźnik ten był o 0,8 p. proc. niższy. W województwie małopolskim odsetek dworców kolejowych oraz kolejowych przystanków osobowych przystosowanych do obsługi osób niepełnosprawnych był wyższy niż w kraju i wyniósł odpowiednio 76,2% i 74,5% wobec 63,2% i 70,5%.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują: pasażerów przybyłych, tj. osoby, dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, pasażerów odprawionych, tj. osoby, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, a także pasażerów w transporcie bezpośrednim, tj. pasażerów, którzy przybywają do portu lotniczego i po krótkiej przerwie kontynuują podróż tym samym samolotem z tym samym numerem lotu.

Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice jest drugim co do wielkości, po warszawskim Lotnisku Chopina, zarówno pod względem liczby odprawianych pasażerów, jak i liczby operacji lotniczych. Lotnisko Balice użytkowane jest przez lotnictwo cywilne od ponad 50 lat. Jego niedalekie położenie od centrum Krakowa pozwala na bardzo wygodny dojazd do lotniska i szybką podróż autobusem, jak również koleją.

W 2023 r. ruch krajowy i międzynarodowy samolotów w porcie lotniczym w Krakowie zwiększył się o 15,4% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 72,6% w stosunku do 2015 r. Stanowił 13,5% ogólnokrajowego ruchu samolotów (startów i lądowań). Wzrost ruchu międzynarodowego w województwie w ujęciu rocznym wyniósł 17,4%, a ruchu krajowego – 1,8%. Loty samolotami polskimi w liczbie 6,8 tys. stanowiły 10,8% ogólnej liczby zrealizowanych lotów (w 2022 r. – 12,4%). W 2023 r. ogólna liczba startów i lądowań wyniosła 62,7 tys., w tym 88,7% dotyczyło ruchu międzynarodowego.

Tablica 44. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice
Table 44. Passenger traffic at the John Paul II International Airport Kraków-Balice

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	170572	84911	230589	271767
zagranicznych foreign	1926220	1184262	3424543	4410135
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	1863829	1171776	3378034	4328099
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	175013	87861	235578	275851
zagranicznych foreign	1941996	1231935	3495289	4441528
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	1878598	1219852	3447365	4362134

^a W lotach komunikacyjnych.

Źródło: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.

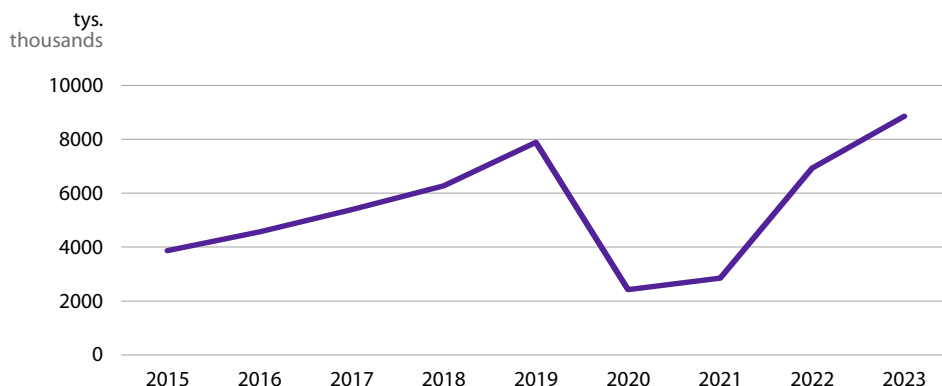
^a In transport flights.

Source: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

W 2023 r. Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice obsłużył (bez tranzytu) 9,4 mln pasażerów, tj. więcej o 27,3% niż w roku poprzednim oraz 123,1% niż w 2015 r. Ruch pasażerów w porcie Kraków-Balice stanowił, podobnie jak przed rokiem, 18,0% całkowitego ruchu lotniczego w Polsce (13,8% w 2015 r.). W komunikacji międzynarodowej przewieziono 8,9 mln pasażerów, tj. o 27,9% więcej w ujęciu rocznym, a w krajowej – 547,6 tys. pasażerów, tj. o 17,5% więcej niż rok wcześniej. Z transportu samolotami polskimi zarówno w ruchu krajowym, jak i zagranicznym skorzystało 567,6 tys. pasażerów (o 18,5% więcej niż w 2022 r.), którzy stanowili 6,0% ogólnej liczby podróżujących (przed rokiem – 6,5%).

Wykres 73. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice (przyloty i odloty)

Chart 73. Passenger traffic at the John Paul II International Airport Kraków-Balice (arrivals and departures)

Źródło: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.
Source: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

Energia Energy

W 2023 r. w relacji do roku poprzedniego odnotowano wzrost mocy zainstalowanej i osiągalnej elektrowni oraz spadek produkcji energii elektrycznej.

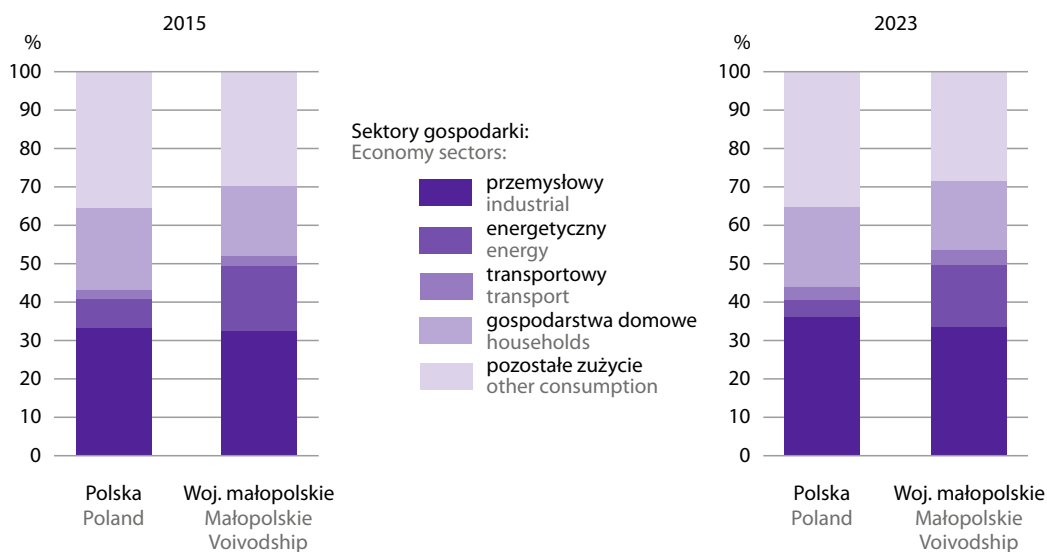
Zwiększyła się produkcja energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, przy czym ich udział w produkcji energii elektrycznej ogółem jest nadal stosunkowo niski. W gospodarstwach domowych odnotowano spadek liczby odbiorców oraz zużycia energii elektrycznej.

Elektrownie są kluczowym elementem infrastruktury energetycznej. Przekształcają różne źródła energii w energię elektryczną, która zasila przemysł, gospodarstwa domowe czy technologie.

W 2023 r. w województwie małopolskim wielkość mocy zainstalowanej ogółem w elektrowniach wyniosła 2921,0 MW, co stanowiło 4,4% mocy zainstalowanej w kraju (przed rokiem – 4,5%). W porównaniu z 2022 r. moc zainstalowana wzrosła w województwie o 8,2% (w kraju – o 9,4%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost odpowiednio o 41,2% i 63,8%.

Moc osiągalna w elektrowniach znajdujących się na obszarze województwa wyniosła 2846,1 MW i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 8,4%, a w zestawieniu z 2015 r. – o 45,7%. Moc osiągalna zainstalowanych urządzeń prądotwórczych w województwie stanowiła 4,4% ogólnej mocy osiągalnej w kraju (4,5% w 2022 r.). Moc osiągalna w 2023 r. była w województwie niższa od zainstalowanej o 2,6%, a w kraju – o 2,9%.

Wykres 74. Zużycie energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 74. Electricity consumption by economy sectors

W 2023 r. w województwie małopolskim produkcja energii elektrycznej wyniosła 4856,1 GWh, co stanowiło 2,9% ogółu wyprodukowanej energii elektrycznej w Polsce (przed rokiem – 3,0%). W porównaniu z 2022 r. produkcja energii elektrycznej zmniejszyła się o 479,5 GWh, tj. o 9,0% (w kraju – o 7,0%), a w odniesieniu do 2015 r. odnotowano spadek o 1765,1 GWh, tj. o 26,7% (w Polsce – wzrost o 1,4%).

W 2023 r. w województwie małopolskim produkcja z odnawialnych źródeł energii wyniosła 1255,5 GWh, tj. o 14,3% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim i prawie 3-krotnie więcej niż w 2015 r. W Polsce produkcja energii z odnawialnych źródeł energii zwiększyła się o 21,6% w stosunku do roku poprzedniego, natomiast w relacji do 2015 r. zaobserwowano wzrost ponad 2-krotny.

W 2023 r. elektrownie ciepłe w województwie małopolskim były odpowiedzialne za 76,0% wytworzonej energii, tj. o 5,2 p. proc. mniej niż w roku poprzednim. W Polsce w tym czasie elektrownie ciepłe wyprodukowały 76,1% energii ogółem, tj. o 6,1 p. proc. mniej niż w 2022 r.

Pomimo stale rosnącego znaczenia odnawialnych nośników energii w ogólnej produkcji energii elektrycznej, ich udział jest ciągle stosunkowo niski. W 2023 r. udział ten wyniósł 25,9% i był większy o 5,3 p. proc. niż rok wcześniej oraz o 18,9 p. proc. w stosunku do 2015 r. W Polsce udział OZE w ogólnej produkcji energii elektrycznej wyniósł 27,4%, co oznacza wzrost odpowiednio o 6,4 p. proc. i 13,6 p. proc.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 45. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	1249,5	1380,7	1436,9	1432,4
miasta urban areas	715,2	807,0	839,7	836,4
wieś rural areas	534,3	573,7	597,3	596,0
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
W GWh In GWh	2652,3	2938,1	2791,2	2760,7
miasta urban areas	1381,4	1503,7	1453,2	1432,8
wieś rural areas	1270,9	1434,4	1338,0	1327,9
W kWh na 1 odbiorcę^a In kWh per consumer ^a	2122,7	2128,0	1942,5	1927,3
miasta urban areas	1931,7	1863,3	1730,7	1713,0
wieś rural areas	2378,4	2500,4	2240,2	2228,1

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Climate and Environment.

Gospodarstwa domowe stanowią najliczniejszą grupę odbiorców końcowych na rynku detalicznym energii elektrycznej. W 2023 r. odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w województwie małopolskim (1432,4 tys.) stanowili 8,8% ogólnej liczby odbiorców w kraju. Ich liczba zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 0,3%, natomiast była o 14,6% większa niż w 2015 r. W Polsce łączna liczba odbiorców wzrosła o 0,6% w stosunku do 2022 r. i 13,1% w porównaniu z 2015 r.

Odbiorcy energii elektrycznej w miastach stanowili 58,4% ogólnej liczby z niej korzystających w województwie (podobnie jak przed rokiem). W ujęciu rocznym liczba odbiorców energii elektrycznej zmniejszyła się zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich odpowiednio o 0,4% i 0,2%.

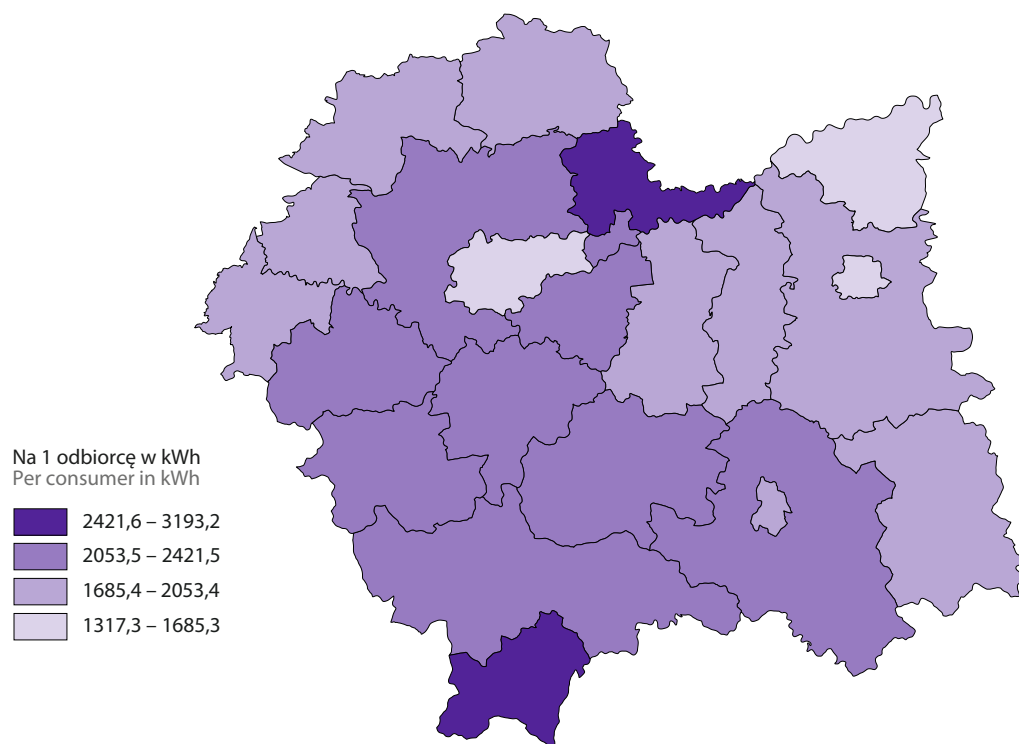
Zużycie energii elektrycznej ogółem przez gospodarstwa domowe w województwie w 2023 r. wyniosło 2760,7 GWh (o 1,1% mniej niż przed rokiem oraz o 4,1% więcej niż w 2015 r.) i stanowiło 9,3% wielkości krajowej (analogicznie jak rok wcześniej). W skali roku zużycie energii w gospodarstwach domowych w miastach było niższe o 20,4 GWh, tj. o 1,4%, a na wsi – o 10,1 GWh, tj. o 0,8%. W miastach zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych było większe niż na wsi i stanowiło 51,9% ogólnego zużycia w województwie (52,1% w 2022 r.).

Wskaźnik zużycia energii elektrycznej na 1 odbiorcę w województwie wyniósł 1927,3 kWh (w kraju – 1819,9 kWh), natomiast w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 805,2 kWh (w kraju – 789,8 kWh). Mieszkańcy miast zużywali średnio 872,3 kWh energii elektrycznej, podczas gdy na wsi było to 743,5 kWh. W kraju wskaźnik ten wyniósł 780,0 kWh dla miast i 804,3 kWh dla terenów wiejskich.

W układzie przestrzennym województwa zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę było zróżnicowane. Największe zużycie prądu na 1 odbiorcę odnotowano w powiecie tatrzańskim (3193,2 kWh), a najmniejsze w Tarnowie (1317,3 kWh).

Mapa 49. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 r.

Map 49. Consumption of electricity in households in 2023

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2023 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego były większe niż rok wcześniej. W strukturze dochodów zwiększył się udział subwencji ogólnej kosztem przede wszystkim dotacji oraz w mniejszym stopniu, dochodów własnych.

W 2023 r. dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego wyniosły łącznie 30810 mln zł, tym samym zwiększyły się zarówno w ujęciu rocznym (o 3,4%), jak i w relacji do 2015 r. (o 89,4%). Na tę kwotę złożyły się przede wszystkim dochody gmin (15224 mln zł) oraz miast na prawach powiatu (9057 mln zł), a w znacznie mniejszym stopniu – dochody powiatów (3866 mln zł) i województwa (2663 mln zł). Wzrost dochodów w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w budżecie województwa (o 24,4%), budżetach powiatów (o 15,6%) oraz miast na prawach powiatu (o 3,2%). Dochody jednostek samorządu terytorialnego mających największy wpływ na wielkość budżetu ogółem, a więc gmin, drugi rok z rzędu były mniejsze (o 1,9%).

Udział dochodów budżetów gmin w dochodach ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego po raz pierwszy w ostatnich ośmiu latach nie przekroczył 50% (49,4%). Udział dochodów pozostałych jednostek wahał się od 29,4% w przypadku miast na prawach powiatu, przez 12,6% w przypadku powiatów oraz 8,6% dla województwa.

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 8986 zł i były wyższe w ujęciu rocznym o 300 zł (3,5%).

Tablica 46. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 46. Revenue of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4826	7777	8686	8986	48,4
Gminy ^a Gminas ^a	3297	5777	6360	6238	44,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5415	7764	8880	9165	60,3
Powiaty Powiats	824	1169	1371	1584	31,6
Województwo Voivodship	337	595	624	777	54,9

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego (JST), spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

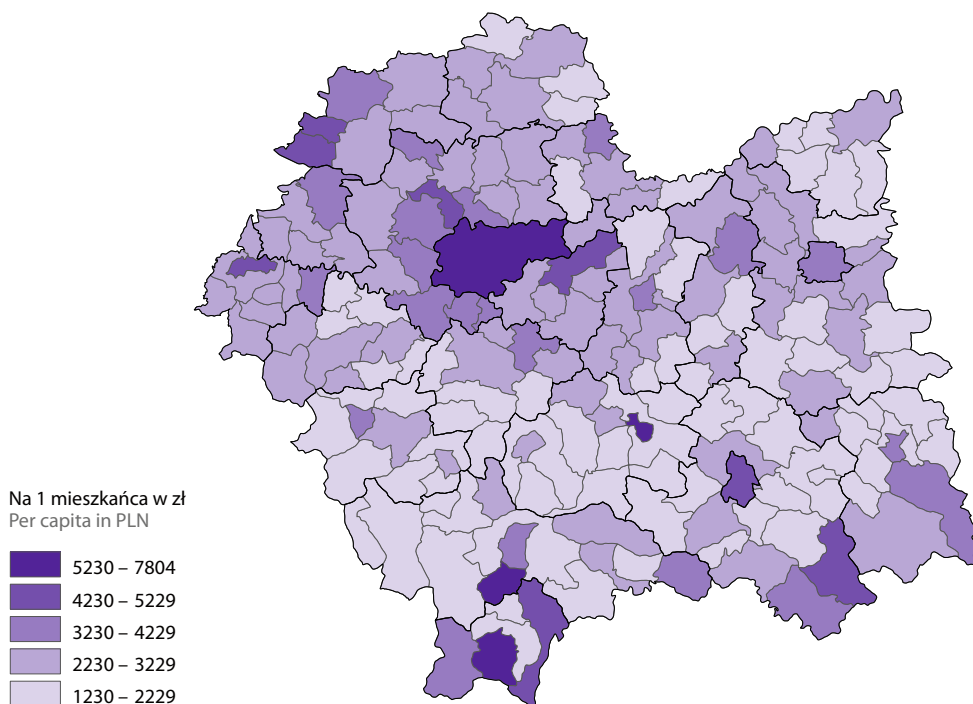
W strukturze dochodów według rodzajów odnotowano w ujęciu rocznym spadek udziału dochodów własnych, stanowiących największą pozycję dochodową jednostek samorządu terytorialnego (o 0,3 p. proc. do 48,4%), a także dotacji (o 6,0 p. proc. do 22,8%), natomiast zwiększył się udział subwencji ogólnej (o 6,3 p. proc. do 28,8%).

Dochody własne jednostek samorządowych województwa wyniosły 14903 mln zł i były większe o 2,8% niż rok wcześniej oraz o 86,1% w porównaniu z 2015 r. Składały się na nie głównie udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych, które wyniosły 6312 mln zł, tj. 42,4%. Dochody z tego tytułu były mniejsze w ujęciu rocznym o 9,3%, na co wpływ miał spadek dochodów z PIT (o 20,7%). Wpływy z tytułu CIT były natomiast o 47,8% większe niż w 2022 r.

Dochody własne budżetów jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca były w 2023 r. wyższe w ujęciu rocznym o 120 zł i wyniosły 4347 zł. W gminach było to przeciętnie 2770 zł (od 1230 zł w gminie Lipnica Wielka do 7804 zł w gminie Szaflary), a w miastach na prawach powiatu średnio 5523 zł (od 4143 zł w Tarnowie, przez 4518 zł w Nowym Sączu, do 5801 zł w Krakowie). W powiatach dochody własne *per capita* wyniosły przeciętnie 501 zł (od 309 zł w dąbrowskim do 685 zł w miechowskim). Z budżetu województwa na każdego mieszkańca przypadało 427 zł dochodów własnych. Duża rozpiętość wielkości dochodów własnych między jednostkami poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego spowodowana jest głównie przez ustawowo różny udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

Mapa 50. Dochody własne budżetów gmin^a w 2023 r.

Map 50. Own revenue of budgets of gminas^a in 2023

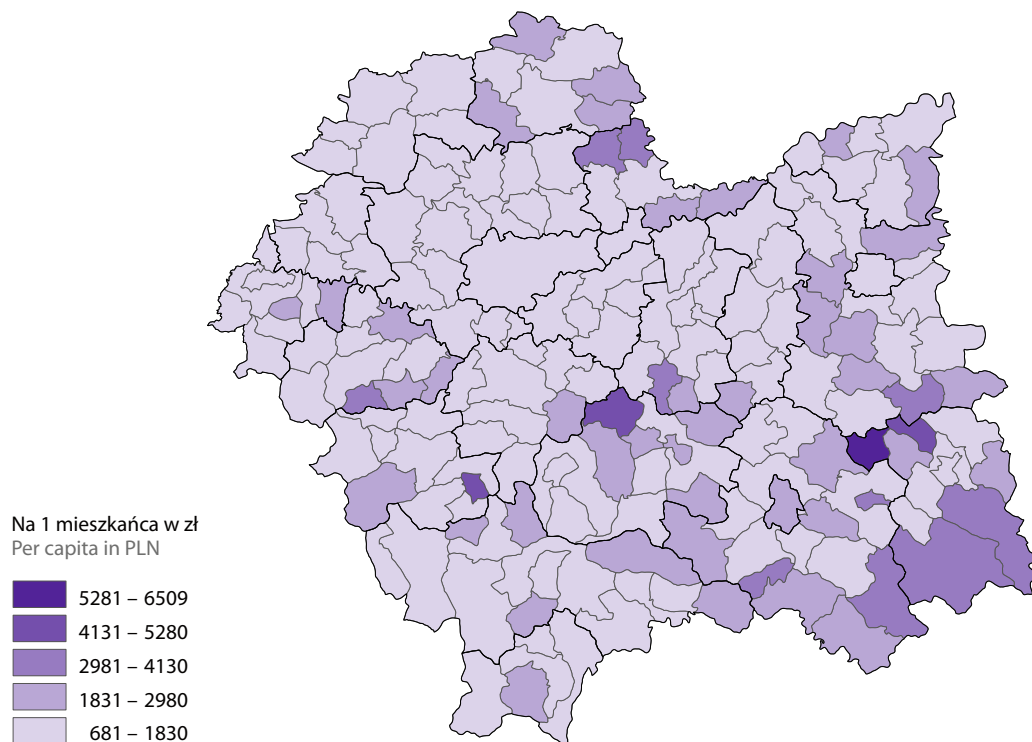
^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Kolejnym elementem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dotacje. W 2023 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego z tego tytułu wpłynęło 7041 mln zł, co oznacza spadek o 18,0% w ujęciu rocznym oraz wzrost o 103,8% w odniesieniu do 2015 r. Do budżetów gmin w formie dotacji przekazano 3548 mln zł (50,4% ogólnej kwoty dotacji), do miast na prawach powiatu – 1507 mln zł (21,4%), do powiatów – 1111 mln zł (15,8%), a do budżetu województwa – 876 mln zł (12,4%).

Dotacje ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 2054 zł (o 451 zł mniej niż w 2022 r.). Dla gmin było to średnio 1454 zł (od 681 zł w gminie Poronin do 6509 zł w gminie Bobowa), dla miast na prawach powiatu – 1525 zł (Kraków – 1436 zł, Tarnów – 1795 zł, Nowy Sącz – 2063 zł), a dla powiatów – 455 zł (od 267 zł w powiecie tarnowskim do 911 zł w powiecie miechowskim). Z budżetu województwa na każdego mieszkańca z tytułu dotacji przypadało przeciętnie 256 zł.

Dotacje inwestycyjne, których wielkość przekłada się na rozwój całego regionu, osiągnęły wartość 3298 mln zł, tym samym wzrosły w ujęciu rocznym o 75,0%, a w porównaniu z 2015 r. były niemal 2,5-krotnie większe. Ich udział w ogólnej kwocie dotacji wyniósł 46,8% i zwiększył się o 24,9 p. proc. względem roku poprzedniego. Blisko 1/3 ogólnej kwoty dotacji, tj. 5607 mln zł przypadało na dotacje celowe. Ich wartość w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego wyniosła 1635 zł i była o 414 zł mniejsza niż w 2022 r. oraz o 930 zł większa w odniesieniu do 2015 r. Pozostałe środki w łącznej kwocie 1435 mln zł stanowiły dotacje przyznane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (§§ 200, 620 oraz §§ 205, 625).

Mapa 51. Dotacje^a dla gmin w 2023 r.
Map 51. Grants^a for gminas in 2023

a Suma dotacji celowych oraz dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.
a Sum of targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego zasilila także subwencja ogólna z budżetu państwa w wysokości 8866 mln zł, co oznacza, że była większa o 2164 mln zł (32,3%) niż przed rokiem oraz o 4062 mln zł (84,6%) w odniesieniu do 2015 r. Subwencja ogólna miała największy udział w dochodach budżetów powiatów, gdzie stanowiła 39,7%. W dochodach budżetów gmin udział ten wyniósł 32,3%, miast na prawach powiatu – 23,1%, a województwa – 12,2%.

Omawiane środki składają się w największym stopniu z części oświatowej, przyznawanej m.in. na utrzymanie szkół publicznych oraz na doksztalcanie i odprawy nauczycieli. Z tego tytułu do budżetów jednostek samorządu terytorialnego wpłynęło 5920 mln zł, co stanowiło 66,8% subwencji ogólnej. Subwencja oświatowa była większa o 788 mln zł (15,4%) w ujęciu rocznym oraz 2145 mln zł (56,8%) w odniesieniu do 2015 r.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli zrealizowały wydatki o ponad 8% wyższe niż w roku poprzednim. Relatywnie najbardziej wzrosły wydatki budżetu województwa, a najmniej gmin. W strukturze wydatków odnotowano spadek udziału wydatków bieżących na rzecz wydatków majątkowych. W ujęciu rocznym zwiększyła się zarówno wartość wydatków inwestycyjnych, jak i ich udział w wydatkach ogółem.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa małopolskiego zrealizowały w 2023 r. wydatki ogółem w wysokości 33895 mln zł, co oznacza wzrost o 8,5% względem roku poprzedniego oraz o 107,9% w relacji do 2015 r. Największa część tej kwoty (16318 mln zł) przypadała na wydatki gmin, które stanowiły 48,1% ogólnej wartości wydatków JST. Odsetek wydatków budżetów miast na prawach powiatu wyniósł 31,8% (10772 mln zł). Wydatki budżetów powiatów (4024 mln zł) oraz województwa (2781 mln zł) stanowiły odpowiednio 11,9% i 8,2% ogólnej wartości wydatków JST. Większy niż przeciętnie wzrost wydatków odnotowano w budżecie województwa (o 35,4%), budżetach powiatów (o 15,8%) oraz miast na prawach powiatu (o 11,1%). Tempo wzrostu wydatków budżetów gmin (1,9%) była znacznie mniejsze niż dla ogółu jednostek samorządu terytorialnego w województwie.

Z wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca województwa w 2023 r. przypadało 9886 zł, tj. o 776 zł (8,5%) więcej niż w 2022 r. Najwyższe wydatki per capita zanotowano w miastach na prawach powiatu, przewyższały one jednocześnie (o 10,3%) średnią wydatków JST na 1 mieszkańca w województwie. W przypadku JST pozostałych szczebli wydatki *per capita* kształtowały się znacząco poniżej średniej. W przypadku budżetu województwa były one mniejsze o 91,8%, budżetów powiatów – o 83,3%, a budżetów gmin – o 32,4%.

Tablica 47. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółu wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4836	7688	9110	9886	22,2
Gminy ^a Gminas ^a	3277	5573	6558	6686	25,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5519	8243	9817	10901	14,4
Powiaty Powiats	829	1069	1424	1649	21,0
Województwo Voivodship	329	585	599	811	37,6

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące. W 2023 r. ich wartość wyniosła 25983 mln zł i była o 2,1% (533 mln zł) większa niż rok wcześniej. Wydatki bieżące stanowiły 76,7% wydatków ogółem, tj. o 4,8 p. proc. mniej niż w 2022 r.

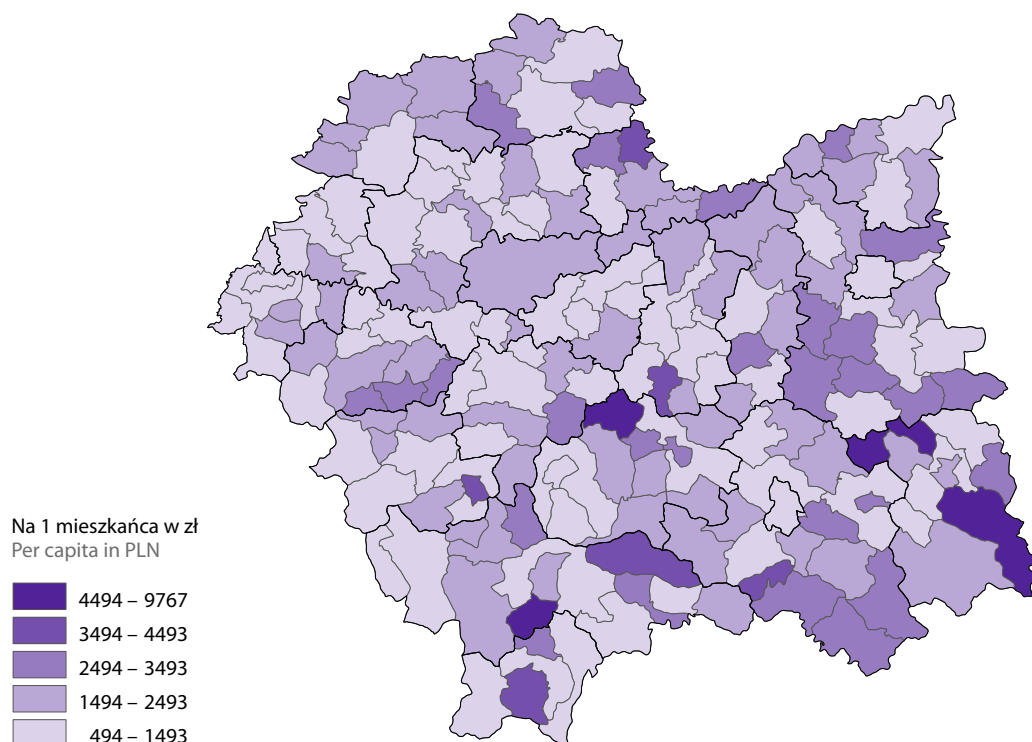
Największą część wydatków bieżących stanowią wypłaty wynagrodzeń wraz z pochodnymi. Na ten cel JST wydatkowały łącznie 11185 mln zł, tj. 43,0%. Znaczący udział w strukturze wydatków bieżących miały także wydatki na zakup materiałów i usług (7412 mln zł, tj. 28,5%). Wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi) wzrosły o 1353 mln zł (13,8%), a wydatki na zakup materiałów i usług – o 1087 mln zł (17,2%).

Poza wydatkami bieżącymi jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały w 2023 r. wydatki majątkowe w kwocie 7912 mln zł, które niemal w całości (7522 mln zł, tj. 95,1%) zostały przeznaczone na inwestycje. Wydatki inwestycyjne stanowiły 22,2% wydatków ogółem budżetów JST (w 2022 r. – 17,3%, w 2015 r. – 19,1%). Udział ten był największy w budżecie województwa (37,6%), natomiast najmniejszy w budżetach miast na prawach powiatu (14,4%). W budżetach gmin kształtował się na poziomie 25,0%, a w budżetach powiatów wyniósł 21,0%.

Wydatki inwestycyjne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 2194 zł (o 622 zł więcej niż w 2022 r.), przy czym w gminach było to 1673 zł (o 509 zł więcej), w miastach na prawach powiatu – 1567 zł (o 286 zł więcej), w powiatach – 346 zł (o 98 zł więcej), a w województwie – 305 zł (o 107 zł więcej).

W 2023 r. największe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca poniosła gmina Bobowa (9767 zł), natomiast najmniejsze odnotowano w gminie Koniusza (494 zł). Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca Krakowa wyniosły 1632 zł.

Mapa 52. Wydatki inwestycyjne gmin^a w 2023 r.
 Map 52. Investment expenditure of gminas^a in 2023

^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.

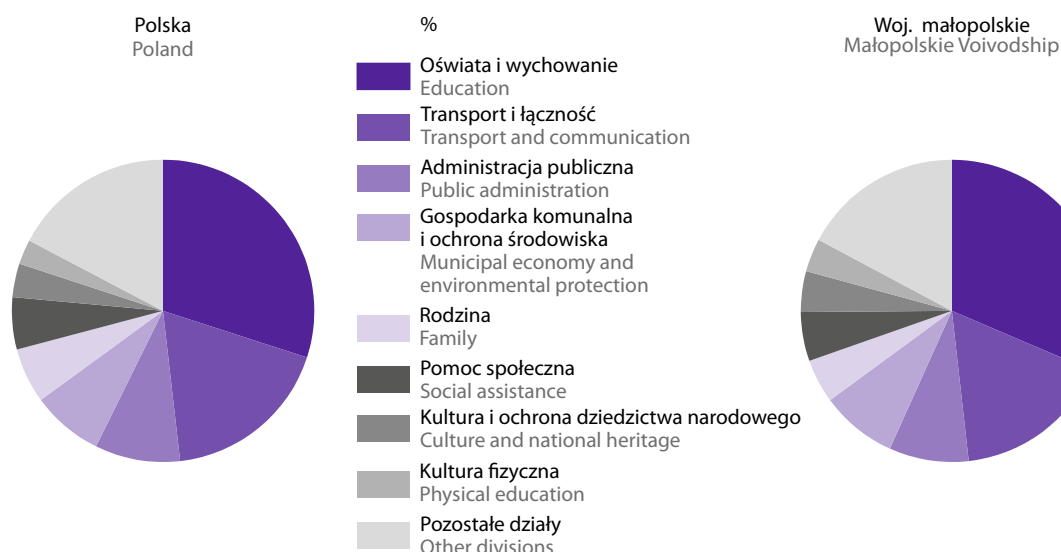
^a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

W województwie małopolskim w 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, nie zmieniły się główne kierunki rozdysponowania środków budżetowych według działów i rozdziałów klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych Ministerstwa Finansów. Największy udział miały „Oświata i wychowanie” (31,4%) oraz „Transport i łączność” (16,8%). W strukturze wydatków budżetów JST w województwie małopolskim nie odnotowano większych różnic względem struktury dla całego kraju.

Wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” były największym obciążeniem dla budżetów gmin (36,5%), a wydatki w dziale „Transport i łączność” – dla województwa (37,7%). Wydatki w dziale „Administracja publiczna” największy udział miały w budżetach powiatów i województwa (po 11,0%). Różnice w strukturze wydatków jednostek poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego wynikają z odmienności przypisanych im zadań.

Wykres 75. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2023 r.

Chart 75. Budget expenditure of local government units by divisions in 2023

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2023 r. wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego był ujemny, podobnie jak rok wcześniej. Relacja deficytu do dochodów ogółem ukształtowała się na poziomie 10,0%. Zwiększyła się liczba jednostek samorządu terytorialnego z deficytem budżetowym.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego drugi rok z rzędu osiągnęły zbiorczo deficyt, który w 2023 r. wyniósł 3085 mln zł (wobec 1453 mln zł w 2022 r.). Na tę kwotę złożył się przede wszystkim ujemny wynik budżetów miast na prawach powiatu (minus 1715 mln zł), a w dalszej kolejności gmin (minus 1094 mln zł), powiatów (minus 158 mln zł) oraz województwa (minus 117 mln zł). Relacja deficytu w budżetach jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem wyniosła 10,0% wobec 4,9% w 2022 r. W miastach na prawach powiatu relacja deficytu do dochodów ogółem wyniosła 18,9% (wobec 10,6% przed rokiem), w gminach 7,2% (wobec 3,1%), powiatach 4,1% (wobec 3,9%), a w województwie 4,4% (wobec nadwyżki w 2022 r. wynoszącej 4,0%).

Deficyt budżetowy w kwocie 3189 mln zł odnotowano łącznie w budżetach 171 jednostek (w 151 gminach, 3 miastach na prawach powiatu i 16 powiatach oraz w samorządzie województwa), natomiast nadwyżkę budżetową w wysokości 104 mln zł miało 31 jednostek (28 gmin i 3 powiaty).

Tablica 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 48. Result of budgets of local government units

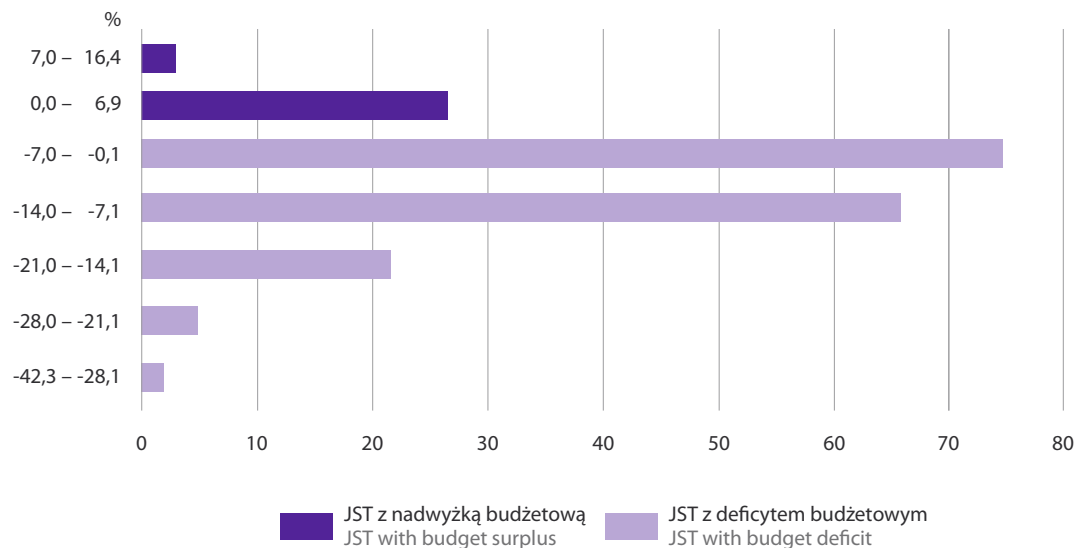
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	-33	305	-1453	-3085	-10,0
Gminy ^a Gminas ^a	48	499	-483	-1094	-7,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-100	-474	-926	-1715	-18,9
Powiaty Powiats	-11	245	-130	-158	-4,1
Województwo Voivodship	29	35	86	-117	-4,4

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 76. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2023 r.

Chart 76. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2023

Zobowiązania jednostek samorządowych województwa małopolskiego w 2023 r. wyniosły 11513 mln zł, co oznacza, że były o 18,8% większe niż rok wcześniej. Relacja zobowiązań do dochodów wzrosła w ujęciu rocznym z 32,5% do 37,4%. Zobowiązania wystąpiły, podobnie jak w poprzednim roku, w 194 spośród 202 jednostek samorządowych wszystkich szczebli.

Największy udział w ogólnej kwocie zobowiązań jednostek samorządowych w województwie miały miasta na prawach powiatu (57,7%), następnie gminy (33,5%), a w dalszej kolejności powiaty (5,4%) i województwo (3,4%). W miastach na prawach powiatu zobowiązania w ujęciu rocznym zwiększyły się o 27,0%, w powiatach – o 17,1%, a w gminach – o 10,9%. W budżecie województwa wartość zobowiązań uległa obniżeniu o 13,7%.

Tablica 49. Zadłużenie budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 49. Debt of local government units in 2023

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2022=100
Ogółem Total	11513	3357	37,4	118,8
Gminy ^a Gminas ^a	3856	1581	25,3	110,9
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	6640	6709	73,3	127,0
Powiaty Powiats	623	255	16,1	117,1
Województwo Voivodship	394	115	14,8	86,3

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

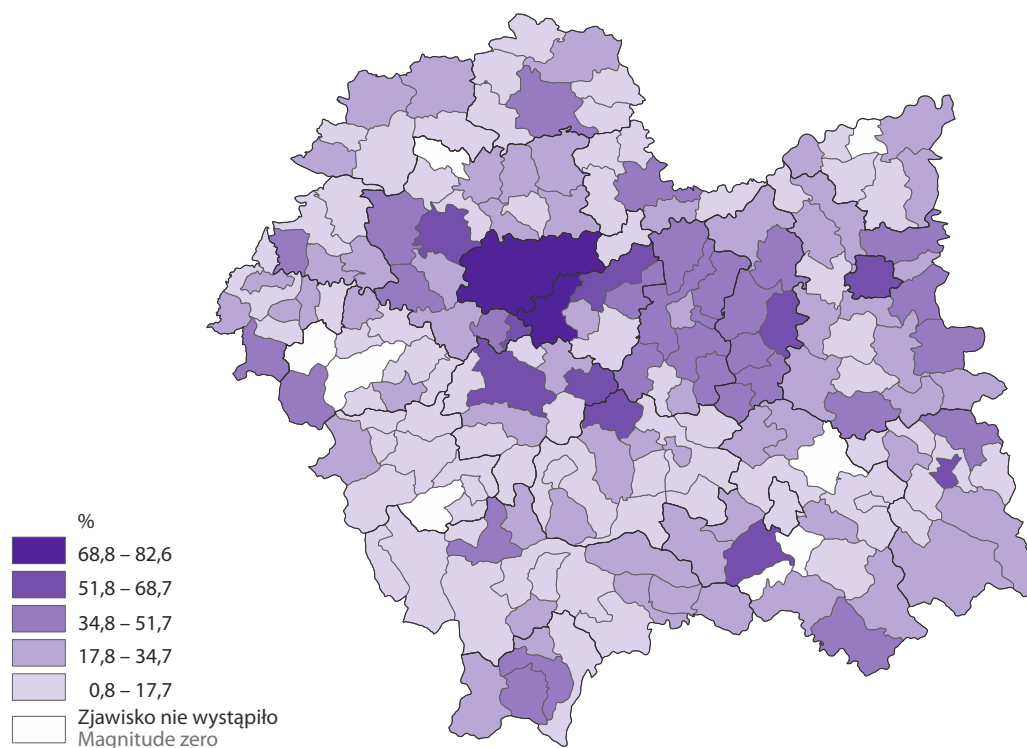
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Mapa 53. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 53. Debt of gminas in % of total revenue in 2023

As of 31 December

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Udział dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa małopolskiego mniejszy niż przeciętnie w kraju. Najwięcej środków było przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

Umowa Partnerstwa 2014–2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Do końca grudnia 2024 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych na terenie województwa małopolskiego w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 wyniosła 46,9 mld zł, co stanowiło 7,9% wartości całkowitej w Polsce (nie wliczając środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna).

Większość omawianych środków (59,7%, tj. 28,0 mld zł) pochodziła z budżetu Unii Europejskiej. W kraju udział dofinansowania ze środków wspólnotowych był o 1,2 p. proc. większy i wyniósł 60,9%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa wyniosła 13663 zł, tj. o 2203 zł mniej niż średnio w kraju.

Najwięcej pieniędzy wydatkowano w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (19935 mln zł) oraz na Program Infrastruktura i Środowisko (17343 mln zł). Udział omawianych środków w całkowitej wartości dofinansowania tych projektów w Polsce wyniósł odpowiednio 9,3% oraz 7,1%.

Tablica 50. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca grudnia 2024 r.^a

Table 50. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the Voivodship by the end of December 2024^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	Polska=100 Poland=100
	w mln zł	in million PLN		
Ogółem Total	46852	27960	13663	7,9^b
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	17343	8951	5057	7,1
Inteligentny Rozwój Smart Growth	7854	4391	2290	10,4
Polska Cyfrowa Digital Poland	485	305	141	3,0
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	1235	1080	360	4,7
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	19935	13233	5814	9,3

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For Poland, together with the funds of the Operational Programme Eastern Poland.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp. Należy podkreślić, że opisane wartości projektów to nie są wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczę Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodzi do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

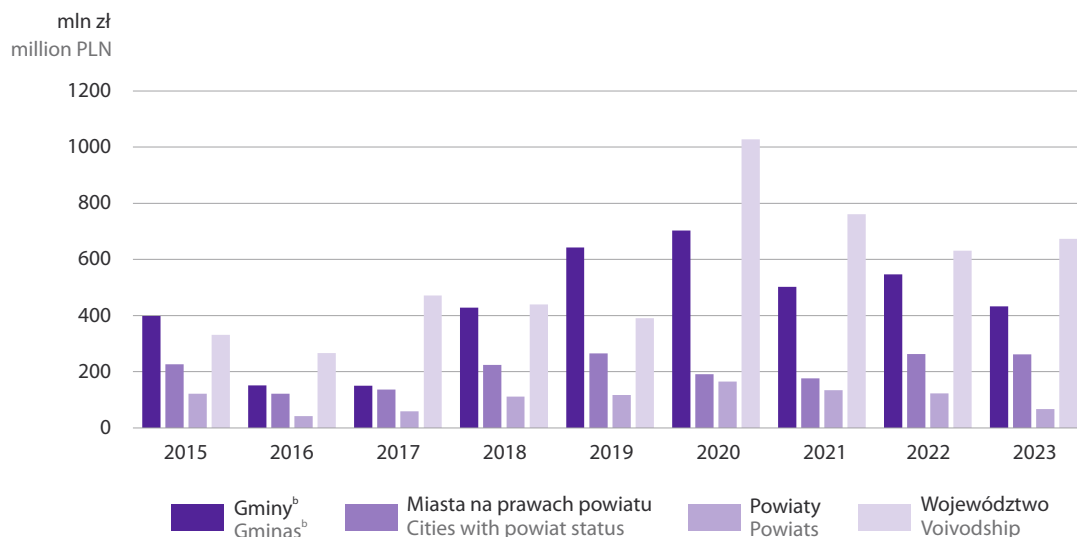
W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały 1435 mln zł w formie dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (§§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej). Większość z tej kwoty (1372 mln zł) dotyczyła projektów określonych w Umowie Partnerstwa na lata 2014–2020 (§§ 205 i 625), natomiast pozostała część (62 mln zł) dotyczyła źródeł pozaunijnych (§§ 200 i 620).

W porównaniu z 2022 r. dotacje z funduszy europejskich zmniejszyły o blisko 128 mln zł (8,2%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. były większe o 357 mln zł (33,1%).

W ogólnej kwocie dotacji otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich (§§ 200, 620, 205 i 625) największy udział miało województwo – 46,9%. Dotacje dla gmin stanowiły 30,2%, miast na prawach powiatu – 18,2%, a dla powiatów – 4,7%.

Wykres 77. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 77. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

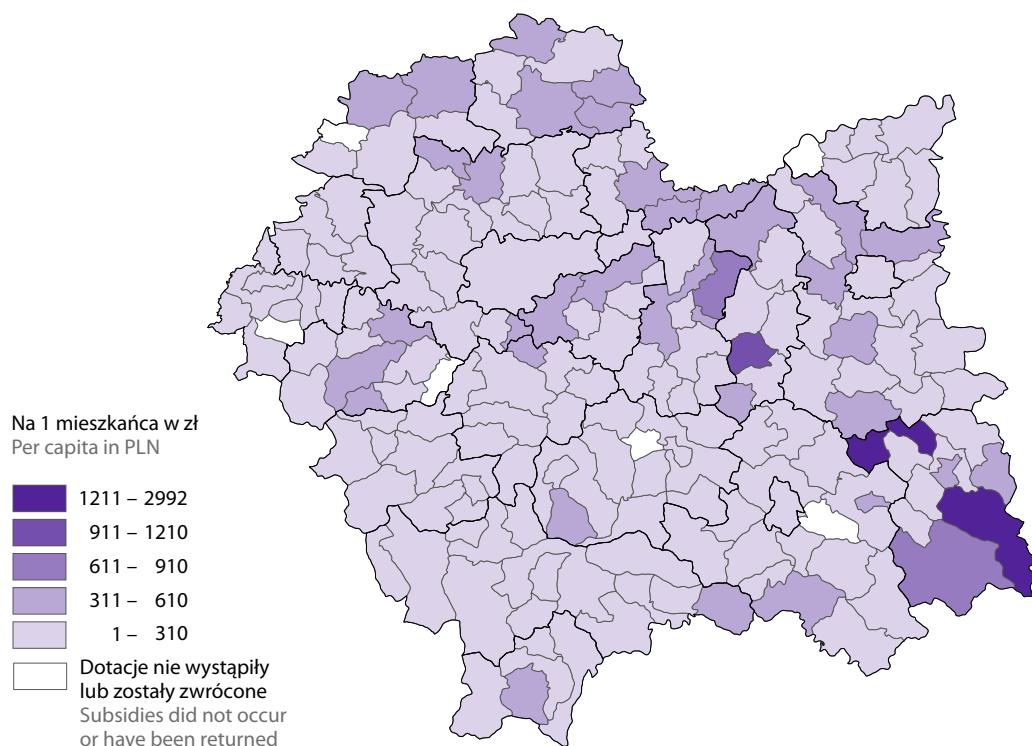

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2023 r. dotacje jednostek samorządu terytorialnego otrzymane na realizację projektów europejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 418 zł, tj. o 37 zł mniej niż rok wcześniej oraz o 98 zł więcej niż w 2015 r. W budżetach gmin było to 177 zł, miast na prawach powiatu – 265 zł, powiatów – 28 zł, a w budżecie województwa – 196 zł. Spośród 182 gmin województwa małopolskiego najwyższe dotacje z funduszy europejskich *per capita* zanotowano w gminie Bobowa (2992 zł), natomiast najniższe w gminie Charsznica (1 zł). W budżetach 6 gmin nie odnotowano dotacji tego rodzaju.

Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w województwie małopolskim z każdym rokiem ulega zmniejszeniu. W 2023 r. wyniosła 9,6%, co oznacza spadek o 1,2 p. proc. w ujęciu rocznym oraz 3,9 p. proc. w relacji do 2015 r. Omawiana relacja najwyższą wartość osiągnęła w budżecie województwa 46,0%. W gminach było to 6,4%, w powiatach – 5,5%, a w miastach na prawach powiatu – 4,8%.

Mapa 54. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 54. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b per capita in 2023

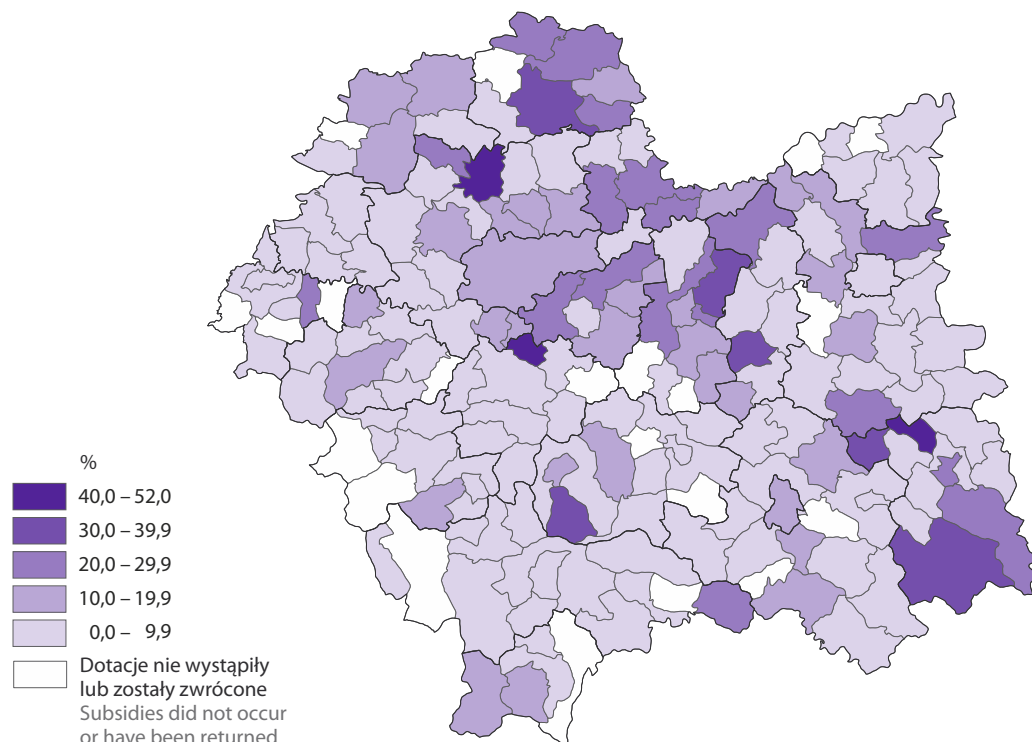
a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

W 2023 r. dotacje inwestycyjne (§§ 620 i 625) w województwie małopolskim, podobnie jak rok wcześniej osiągnęły wartość 1066 mln zł, natomiast ich udział w ogólnej kwocie dotacji z funduszy europejskich zwiększył się o 6,0 p. proc. do 74,3%. W tej kwocie największy udział miało województwo – 41,2% (439 mln zł). Dotacje inwestycyjne w gminach stanowiły 34,4% (367 mln zł) ogółu dotacji z funduszy europejskich, w miastach na prawach powiatu – 21,7% (231 mln zł), a w powiatach 2,7% (29 mln zł).

Fundusze europejskie stanowiły źródło finansowania przeciętnie 14,2% wydatków inwestycyjnych zrealizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (w 2022 r. – 19,8%). Największy udział miały w budżecie województwa (42,0%), a znacznie mniejszy w miastach na prawach powiatu (14,9%), gminach (9,0%) i powiatach (3,5%).

Mapa 55. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2023 r.
 Map 55. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2023

7.5. Planowanie przestrzenne

7.5. Spatial planning

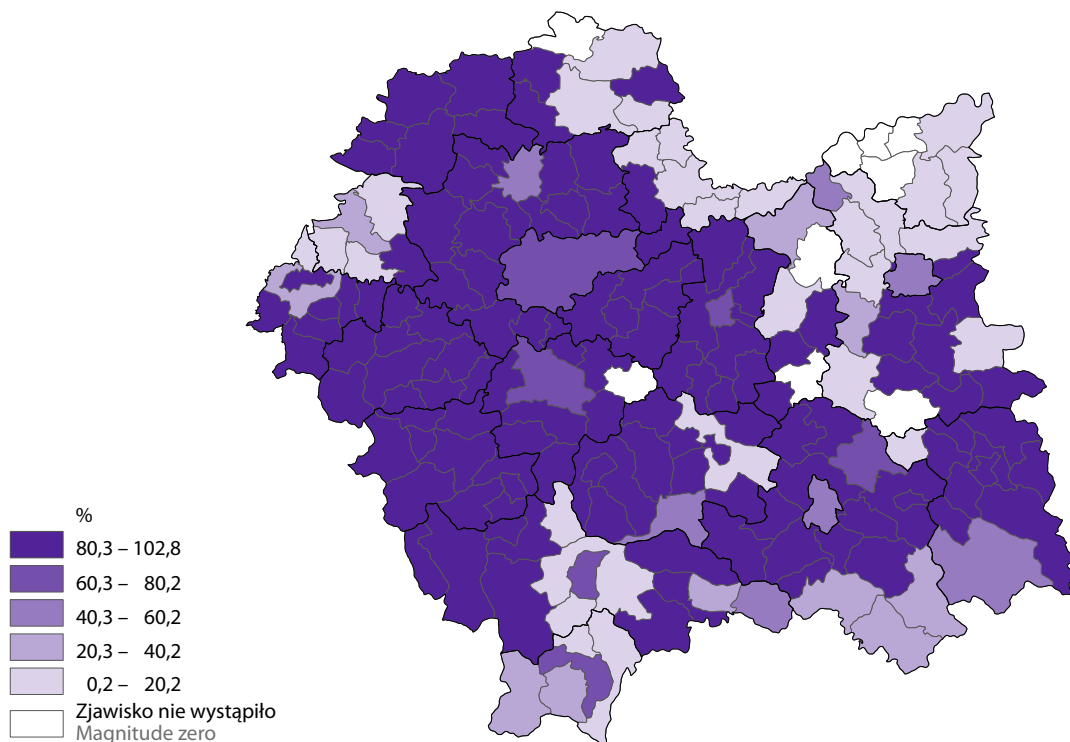
W 2023 r. w województwie małopolskim wzrosła w ujęciu rocznym liczba planów zagospodarowania przestrzennego i tym samym powierzchnia obszarów objętych nimi w gminach (odpowiednio o 5,8% i 0,2%). Działania rewitalizacyjne prowadziło 58,8% gmin w województwie, z których większość była realizowana na podstawie gminnego programu rewitalizacji (GPR). Obszar zdegradowany wyznaczyło 65,4% gmin województwa, a jego powierzchnia stanowiła 17,1% powierzchni województwa zmniejszyła się w ujęciu rocznym (o 2,7 p. proc.).

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest to opracowanie planistyczne gminy – akt prawa miejscowego uchwalony przez radę gminy – ustalające dla obszaru nim objętego, przeznaczenie terenów wyodrębnionych liniami rozgraniczającymi, z określeniem ich funkcji, zasad zagospodarowania, zasad obsługi w zakresie infrastruktury, a także ustalające, w zależności od potrzeb, lokalne warunki, zasady i standardy kształtowania zabudowy oraz inne szczególne warunki wymagające uregulowania planistycznego.

W 2023 r. w województwie małopolskim obowiązywało 2866 planów zagospodarowania przestrzennego (o 5,8% więcej niż przed rokiem). Powierzchnia gmin objęta tymi planami ogółem wyniosła 1072,2 tys. ha i zwiększyła się w ujęciu rocznym o 0,2%. Jej udział w powierzchni ogółem województwa wyniósł 70,6% (0,1 p. proc. więcej niż rok wcześniej).

Mapa 56. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2023 r.

Map 56. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2023

Uwaga. Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 r. rewizji granic jednostek terytorialnych.
Note. The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' boundaries since 2006.

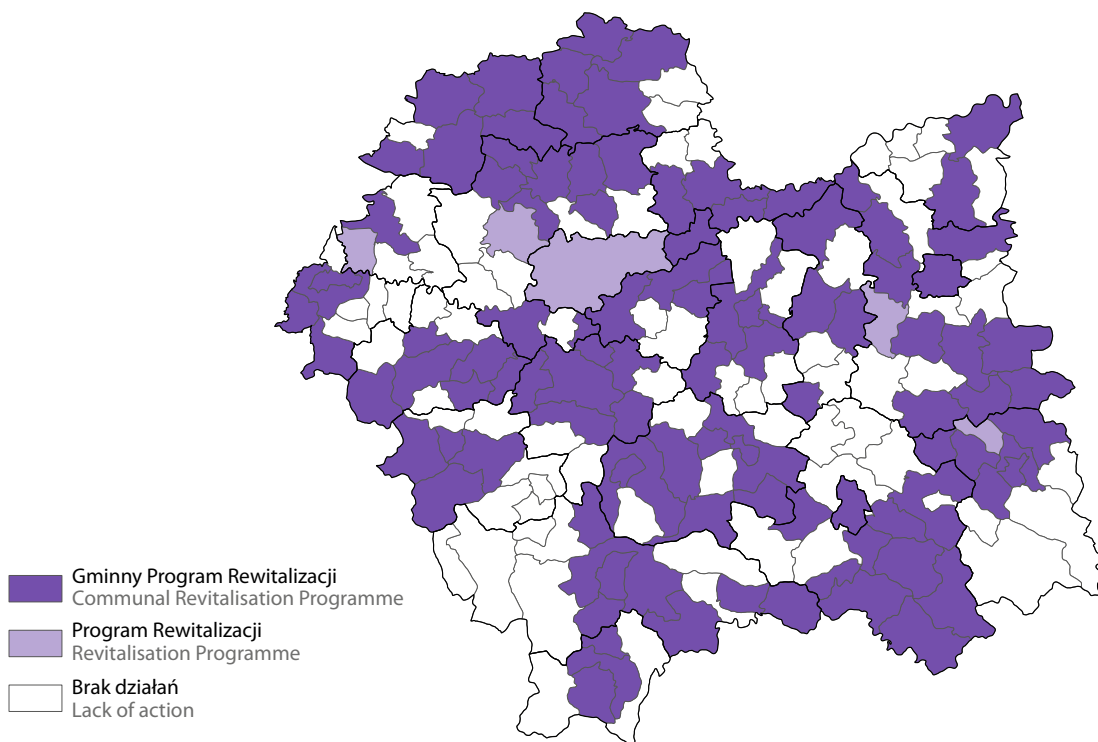
W 2023 r. liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. w województwie małopolskim wyniosła 619 (o 2,4% mniej niż rok wcześniej). Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyniosła 547,0 tys. ha i zwiększyła się o 9,4% w porównaniu z 2022 r.

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

W 2023 r. działania rewitalizacyjne w województwie małopolskim prowadziło 107 gmin (o 30 mniej niż rok wcześniej), co stanowiło 58,8% wszystkich gmin w województwie (o 16,5 p. proc. mniej). Działania rewitalizacyjne, ze względu na rodzaj gminy, prowadziły wszystkie miasta na prawach powiatu, 81,8% gmin miejskich, 80,0% gmin miejsko-wiejskich i 46,6% gmin wiejskich. W omawianym roku 95,3% ogólnej liczby aktywnych gmin zadeklarowało prowadzenie działań rewitalizacyjnych na podstawie GPR (gminnego programu rewitalizacji uchwalonego na podstawie ustawy o rewitalizacji), a pozostałe 4,7% na podstawie PR (programu rewitalizacji uchwalonego na podstawie ustawy o samorządzie).

Mapa 57. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2023 r.
Map 57. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2023

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Pierwszym etapem działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego. W 2023 r. taką informację podało 119 gmin województwa małopolskiego (o 26 mniej niż rok wcześniej), co stanowiło 65,4% wszystkich gmin w województwie. Powierzchnia wyznaczonego obszaru zdegradowanego ogółem wyniosła 259,3 tys. ha (o 13,8% mniej niż w roku poprzednim), tj. 17,1% powierzchni ogółem województwa (o 2,7 p. proc. mniej).

Tablica 51. Obszary zdegradowane w gminach

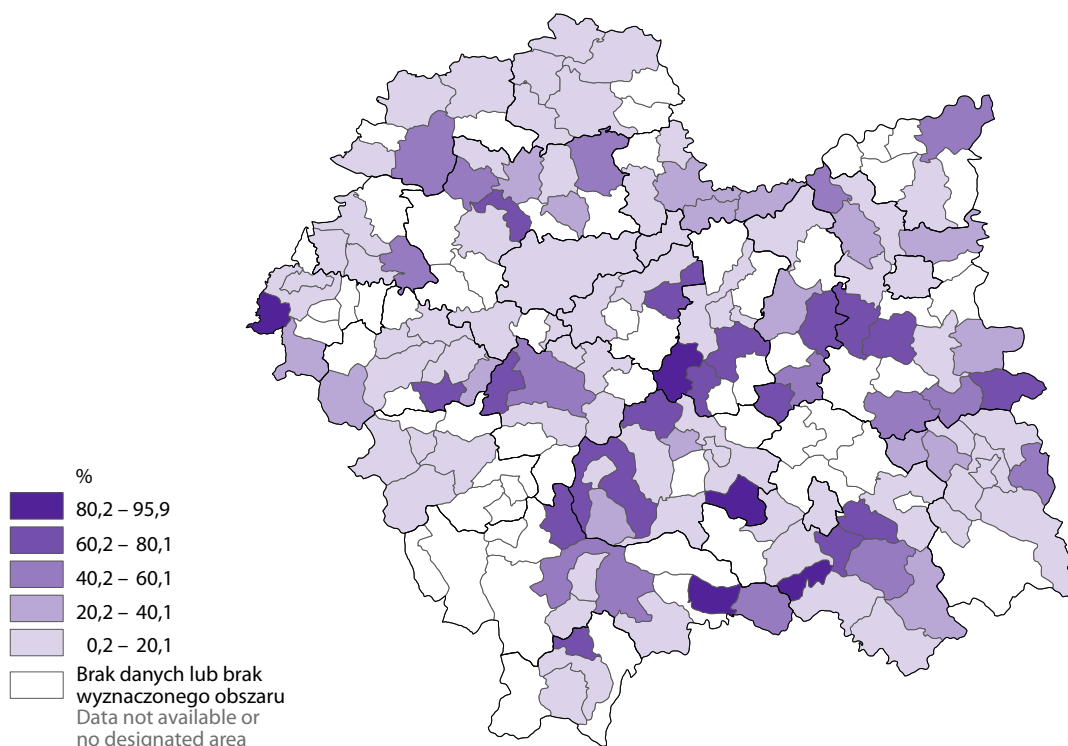
Table 51. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2022	2023		2022	2023	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego ^a area of degraded area ^a		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % gmin ogółem in % of total gminas		w ha in ha		w % gmin ogółem in % of total gminas
Ogółem Total	145	119	65,4	300808	259316	17,1
gminy miejskie ^b urban gminas ^b	11	9	81,8	2267	2099	5,3
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	3	3	100,0	2920	2920	6,4
gminy wiejskie rural gminas	86	63	53,4	190227	147275	15,6
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	45	44	88,0	105394	107022	22,0

a W momencie jego wyznaczenia. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a At the time of designation. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 58. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2023 r.

Map 58. Share of area of degraded area in total area of gminas in 2023

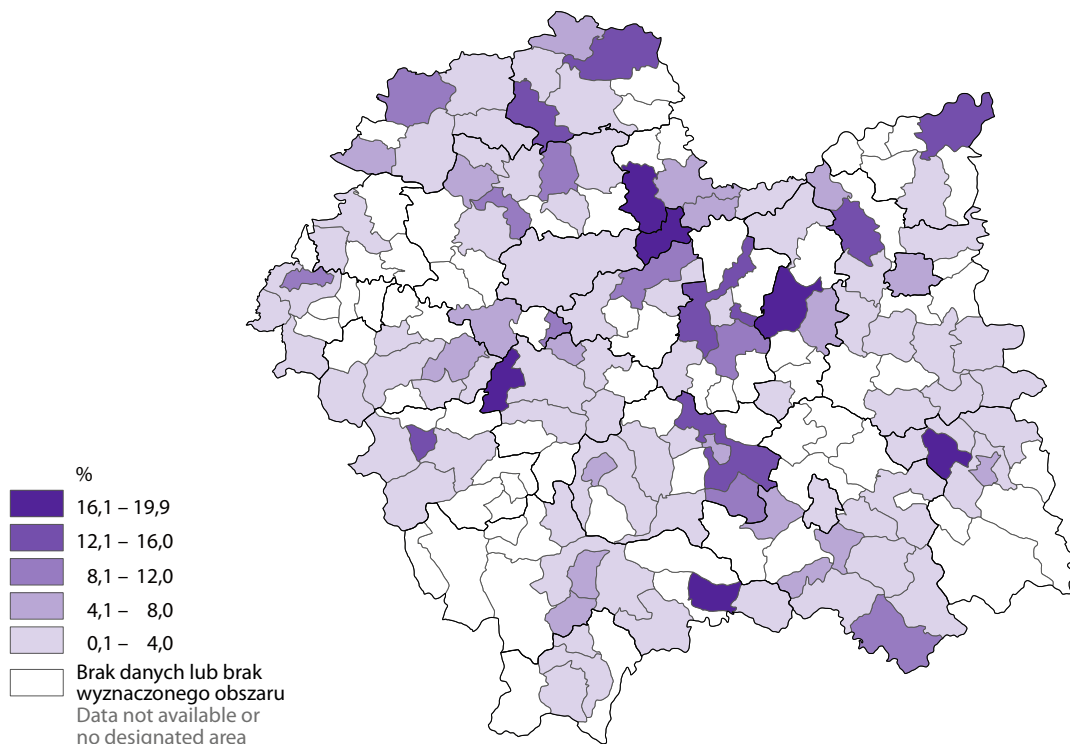
W 2023 r. w 114 gminach województwa małopolskiego, które podały informację o liczbie osób zamieszkujących obszar zdegradowany w momencie jego ustanowienia mieszkało 900,6 tys. osób (o 6,0% mniej niż rok wcześniej), co stanowiło 26,3% ogólnej liczby ludności w województwie (o 1,6 p. proc. mniej).

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym, lub technicznym, lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2023 r. łączna powierzchnia obszarów rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR, wyniosła 40,6 tys. ha (o 12,6% mniej w ujęciu rocznym) i stanowiła 4,4% powierzchni ogółem tych gmin (o 0,5 p. proc. więcej) oraz 2,7% ogólnej powierzchni województwa (o 0,4 p. proc. mniej).

Mapa 59. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 59. Share of area of revitalisation area in total area of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023

Liczba ludności zamieszkująca obszar rewitalizacji w momencie jego wyznaczenia (w gminach, które podały informację o liczbie osób) w 2023 r. wyniosła 422,4 tys. (o 7,8% mniej niż rok wcześniej), co stanowiło 16,8% ogólnej liczby ludności zamieszkującej gminy w momencie uchwalenia programów rewitalizacyjnych (o 0,4 p. proc. więcej).

Wśród typu funkcjonalnego terenów, na których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR/PR, w 2023 r. w województwie małopolskim wyraźnie dominowały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi – stanowiły 65,5% obszarów rewitalizacji (o 0,9 p. proc. mniej niż w roku poprzednim). Wśród pozostałych typów terenów wyróżniały się tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w miastach – 24,4% (o 3,4 p. proc. więcej niż w 2022 r.). Pozostałe tereny niezamieszkane stanowiły 5,7% powierzchni obszaru rewitalizacji (o 2,9 p. proc. mniej niż w roku poprzednim), tereny zieleni (parki, zieleńce, cmentarze) – 2,7% (o 0,4 p. proc. więcej), a tereny niezamieszkane zabudowane – 1,7% (o 0,1 p. proc. mniej).

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

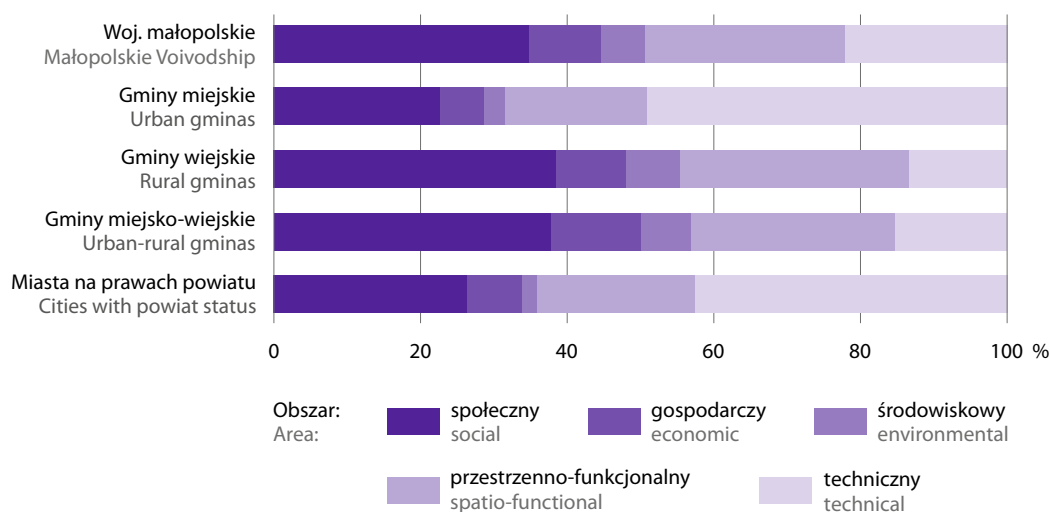
W obowiązujących w 2023 r. programach rewitalizacji były 2883 przedsięwzięcia zaplanowane na cały okres obowiązywania programu GPR lub PR (o 18,9% mniej w porównaniu z 2022 r.).

W strukturze przedsięwzięć podstawowych, zaplanowanych w programach rewitalizacji obowiązujących w badanym okresie, dominowały przedsięwzięcia z obszaru społecznego – 34,8% (o 1,3 p. proc. mniej niż rok wcześniej). Liczne interwencje obejmowały również działania w obszarach przestrzenno-funkcjonalnych – 27,2% (o 0,7 p. proc. mniej niż w 2022 r.) oraz obszarze technicznym – 22,1% (o 2,0 p. proc. więcej). Pozostałe interwencje obejmowały obszary gospodarcze oraz środowiskowe – odpowiednio 9,9% i 6,0% (o 0,4 p. proc. mniej i 0,4 p. proc. więcej niż w roku poprzednim).

Największy udział przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania programu w 2023 r. charakteryzował gminy miejsko-wiejskie – 39,6% ogólnej liczby programów zaplanowanych w województwie małopolskim (o 6,3 p. proc. więcej niż w 2022 r.). Zaplanowane przedsięwzięcia w gminach wiejskich stanowiły 36,0% (o 8,3 p. proc. mniej), w gminach miejskich – 13,3% (podobnie jak w roku ubiegłym), a w miastach na prawach powiatu – 11,2% (o 2,1 p. proc. więcej).

Wykres 78. Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji zaplanowane w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2023 r.

Chart 78. Revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2023

Udział przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych w 2023 r. w ogólnej liczbie przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania programów GPR/PR w województwie małopolskim wynosił 10,3% (o 6,6 p. proc. mniej niż w 2022 r.).

W strukturze gmin w omawianym okresie największy udział przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych w 2023 r. odnotowano w miastach na prawach powiatu – 33,2% (o 3,2 p. proc. mniej w porównaniu z 2022 r.), natomiast najmniejszy wykazały gminy wiejskie – 4,1% (o 10,0 p. proc. mniej). W gminach miejskich udział kształtował się na poziomie 14,1% (o 7,8 p. proc. mniej niż w roku poprzednim), a w gminach miejsko-wiejskich – 8,2% (o 5,1 p. proc. mniej).

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie małopolskim

Selected data on Małopolskie Voivodship

Tablica 52. Wybrane dane o województwie małopolskim

Table 52. Selected data on Małopolskie Voivodship

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	1636274	752662	495877	825329	939682
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	380370	165174	108095	149162	258453
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dan³	0,031	0,032	0,034	0,034	0,034
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	23,9	27,3	30,3	32,5	33,2
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,99	1,66	1,86	1,59	1,16
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,30	10,76	11,27	11,15	10,85
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,93 ^a	1,09	1,21	1,63	2,02
Wskaźnik starości demograficznej w %	15,3	15,7	16,2	16,6	17,0
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	826	879	908	918
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w %	49,6	51,3	51,3	50,8	53,0
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w %	53,3	54,1	54,1	53,1	54,2
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w %	6,9	5,2	5,3	4,3	2,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^c	40	20	16	13	17
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^d w zł	3876,04	4065,97	4375,40	4696,66	5151,08
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	718,8	719,2	719,9	739,1	744,0
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1938,81	1975,40	2029,96	2122,42	2224,97
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1305,45	1423,46	1491,91	1627,85	1773,08
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	.	.	.	16,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	6,1	5,5	4,8	4,5	4,1
Dzieci przebywające w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^c	62,6	76,5	89,1	107,3	119,9
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności ^c	340	344	349	353	358
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m³	26,8	26,8	27,1	27,7	28,1
Porady lekarskie ^f udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,3	7,5	7,4	7,6	7,7
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^c	1681	1630	1619	1591	1652
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^g w %	94,7	94,8	94,5	94,6	94,4

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b W 4. kwartale. Wyniki badania opracowanych na podstawie NSP 2021. W związku z tym nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi za wcześniejsze lata. c Stan w dniu 31 grudnia. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracowników przekracza 49 osób. f Data on internal migration for 2015 and foreign migration for 2014 were used to calculate the balance. b In the Q4. Since 2021 the survey results have been based on the results of the Census 2021. As a result, they are not fully comparable to the data presented for previous years. c As of 31 December. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification
857860	819650	1106639	1297611	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
210788	264400	403945	298564	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
0,033	0,034	0,034	0,036	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³
39,8	41,1	41,5	42,8	.	Share of waste municipal collected separately in total municipal waste in %
-1,00	-2,17	-1,42	-1,30	-1,82	Natural increase per 1000 population
10,29	9,70	9,06	8,26	7,75	Live births per 1000 population
1,16	1,40	1,20	1,52	1,65	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
17,2	17,5	17,9	18,3	18,8	Old age ratio in %
882	906	949	960	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6
54,8	55,0	56,2	57,7	57,6	Employment rate by LFS ^b in %
56,9	56,7	57,4	59,4	59,3	Activity rate by LFS ^b in %
2,6	3,0	2,1	2,8	2,8	Unemployment rate by LFS ^b in %
23	13	16	18	18	Unemployed persons per a job offer ^c
5483,28	6020,56	6923,39	7797,50	8606,99	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^d in PLN
746,8	744,4	743,2	748,6	756,3	Annual average number of retirees and pensioners in thousands
2351,94	2509,36	2736,32	3206,40	3662,18	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1914,74	2038,88	2236,67	2789,94	.	Average monthly per capita available income in households in PLN
13,7	14,9	13,6	13,5	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %
3,7	3,4	3,0	3,0	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
121,5	143,3	169,2	185,9	.	Children staying in nurseries ^e and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^c
374	379	385	391	.	Dwelling stocks per 1000 population ^c
28,5	28,2	28,7	28,8	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita in m ³
6,9	7,4	7,7	8,1	.	Doctor's consultation ^f provided within the scope of out-patient health care per capita
1638	1588	1559	1502	.	Population per out-patient health care unit ^c
93,7	91,3	93,0	94,4	94,0	Cost level indicator in non-financial enterprises ^g in %

od 2021 r. zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej Polski zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów 31 grudnia. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. e Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi. pracujących przekracza 49 osób.

been generalised using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National which the number of employed persons exceeds 9 persons. e Including nursery wards until 2021. f Including consultations provided in admission rooms

Tablica 52. Wybrane dane o województwie małopolskim (dok.)

Table 52. Selected data on Małopolskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,7	4,4	4,6	4,5	4,7
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	8442,1	7683,2	7924,1	8774,1	11191,0
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	110,5	91,0	103,1	110,7	127,5
Nakłady ^b wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	628,5	946,9	873,9	1087,4	1213,8
Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	104,3	103,2	107,2	104,7	93,4
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej ^d	145,6	147,8	154,0	153,7	156,2
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	7,0	7,7	8,4	7,0	10,6
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
Ogółem	49,2	46,5	46,2	47,0	46,5
Gminy ^e	44,1	38,9	38,2	38,5	38,1
Miasta na prawach powiatu	64,7	62,0	62,7	63,2	60,7
Powiaty	32,6	35,6	36,8	37,5	40,8
Województwo	43,6	49,4	45,8	53,4	56,7
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
Ogółem	19,1	13,1	14,4	17,8	16,6
Gminy ^e	19,3	10,9	12,6	18,0	16,5
Miasta na prawach powiatu	14,4	10,6	10,7	13,7	13,7
Powiaty	20,5	14,7	17,2	19,9	18,3
Województwo	38,0	40,7	41,9	34,8	30,4
Dotacje inwestycyjne ogółem ^f dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
Ogółem	1339	751	811	1148	1276
Gminy ^e	521	244	196	526	735
Miasta na prawach powiatu	234	120	119	172	216
Powiaty	265	199	115	172	143
Województwo	319	191	382	277	182
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
Ogółem	-33	344	29	-775	-269
Gminy ^e	48	317	18	-438	-110
Miasta na prawach powiatu	-100	3	-52	-351	-348
Powiaty	-11	69	19	-40	105
Województwo	29	-47	43	54	84

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą prawach powiatu. f Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern of investment grants.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification
5,3	7,5	6,0	4,6	5,0	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
11113,0	13151,4	14761,9	15119,0	14877,3	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
99,3	118,3	112,2	102,4	98,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)
1327,3	1577,1	1840,9	2193,0	.	Intramural expenditure ^b on research and development per capita in PLN (current prices)
89,8	106,0	130,6	95,4	98,9	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)
155,5	157,6	159,2	160,4	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area ^d
14,6	14,7	20,6	25,9	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
.	.	.	.	.	Share of own revenue in total revenue of local government units in %
45,3	44,9	48,7	48,4	.	Total
40,3	37,3	43,3	44,4	.	Gminas ^e
57,8	59,9	61,8	60,3	.	Cities with powiat status
41,0	38,1	36,5	31,6	.	Powiats
38,5	48,8	53,0	54,9	.	Voivodship
.	.	.	.	.	Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
15,9	16,9	17,3	22,2	.	Total
15,6	15,0	17,7	25,0	.	Gminas ^e
11,5	13,7	13,0	14,4	.	Cities with powiat status
16,1	17,2	17,4	21,0	.	Powiats
36,3	44,5	33,0	37,6	.	Voivodship
.	.	.	.	.	Total investment grants ^f for local government units in million PLN
1482	1919	1885	3298	.	Total
709	1053	910	1828	.	Gminas ^e
136	162	388	601	.	Cities with powiat status
151	139	203	408	.	Powiats
486	565	384	462	.	Voivodship
.	.	.	.	.	Result of budgets of local government units in million PLN
305	1326	-1453	-3085	.	Total
499	1278	-483	-1094	.	Gminas ^e
-474	-148	-926	-1715	.	Cities with powiat status
245	134	-130	-158	.	Powiats
35	62	86	-117	.	Voivodship

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Stan w dniu 31 grudnia. e Bez gmin mających również status miast na economic entities employing more than 9 persons. d As of 31 December. e Excluding gminas which are also cities with powiat status. f Sum of all types

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Krakowie

Selected data on Kraków

Tablica 53. Wybrane dane o Krakowie

Table 53. Selected data on Kraków

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:					
gazowych	4686130	4441006	5087968	4842749	3913849
pyłowych	985	745	796	808	591
Odpady wytworzone ^a w tys. t	1330,9	1329,3	1478,3	1821,4	1442,6
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	248,8	326,1	283,3	291,2	284,3
Ludność ^b	761069	765320	767348	771069	779115
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,54	2,18	1,97	2,05	1,97
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	.	2,37	2,61	6,13	9,00
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b	613	635	658	678	692
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	930	1001	1021	1010
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (w %)	4,4	3,5	2,7	2,3	2,0
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w %	54,8	56,3	52,7	50,7	46,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b	17	9	7	4	6
Liczba osób na 1 przychodnię ^{bd}	1214	1163	1157	1108	1136
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	11,3	11,6	11,8	12,0	12,1
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	3,2	3,4	2,8	2,7	2,5
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	15,7	21,3	23,3	26,2	27,3
Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3	204	230	257	308	327
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b	2,11	2,07	2,02	1,98	1,94
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności	171	176	181	182	189
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności	108	108	110	114	118
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności	31	35	38	36	38
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	3,3	3,3	3,7	4,2	4,1
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	6105	5786	5493	5944	5688
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	8,5	12,3	14,4	12,5	16,8
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	3780,79	4011,03	4319,22	4679,43	4947,30
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	815,99	798,29	819,68	1031,12	1160,96

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach e Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017–2022 ze żłobkami przyzakładowymi. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, lokalizacji inwestycji.

a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Including children in units performing health care activities throughout the school year. well as in 2017–2022 workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data concern economic entities employing

2020	2021	2022	2023	2024	Specification
					Emission of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:
2392576	2670721	2417038	2219250	.	gaseous
234	230	214	181	.	particulates
600,9	477,7	653,9	681,6	.	Waste generated ^a in thousand tonnes
240,7	239,8	245,8	251,3	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg
800531	802583	803282	806201	809168	Population ^b
-0,08	-1,00	-0,46	-0,51	-0,62	Natural increase per 1000 population
3,12	4,04	2,35	4,05	4,05	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
616	624	632	636	638	Non-working age population per 1000 persons of working age ^b
1047	1046	1103	1088	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1000 children aged 3–6
3,1	2,8	2,3	1,9	2,0	Registered unemployment rate ^b in %
39,5	59,0	50,1	45,2	42,9	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in %
12	6	6	7	7	Registered unemployed persons per job offer ^b
1126	1070	1050	987	.	Population per out-patient departments ^{bd}
10,8	11,6	12,0	12,8	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita
2,3	2,1	1,9	1,8	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %
30,1	33,2	36,2	38,5	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %
407	429	436	478	.	Places in nurseries ^e and children's clubs ^b per 1000 children up to the age of 3
1,85	1,83	1,79	1,76	.	Population per dwelling in dwelling stocks ^b
191	199	209	219	229	Entities of the national economy ^b per 1000 population
120	125	132	139	146	Natural persons conducting economic activity ^b per 1000 population
39	42	45	47	50	Commercial companies ^b per 1000 population
4,5	6,2	4,3	4,4	5,1	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %
5210	6055	7366	7915	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN
12,7	12,6	13,4	12,0	10,7	Dwellings completed per 1000 population
4752,01	5672,78	5827,82	5801,14	.	Own revenues of the city budget per capita in PLN
1047,71	1518,56	1666,49	1821,28	.	Property expenditures of the city budgets per capita in PLN

wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według

d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. e Including nursery wards until 2021 as more than 9 persons; according to investment location.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Tablica 54. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Table 54. Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie	Kraków	Nowy Sącz	Tarnów	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w tonach/rok):				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2023 in tonnes/year:
gazowych	2219250	98373	948105	gaseous
pyłowych	181	22	177	particulates
Odpady wytworzone ^a w 2023 r. w tys. t	681,6	20,0	86,9	Waste generated ^a in 2023 in thousand tonnes
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2023 r. w kg	251,3	257,3	218,2	Mixed municipal waste collected per capita in 2023 in kg
Ludność ^b w 2024 r.	809168	79821	102123	Population ^b in 2024
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.	-0,62	-2,99	-5,15	Natural increase per 1000 population in 2024
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.	4,05	-3,66	-4,01	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2024
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b w 2024 r.	638	763	778	Non-working age population per 1000 persons of working age ^b in 2024
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2023/24	1088	1225	1150	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2023/24 school year
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w 2024 r. w %	2,0	3,5	4,2	Registered unemployment rate ^b in 2024 in %
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w 2024 r. w %	42,9	41,4	52,1	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in 2024 in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b w 2024 r.	7	71	7	Registered unemployed persons per job offer ^b in 2024
Liczba osób na 1 przychodnię ^b w 2023 r.	987	1044	1172	Population per out-patient departments ^b in 2023
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2023 r.	12,8	11,6	14,1	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2023
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r. w %	1,8	3,3	3,5	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2023 in %
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^c i klubach dziecięcych ^b w 2023 r. w %	38,5	19,3	29,0	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^c and children's clubs ^b in 2023 in %
Miejsca w żłobkach ^c i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2023 r.	478	321	326	Places in nurseries ^c and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^b in 2023
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b w 2023 r.	1,76	2,51	2,25	Population per dwelling in dwelling stocks ^b in 2023
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności w 2024 r.	229	144	130	Entities of the national economy ^b per 1000 population in 2024
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności w 2024 r.	146	101	90	Natural persons conducting economic activity ^b per 1000 population in 2024
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności w 2024 r.	50	16	17	Commercial companies ^b per 1000 population in 2024
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^d na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł	7915	6689	6256	Investment outlays in enterprises (current prices) ^d per capita in 2023 in PLN
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r.	10,7	5,0	2,9	Dwellings completed per 1000 population in 2024
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł	5801,14	4518,42	4143,35	Own revenue of the city budget per capita in 2023 in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł	1821,28	1966,26	1374,60	Property expenditure of the city budget per capita in 2023 in PLN

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017–2022 żłobkami przy zakładach. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Including nursery wards until 2021 as well as in 2017–2022 workplace nurseries. d Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Obszary Strategicznej Interwencji

Areas of Strategic Intervention

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) – wydzielone przestrzennie obszary administracyjne lub funkcjonalne, cechujące się specyficznym zestawem uwarunkowań i cech społecznych, gospodarczych lub środowiskowych, decydujących o występowaniu na ich terenie strukturalnych barier rozwoju lub trwałych (możliwych do aktywowania) potencjałów rozwojowych, do których może być adresowana adekwatna interwencja publiczna.

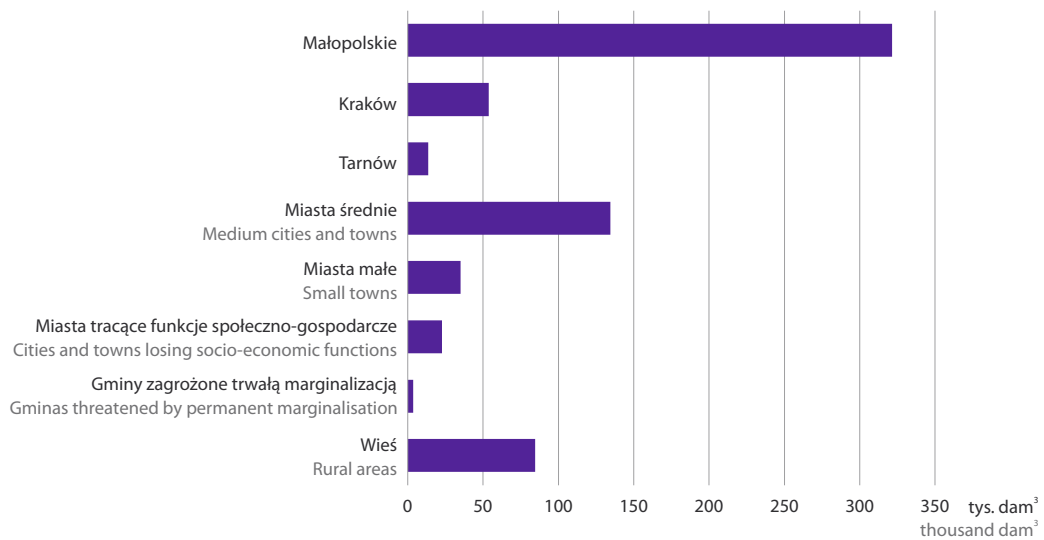
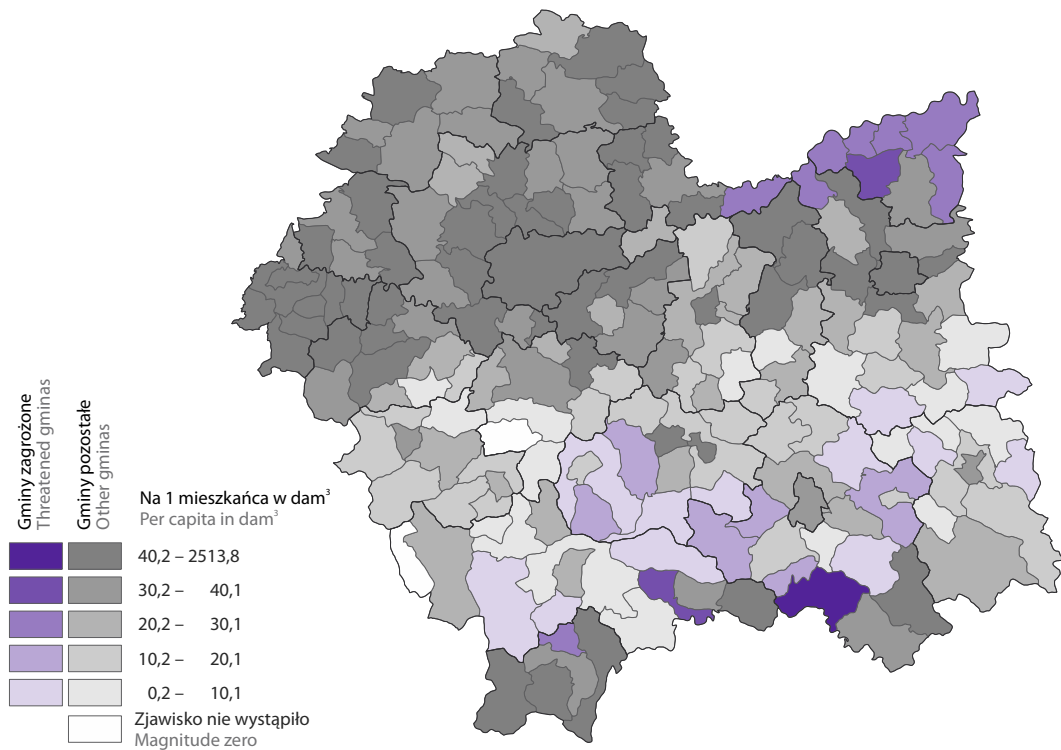
W województwie małopolskim OSI obejmują:

- gminy zagrożone trwałą marginalizacją: Białny Dunajec (2), Bolesław w powiecie dąbrowskim (2), Ciężkowice (3), Czarny Dunajec (3), Czorsztyn (2), Dobra (2), Gręboszów (2), Grybów (2), Kamienica (2), Korzenna (2), Koszyce (3), Lipinki (2), Łabowa (2), Łącko (2), Łukowica (2), Łużna (2), Mędrzechów (2), Mszana Dolna (2), Niedźwiedź (2), Ochotnica Dolna (2), Olesno (2), Piwniczna-Zdrój (3), Podegrodzie (2), Radgoszcz (2), Rytro (2), Szaflary (2), Szczucin (3), Szerzyny (2), Wietrzychowice (2);
- miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze: Chrzanów – miasto (4), Gorlice (1), Nowy Sącz (1), Nowy Targ (1), Tarnów (1), Zakopane (1).

(1) – gmina miejska, (2) – gmina wiejska, (3) – gmina miejsko-wiejska, (4) – obszar miejski w gminie miejsko-wiejskiej.

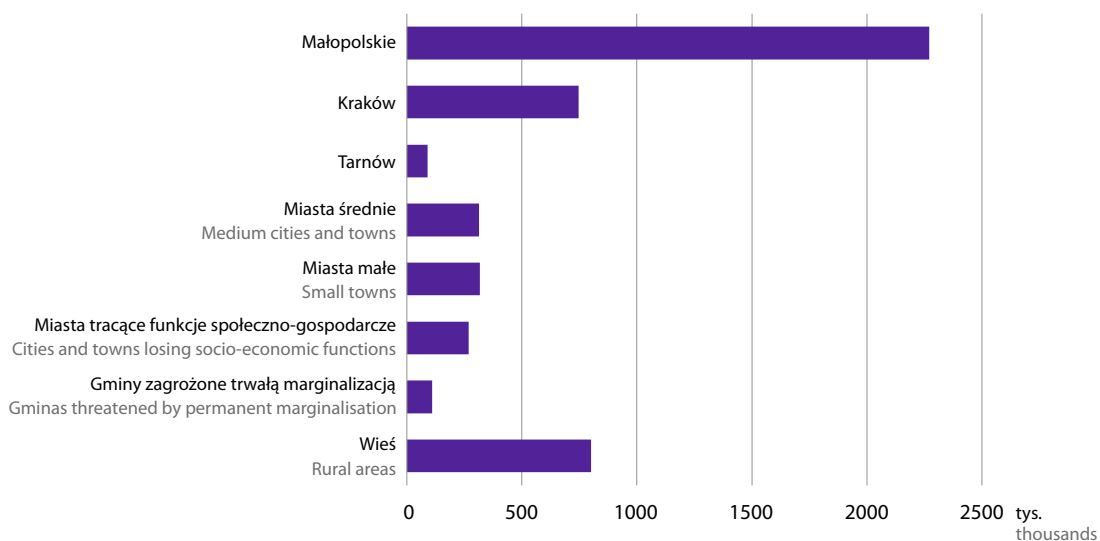
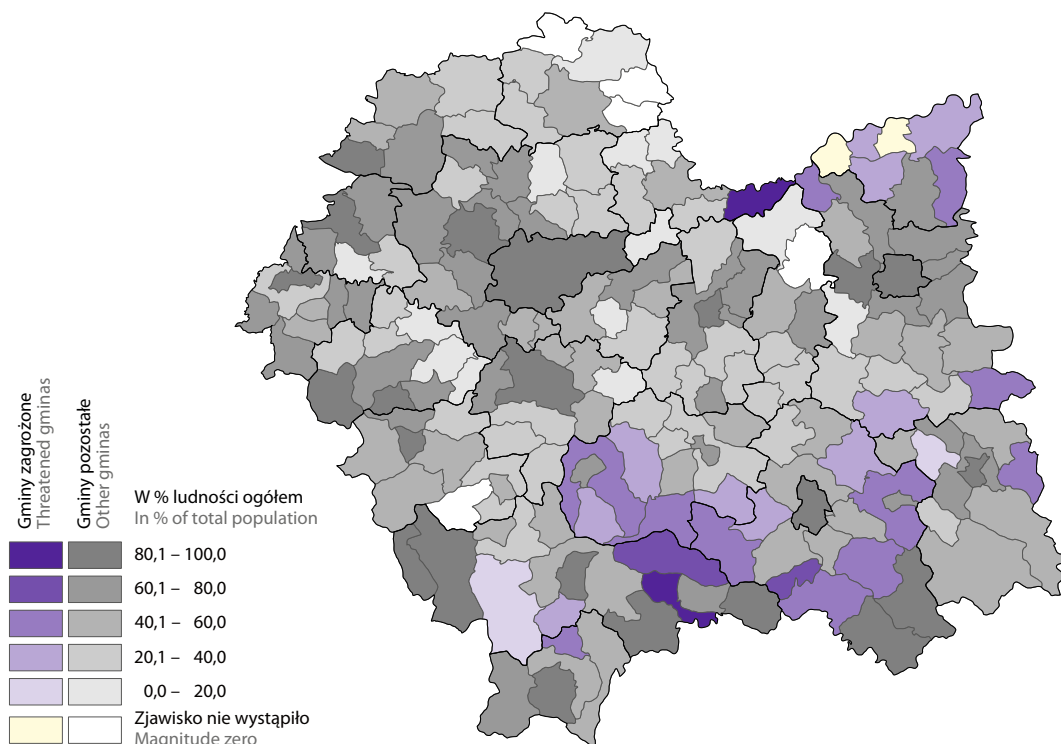

Mapa 60. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.
 Map 60. Consumption of water for needs of the national economy and population in 2023

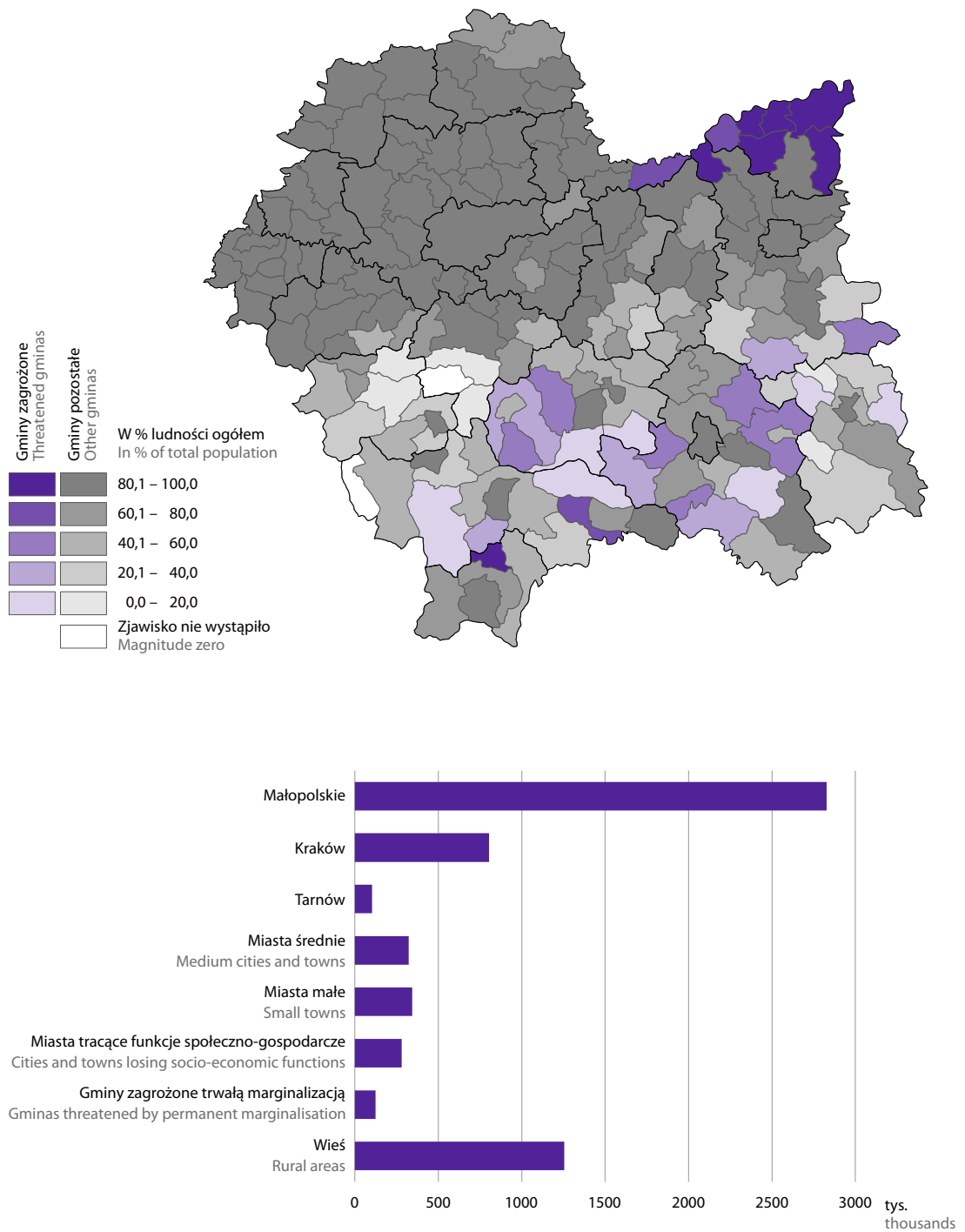
Mapa 61. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.

Map 61. Population connected to the sewage system in 2023

Mapa 62. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2023 r.

Map 62. Population connected to the water supply system in 2023

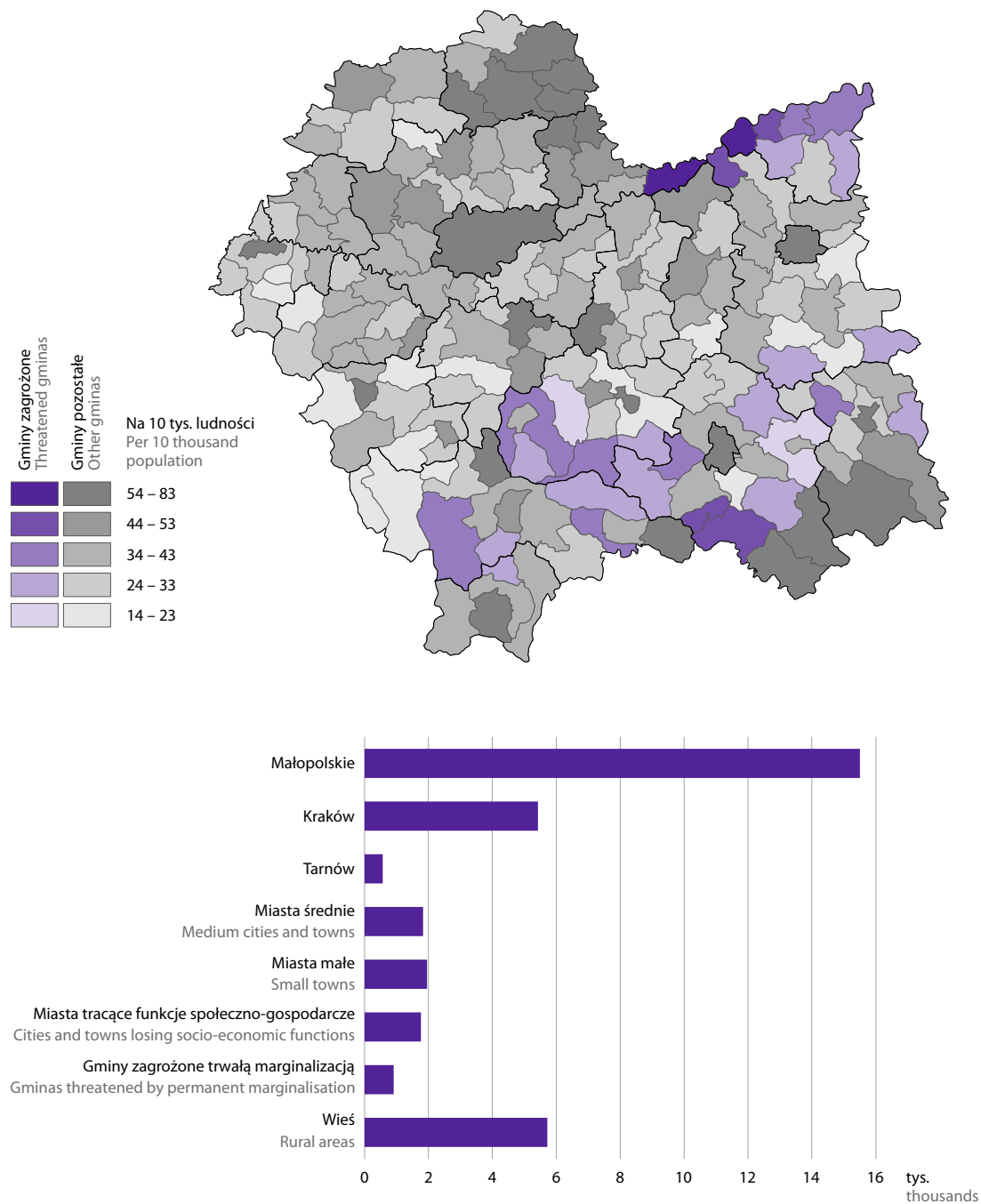

Mapa 63. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

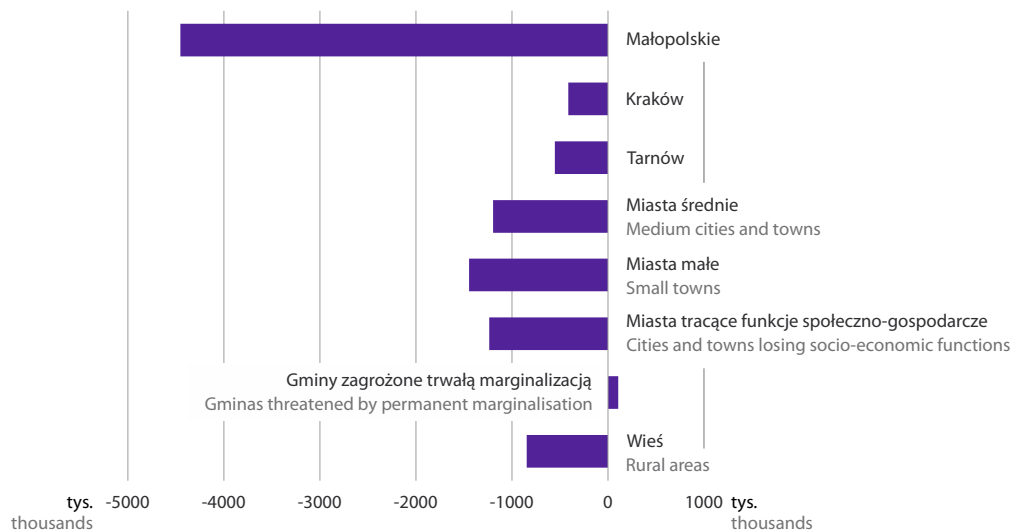
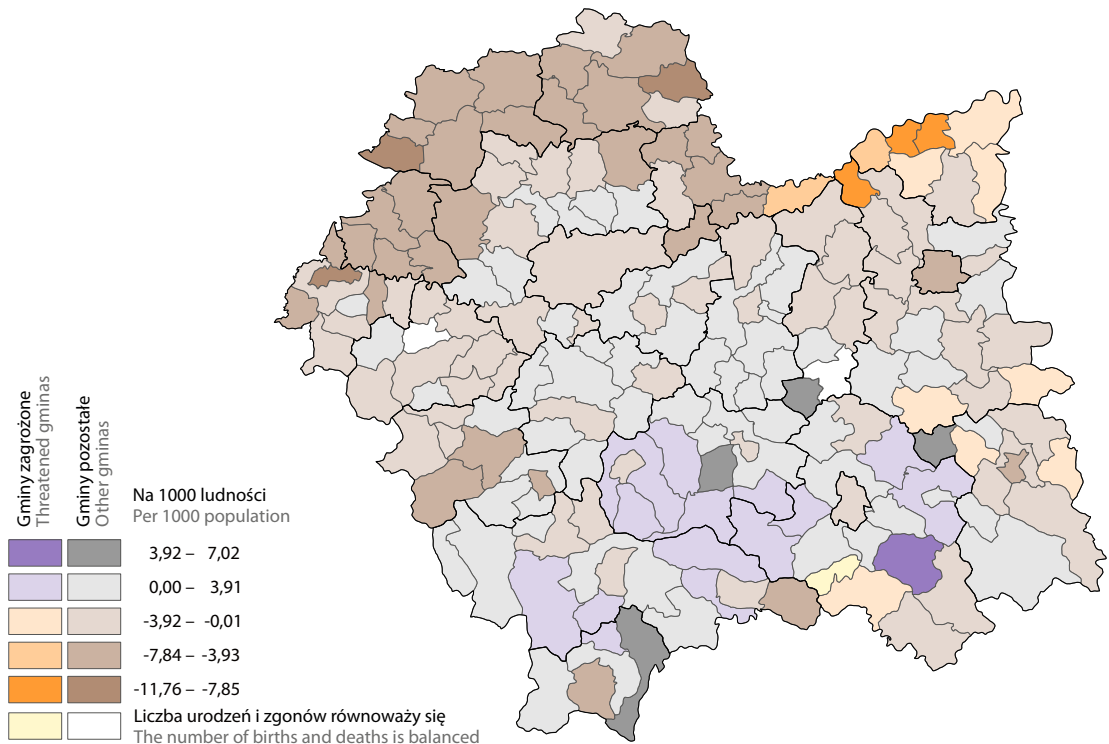
Map 63. Foundations, associations and social organisations in 2023

As of 31 December

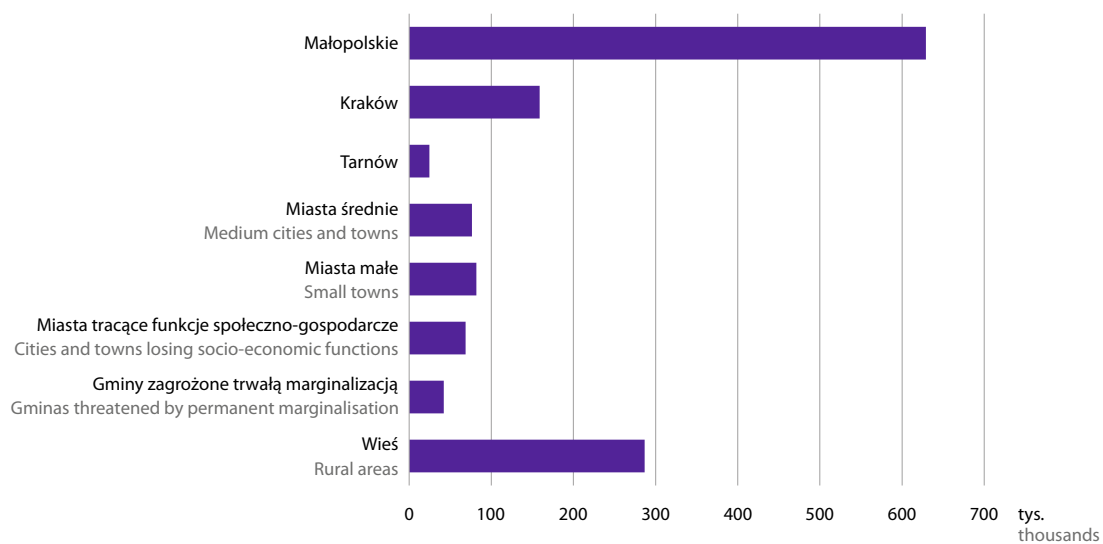
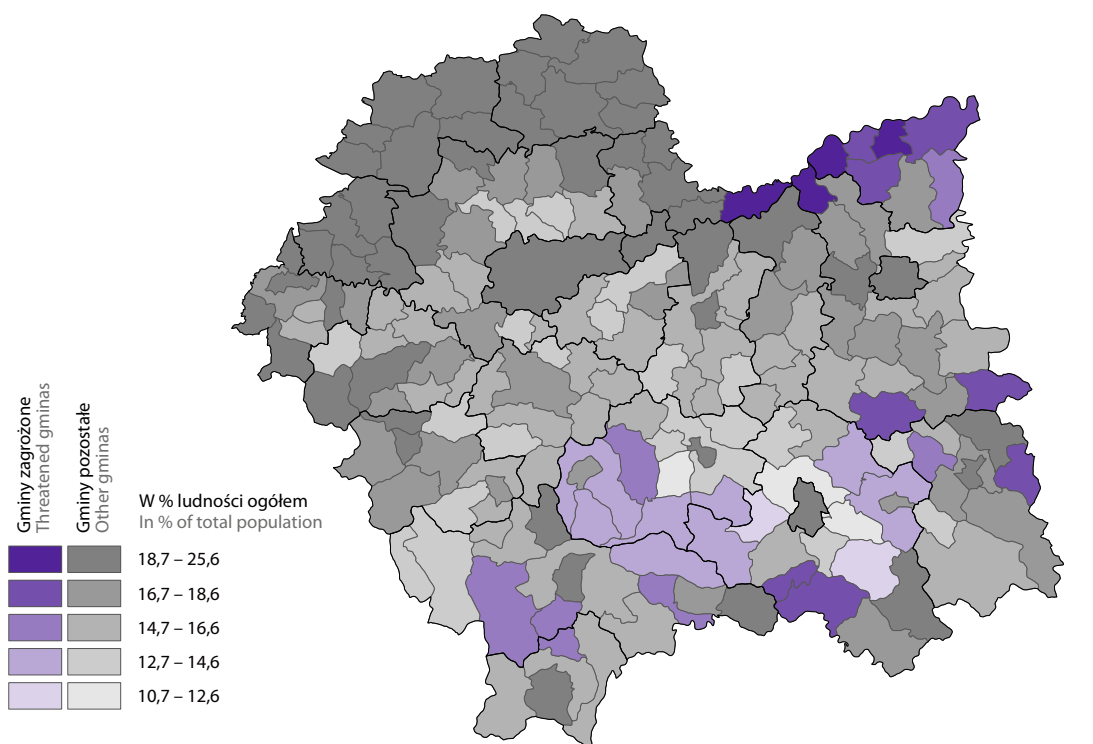
Mapa 64. Przyrost naturalny w 2023 r.

Map 64. Natural increase in 2023

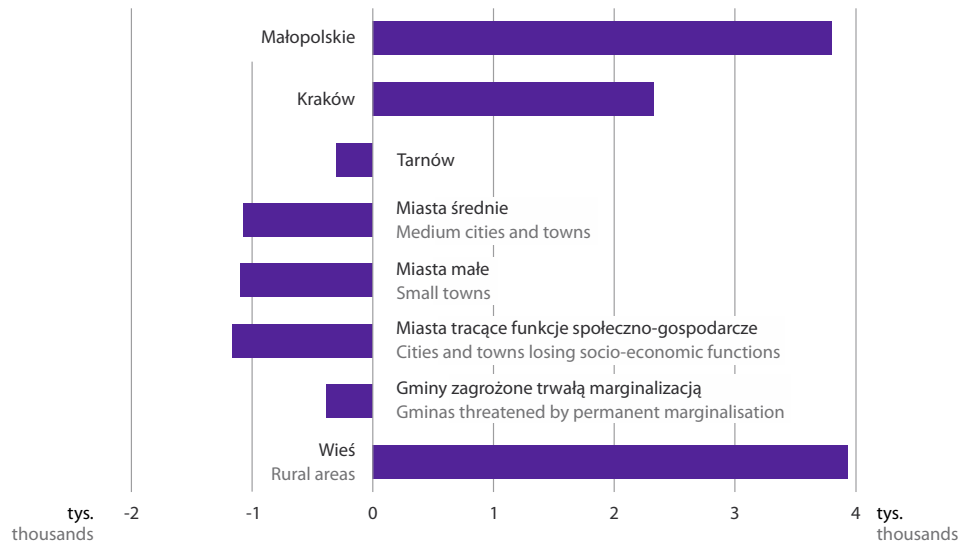
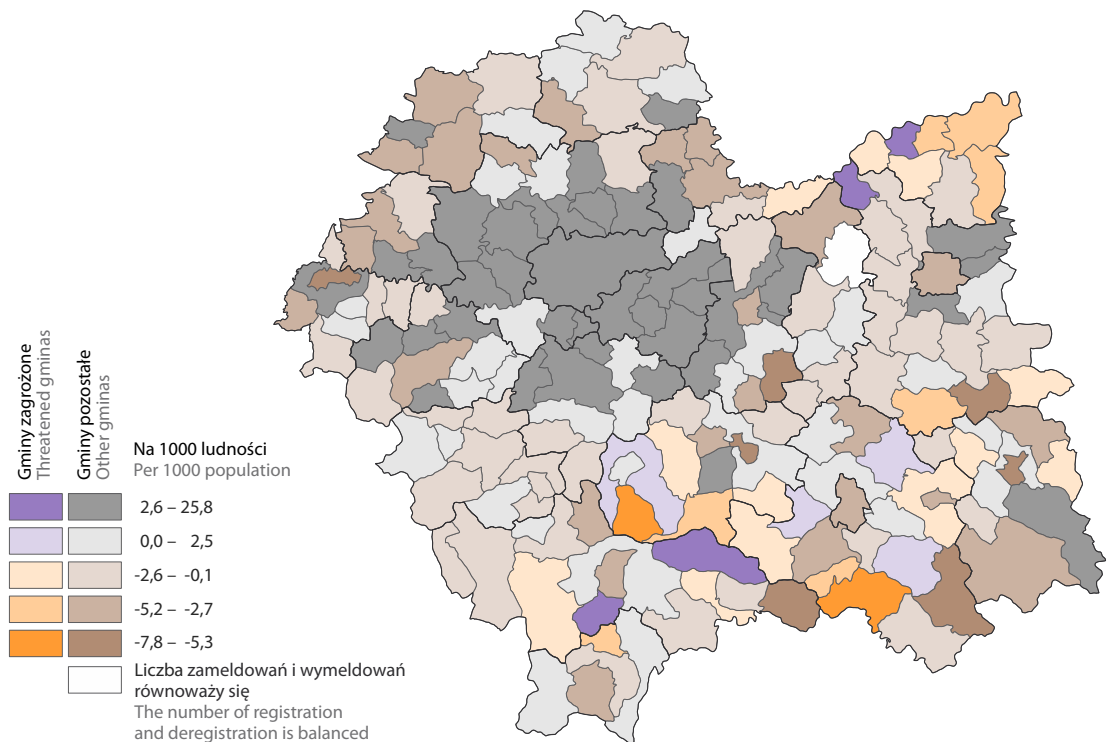
Mapa 65. Ludność w wieku 65 lat i więcej w 2023 r.

Map 65. Population aged 65 and more in 2023

Mapa 66. Saldo migracji wewnętrznych w 2023 r.

Map 66. Internal net migration in 2023

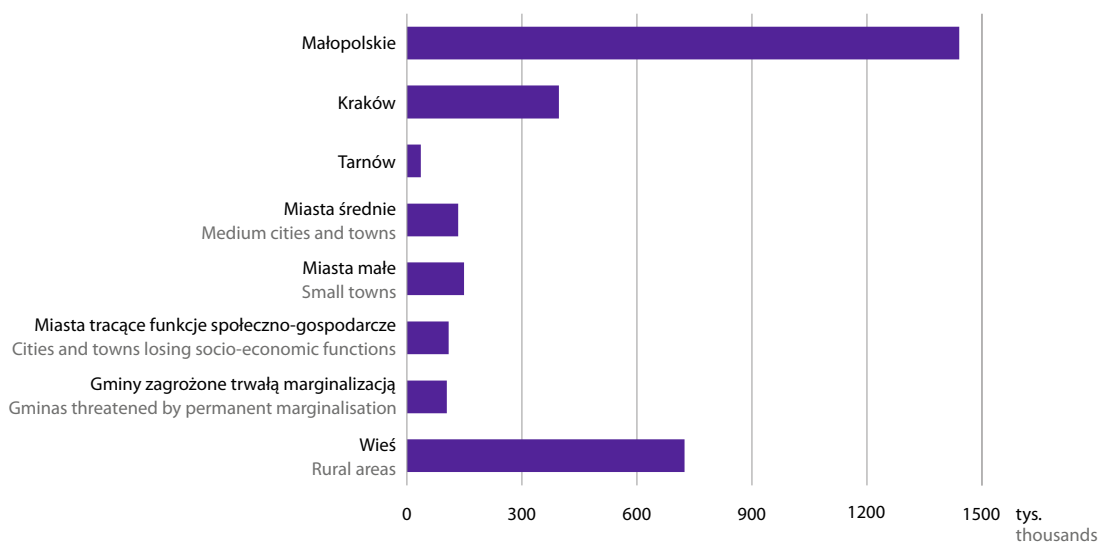
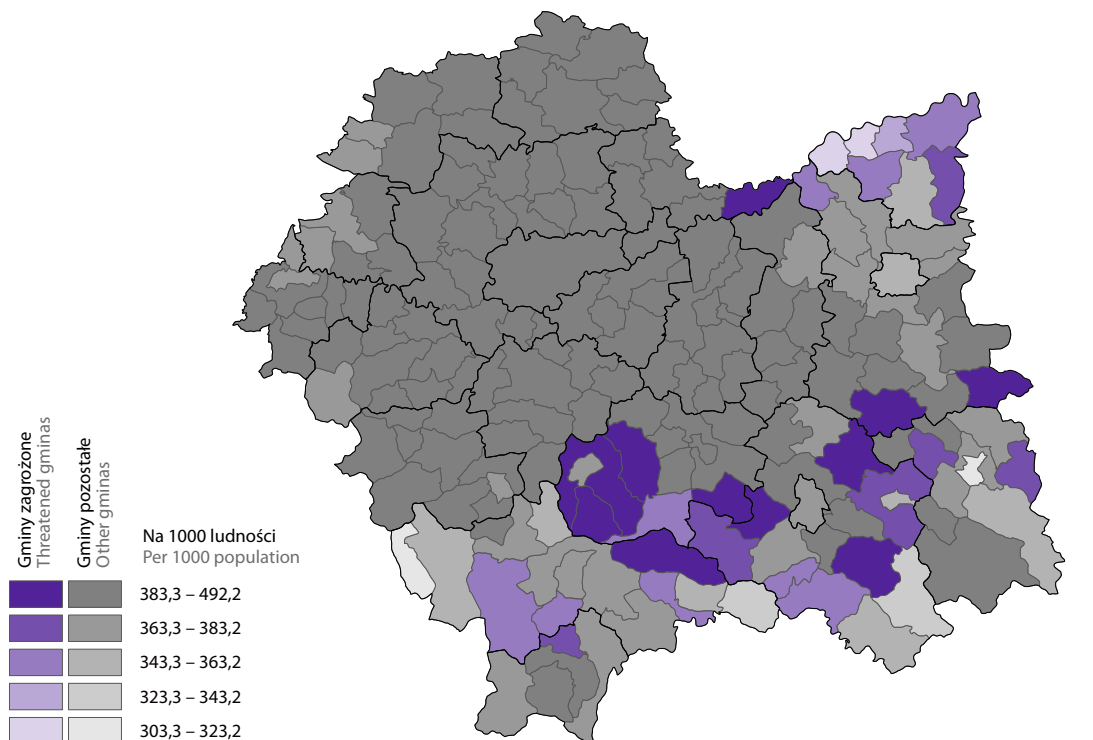

Mapa 67. Pracujący w gospodarce narodowej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 67. Employed persons in the national economy in 2023

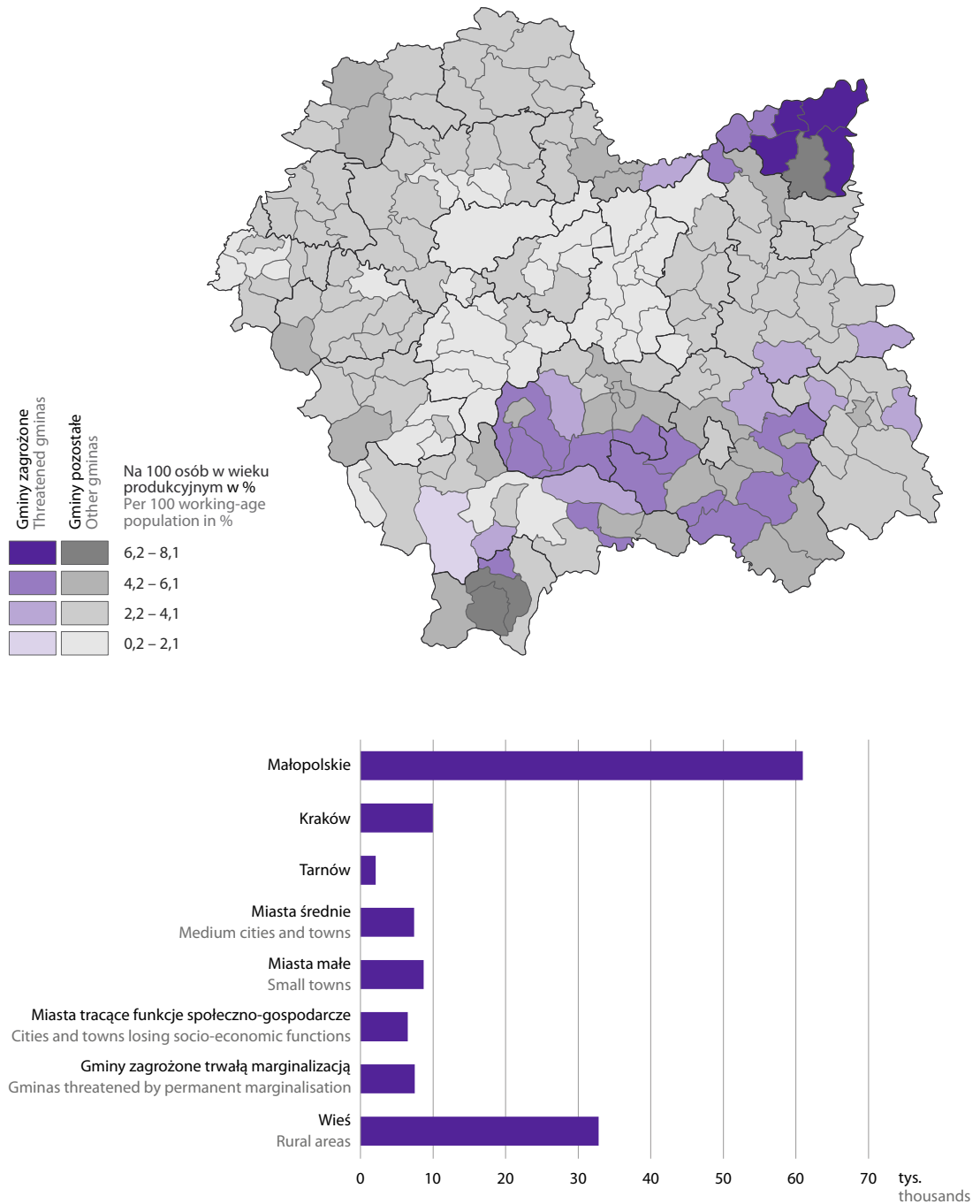
As of 31 December

Mapa 68. Bezrobotni zarejestrowani w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

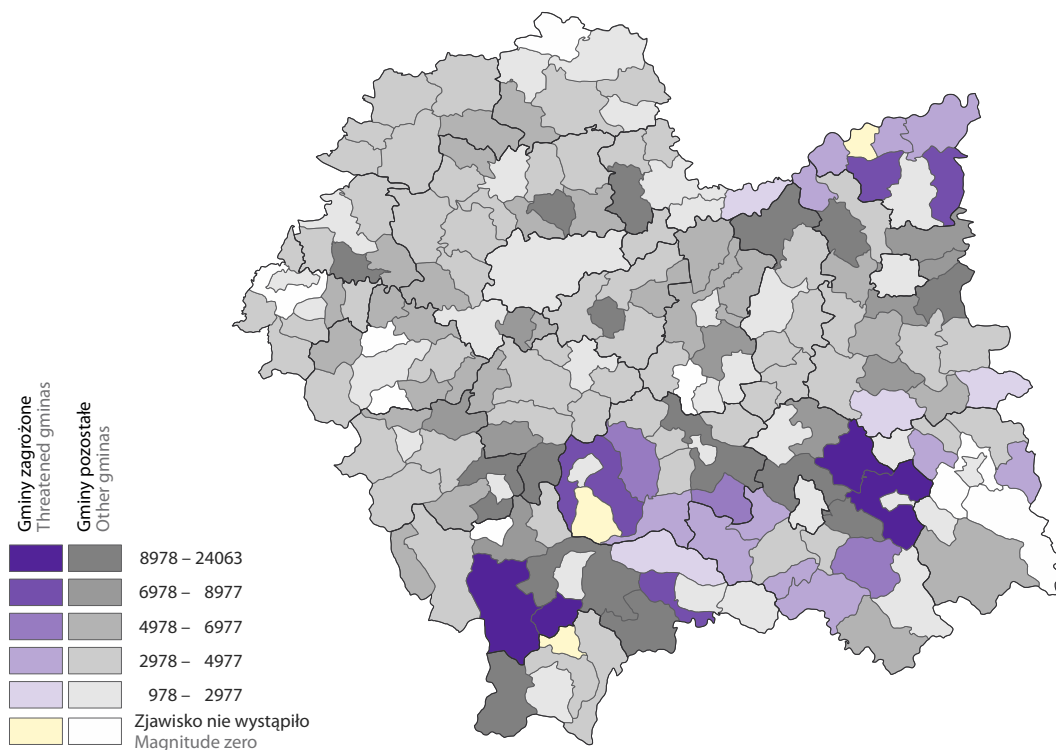
Map 68. Registered unemployed persons in 2023
As of 31 December

Mapa 69. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną w 2023 r.

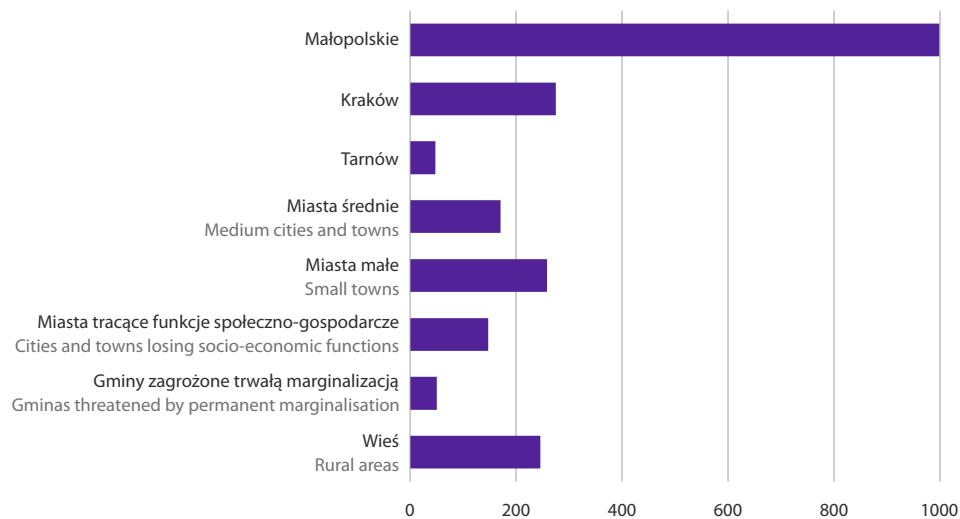
Stan w dniu 31 grudnia

Map 69. Population per generally available pharmacy in 2023
As of 31 December

Wykres 79. Apteki ogólnodostępne w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 79. Generally available pharmacies in 2023
As of 31 December

Mapa 70. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 70. Population per library in 2023

As of 31 December

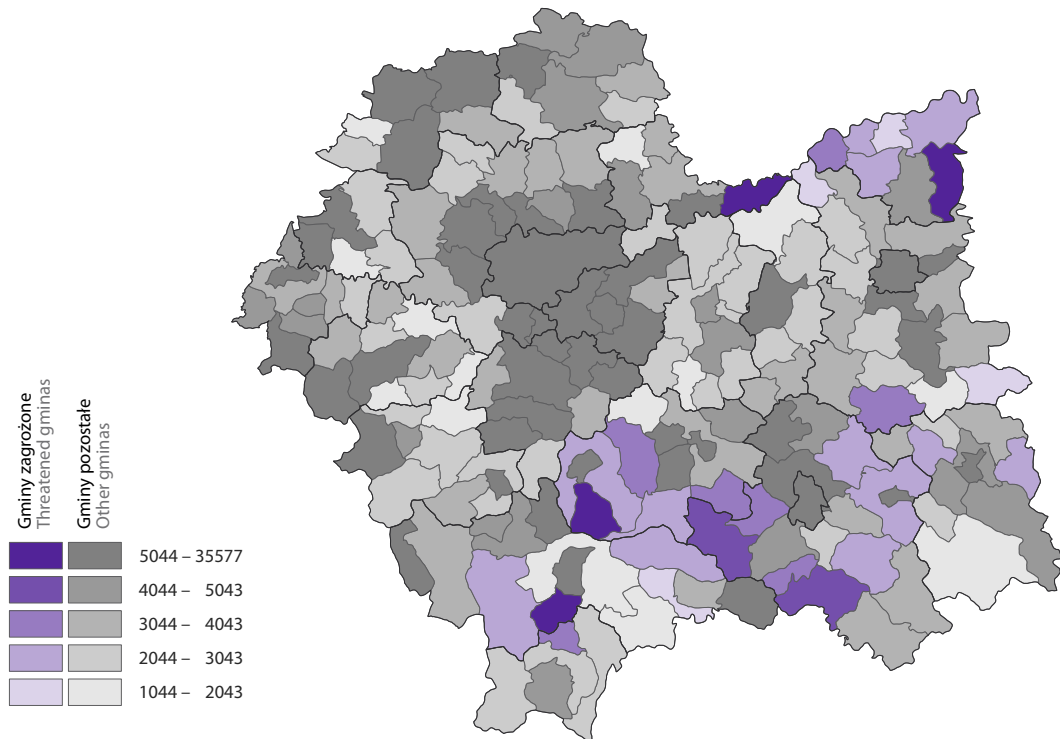
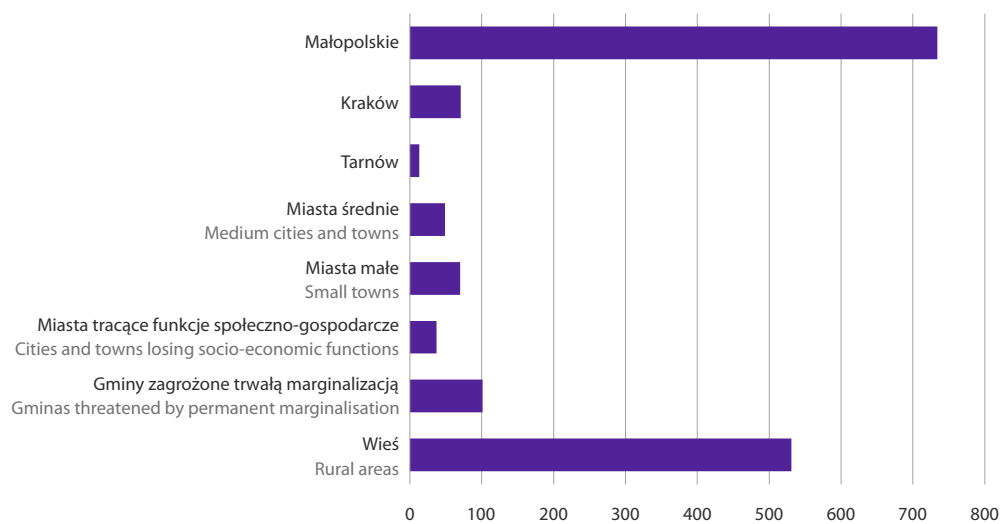
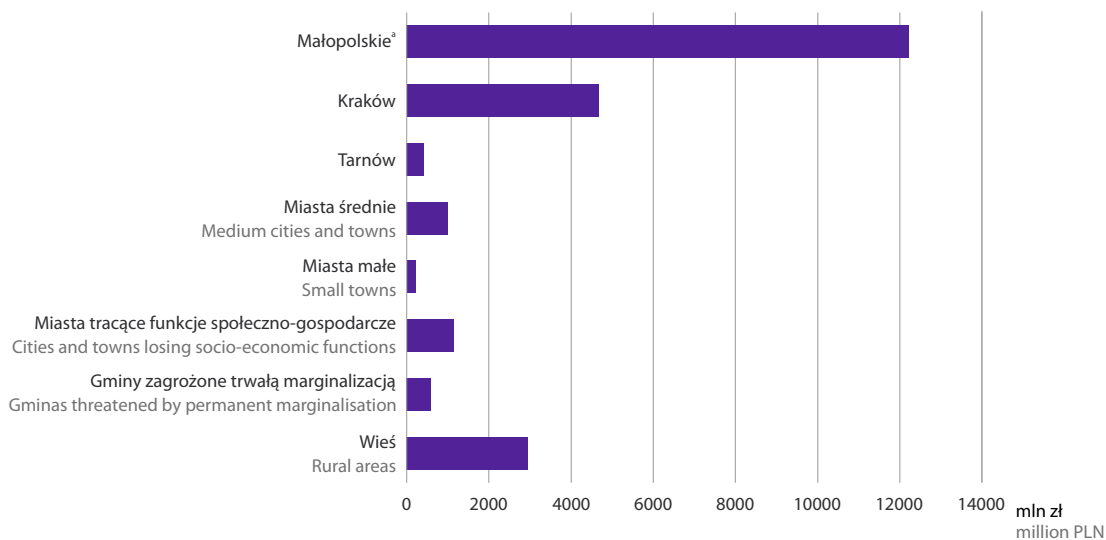
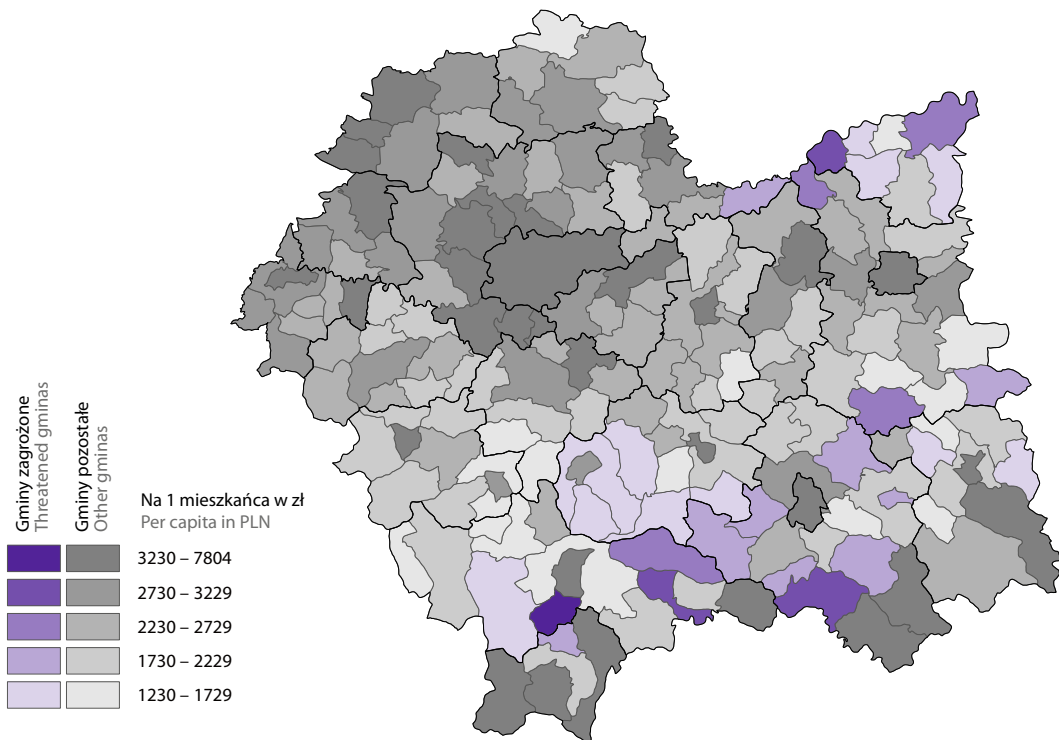
Wykres 80. Placówki biblioteczne w 2023 r.

Chart 80. Libraries with branches 2023

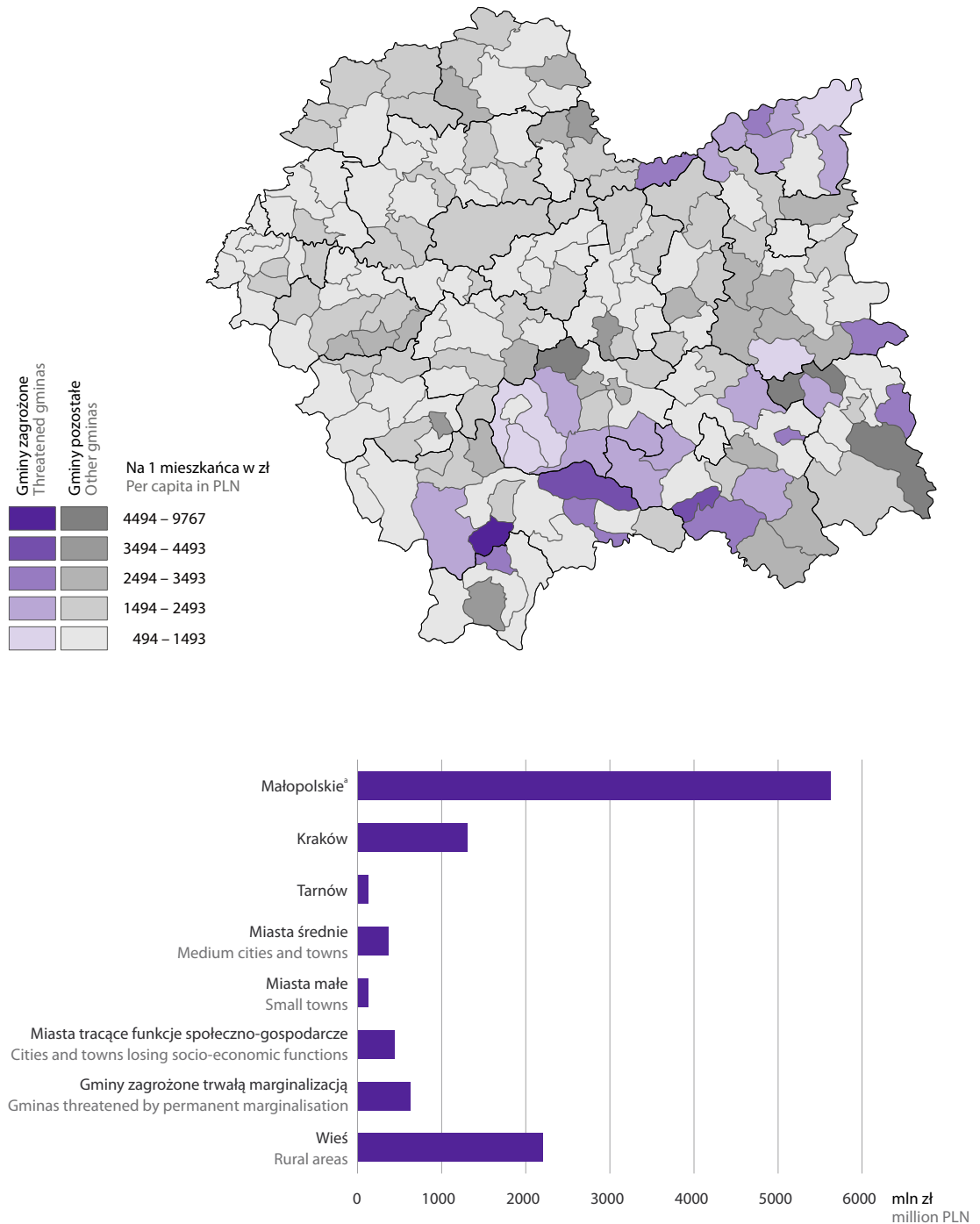
Mapa 71. Dochody własne budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r.

Map 71. Own revenue of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023

^a Dotyczy dochodów własnych budżetów gmin i miast na prawach powiatu.
 a Applies to the own revenue of budgets of gminas and cities with powiat status.

Mapa 72. Wydatki inwestycyjne gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r.
 Map 72. Investment expenditure of gminas and cities with powiat status in 2023

^a Dotyczy wydatków inwestycyjnych gmin i miast na prawach powiatu.
 a Applies to the investment expenditure of gminas and cities with powiat status.

Mapa 73. Podmioty gospodarki narodowej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 73. Entities of the national economy in 2023

As of 31 December

